AMIGOS IAS

.... Journey To Achievement Starts Here

M.R.Reddy
Adv. Director

మ్యాగజైన్ : జూలై 2023

TOPICS COVERED

- రైల్వే భద్రత కమిషన్ (సీఆర్‌సి)
- మొదటి డిజిటల్ జనగణన
- చైనా పట్ల అమెరికా వైఖరిలో మార్పు
- వేగవంతమైన సూపర్ కంప్యూటర్లు
- కొత్త నావిక్ ఉపగ్రహం
- టాంపూన్ టాక్స్
- ఎల్ నినో , రుతుపవనలపై దాని ప్రభావం
- విదేశాల్లో చైనా రహస్య పోలీస్ స్టేషన్ లు

www.amigosias.com

AMIGOS IAS

Follow us on : Amigos IAS, Hyderabad

Ph: 04035052121, 9000230735

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

UPSC CSE 2024

PRELIMS CUM MAINS

ONLINE / Classroom Sessions

www.amigosias.com

OUR CIVILS FACULTY

New Batch Starts

E. SEENAIAH SIR – World History

C. Hari Krishna Sir – Science & Technology, Environment

Dr. Ramesh Sir – Geography & Geography optional

Dr. Naga Sridhar Sir – History & History Optional

Kalyan Sir – Chief Mentor

Sri Akella Raghavendra Sir – Senior Faculty

Chandra Shekar Yadav Sir – Governance

PENDYALA SATISH SIR – Polity & Governance & Public Administration Optional

Neeraj Nachiketa Sir – S&T and Environment

Prabhakar Chouti Sir – Economy

Sudheer Kumar Ambati – Anthropology

ADMISSION OPEN

Fazal Sir – Economy

Dr. Rajkumar Sharma Sir – International Relations

Janardhan Sir – Sociology Optional

Adnan Sir – Political Science & International Relations

Ankur Agarwal Sir – Ethics

Scan this QR code for Registration

More Info :

04035052121, 9000230735

AMIGOS IAS

INDEX

పాలిటీ & గవర్నన్స్

1. నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ఫ్రేమ్ వర్క్ 3
2. మ్యూజియాల 3డి డిజిటలైజేషన్ 5
3. రైల్వే భద్రతా కమీషన్ (సీఆర్ఎస్) 6
4. నేషనల్ మిషన్ ఆన్ అడ్వాన్స్డ్ అండ్ హై ఇంపాక్ట్ రీసెర్చ్ (మహీర్) 6
5. మధ్య ప్రదేశ్ సీఎం లెర్నింగ్ అండ్ ఎర్న్ స్కీమ్ 7
7. కేరళలో డిజిటల్ అంతరం- కెఫోన్ లక్ష్యం 7
8. యూనివర్శిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ (ఇన్స్టిట్యూషన్స్ డీమ్డ్ టు యూనివర్శిటీస్) నిబంధనలు, 2023 8
9. జాతీయ విద్యుత్ ప్రణాళిక 2022-32 10
10. మేకెదాటు ఆనకట్ట ప్రాజెక్టు 11
11. ప్రపంచంలోని లిథియంను ఎవరు సొంతం చేసుకోవాలి? 12
12. సిటిస్ 2.0 14
13. నూతన పార్లమెంట్ భవనం ప్రారంభోత్సవం - రూ.75 నాణెం విడుదల 14
14. నీతి ఆయోగ్ వార్షిక ఆరోగ్య సూచీ 2020-21 15
15. మొదటి డిజిటల్ జనగణన 16
16. ఎన్ హెచ్ ఆర్ సి, ఇండియా యొక్క గుర్తింపు 18
17. పంచ్ కర్మ సంకల్ప్ 19
18. ఫోరం షాపింగ్ 19
19. జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం, 2023 20
20. కొత్త ఆర్డినెన్స్ ఢిల్లీలో 'సర్వీసుల'పై ఎలాంటి ప్రభావం చూపుతుంది? 22
21. జల్లికట్టుపై తమిళనాడు వైఖరిని సుప్రీంకోర్టు ఎలా ధృవీకరించింది? 24

అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

1. యునెస్కోలో తిరిగి చేరనున్న అమెరికా 27
2. అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ 28
3. కొసావో-సెర్బియా ఘర్షణ 29
4. ఉత్తరకొరియా గూఢచారి ఉపగ్రహాలను ఎందుకు కోరుకుంటోంది? 32
5. ఇరాన్-తాలిబన్ జల వివాదం 33
6. వీసాలపై అమెరికా బెదిరింపుపై ఢాకా ఎలా స్పందించింది? 34
7. విదేశాల్లో చైనా 'రహస్య' పోలీస్ స్టేషన్లు 35
8. చైనా పట్ల అమెరికా వైఖరిలో మార్పు 37
10. పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలు 39

సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ

1. భారతదేశంలో జన్యుమార్పిడి పంటల స్థితి 41
2. సూపర్ బగ్ కు వ్యతిరేకంగా యాంటీబయాటిక్ కనుగొనడానికి కృత్రిమ మేధస్సుని ఉపయోగించడం 42
3. ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ గవర్నెన్స్- హిరోషిమా ప్రక్రియ 44
4. క్యాప్టగాన్ పిల్స్ 45
5. చంద్రుడిపైకి చైనా-అమెరికా పరుగు 45
6. కొత్త నావిక్ ఉపగ్రహం 47
7. గగన్ యాన్ రికవరీ ట్రైనింగ్ ప్లాన్ 49
8. ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ ఏఐ టూల్స్ టెలికాం మోసాన్ని గుర్తించడంలో సహాయపడతాయా? 49

9. వేగవంతమైన సూపర్ కంప్యూటర్లు 52
10. పునర్వినియోగ ప్రయోగ వాహనాలు 52
11. హ్యూమన్ పాంజెనోమ్ మ్యాప్ ను అర్థం చేసుకోవడం 54

ఆర్థిక వ్యవస్థ

1. ఆర్బీఐ 'తేలికపాటి' చెల్లింపుల వ్యవస్థ 57
2. గోధుమ నిల్వలపై ప్రభుత్వ పరిమితి 57
4. ఎంఎస్పీ పెంపు రైతులకు మేలు చేస్తుందా? 61
5. యూపీఐ లావాదేవీలపై రోజువారీ పరిమితి 63
6. అంతర్దృష్టి (ఫైనాన్షియల్ ఇన్ క్లూజన్) 64
7. వాణిజ్య వేగాన్ని ఏది ప్రభావితం చేస్తోంది? 65
8. టాంపూన్ ట్యాక్స్ 66
9. రైల్వేలో ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్ లాకింగ్ వ్యవస్థ అంటే ఏమిటి? 68
10. కవచ్ వ్యవస్థను అర్థం చేసుకోవడం 68
11. ఏంజెల్ ట్యాక్స్ 69
12. గెయిన్స్ 2023 70
13. 'ఓపెన్ నెట్వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్' 70
14. విదేశీ ఖర్చులన్నీ పన్ను పరిధిలోకి వస్తాయా? 72

సామాజిక సమస్యలు

1. భారతదేశంలో అసాంక్రమిక వ్యాధులు 74
2. కృత్రిమ స్వీటెనర్లు 75
3. లెప్టోస్పైరోసిస్ 76
4. ఉమ్మడి పోషకాహార లోపం అంచనాలు 78
5. అనవసరమైన గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సలను అరికట్టడానికి భారతదేశం ఏమి చేసింది? 79

పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యం

1. కెనడాలో పెద్ద ఎత్తున కార్చిచ్చుకు కారణమేమిటి? 82
2. కొత్త ఈల్ చేప 83
3. తోడేలు-కుక్క సంకరీకరణ / భారతీయ తోడేలు 83
4. మిష్టీ (తీరప్రాంత ఆవాసాలు మరియు స్పష్టమైన ఆదాయాల కోసం మడ అడవుల చొరవ) 79
5. ఒక భారతీయ నగరం తక్కువ కార్బన్ గా మారడానికి ఏమి కావాలి? 85
6. 1.5 డిగ్రీల సెల్సియస్ టార్గెట్ ఎందుకు కీలకం? 87

అంతర్గత భద్రత

1. స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ (ఎస్పీజీ) 90

చరిత్ర మరియు సంస్కృతి

1. సెంగోల్ 91

భూగోళ శాస్త్రం మరియు విపత్తు నిర్వహణ

1. ఎల్ నినో, రుతుపవనాలపై దాని ప్రభావం 92
2. బిపర్జోయ్ తుఫాను మరియు దాని పేరు 94

ఇతరాలు

1. ఖేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ (కేఐయూజీ) 97

పాలిటీ అండ్ గవర్నెన్స్

నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ఫ్రేమ్‌వర్క్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) గత ఐదేళ్లుగా, ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (ఐఐటి), మద్రాస్ భారతదేశంలో అగ్రశ్రేణి ఉన్నత-విద్యా సంస్థగా తన ఆధిపత్యాన్ని కొనసాగించింది. ఇటీవల విడుదల చేసిన నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ (ఎన్ఐఆర్ఎఫ్) 2023లోని 'ఓవరాల్ కేటగిరీ'లో 10 అగ్రగామి స్థానాల్లో ఏడు స్థానాలను ఇతర ఐఐటి లు అనుసరిస్తున్నాయి.
   బెంగళూరులోని ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ (ఐ.ఐ.ఎస్.సి), ఢిల్లీలోని ఆల్ ఇండియా ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ (ఎయిమ్స్) మరియు జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ యూనివర్సిటీ (జె.ఎన్.యు) కూడా నిలకడగా టాప్ 10లో నిలిచాయి.
2) విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసిన ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ యొక్క ఈ ఎనిమిదవ ఎడిషన్ భారతదేశంలోని విశ్వ విద్యాలయాలు మరియు కళాశాలల మూల్యాంకనం. ఇది విద్యార్థుల సంఖ్య, అధ్యాపకుల అర్హతలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల సంఖ్య వంటి పరిగణన లోనికి తీసుకోబడే అంశాలపై సంస్థలను మూల్యాంకనం చేస్తుంది.

ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ ఎలా పని చేస్తుంది?

1) ఉన్నత విద్యపై భారత సర్వే ప్రకారం, భారతదేశంలో 1,113 విశ్వవిద్యాలయాలు, 43,796 కళాశాలలు మరియు 11,296 స్వతంత్ర సంస్థలు ఉన్నాయి.
   వీటిలో, 5,543 ప్రత్యేక సంస్థలు (మొత్తం విద్యా సంస్థలలో 9.86%) 13 విభాగాల్లో ర్యాంకింగ్ కసరత్తులో పాల్గొన్నాయి 2023 ర్యాంకింగ్ కసరత్తు "మొత్తం (ఓవరాల్)" ర్యాంక్‌ను అందిస్తుంది. విశ్వవిద్యాలయాలు, పరిశోధనా విద్యా సంస్థలు, డిగ్రీ కాలేజీలకు ప్రత్యేక ర్యాంకులు మరియు ఇంజనీరింగ్, మేనేజ్‌మెంట్, ఫార్మసీ, లా, మెడికల్, డెంటల్ మరియు ఆర్కిటెక్చర్ అండ్ ప్లానింగ్‌లో క్రమశిక్షణ-నిర్దిష్ట ర్యాంకులు ఇవ్వబడతాయి. 2023 నుండి, ర్యాంకింగ్‌లు వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ రంగాలు మరియు ఆవిష్కరణలకు కూడా ఇవ్వబడుతున్నాయి.
2) 2015లో ప్రారంభించబడిన ఎన్ఐఆర్ఎఫ్, బోధన మరియు అభ్యాసం మరియు పరిశోధనలో శ్రేష్ఠతతో పాటు వైవిధ్యం మరియు సమగ్రత వంటి భారతదేశ-కేంద్రీకృత పారామితులను పరిగణించే భారతీయ విధానాన్ని అనుసరించడానికి ఉద్దేశించబడింది. నేషనల్ బోర్డ్ ఆఫ్ అక్రిడిటేషన్ యొక్క కార్యదర్శి ప్రకారం, ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ ప్రాంత-నిర్దిష్ట సందర్భానికి సంబంధించినది కాకుండా అంతర్జాతీయ ర్యాంకింగ్‌ల పరిమితులను పరిష్కరిస్తుంది.
3) ఉన్నత విద్యా సంస్థలు విభిన్నంగా వెయిటేజి ఇవ్వబడిన ఐదు పరామితులలో మూల్యాంకనం చేయబడ్డాయి. అవి: బోధన, అభ్యసనం మరియు వనరులు (30%)బీ పరిశోధన మరియు వృత్తిపరమైన అభ్యాసం (30%)బీ గ్రాడ్యుయేషన్ ఫలితం (20%)బీ చేరువ మరియు సమ్మిళితత్వం (10%)బీ విద్యాసంస్థ యొక్క అవగాహన (10%).
   ప్రతి పరామితికి ఉప-వర్గం ఉంటుంది. చేరువ మరియు సమ్మిళితత్వానికి సంబంధించి మొత్తం 100-మార్కుల స్కోర్ కు గాను, నాలుగు ఉప-పారామితులు - ఇతర రాష్ట్రాలు/దేశాల విద్యార్థులు (30), మహిళా వైవిధ్యం (30), ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా సవాలు చేయబడిన విద్యార్థులు (20), శారీరక వికలాంగ విద్యార్థులకు సౌకర్యాలు (20) గా విభజింపబడినవి. అట్టడుగు ప్రాంతాల నుండి వచ్చిన విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యానికి మొత్తం ర్యాంకింగ్‌లో 2% వెయిటేజీ ఇవ్వబడుతుంది.
4) నమోదిత సంస్థలు స్వయంగా అవసరమైన పత్రాలను ఆన్‌లైన్‌లో సమర్పించవలసి ఉంటుందిబీ పేటెంట్లు, పరిశోధన మరియు ఉదహరణలపై సమాచారం స్కోపస్

వంటి థర్డ్-పార్టీ వెబ్‌సైట్‌ల నుండి తిరిగి పొందబడింది. ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ ఒక వారం పాటు బహిరంగ ప్రకటనల ద్వారా వాటాదారుల నుండి అభిప్రాయాన్ని ఆహ్వానించింది, దానినుండి సంగ్రహించబడిన సమాచారం విశ్లేషించబడింది మరియు ఒక సర్వే చేపట్టబడింది. పాల్గొనే ఉన్నత విద్యా సంస్థలు పారదర్శకత ప్రయోజనాల కోసం ఈ డేటాను వారి స్వంత వెబ్‌సైట్‌లలో అప్‌లోడ్ చేయాల్సి ఉంటుంది.

2023 ఎడిషన్ లో కనుగొనబడిన అంశాలు

1) ఐ.ఐ.టి మద్రాస్ మరియు ఐ.ఐ.ఎస్.సి బెంగళూరు అగ్ర స్థానాలను నిలుపుకుంటుండగా, మొదటి 25 ర్యాంక్‌లు గత సంవత్సరాలుగా పెద్దగా మార్పులేమీ లేకుండా ఉన్నాయి. ఐ.ఐ.ఎస్.సి ఆన్‌లైన్ విద్య, పరిశోధన మరియు పేటెంట్‌లు మరియు ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యంలో ఐఐటి మద్రాస్ కంటే వెనుకబడి ఉంది.

   అయితే, అంతర్జాతీయంగా ప్రామాణికమైన క్యూఎస్ గ్లోబల్ వరల్డ్ ర్యాంకింగ్ 2023 (ఎడ్యుకేషన్ థింక్-ట్యాంక్ విద్యా మేధో నిధి అయిన క్వాకరెల్లి సిమండ్స్ ద్వారా) పరంగా గమనిస్తే ఐ.ఐ.ఎస్.సి భారతదేశపు అగ్రగామి విశ్వవిద్యాలయంగానూ, ఐ.ఐ.టి బాంబే, ఢిల్లీ మరియు మద్రాస్ లు వరుసగా తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

2) ఉదాహరణకు "ఓవరాల్" కేటగిరీలోని అగ్రగామి 10 కళాశాలలు గత సంవత్సరం మాదిరిగానే ఉన్నాయి. అయితే వాటిలోని కొన్నింటి స్థానాలు స్వల్పంగా మారాయి. (ఐఐటి బాంబే, ఐఐటి ఖరగ్‌పూర్ మరియు ఐఐటి రూర్కీల స్థానాలు స్వల్పంగా పడిపోగా, ఢిల్లీ ఎయిమ్స్ 9 స్థానం నుండి 6వ స్థానానికి ఎగబాకింది).

3) "మొత్తం (ఓవరాల్)" కేటగిరీకి చెందిన 100 అగ్రగామి విద్యాసంస్థలలో 36 జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన విద్యా సంస్థలు (ఐఐటిలు మరియు ఎన్ఐటిలు వంటివి), 26 రాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు ఏడు కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయాలు ఉన్నాయి. వైద్యవిద్యా రంగంలో, మునుపటి సంవత్సరాల మాదిరిగా కాకుండా, రాష్ట్ర-ప్రాయోజిత కళాశాలలు మరియు విశ్వవిద్యాలయాలు కేంద్ర ఉన్నత వైద్య విద్యా సంస్థల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

రాష్ట్రాల వారీగా విభజన

1) అగ్రగామి 100 కళాశాలలు: తమిళనాడులో 35, ఢిల్లీలో 32, కేరళలో 14, పశ్చిమ బెంగాల్‌లో 8, మహారాష్ట్ర నుండి 3 మరియు మిగిలిన 8 ఇతర రాష్ట్రాల నుండి (కర్ణాటక నుండి 2బీ మిజోరం, పాండిచ్చేరి, చండీగఢ్, తెలంగాణ, హర్యానా, గుజరాత్ నుండి ఒక్కొక్కటి) ఉన్నాయి.
2) అగ్రగామి 100 విశ్వవిద్యాలయాలు: తమిళనాడు నుండి 22, మహారాష్ట్రలో 10, కర్ణాటకలో 10, ఢిల్లీలో 7, పంజాబ్‌లో 6, పశ్చిమ బెంగాల్‌లో 4, కేరళలో 4, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 4 మరియు మిగిలిన 33 ఇతర రాష్ట్రాల నుండి ఉన్నాయి.
3) ఎన్.ఐ.ఆర్.ఎఫ్ ఈ సంవత్సరం "వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ రంగాలు" మరియు "ఆవిష్కరణ (ఇన్నోవేషన్)" అనే రెండు విభాగాలను ప్రవేశపెట్టింది. మొదటి దానిలో ఇండియన్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ మరియు రెండవ దానిలో ఐఐటి కాన్పూర్ అగ్రస్థానంలో ఉన్నాయి.

నిపుణులు ఎన్.ఐ.ఆర్.ఎఫ్ ని ఎందుకు విమర్శిస్తున్నారు?

భారతదేశ విద్యా రంగం యొక్క స్థితులను కలవడానికి ఎన్.ఐ.ఆర్.ఎఫ్ ఒక మంచి ప్రారంభం అయితే, ఉపయోగించబడిన పారామితులు మరియు కొలమానాలు "శాస్త్రీయ యోగ్యత లేకుండా ఉన్నాయి" అని సెంటర్ ఫర్ ఎకనామిక్ స్టడీస్ అండ్ పాలసీకి చెందిన ఒక ప్రొఫెసర్ పేర్కొన్నారు.

1) మొదటి ఆందోళన ఏమిటంటే, ఈ స్వచ్ఛంద కసరత్తులో తక్కువ సంఖ్యలోనే విద్యా సంస్థలు పాల్గొంటున్నాయి- వీటి సంఖ్య మొత్తం ఉన్నత విద్యా సంస్థలలో 10% కంటే తక్కువ వాటాగా ఉంది - ఇది ఎన్.ఐ.ఆర్.ఎఫ్ ని భారతదేశ ఉన్నత విద్యా రంగం యొక్క సంకుచితమైన, అస్థిరమైన మరియు కొన్నిసార్లు విరుద్ధమైన ప్రాతినిధ్యంగా చేస్తుంది.
   - ఉదాహరణకు, గత సంవత్సరం ర్యాంకింగ్స్‌లో, సింబయాసిస్ లా స్కూల్ (ప్రైవేట్ లా కళాశాల) పర్సెప్షన్ విభాగంలో 100 స్కోర్ సాధించింది, ఇది న్యాయ విద్యార్థులకు మొదటి ఎంపికగా ఉన్న జాతీయ న్యాయ విశ్వవిద్యాలయాలను అధిగమించింది.
   - విద్యాసంస్థలు పాల్గొనడానికి ఎటువంటి బలవంతం

లేదా ప్రోత్సాహకం లేనందున పరిమిత ప్రాతినిధ్యం ఉండవచ్చు. ఎన్.ఐ.ఆర్.ఎఫ్ యొక్క చేరిక మార్గదర్శకాలు కూడా మరొక కారణం కావచ్చుబీ ఈ మార్గదర్శకాలు కనీసం మూడు బ్యాచ్‌లు, నిర్దిష్ట అధ్యాపకులు-విద్యార్థుల నిష్పత్తి మరియు "మొత్తం" కేటగిరీలో ప్రవేశం కోసం యుజి మరియు పిజి కోర్సులలో నమోదు చేసుకున్న కనీసం 1,000 మంది విద్యార్థులు ఉన్న విద్యాసంస్థల నమోదుకే వీలు కల్పిస్తాయి.

2) రెండవది, బోధన మరియు మూల్యాంకనం యొక్క పద్ధతులు మారుతూ ఉంటాయి, అయితే "మొత్తం ర్యాంకింగ్"లో ఉన్నత విద్యా సంస్థలను పోల్చడానికి పరామితి అన్ని సంస్థలకు ఒకే విధంగా ఉంటుంది, ఇది కొంచెం "గందరగోళంగా" ఉంటుంది. ప్రచురణలు, పేటెంట్లు మరియు పరిశోధనలకు సంబంధించిన డేటా వైద్య మరియు ఇంజనీరింగ్ కళాశాలలకు వర్తించవచ్చు, అయితే ఇది సాంఘిక శాస్త్ర సంస్థలు లేదా న్యాయ కళాశాలలకు సంబంధం లేనిదిగా ఉంటుంది.
   - వృత్తిపరమైన ఉద్యోగ మార్కెట్ల కారణంగా పరిశోధనా విద్యా సంస్థలు మరియు గ్రాడ్యుయేషన్ ఫలితాలలో పూర్తి వ్యత్యాసాలు ఉన్నప్పుడు జె ఎన్ యు ని ఐఐటితో పోల్చడం అసమానంగా ఉండవచ్చు. సామాజిక శాస్త్ర పరిశోధనా సంస్థలు ఈ ర్యాంకింగ్‌లో ప్రతికూలంగా ఉన్నాయి. ఐఐటిలు మరియు ఐ.ఐ.ఎస్.సి లు ఎక్కువ పాయింట్లు సాధిస్తాయి మరియు అందువల్ల అవి ఉన్నత ర్యాంక్ పొందుతాయి.

3) అంతేకాకుండా, దీనిలో కనుగొన్న ఫలితాలను అర్థవంతమైన అంతర్దృష్టులుగా అనువదించడానికి సేకరించిన డేటా సూక్ష్మంగా లేదు.
   - స్వంతంగా వెల్లడించబడిన సమాచారం కూడా వాస్తవంగా ఉన్నదాన్నికంటే ఎక్కువగా చెప్పబడవచ్చు. తద్వారా విద్యాసంస్థలు తమ ఫలితాలను పెంచుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాయి. వివిధ కోర్సులు కలిగిన కొన్ని ప్రైవేట్ విశ్వవిద్యాలయాలు ఒకటి కంటే ఎక్కువ విభాగాలలో ఒకే అధ్యాపకులను చూపించినట్లు ఆధారాలు సూచిస్తున్నాయి. మెరుగైన అధ్యాపకులు-విద్యార్థి నిష్పత్తి చూపించుకోవడానికి, ఆర్ట్స్ ఫ్యాకల్టీని లా ఫ్యాకల్టీగా కూడా చూపించారు. ఈ విధమైన అవకతవకల వలన ప్రత్యేకించి జాతీయ లా కళాశాలల వంటి ఒకే కోర్సు కలిగిన సంస్థల విషయంలో ర్యాంకింగ్ తప్పుగా నిర్ణయించబడినది.
   - 2021లో, సంస్థ నుండి పూర్తి ట్యూషన్ ఫీజు రీయింబర్స్‌మెంట్ పొందిన యుజి మరియు పిజి విద్యార్థులతో సహా సామాజిక మరియు ఆర్థిక అట్టడుగు వర్గాల విద్యార్థులను లెక్కించడానికి ఎన్ ఐ ఆర్ ఎఫ్ తన విధానాన్ని మార్చింది. అంతేకాకుండా, చేరువ మరియు సమ్మిళిత వర్గంలో సామాజిక మరియు ఆర్థిక అట్టడుగు వర్గాల విద్యార్థుల కంటే ప్రాంతీయ వైవిధ్యానికి ఎక్కువ వెయిటేజీకి వీలు కల్పించింది. ఎన్ఐటిలు మరియు ఐఐటిల వంటి కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయాలు దేశం నలు మూలల నుండీ విద్యార్థులను కలిగి ఉంటాయి కాబట్టి, ఆ ఉప పరామితిలో అవి బాగా రాణించవచ్చు మరియు ఎక్కువ మార్కులు సాధించవచ్చు.

మ్యూజియంల 3 డి డిజిటలీకరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, కళాఖండాల మెరుగైన పరిరక్షణ కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం తన పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉన్న అన్ని మ్యూజియంల యొక్క 3 డి డిజిటలీకరణ ను ఈ సంవత్సరం చివరి నాటికి పూర్తి చేయాలని యోచిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

1) ఈ మ్యూజియాలలో హైదరాబాద్ లోని సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం, ప్రయాగ్‌రాజ్‌లోని అలహాబాద్ మ్యూజియం, కోల్‌కతా లోని ఇండియన్ మ్యూజియం, విక్టోరియా మెమోరియల్ హాల్, నేషనల్ మ్యూజియం మరియు నేషనల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడరన్ ఆర్ట్ ఉన్నాయి.

2) 3డి డిజిటలైజేషన్ అనునది కళాఖండాల పరిరక్షణకు సహాయం చేయడంతో పాటు, మ్యూజియంలోని కళాఖండాలకు ప్రాప్యతను కలుగజేయడంతో సహా వాటిని అన్వేషించడానికి సందర్శకులకు కొత్త మార్గాలను అందిస్తుంది.

3) 3డి నమూనాలను ఆగ్మెంటెడ్ రియాలిటీ మరియు వర్చువల్ రియాలిటీ అభ్యసన అనుభవాలలో ఉపయోగించవచ్చు. ఇది 3డి ప్రింటింగ్‌కు వీలుకల్పిస్తుంది.

3డి స్కానింగ్

1) 3డి స్కానింగ్ అనగా దాని ఆకారం మరియు బహుశా దాని రూపానికి సంబంధించిన త్రిమితీయ డేటాను సేకరించడానికి వాస్తవ-ప్రపంచ వస్తువు లేదా పర్యావరణాన్ని విశ్లేషించడం అని అర్థం. ఈ సేకరించిన డేటా డిజిటల్ 3డి నమూనాలను రూపొందించడానికి ఉపయోగించబడుతుంది.
2) మొత్తం ప్రక్రియను ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహిస్తోంది. దీని కోసం కేంద్ర సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖల మధ్య ఒక అవగాహన ఒప్పందం కుదిరింది.

జతన్ వర్చువల్ మ్యూజియం బిల్డర్ సాఫ్ట్‌వేర్

1) 3డి డిజిటలైజేషన్ ప్రక్రియ జతన్ వర్చువల్ మ్యూజియం బిల్డర్ సాఫ్ట్‌వేర్‌ను ఉపయోగించి చేయబడుతుంది, దీనిని పూణే లోని సెంటర్ ఫర్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫ్ స్మార్ట్ కంప్యూటింగ్ లోని హ్యూమన్ సెంటర్డ్ డిజైన్ అండ్ కంప్యూటింగ్ గ్రూప్ రూపొందించింది.
2) జతన్ అనేది భారతీయ మ్యూజియంల కొరకు డిజిటల్ సేకరణ నిర్వహణ వ్యవస్థ.
3) ఇది ఇమేజ్ క్రాపింగ్, వాటర్‌మార్కింగ్, యూనిక్ నంబరింగ్ మరియు మల్టీమీడియా ప్రాతినిధ్యాలతో డిజిటల్ వస్తువుల నిర్వహణ వంటి ఫీచర్లతో కూడిన క్లయింట్ సర్వర్ అప్లికేషన్.
4) ఇది 3డి వర్చువల్ గ్యాలరీలను సృష్టించగలదు మరియు వెబ్, మొబైల్ లేదా టచ్ స్క్రీన్ కియోస్క్‌ల ద్వారా పబ్లిక్ యాక్సెస్‌ను అందిస్తుంది.

కమీషన్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ (సిఆర్ఎస్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల ఒడిశాలో జరిగిన ఘోర రైలు ప్రమాదంపై కమీషనర్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ (సిఆర్ఎస్) విచారణను నిర్వహిస్తున్నారు.

కమీషనర్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ

1) కమీషన్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ అనేది దేశంలో రైల్వే భద్రతా ప్రాధికార సంస్థగా పనిచేసే ప్రభుత్వ సంస్థ. రైలు భద్రతా కమిషనర్లు సిఆర్ఎస్ లో భాగంగా ఉంటారు.
2) రైల్వే చట్టం, 1989లో నిర్దేశించినట్లుగా రైలు ప్రయాణం మరియు కార్యకలాపాల భద్రతకు సంబంధించిన విషయాలతో పాటు పర్యవేక్షణ, దర్యాప్తు మరియు సలహాపూర్వక విధులతో సహా కొన్ని ఇతర చట్టబద్ధమైన విషయాలతో సిఆర్ఎస్ వ్యవహరిస్తుంది.
3) దీని పరిపాలనా నియంత్రణ పౌర విమానయాన మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద ఉంది.
4) సిఆర్ఎస్ రైల్వే బోర్డుకు లేదా రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖకు నివేదించదు.
5) దీని ప్రధాన కార్యాలయం: లక్నో, ఉత్తరప్రదేశ్

ఇది పౌర విమానయాన మంత్రిత్వ శాఖ నియంత్రణలో ఎందుకు ఉంది?

1) దీని వెనుక ఉన్న కారణం లేదా సూత్రం సిఆర్ఎస్ ని రైల్వే వ్యవస్థ ప్రభావానికి లోను కాకుండా నిరోధించడం మరియు ప్రయోజనాల వైరుధ్యాలను నివారించడం.
2) రైల్వే బోర్డు నుండి సిఆర్ఎస్ ని వేరు చేయడం వలన భద్రతా పర్యవేక్షణ మరియు పరిశోధనల విశ్వసనీయత పెరుగుతుంది.

అధునాతన మరియు అధిక-ప్రభావ పరిశోధన (మహిర్)పై జాతీయ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు కొత్త మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన మంత్రిత్వ శాఖ సంయుక్తంగా నేషనల్ మిషన్ మహిర్ (మిషన్ ఆన్ ఎడ్వాన్స్ అండ్ హై ఇంపాక్ట్ రీసర్చ్) ను ప్రారంభిస్తున్నాయి.

మహిర్ గురించి

1) ఈ మిషన్ విద్యుత్ రంగంలో అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలను గుర్తించడం మరియు వాటిని భారతదేశం లోపల మరియు వెలుపల విస్తరణ కోసం దేశీయంగా, స్థాయిలో అభివృద్ధి చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
2) విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ, నూతన మరియు పునరుత్పాదక

ఇంధన మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ఈ రెండు మంత్రిత్వ శాఖల పరిధిలోని కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల ఆర్థిక వనరులను సమీకరించడం ద్వారా మిషన్‌కు నిధులు సమకూరుతాయి. భారత ప్రభుత్వ బడ్జెట్ వనరుల నుండి అదనపు నిధులు సమీకరించబడతాయి.

3) మిషన్ 2023-24 నుండి 2027-28 వరకు ఐదు సంవత్సరాల ప్రారంభ కాలానికి ప్రణాళిక చేయబడింది.

4) పరిశోధన కోసం క్రింది ఎనిమిది ప్రాంతాలు గుర్తించబడ్డాయి:

(a) లిథియం-అయాన్ నిల్వ బ్యాటరీలకు ప్రత్యామ్నాయాలు

(b) భారతీయ వంట పద్ధతులకు అనుగుణంగా ఎలక్ట్రిక్ కుక్కర్లు / ప్యాన్‌లను సవరించడం

(c) రవాణా కోసం హరిత హైడ్రోజన్ (హై ఎఫిషియెన్సీ ఫ్యూయల్ సెల్)

(d) కార్బన్ క్యాప్చర్

(e) జియో-థర్మల్ విద్యుత్

(f) ఘన స్థితి శీతలీకరణ.

(g) ఎలక్ట్రిక్ వాహనాల బ్యాటరీల కొరకు నానో టెక్నాలజీ

(h) స్వదేశీ సి.ఆర్.జి.ఓ సాంకేతికత

5) ఈ మిషన్ రెండంచెల నిర్మాణాన్ని కలిగి ఉంటుంది:

ఎ) టెక్నికల్ స్కోపింగ్ కమిటీ:

- దీనికి కేంద్ర ఎలక్ట్రిసిటీ అథారిటీ చైర్‌పర్సన్ అధ్యక్షత వహిస్తారు.
- ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా కొనసాగుతున్న మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న పరిశోధనా ప్రాంతాలను గుర్తిస్తుంది మరియు మిషన్ కింద అభివృద్ధి కోసం సంభావ్య సాంకేతికతలను సిఫార్సు చేస్తుంది.

బి) అపెక్స్ కమిటీ:

- దీనికి కేంద్ర విద్యుత్ మరియు నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన మంత్రి అధ్యక్షత వహిస్తారు.
- ఇది అభివృద్ధి చేయవలసిన సాంకేతికత మరియు ఉత్పత్తులపై ఉద్దేశపూర్వకంగా మరియు పరిశోధన ప్రతిపాదనలను ఆమోదిస్తుంది.

మధ్యప్రదేశ్ సీఎం లెర్న్ అండ్ ఎర్న్ స్కీమ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, మధ్యప్రదేశ్ ముఖ్య మంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రివర్గం 'సీఎం సీఖో-కామావో యోజన' (సీఎం లెర్న్ అండ్ ఎర్న్ స్కీమ్)కి ఆమోదం తెలిపింది.
- సీఎం సీఖో-కామావో యోజన' (సీఎం లెర్న్ అండ్ ఎర్న్ పథకం) గురించి

1) ఈ పథకం కింద, నిరుద్యోగ యువత వివిధ సంస్థల్లో నైపుణ్యాన్ని అభ్యసించే కాలంలో ఆర్థిక సహాయంగా నెలకు రూ. 8,000 నుండి 10,000 వరకు స్టైపెండ్ పొందుతారు.

2) శిక్షణ కోసం ఇంజనీరింగ్, టూరిజం, హోటల్ మేనేజ్‌మెంట్, హాస్పిటల్, రైల్వే, ఐటిఐ, సాఫ్ట్‌వేర్ డెవలప్‌మెంట్, బ్యాంకింగ్, చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్, పరిశ్రమలు మరియు ఇతర ఆర్థిక సేవలతో సహా 703 పని ప్రాంతాలు గుర్తించబడ్డాయి.

3) ఇది ట్రైనీలకు పరిశ్రమ-ఆధారిత తాజా సాంకేతికత మరియు ప్రక్రియలలో నైపుణ్య శిక్షణను అందిస్తుంది, తద్వారా వారి సాధారణ ఉపాధిని మెరుగుపరుస్తుంది.

అర్హత ఏమిటి?

1) మధ్యప్రదేశ్‌లోని స్థానిక నివాసితులు, 18 నుండి 29 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గలవారు, వారి విద్యార్హత 12వ లేదా ఐటిఐ లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కలిగినవారు ఈ పథకం క్రింద అర్హులు.

2) ఎంపికైన యువతను స్టూడెంట్ ట్రైనీలు అంటారు.

కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్‌వర్క్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) నవంబర్ 7, 2019న, కేరళలోని లెఫ్ట్ డెమొక్రటిక్ ఫ్రంట్ (ఎల్డీఎఫ్) ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్ ప్రాథమిక హక్కు అని ప్రకటించింది, దేశంలో అలా చేసిన మొదటి రాష్ట్రంగా అవతరించింది. ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్‌ను ప్రాథమిక మానవ హక్కుగా గుర్తిస్తూ ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానాన్ని ఆమోదించిన మూడేళ్ల తర్వాత ఈ ప్రకటన వచ్చింది.

2) కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్‌వర్క్ ఏర్పాటుతో ఇది క్షేత్ర స్థాయిలో వాస్తవరూపం దాల్చుతుందని ఒక వివరణాత్మక ప్రణాళికతో పాటు దీని ద్వారా దారిద్ర్యరేఖకు దిగువనున్న 20 లక్షల కుటుంబాలకు ఉచితంగా ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్‌లు అందించబడతాయి అనే కేరళ ప్రభుత్వ ప్రకటన ఉంది.
3) ఈ ప్రాజెక్ట్ సార్వత్రిక ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్‌ని నిర్ధారించడం మరియు కోవిడ్-19 వ్యాప్తి తర్వాత ముఖ్యంగా తీవ్రరూపం దాల్చిన డిజిటల్ అంతరాన్ని తగ్గించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఆన్‌లైన్ తరగతులు ఆనవాయితీగా మారినప్పుడు, చాలా మంది విద్యార్థులు కనెక్టివిటీ లేదా డిజిటల్ పరికరాలు అందుబాటులో లేక ఇబ్బందులను ఎదుర్కొన్నారు. ఇది పరికరాలను అందించడానికి మరియు తరగతుల సామాజిక స్క్రీనింగ్‌ను నిర్వహించడానికి రాష్ట్ర స్థానిక సంస్థలు పథకాలను ప్రారంభించటానికి దారితీసింది.
4) గృహ కనెక్షన్లతో పాటు, కార్యాలయాలు, విద్యా సంస్థలు మరియు ఆసుపత్రులతో సహా దాదాపు 30,000 ప్రభుత్వ సంస్థలకు కూడా ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్ కనెక్షన్లు అందించబడతాయి.

ప్రభుత్వం నెట్‌వర్క్‌ను ఎలా నడుపుతోంది మరియు ఏ సేవలను అందిస్తుంది?

1) రాష్ట్రంలోని మారుమూల ప్రాంతాలకు కూడా ఇంటర్నెట్‌ని అందించడానికి అవసరమైన విస్తారమైన మౌలిక సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేయడంలో కేరళ ప్రభుత్వ పాత్ర ఉంటుంది. ఈ నెట్‌వర్క్ వయనాడ్ మరియు ఇతర ప్రాంతాలలోని గిరిజన కుగ్రామాలతో సహా మారుమూల ప్రాంతాలకు చేరుకుంది. ఈ ప్రాంతాలు ఇప్పటివరకు సమాచార సూపర్‌హైవేకి దూరంగా ఉన్నాయి.
2) కేబులింగ్ పనులు, 34,961 కి.మీ వరకు విస్తరించి, కేరళ రాష్ట్ర ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డ్ యొక్క ప్రస్తుత మౌలిక సదుపాయాలపై పిగ్గీబ్యాక్ గా ఏర్పాటుచేయబడినవి.
3) జూలై 2022లో, డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ టెలికమ్యూనికేషన్స్ కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్‌వర్క్ కి ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రొవైడర్ లైసెన్స్‌ని మంజూరు చేసింది మరియు దానిని ఇంటర్నెట్ సర్వీస్ ప్రొవైడర్ గా కూడా ఆమోదించింది. టెండరింగ్ ప్రక్రియ తర్వాత, కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్‌వర్క్ ఆరు ఇంటర్నెట్ సర్వీస్ ప్రొవైడర్‌లను ఎంపిక చేసింది, ప్రభుత్వం నెలకు కనెక్షన్‌కి రూ. 124 మొత్తాన్ని అందిస్తుంది.

లబ్ధిదారులు

1) మొదటి దశలో, రాష్ట్రంలోని 140 అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాల నుండి ఒక్కొక్కరికి 100 మంది చొప్పున 14,000 దారిద్ర్య రేఖకు దిగువనున్న కుటుంబాలకు ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్లు అందించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. లబ్ధిదారుల ఎంపిక బాధ్యతలను పంచాయతీలు, పట్టణ స్థానిక సంస్థలకు అప్పగించారు. కానీ పలు స్థానిక సంస్థలు తమ పరిధిలోని లబ్ధిదారుల జాబితాను సమర్పించడంలో జాప్యం చేయడంతో ఎంపిక ప్రక్రియ నెమ్మదిగా సాగుతోంది.
2) ఇప్పటికి రాష్ట్రవ్యాప్తంగా 7,000 నిరుపేద కుటుంబాలకు ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్ అందించబడింది. మిగిలిన లబ్ధిదారుల గుర్తింపు ప్రక్రియ కొనసాగుతోంది. ప్రతి ఇంటికి 15 ఎం.బి.పి.ఎస్ వేగంతో రోజుకు 1.5 జిబి డేటా లభిస్తుంది.

ముందుకు మార్గం

1) భారతదేశం యొక్క మొట్టమొదటి పూర్తి ఇ-గవర్నెన్స్ రాష్ట్రంగా కేరళను ఆ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించిన వారం తర్వాత కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్‌వర్క్ మొదటి దశను ప్రారంభించడం జరిగింది. ఇప్పటికే సచివాలయం, జిల్లా కలెక్టరేట్లు, కమిషనరేట్లు, డైరెక్టరేట్లలో ఈ-ఆఫీస్ విధానాన్ని అమలు చేశారు. సాధారణంగా ప్రజలకు అవసరమైన అన్ని సేవలతో కూడిన 900 ప్రభుత్వ సేవలు ఇప్పుడు సింగిల్ విండో పోర్టల్ ద్వారా అందుబాటులో ఉన్నాయి.
2) ప్రతి ఒక్కరూ ఇంటర్నెట్ ద్వారా ప్రాథమిక సేవలను పొందేందుకు సన్నద్ధమయ్యారని నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వం వివిధ స్థానిక సంస్థల ద్వారా అట్టడుగు స్థాయిలో డిజిటల్ అక్షరాస్యత ప్రచారాన్ని ప్రారంభించింది. కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్‌వర్క్ ప్రాజెక్ట్ అనుకున్నది సాధిస్తే, అందుబాటు మరియు అవకాశాలకు సంబంధించినంత వరకు అది అట్టడుగు స్థాయిలో మార్పును తీసుకురాగలదు.

యుజిసి (ఇన్‌స్టిట్యూషన్స్ డీమ్డ్ టు బి యూనివర్సిటీస్) నిబంధనలు, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యా మంత్రి యుజిసి (ఇన్‌స్టిట్యూషన్స్ డీమ్డ్ టు బి యూనివర్సిటీస్) రెగ్యులేషన్స్, 2023ని విడుదల చేశారు. ఇది 2019 మార్గదర్శకాల స్థానంలో తీసుకొనిరాబడినది.

నేపథ్యం

1) యుజిసి చట్టం 1956, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక యూనివర్సిటీని కాకుండా ఇతర ఏ విద్యాసంస్థనైనా ఇన్‌స్టిట్యూషన్ డీమ్డ్ టు బి యూనివర్సిటీ హోదాకు అనగా సెక్షన్ 2(ఎఫ్) అర్థంలో యూనివర్సిటీగా ప్రకటించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. ఆ ప్రకటన తర్వాత, అటువంటి సంస్థ విశ్వవిద్యాలయంగా పరిగణించబడుతుంది.
2) దాని సాధారణ హోదా ప్రకటన, క్యాంపస్ వెలుపల కేంద్రాల స్థాపన, హోదాను పొందేందుకు కనీస అర్హత, దాని పాలన, మొదలైనవి యుజిసి నిబంధనల ద్వారా నియంత్రించబడతాయి. మొదటి నిబంధనలు 2010 సంవత్సరంలో నోటిఫై చేయబడ్డాయి మరియు 2016 మరియు 2019లో సవరించబడ్డాయి.
3) జాతీయ విద్యా విధానం 2020 ప్రకటనతో మరియు ఆయా నిబంధనలను సరళం చేయడానికి గాను యుజిసి ఈ నిబంధనలను సమీక్షించడానికి మరియు సవరించడానికి నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది.

నిబంధనల యొక్క ముఖ్యమైన లక్షణాలు ఏమిటి?

1) జాతీయ విద్యా విధానం 2020లో ఉద్దేశించబడిన "లైట్ బట్ టైట్" నియంత్రణ ఫ్రేమ్‌వర్క్ సూత్రంపై కొత్త నియమాలు నిర్మించబడ్డాయి.
2) మరింత నాణ్యమైన-కేంద్రీకృత డీమ్డ్ విశ్వవిద్యాలయాలను స్థాపించడానికి అర్హత ప్రమాణాలను సరళీకృతం చేయడం ద్వారా ప్రస్తుత ఉన్నత విద్యాసంస్థలకు డీమ్డ్-టు-బీ హోదాను పొందడానికి ఇది విడుదల చేయబడింది.
3) 2019 మార్గదర్శకాల ప్రకారం, "20 సంవత్సరాలకు తక్కువ కాకుండా" ఉన్న ఉన్నత విద్యా సంస్థలు హోదా కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి అర్హులు. అయితే, సవరించిన మార్గదర్శకాల స్థానంలో ఇప్పుడు బహుళ-అభ్యసనాలు, నాక్ గ్రేడింగ్, ఎన్.ఐ.ఆర్.ఎఫ్ ర్యాంకింగ్ మరియు ఎన్.బి.ఏ గ్రేడింగ్‌లు తీసుకురాబడినవి. అంతేకాకుండా, ఒకటి కంటే ఎక్కువ స్పాన్సరింగ్ సంస్థలు లేదా సొసైటీలు నిర్వహించే సంస్థల క్లస్టర్ కూడా యూనివర్సిటీ హోదాగా పరిగణించబడటానికి దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.
4) కొత్త నిబంధనలు "విశిష్ట విద్యా సంస్థ" విభాగాన్ని కూడా ప్రవేశపెడతాయి, దీనిలో ఇప్పటికే ఉన్న సంస్థ
   - లేదా ఏదైనా సంస్థ తన ప్రారంభం నుండి ప్రత్యేక విభాగాలలో బోధన మరియు పరిశోధనపై దృష్టి సారించి ఉన్న సంస్థ అయి ఉండవచ్చు.
   - లేదా దేశం యొక్క వ్యూహాత్మక అవసరాలను పరిష్కరించడం లేదా భారతీయ సాంస్కృతిక వారసత్వ పరిరక్షణలో నిమగ్నమై ఉన్న సంస్థ అయి ఉండవచ్చు.
   - లేదా పర్యావరణ పరిరక్షణ లేదా నైపుణ్యాభివృద్ధికి లేదా క్రీడలు లేదా భాషలకు అంకితం చేయబడిన సంస్థ అయి ఉండవచ్చు
   - లేదా కమిషన్ యొక్క నిపుణుల కమిటీచే నిర్ణయించబడిన ఏదైనా ఇతర కోర్సు కలిగిన సంస్థ, ఆ కోర్సు అర్హత నిబంధనల నుండి మినహాయించబడి ఉండవచ్చు.
5) మార్చబడిన ఇతర ప్రమాణాలలో అధ్యాపకుల సంఖ్యను 100 నుండి 150కి పెంచడం, ప్రైవేట్ సంస్థలకు కార్పస్ ఫండ్ రూ. 10 కోట్ల నుండి రూ. 25 కోట్లకు పెంచడం మరియు ఈ విశ్వవిద్యాలయాలలో కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయాల వంటి కార్యనిర్వాహక కౌన్సిల్‌లను ఏర్పాటు చేయడం వంటివి ఉన్నాయి.
6) ఈ సవరించిన మార్గదర్శకాలు డీమ్డ్ విశ్వవిద్యాలయాలు అకడమిక్ బ్యాంక్ ఆఫ్ క్రెడిట్స్ లో నమోదు చేసుకోవడాన్ని తప్పనిసరి చేశాయి.
7) సంబంధిత నిబంధనలలో నిర్దేశించిన నిబంధనలకు అనుగుణంగా సంస్థలు ట్వినింగ్ ప్రోగ్రామ్‌లు, జాయింట్ డిగ్రీ ప్రోగ్రామ్‌లు మరియు డ్యూయల్ డిగ్రీ ప్రోగ్రామ్‌లను అందించవచ్చు.

ప్రాముఖ్యత

1) ఇది విశ్వవిద్యాలయాలను నాణ్యత మరియు శ్రేష్ఠతపై దృష్టి పెట్టేలా ప్రోత్సహిస్తుంది, పరిశోధన పర్యావరణ వ్యవస్థను బలోపేతం చేస్తుంది మరియు మన ఉన్నత విద్యారంగాన్ని మార్చడంలో దీర్ఘకాలిక ప్రభావాన్ని చూపుతుంది.
2) ఇది లక్ష్యం మరియు పారదర్శక పద్ధతిలో మరింత నాణ్యమైన-కేంద్రీకృత డీమ్డ్-టు-బీ విశ్వవిద్యాలయాల సృష్టిని సులభతరం చేస్తుంది.

జాతీయ విద్యుత్ ప్రణాళిక 2022-32

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ కేంద్ర విద్యుత్ ప్రాధికార సంస్థ (సెంట్రల్ ఎలక్ట్రిసిటీ అథారిటీ-సిఈఎ) 2022-32 కాలానికి జాతీయ విద్యుత్ ప్రణాళిక (నేషనల్ ఎలక్ట్రిసిటీ ప్లాన్-ఎన్ఈపి)ని నోటిఫై చేసింది.

జాతీయ విద్యుత్ ప్రణాళిక 2022-32 గురించి

1) ప్రణాళికా డాక్యుమెంట్‌లో గత ఐదేళ్ల సమీక్ష (2017-22), వచ్చే ఐదేళ్లకు సంబంధించిన వివరణాత్మక ప్రణాళిక (2022-27) మరియు రాబోయే ఐదేళ్లకు (2027-32) కాబోయే ప్రణాళిక ఉన్నాయి.
2) విద్యుత్ చట్టం, 2003లోని సెక్షన్ 3(4) ప్రకారం, సెంట్రల్ ఎలక్ట్రిసిటీ అథారిటీ జాతీయ విద్యుత్ విధానానికి అనుగుణంగా జాతీయ విద్యుత్ ప్రణాళికని సిద్ధం చేసి, ఐదేళ్లకు ఒకసారి అటువంటి ప్రణాళికను తెలియజేయడం తప్పనిసరి చేయబడింది. సిఈఎ రూపొందించిన జాతీయ విద్యుత్ ప్రణాళిక అనేది భారతదేశ ప్రస్తుత విద్యుత్ అవసరాలు, అంచనా వేసిన వృద్ధి, విద్యుత్ వనరులు మరియు సవాళ్లను అంచనా వేసే పంచవర్ష ప్రణాళిక.
3) 20వ ఎలక్ట్రిక్ పవర్ సర్వే డిమాండ్ అంచనాల ప్రకారం 2026-27 సంవత్సరానికి అంచనా వేయబడిన అఖిల భారత గరిష్ట విద్యుత్ డిమాండ్ మరియు విద్యుత్ శక్తి అవసరాలు 277.2 గిగావాట్లు మరియు 1907.8 బియు మరియు 2031-32 సంవత్సరానికి 366.4 గిగావాట్లు మరియు 2473.8 బియు గా ఉన్నాయి.
4) వివిధ శక్తి వనరులు వివిధ సామర్థ్యాలను కలిగి ఉన్నందున వ్యవస్థాపించిన సామర్థ్యం సంపూర్ణంగా ఉత్పత్తి చేయబడిన విద్యుత్ గా అనువదించబడదు మరియు అన్ని విద్యుత్ వనరులు అన్ని సమయాల్లో అందుబాటులో ఉండవు. ఉదాహరణకు, సౌర విద్యుత్ పగటిపూట మాత్రమే అందుబాటులో ఉంటుంది మరియు పవన విద్యుత్ వాతావరణ మార్పులపై ఆధారపడి ఉంటుంది. దీనిని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, పునరుత్పాదక శక్తి నుండి లభించే విద్యుత్ 2026-27 నాటికి ఉత్పత్తి చేయబడిన మొత్తం విద్యుత్‌లో 35.04% మరియు 2031-32 నాటికి 43.96% మాత్రమే ఉంటుంది.
5) 2029-30 సంవత్సరం నాటికి దాదాపు 500 గిగావాట్ల శిలాజేతర ఇంధన ఆధారిత వ్యవస్థాపిత సామర్థ్యాన్ని సాధించాలనే దేశం యొక్క లక్ష్యానికి అనుగుణంగా మొత్తం సామర్థ్య జోడింపు యొక్క అంచనా ఉంది.
2026-27 చివరి నాటికి శిలాజేతర ఇంధన ఆధారిత సామర్థ్యం యొక్క వాటా 57.4%కి పెరిగే అవకాశం ఉందని మరియు ఏప్రిల్ 2023 నాటికి దాదాపు 42.5% నుండి 2031-32 చివరి నాటికి 68.4%కి పెరిగే అవకాశం ఉందని ఎన్ఈపి అంచనా వేసింది.
6) దేశీయ బొగ్గు అవసరం 2026-27 సంవత్సరానికి 866.4 మిలియన్ టన్నులు మరియు 2031-32 సంవత్సరానికి 1025.8 మిలియన్ టన్నులుగా అంచనా వేయబడింది మరియు దిగుమతి చేసుకున్న బొగ్గుతో నడిచే విద్యుత్ కేంద్రాలకు 28.9 మిలియన్ టన్నుల బొగ్గు దిగుమతులు అవసరమని అంచనా వేయబడింది.

సెంట్రల్ ఎలక్ట్రిసిటీ అథారిటీ గురించి

1) సిఈఎ యొక్క విధులు విద్యుత్ చట్టం, 2003లోని సెక్షన్ 73 ప్రకారం వివరించబడ్డాయి.
2) అంతేకాకుండా, విద్యుత్ చట్టం, 2003లోని సెక్షన్ 3 (జాతీయ విద్యుత్ విధానం మరియు ప్రణాళిక), సెక్షన్ 8 (జలవిద్యుదుత్పత్తి), సెక్షన్ 34 (గ్రిడ్ ప్రమాణాలు), సెక్షన్ 53 (భద్రత మరియు విద్యుత్ సరఫరాకు సంబంధించిన నిబంధన), సెక్షన్ 55 (మీటర్ల వినియోగం) మరియు సెక్షన్ 177 (నిబంధనలను రూపొందించడం) కింద ఈ ప్రాధికార సంస్థ అనేక ఇతర విధులను నిర్వర్తించాలి.
3) విద్యుత్ రంగంలోని వాటాదారులందరికీ సాంకేతిక మద్దతు స్థావరాన్ని అందించడం ద్వారా, విద్యుత్ రంగంలో విధానాలను రూపొందించడానికి, సాంకేతిక ప్రమాణాలు మరియు నిబంధనలను రూపొందించడానికి, ప్రాజెక్ట్‌ను నిర్వహించడానికి విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖకు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా దాని చట్టబద్ధమైన పనితీరును నిర్వహించడం, పర్యవేక్షణ, విద్యుత్ రంగ సమాచారాన్ని వ్యాప్తి చేయడం, దేశంలోని విద్యుత్ రంగంలో మానవ వనరుల నైపుణ్యాలను మెరుగుపరచడం ద్వారా ఇది దీని దార్శనికతను సాధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

మేకెదాటు డ్యామ్ ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మేకెదాటు డ్యాం ప్రాజెక్టు రామనగరం జిల్లాలో బెంగళూరుకు దక్షిణంగా 100 కిలోమీటర్ల దూరంలో, కావేరి నది తమిళనాడులోకి ప్రవేశించే ప్రదేశానికి సమీపంలో ఉంది. ఈ ప్రాజెక్ట్ కొన్నాళ్లుగా వివాదాస్పదంగా ఉంది.

వివాదం ఏమిటి?

1) కావేరీ జలాలపై కర్ణాటక మరియు తమిళనాడుల మధ్య విభేదాలు ఆ రాష్ట్రాలు అసలు ఉనికిలోనే లేని కాలానివి అని చెప్పవచ్చు. నదీ పరీవాహక ప్రాంతంలో ఎగువనున్న రాష్ట్రం (కర్ణాటక) నదిపై ఏదైనా నిర్మాణ కార్యకలాపాల కోసం దిగువనున్న నదీ తీర రాష్ట్రం (తమిళనాడు) యొక్క సమ్మతిని పొందాలనే సూత్రం చుట్టూ ఈ వివాదం కేంద్రీకృతమై ఉంది.
2) 1990లో, ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి కావేరీ జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ స్థాపించబడింది మరియు 2007లో, నీటి భాగస్వామ్యంపై తన తుది ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. తమిళనాడుకు కర్ణాటక నీటి కేటాయింపులను తగ్గిస్తూ 2018లో భారత సుప్రీంకోర్టు ఈ ఉత్తర్వును సమర్థించింది.

మేకెదాటు డ్యామ్ ప్రాజెక్ట్

1) మేకేదాటు అనేది ఈ ప్రాంతంలో విద్యుత్ ఉత్పత్తి మరియు తాగునీటి సరఫరాపై దృష్టి సారించే బహుళార్థసాధక బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ ప్రాజెక్ట్. మేకెదాటు అంటే కన్నడలో "మేక దూకడం".
2) 1996లో, బెంగుళూరు మరియు చుట్టుపక్కల జిల్లాల్లోని ప్రజల నీరు మరియు విద్యుత్ అవసరాలను తీర్చడానికి కర్ణాటక పవర్ కార్పొరేషన్ ఈ ప్రాజెక్టును మొదటగా ప్రణాళిక చేసింది. 2013లో కర్ణాటక ప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టును ప్రకటించింది మరియు 2019లో దాని ప్రణాళికలపై కేంద్రానికి సవివరమైన ప్రాజెక్ట్ నివేదికను సమర్పించింది.
3) బెంగుళూరు నుండి 90 కి.మీ దూరంలో మరియు తమిళనాడు సరిహద్దుకు 4 కి.మీ ముందున్న కర్ణాటకలోని రామనగర జిల్లాలోని మేకెదాటు వద్ద రిజర్వాయర్‌ను నిర్మించాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
4) 9,000 కోట్ల రూపాయల అంచనా బడ్జెట్‌తో, కావేరి దాని ఉపనది అర్కావతితో కలిసే ప్రదేశంలో రిజర్వాయర్‌ను నిర్మించాలి.
5) మేకేదాటు ఆనకట్ట కావేరి నదిపైనున్న కృష్ణరాజ సాగర్ ప్రాజెక్ట్ కంటే పెద్దదిగా ఉంటుంది. కేంద్ర జల సంఘం 2018లో ప్రాజెక్ట్ కోసం సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయనానికి అనుమతి మంజూరు చేసింది.

ప్రాజెక్ట్ యొక్క ప్రాముఖ్యత

1) బెంగళూరు మరియు చుట్టుపక్కల ప్రాంతాలకు తాగునీటిని సరఫరా చేయడం దీని లక్ష్యం. ఇది నగరానికి నీటి కష్టాలను తీర్చడంలో సహాయం చేయగలదు. ప్రస్తుతం, బెంగళూరులో 30% పైగా బోర్‌వెల్ నీటిపై ఆధారపడి ఉంది.
2) 400 మెగావాట్ల విద్యుత్‌ను ఉత్పత్తి చేసే ప్రణాళికలు కూడా ఉన్నాయి: విద్యుత్ ఉత్పత్తి ద్వారా వచ్చే ఆదాయం కొన్ని సంవత్సరాలలోనే ప్రాజెక్ట్‌పై ప్రభుత్వం పెట్టిన పెట్టుబడికి తిరిగి చెల్లిస్తుందని భావించబడుతున్నది.

కావేరీ జలాలపై వివాదం

1) కావేరీ నీటి విషయంలో రాష్ట్రాల మధ్య విభేదాలు స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం నుండి కొనసాగుతున్నాయి. 1892లో, కావేరిపై నీటిపారుదల వ్యవస్థల నిర్మాణాన్ని మైసూర్ సంస్థానం ప్రతిపాదించినప్పుడు బ్రిటిష్ పాలనలో ఉన్న మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ మరియు మైసూర్ సంస్థానం మధ్య వివాదం తలెత్తింది.
2) 1924లో, కృష్ణరాజ సాగర్ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి ఒక ఒప్పందం వీలు కల్పించింది మరియు రాష్ట్రాల మధ్య కావేరీ జలాల కేటాయింపును నిర్ణయించింది. ఒప్పందం యొక్క కాలక్రమం 50 సంవత్సరాలు మరియు అది ముగిసిన తర్వాత, వివాదం మళ్లీ రాజుకుంది.
3) ఆ విధంగా, రాష్ట్రాల మధ్య నీటి కేటాయింపులను నిర్ణయించడానికి ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటు కోసం తమిళనాడు కేంద్రాన్ని ఆశ్రయించింది. 1990లో ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటై 2007లో కర్ణాటక (270 టీఎంసీలు), కేరళ (30 టీఎంసీలు), పుదుచ్చేరి (97 టీఎంసీలు), తమిళనాడు (419 టీఎంసీలు) లకు నీటి కేటాయింపులు జరిగాయి, వర్షాభావ సంవత్సరాల్లో ఈ కేటాయింపులు తగ్గుతాయి.

ఆందోళనలు

1) ముంపు జోన్ కోసం ప్రతిపాదిత భూమి కొన్ని అంతరించిపోయే ముప్పు ఉన్న జాతులకు ఆవాసాలు. ఈ ప్రాజెక్ట్ వాటి సహజ నివాసాలపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపుతుంది.
2) కావేరి నదీ జలాల భాగస్వామ్య వివాదాన్ని కలిగి ఉన్నందున ఈ ప్రాజెక్టుకు కేంద్రం మరియు న్యాయస్థానాల నుండి అనేక అనుమతులు అవసరం.
3) సుప్రీం కోర్టు అనుమతి లేకుండా ఎగువ నది తీర రాష్ట్రంలో ఏ ప్రాజెక్టునైనా తమిళనాడు వ్యతిరేకిస్తుంది. కావేరీ జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ మరియు సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలను ఉల్లంఘిస్తూ, ఈ ప్రాజెక్ట్ అనధికారికమని మరియు దాని ప్రయోజనాలకు హాని కలిగించవచ్చని తమిళనాడు వాదిస్తోంది.

కావేరి నది గురించి

1) కావేరి నదిని తమిళంలో 'పొన్ని' అని పిలుస్తారు.
2) ఇది పశ్చిమ కనుమలలోని బ్రహ్మగిరి శ్రేణిలో పుట్టి తమిళనాడులోని కడలూరుకు దక్షిణాన బంగాళాఖాతంలో చేరుతుంది. దీని ప్రధాన ఉపనదులు అమరావతి, భవానీ, హేమావతి మరియు కబిని.
3) కావేరి పరీవాహక ప్రాంతం కర్ణాటక, తమిళనాడు మరియు కేరళ రాష్ట్రాలు మరియు పుదుచ్చేరి కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో విస్తరించి ఉంది.
4) ఉపనదులు: హారంగి, హేమావతి, కబిని, భవానీ, లక్ష్మణ తీర్థ, నోయల్, మరియు అర్కావతి.

ప్రపంచంలోని లిథియంను ఎవరు సొంతం చేసుకోవాలి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్‌లో ఎలక్ట్రిక్ కార్లు మరియు ఇతర పునరుత్పాదక ఇంధన మౌలిక సదుపాయాలలో ఉపయోగించే బ్యాటరీల తయారీకి అవసరమైన లిథియం యొక్క గణనీయ నిల్వల వార్తలు విశ్వవ్యాప్తంగా స్వాగతించబడ్డాయి.
2) దీనిపై వ్యాఖ్యాతలు సంభావ్య సామాజిక మరియు పర్యావరణ ప్రభావాల గురించిన ఆందోళనలను తోసిపుచ్చకుండానే జాతీయ శ్రేయస్సు మరియు భద్రతకు ఇది ఊతమిస్తుందని పేర్కొన్నారు.

భారతదేశంలోని లిథియం పరిశ్రమ పరిస్థితి ఏమిటి?

1) భారతదేశం యొక్క ఎలక్ట్రిక్-వాహనాల(ఈవీ) మార్కెట్ విలువ 2021లో 383.5 మిలియన్ డాలర్లు, మరియు 2030లో 152.21 బిలియన్ డాలర్లకు విస్తరించవచ్చని అంచనా. భారతదేశం 2019-20లో 929.26 మిలియన్ డాలర్ల (రూ. 6,600 కోట్లు) విలువ చేసే 450 మిలియన్ యూనిట్ల లిథియం బ్యాటరీలను దిగుమతి చేసుకుంది. ఇది దేశం యొక్క దేశీయ లిథియం నిల్వల అభివృద్ధిని అధిక ప్రాధాన్యత గల విషయంగా చేస్తుంది.
2) తక్కువ-కార్బన్ ఆర్థిక వ్యవస్థలకు కొనసాగుతున్న ప్రపంచ పరివర్తన, కృత్రిమ మేధస్సు మరియు 5జి నెట్‌వర్క్‌ల యొక్క వేగవంతమైన విస్తరణ ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ భౌగోళిక రాజకీయాలను గొప్పగా మారుస్తుందని నిపుణులు వాదిస్తారు. లిథియం మరియు కోబాల్ట్ వంటి అరుదైన ఖనిజాలకు ప్రాప్యత మరియు నియంత్రణ ఈ యుగపు మార్పులలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

ఈ ఖనిజాలను ఎవరు సొంతం చేసుకోవాలి?

1) జూలై 2013లో, భారత సుప్రీం కోర్టు యొక్క ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం, భూమి యొక్క యజమానికి "భూమి దిగువన భూ కేంద్రం వరకు" ఉన్న ప్రతి దానిపై హక్కులు ఉన్నాయని తీర్పునిచ్చింది.
అయినప్పటికీ, భారతదేశ భూభాగంలో 22% కంటే ఎక్కువ ఉన్న అడవులతో సహా పెద్ద భూభాగాలు - కొండలు, పర్వతాలు మరియు ఆదాయ బంజరు భూములు ప్రభుత్వ స్వంతమైనవే.
2) అటామిక్ ఎనర్జీ యాక్ట్ 1962 ప్రకారం యురేనియం విషయంలో ఇప్పటికే జరిగినట్లుగా, సున్నితమైన ఖనిజాలను తవ్వకుండా ప్రైవేట్ సంస్థలను కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎల్లప్పుడూ నిషేధించవచ్చని సుప్రీం కోర్టు గుర్తుచేసింది. నేటి సందర్భంలో, యురేనియం అంత ముఖ్యమైనది కాకపోయినా, లిథియం తనదైన ప్రాముఖ్యతను కలిగే ఉంది.

ఇతర దేశాలు లిథియం నిల్వలను ఎలా నిర్వహిస్తాయి?

లిథియం యొక్క అతిపెద్ద నిల్వలను కలిగి ఉన్న రెండు దక్షిణ

అమెరికా దేశాలు చిలీ మరియు బొలీవియాల కథలు ముఖ్యంగా బోధనాత్మకమైనవి.

1) చిలీలో, ప్రభుత్వం లిథియంను ఒక వ్యూహాత్మక వనరుగా గుర్తించింది మరియు దాని అభివృద్ధిని రాజ్య (ప్రభుత్వ) ప్రత్యేక హక్కుగా మార్చింది. దేశంలో లిథియం ఉత్పత్తి చేయడానికి ప్రభుత్వం కేవలం ఎస్.క్యూ.ఎం మరియు ఆల్బే మార్లే అనే రెండు కంపెనీలకు మాత్రమే లైసెన్స్ ఇచ్చింది.
   - ఏప్రిల్ 2023లో, చిలీ అధ్యక్షుడు గాబ్రియేల్ బోరిక్ కొత్త "జాతీయ లిథియం వ్యూహాన్ని" ప్రకటించారు. ఇది పరిశ్రమను జాతీయం చేయాలనే ఉద్దేశ్యం కలిగిన ప్రకటనగా కార్పొరేట్ రంగంలోని చాలా మంది భావించారు. అయితే దీనికి విరుద్ధంగా, బోరిక్ తన ప్రభుత్వం ఇప్పటికే ఉన్న ఒప్పందాలను గౌరవిస్తుందని స్పష్టం చేశారు.
   - అనుబంధంగా, కొత్త వ్యూహం భవిష్యత్తులో లిథియం ప్రాజెక్టుల కోసం ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యానికి పిలుపునిస్తుంది, ఇది లిథియం-తవ్వకాల పర్యావరణ ప్రభావాన్ని నియంత్రించడానికి, లిథియం ఉత్పత్తి ద్వారా వచ్చే ఆదాయాన్ని స్థానిక కమ్యూనిటీల మధ్య మరింత చక్కగా పంపిణీ చేయడానికి మరియు లిథియం ఆధారిత గ్రీన్ టెక్నాలజీలలో దేశీయ పరిశోధనలను ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వానికి వీలుకల్పిస్తుంది.

2) బొలీవియా యొక్క కొత్త రాజ్యాంగం, మాజీ అధ్యక్షుడు ఎవో మోరేల్స్ నాయకత్వంలో అభివృద్ధి చేయబడింది మరియు ఫిబ్రవరి 2009లో ప్రజాదరణ పొందిన ఓటు ద్వారా ఆమోదించబడింది, రాష్ట్రానికి "సహజ వనరుల అన్వేషణ, వినియోగం, పారిశ్రామికీకరణ, రవాణా మరియు వాణిజ్యీకరణపై నియంత్రణ మరియు దిశను ఇచ్చింది."
   - మోరేల్స్ ప్రభుత్వం లిథియంను జాతీయం చేసింది మరియు ప్రైవేట్ మరియు విదేశీ భాగస్వామ్యానికి వ్యతిరేకంగా కఠినమైన వైఖరిని అవలంబించింది. పరిశ్రమ జాతీయం చేయబడిన దాదాపు 20 సంవత్సరాల తర్వాత వాణిజ్య స్థాయిలో దేశం ఎటువంటి లిథియంను ఉత్పత్తి చేయకపోవడానికి ఇది ఒక కారణమని నమ్ముతారు.
   - బొలీవియా ప్రస్తుత అధ్యక్షుడు, లూయిస్ ఆర్స్, దానిని మార్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. అయితే, లిథియం వనరులను ప్రైవేట్ రంగానికి అప్పగించే బదులు, ఆర్స్ ఇతర లాటిన్ అమెరికా దేశాలతో చేతులు కలిపి తమ ఆర్థిక వ్యవస్థలన్నింటికీ ప్రయోజనం చేకూర్చే 'లిథియం పాలసీ'ని రూపొందించాలనుకుంటున్నారు.

3) మెక్సికో అధ్యక్షుడు ఆండ్రెస్ మాన్యుయెల్ లోపెజ్ ఒబ్రాడోర్ కూడా ఈ సంవత్సరం ఫిబ్రవరిలో లిథియంను జాతీయం చేసి, "చమురు మరియు లిథియం దేశానికి చెందినవి, అవి మెక్సికో ప్రజలకు చెందినవి" అని ప్రకటించారు.

4) సాధారణంగా, లాటిన్ మరియు దక్షిణ అమెరికాలోని దేశాలు బహుముఖ వ్యూహాన్ని అనుసరించడానికి మార్గాలు మరియు మార్గాల ద్వారా ఆలోచిస్తున్నాయి. ఈ దేశాల జాతీయ ప్రభుత్వాలు గణనీయమైన స్థాయిలో నియంత్రణను అమలు చేస్తున్నప్పుడు, ఈ దేశాల మధ్య ప్రైవేట్ రంగ భాగస్వామ్యం యొక్క స్వభావం మారుతూ ఉంటుంది. ఈ ప్రభుత్వాల చర్యలు కార్పొరేషన్లతో పాటు ప్రభుత్వాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని కోరుకునే ప్రాంతంలోని ఆదివాసీల సమీకరణకు ప్రతిస్పందనగా కూడా ఉన్నాయి.

ముందుకు మార్గం

1) భారతదేశం తన స్వంత లిథియం నిల్వలను అన్వేషించి, అభివృద్ధి చేస్తున్నందున, ఈ రంగం యొక్క సముచితమైన అభివృద్ధికి భారత ప్రభుత్వం యొక్క పక్షాన చాలా అధిక స్థాయి ప్రభావశీలత అవసరం.

2) భారతదేశపు ఖనిజ సంపదలో ఎక్కువ భాగం పేదరికం, పర్యావరణ క్షీణత మరియు సడలింపు నియంత్రణ ఉన్న ప్రాంతాల నుండి తవ్వబడుతుంది. భారతదేశం యొక్క అరుదైన ఖనిజాల అభివృద్ధి సామాజిక శ్రేయస్సు, పర్యావరణ భద్రత మరియు జాతీయ ఇంధన భద్రత - బహుళ లక్ష్యాలను చేరుకోవాలంటే ఈ రంగం యొక్క సమర్థవంతమైన మరియు జాగ్రత్తతో కూడిన నిర్వహణ అత్యంత ముఖ్యమైనదిగా ఉండాలి.

సిటిస్ 2.0

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆవిష్కరణ, ఏకీకరణ మరియు సుస్థిరత కొరకు నగర పెట్టుబడులు (సిటీ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్స్ టు ఇన్నోవేట్, ఇంటిగ్రేట్ అండ్ సస్టైన్ 2.0 - సిటిస్ 2.0)కు ఆమోదం తెలిపింది.

సిటిస్ 2.0 గురించి

1) నగర స్థాయిలో ఏకీకృత వ్యర్థాల నిర్వహణ, రాష్ట్ర స్థాయిలో వాతావరణ ఆధారిత సంస్కరణ చర్యలు మరియు జాతీయ స్థాయిలో సంస్థాగత బలోపేతం మరియు జ్ఞాన వ్యాప్తిపై దృష్టి నిలిపి వృత్తాకార ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించే పోటీలో ఎంచుకోబడిన ప్రాజెక్టులకు మద్దతు ఇవ్వడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
2) సిటిస్ 2.0 కోసం నిధులు ఫ్రెంచ్ డెవలప్మెంట్ ఏజన్సీ మరియు కె ఎఫ్ డబ్ల్యు (ఒక్కొక్కటి 100 మిలియన్ యూరోల చొప్పున) నుండి రూ.1760 కోట్లు (200 మిలియన్ యూరోలు) మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ నుండి (12 మిలియన్ యూరోలు) రూ.106 కోట్ల సాంకేతిక సహాయ గ్రాంట్‌ను కలిగి ఉంటాయి.
3) సిటిస్ 2.0 అనేది ఫ్రెంచ్ డెవలప్‌మెంట్ ఏజెన్సీ (ఏ ఎఫ్ డి), క్రెడిటాన్‌స్టాల్ట్ ఫర్ వైడెరౌఫ్‌బౌ (కె ఎఫ్ డబ్ల్యు), యూరోపియన్ యూనియన్ (ఇయు) మరియు జాతీయ పట్టణ వ్యవహారాల సంస్థ భాగస్వామ్యంతో కేంద్ర గృహ నిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా రూపొందించబడిన కార్యక్రమం.
4) ఈ కార్యక్రమం నాలుగు సంవత్సరాల పాటు అనగా 2023 నుండి 2027 వరకు అమలు చేయబడుతుంది.

సిటిస్ 2.0 మూడు ప్రధాన భాగాలను కలిగి ఉంది

1) 1 వ భాగం: 18 స్మార్ట్ నగరాల్లో వాతావరణ దృఢత్వం, అనుసరణ మరియు ఉపశమనాన్ని నిర్మించడంపై దృష్టి సారించిన ప్రాజెక్ట్‌లను అభివృద్ధి చేయడానికి ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక మద్దతు.
2) భాగం 2: ఈ క్రింది వాటి కొరకు అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు మద్దతు అందించబడుతుంది
   (ఎ) రాష్ట్ర వాతావరణ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం
   (బి) రాష్ట్ర మరియు నగర స్థాయి వాతావరణ డేటా అబ్జర్వేటరీలను సృష్టించడం
   (సి) వాతావరణ-డేటా ఆధారిత ప్రణాళికను అందజేయడం, వాతావరణ కార్యాచరణ ప్రణాళికలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు
   (డి) పురపాలక అధికారుల సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం.
3) భాగం 3: కేంద్రం, రాష్ట్రం మరియు నగరం అనే మూడు స్థాయిలలో సంస్థాగత బలోపేతం ద్వారా పట్టణ భారతదేశంలో మరింత వాతావరణ పాలనకు పథకాలు.

ప్రాముఖ్యత

1) సిటిస్ 2.0 దాని కొనసాగుతున్న జాతీయ కార్యక్రమాల ద్వారా (నేషనల్ మిషన్ ఆన్ సస్టెయినబుల్ హాబిటాట్, అమృత్ 2.0, స్వచ్ఛ్ భారత్ మిషన్ 2.0 మరియు స్మార్ట్ సిటీస్ మిషన్) ద్వారా భారత ప్రభుత్వ వాతావరణ చర్యలకు అనుబంధంగా ఉంటుంది.
2) సిటిస్ 2.0 భారతదేశం యొక్క ఉద్దేశించిన జాతీయంగా నిర్ణయించబడిన విరాళాలు (ఐ.ఎన్.డి.సిలు) మరియు కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్26) కట్టుబాట్లకు సానుకూలంగా దోహదపడుతుంది.

75 రూపాయల నాణెం విడుదల

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

నూతన పార్లమెంట్ భవనం ప్రారంభోత్సవం సందర్భంగా ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ రూ.75 విలువ కలిగిన నూతన స్మారక నాణెంను ఆవిష్కరించారు.

లక్షణాలుజ

1) ఈ రూ.75 నూతన నాణెం 44మి.మీ వ్యాసంతో వృత్తాకారంలో ఉంది.
2) ఈ నాణెం నాలుగు లోహాల మిశ్రమం - 50 శాతం వెండి, 40 శాతం రాగి, 5 శాతం నికెల్ మరియు 5 శాతం జింక్.

నాణెంపై చిత్రాలు, అక్షరాలు

1) నాణెం మధ్యలో నాలుగు సింహాల గుర్తు ఉంటుంది, క్రింద సత్యమేవ జయతే అని వ్రాయబడి ఉంటుంది, ఎడమ అంచున "భారత్" అని దేవనాగరి లిపిలో మరియు కుడి అంచున ఆంగ్లంలో "భారత్" అనే పదం ఉంటుంది.

2) నాణెం యొక్క మరొక వైపు కొత్త పార్లమెంటు భవనం యొక్క చిత్రం ఉంటుంది. "సంసద్ సంకుల్" అనే శాసనం ఎగువ అంచున దేవనాగరి లిపిలో వ్రాయబడి ఉండగా, నాణెం యొక్క దిగువ అంచున ఆంగ్లంలో "పార్లమెంట్ కాంప్లెక్స్" అని వ్రాయబడింది.

స్మారక నాణేల నేపథ్యం

1) ప్రముఖ వ్యక్తులకు నివాళులు అర్పించడం, ప్రభుత్వ పథకాల గురించి అవగాహన కల్పించడం లేదా కీలకమైన చారిత్రాత్మక సంఘటనలను గుర్తుచేసుకోవడం వంటి అనేక కారణాల వల్ల భారతదేశం 1960ల నుంచి స్మారక నాణేలను విడుదల చేస్తోంది.

2) ఆ సంవత్సరం మరణించిన జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ గౌరవార్థం దేశం తన మొదటి స్మారక నాణాన్ని 1964లో విడుదల చేసింది.

నాణేల రూపకల్పన మరియు ముద్రించడానికి అధికారం

1) నాణేల చట్టం, 2011 వివిధ విలువలతో నాణేలను రూపొందించడానికి మరియు ముద్రించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది.

2) నాణేల విషయంలో, రిజర్వు బ్యాంకు పాత్ర కేంద్ర ప్రభుత్వం సరఫరా చేసే నాణేల పంపిణీకి పరిమితం చేయబడింది.

3) అన్ని నాణేలు ముంబై, హైదరాబాద్, కోల్‌కతా మరియు నోయిడాలోని భారత ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉన్న నాలుగు మింట్‌లలో ముద్రించబడతాయి.

నీతి ఆయోగ్ వార్షిక ఆరోగ్య సూచిక 2020-21

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ 2020-21 కోవిడ్ సంవత్సరానికి సంబంధించి నీతి ఆయోగ్ వార్షిక 'ఆరోగ్య సూచిక'లో కేరళ, తమిళనాడు మరియు తెలంగాణ 'పెద్ద రాష్ట్రాల'లో అగ్రగామిగా నిలిచాయి.

కీలక అంశాలు ఏమిటి?

1) మొత్తం పనితీరు ఆధారంగా:

ఎ) 19 'పెద్ద రాష్ట్రాల'లో, కేరళ, తమిళనాడు మరియు తెలంగాణ మొత్తం పనితీరు పరంగా వరుసగా మొదటి, రెండవ మరియు మూడవ స్థానాలను ఆక్రమించాయి.

బి) బీహార్ (19వ స్థానం), ఉత్తరప్రదేశ్ (18వ స్థానం), మధ్యప్రదేశ్ (17వ స్థానం) జాబితాలో అట్టడుగున ఉన్నాయి.

సి) ఎనిమిది చిన్న రాష్ట్రాలలో, త్రిపుర ఉత్తమ మొత్తం పనితీరును నమోదు చేసింది, తరువాత సిక్కిం మరియు గోవా ఉన్నాయిబీ అరుణాచల్ ప్రదేశ్ (6వ స్థానం), నాగాలాండ్ (7వ స్థానం), మణిపూర్ (8వ స్థానం) అట్టడుగున ఉన్నాయి.

డి) మరియు ఎనిమిది కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో, లక్షద్వీప్ మొత్తం పనితీరు పరంగా అగ్రగామిగా ర్యాంక్ పొందింది, ఢిల్లీ అట్టడుగు స్థానంలో ఉంది.

2) పురోగతి (ఇంక్రిమెంటల్) పనితీరు ఆధారంగా:
2019-20లో వాటి పనితీరుతో పోలిస్తే 2020-21లో రాజస్థాన్, ఉత్తరాఖండ్ మరియు ఒడిశా మొదటి మూడు స్థానాల్లో నిలిచాయి.

నీతి ఆయోగ్ యొక్క వార్షిక ఆరోగ్య సూచిక అనగా ఏమిటి?

1) 2017లో, నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్ ఫర్ ట్రాన్స్‌ఫార్మింగ్ ఇండియా (నీతి ఆయోగ్) ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ప్రపంచ బ్యాంక్ సహకారంతో అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో మొత్తం పనితీరు మరియు ఇంక్రిమెంటల్ పనితీరును నిరంతర పర్యవేక్షణ చేయడానికి వార్షిక ఆరోగ్య సూచికను ప్రారంభించింది.

2) వార్షిక ఆరోగ్య సూచిక యొక్క లక్ష్యం ఆరోగ్య ఫలితాలు మరియు ఆరోగ్య వ్యవస్థల పనితీరుపై పురోగతిని నిత్యం గమనిస్తుండటం మరియు ర్యాంకింగ్ ఇవ్వడం, ఆరోగ్యకరమైన పోటీని అభివృద్ధి చేయడం మరియు రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల మధ్య పరస్పరం నేర్చుకోవడాన్ని ప్రోత్సహించడం.

3) ఆరోగ్య సూచిక రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలను రెండు పారామితులపై అంచనా వేస్తుంది - పురోగతి (ఇంక్రిమెంటల్) పనితీరు (సంవత్సరానికి-సంవత్సరానికి పురోగతి) మరియు మొత్తం పనితీరు.

4) సారూప్య సంస్థల మధ్య పోలికను నిర్ధారించడానికి పెద్ద రాష్ట్రాలు, చిన్న రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు అనే మూడు కేటగిరీల క్రింద ర్యాంకింగ్

చేయబడుతుంది.

5) ఆరోగ్య సూచిక అనేది ఆరోగ్య ఫలితాలు, పాలన మరియు సమాచారం, మరియు కీలక ఇన్‌పుట్‌లు మరియు ప్రక్రియలు అనే మూడు రంగాలలో 24 సూచికలపై రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల విజయాలు మరియు పెరుగుతున్న మెరుగుదలలను ప్రతిబింబించే ఒక మిశ్రమ స్కోరు.
   - 'ఆరోగ్య ఫలితాల'లో శిశు మరణాల రేటు, మొత్తం సంతానోత్పత్తి రేటు, పుట్టినప్పుడు లింగ నిష్పత్తి, రోగనిరోధకత కవరేజీ, సంస్థాగత ప్రసవాల నిష్పత్తి, క్షయవ్యాధి యొక్క మొత్తం కేసు నోటిఫికేషన్ రేటు మరియు యాంటీరెట్రోవైరల్ చికిత్సపై హెచ్ఐవితో జీవించే వ్యక్తుల నిష్పత్తి వంటి సూచికలు ఉన్నాయి.
   - 'గవర్నెన్స్ అండ్ ఇన్ఫర్మేషన్' రంగంలో సంస్థాగత ప్రసవాల నిష్పత్తి, రాష్ట్ర స్థాయిలో మూడు కీలక పోస్టుల సగటు ఆక్యుపెన్సీ (నెలల్లో), చీఫ్ మెడికల్ ఆఫీసర్ సగటు ఆక్యుపెన్సీ (నెలల్లో) మరియు నిధుల బదిలీకి తీసుకున్న రోజులు వంటి సూచికలు ఉంటాయి.
   - 'కీ ఇన్‌పుట్‌లు/ప్రక్రియలు' అనేది క్రియాత్మక 24×7 ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలు, పనిచేస్తున్న హృద్రోగ సంరక్షణ యూనిట్‌లు ఉన్న జిల్లాలు మరియు ఆరోగ్యసంరక్షణ ప్రొవైడర్ స్థానాల్లోని ఖాళీల నిష్పత్తితో సహా అందుబాటులో ఉన్న ఆరోగ్య మౌలిక సదుపాయాల కొలతగా చెప్పవచ్చు.

మొదటి డిజిటల్ జనగణన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) భారతదేశం 1881 నుండి ప్రతి 10 సంవత్సరాలకు ఒకసారి జనాభా గణనను నిర్వహించింది, అయితే 2020లో, మహమ్మారి కారణంగా 2021 జనాభా గణన కోసం ఈ దశవార్షిక కసరత్తును వాయిదా వేయవలసి వచ్చింది. జనాభా లెక్కల కోసం ప్రభుత్వం తాజా తేదీలను ప్రకటించనప్పటికీ, క్షేత్ర స్థాయి పని చేయబడుతున్నది మరియు కొన్ని ఫీచర్ల గురించి వివరాలు వెలువడుతున్నాయి.
2) ఇది పౌరులకు "స్వీయ-గణన"కు అవకాశం కల్పించే మొదటి డిజిటల్ జనగణన. ప్రభుత్వ ఎన్యుమరేటర్ల ద్వారా కాకుండా సొంతంగా జనగణన ఫారమ్‌ను పూరించే హక్కును వినియోగించుకోవాలనుకునే పౌరులకు జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ తప్పనిసరి చేయబడింది. దీని కోసం, రిజిస్ట్రార్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా కార్యాలయం ఇప్పటివరకు ఆంగ్లంలో మాత్రమే "సెల్ఫ్-ఎన్యూమరేషన్" పోర్టల్‌ను రూపొందించింది. అయితే అది ఇంకా ప్రారంభించబడలేదు. స్వీయ-గణన సమయంలో, ఆధార్ లేదా మొబైల్ నంబర్ తప్పనిసరిగా సేకరించబడుతుంది.

జనాభా లెక్కల ప్రక్రియ పరిస్థితి ఏమిటి?

1) రాష్ట్రాలలో పరిపాలనా సరిహద్దులను స్తంభింపజేయడానికి గడువును జూన్ 30 వరకు పొడిగిస్తూ జనవరి 2 నోటిఫికేషన్ కనీసం సెప్టెంబర్ వరకు ఈ కసరత్తు జరిపే అవకాశాన్ని తోసిపుచ్చింది. సన్నద్ధత మరియు శిక్షణకు కనీసం మూడు నెలల సమయం పడుతుంది కాబట్టి, జనాభా గణనను వచ్చే ఏడాదికి వాయిదా వేయాలి.
2) సుమారు 30 లక్షల మంది ప్రభుత్వ అధికారులు ఎన్యుమరేటర్‌లుగా కేటాయించబడతారు మరియు ప్రతి ఒక్కరు 650-800 మంది వ్యక్తుల వివరాలను ఆన్‌లైన్ మరియు ఆఫ్‌లైన్ విధానాల ద్వారా సేకరించే పనిని కలిగి ఉంటారు, అంచనా వేసిన జనాభా 135 కోట్ల మంది. లోక్‌సభ ఎన్నికలు ఏప్రిల్-మే 2024లో జరగాల్సి ఉంది మరియు అదే అధికారులు ఎన్నికలకు కూడా కేటాయింపు చేయబడినందున జనాభా గణన అంతకు ముందే నిర్వహించబడే అవకాశం ఉన్నట్లు కనబడటం లేదు.
3) జనాభా గణన యొక్క రెండు దశలు అక్టోబరు 1 నుండి అమాంతమైన వేగంతో పూర్తి చేసినప్పటికీ కనీసం 11 నెలల సమయం పడుతుంది.

జన గణనను ఏది నిలిపివేస్తున్నది?

1) జనన మరణాల నమోదు చట్టం, 1969 కి ప్రతిపాదించిన సవరణలు ఈ కసరత్తును నిలిపివేసేందుకు ఒక కారణం. జనాభా రిజిస్టర్, ఎలక్టోరల్ రిజిస్టర్, ఆధార్, రేషన్ కార్డ్, పాస్‌పోర్ట్ మరియు డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ డేటాబేస్‌లను అప్‌డేట్ చేయడానికి ఉపయోగించే జనన మరియు మరణాల కేంద్రీకృత రిజిస్టర్‌ను కలిగి ఉండాలని ప్రభుత్వం

భావిస్తోంది.

2) ఒక వ్యక్తికి 18 ఏళ్లు నిండినప్పుడు ఓటర్ల జాబితాలోకి చేర్చడం మరియు ఒక వ్యక్తి మరణించిన తర్వాత ఓటర్ల జాబితా నుండి తొలగించడానికి ఎటువంటి మానవ ప్రమేయం లేకుండానే కేంద్రంగా నిల్వ చేయబడిన డేటా వాస్తవ సమయంలో అప్‌డేట్ చేయబడుతుంది.

స్వీయ-గణన మరియు జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ గురించి ఏమిటి?

1) ఇటీవల, కేంద్ర హోం మంత్రి అమిత్ షా న్యూ ఢిల్లీలో కొత్త జన్ గణన్ భవన్ (సెన్సస్ భవనం) ని ప్రారంభించారు మరియు రాబోయే జనగణన మరియు ఇతర అంశాలలో అడిగే ప్రశ్నలకు సంబంధించిన వివరాలతో కూడిన 'ది ట్రీటైజ్ ఆన్ ఇండియన్ సెన్సెస్ సిన్స్ 1981' నివేదికను విడుదల చేశారు. "జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ ఆన్‌లైన్‌లో అప్‌డేట్ చేసిన కుటుంబాలకు మాత్రమే జనగణన కొరకు స్వీయ-గణన సదుపాయం కల్పించబడుతుంది" అని ఈ నివేదిక పేర్కొంది.

2) జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్, జనాభా లెక్కల మాదిరిగా కాకుండా, దేశంలోని ప్రతి "సాధారణ నివాసి" యొక్క సమగ్ర గుర్తింపు డేటాబేస్ మరియు కుటుంబ స్థాయిలో సేకరించడానికి ప్రతిపాదించబడిన డేటాను రాష్ట్రాలు మరియు ఇతర ప్రభుత్వ విభాగాలతో పంచుకోవచ్చు. జనగణన కూడా ఇలాంటి సమాచారాన్ని సేకరిస్తున్నప్పటికీ, 1948 జనగణన చట్టం ఏ వ్యక్తి యొక్క డేటాను రాష్ట్రం లేదా కేంద్రంతో పంచుకోవడాన్ని నిషేధిస్తుంది మరియు పరిపాలనా స్థాయిలో మొత్తం డేటాను మాత్రమే విడుదల చేయవచ్చు.

పౌరసత్వ చట్టం, 1955 ప్రకారం పౌరసత్వ నియమాలు 2003 ప్రకారం, భారతీయ పౌరుల జాతీయ రిజిస్టర్ సంకలనం కోసం జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ మొదటి అడుగు. 3.29 కోట్ల మంది దరఖాస్తుదారులలో 19 లక్షల మందిని మినహాయించి, అస్సాం యొక్క పౌరుల జాతీయ రిజిస్టర్ యొక్క తుది ముసాయిదాతో, సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాల ఆధారంగా పౌరుల జాతీయ రిజిస్టర్ సంకలనం చేయబడిన ఏకైక రాష్ట్రం అస్సాం. బిజెపి పాలిత అస్సాం ప్రభుత్వం ప్రస్తుత రూపంలో ఎన్ఆర్‌సిని తిరస్కరించింది మరియు బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దు ప్రాంతాలలో ఎన్ఆర్‌సిలో చేర్చబడిన 30% మరియు మిగిలిన రాష్ట్రంలో 10% పేర్లను తిరిగి ధృవీకరించాలని డిమాండ్ చేసింది.

3) 2020లో, ఎన్‌పిఆర్‌ను పశ్చిమ బెంగాల్, కేరళ, రాజస్థాన్, ఒడిశా, బీహార్, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, పంజాబ్ మరియు ఛత్తీస్‌గఢ్ వంటి అనేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మరియు పౌర సమాజ సంస్థలు ప్రతిపాదిత ఎన్ఆర్‌సితో దాని అనుసంధానం కారణంగా వ్యతిరేకించాయి. దీని వలన అనేక మంది ప్రజలు వారి పూర్వ దస్తావేజులు లేని కారణంగా ఎటువంటి గుర్తింపూ లేకుండా మిగిలిపోతారు.

4) డిసెంబర్ 31, 2014 లేదా అంతకు ముందు భారతదేశంలోకి ప్రవేశించిన పాకిస్తాన్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ మరియు బంగ్లాదేశ్ నుండి ఆరు పత్రాలు లేని మత కమ్యూనిటీలకు మతం ఆధారంగా పౌరసత్వాన్ని అనుమతించే పౌరసత్వ సవరణ చట్టం, 2019 ముస్లిమేతరులకు ప్రయోజనం చేకూరుస్తుందనే భయాలు ఉన్నాయి. ప్రతిపాదిత పౌరుల రిజిస్టర్ నుండి, మినహాయించబడిన ముస్లింలు తమ పౌరసత్వాన్ని నిరూపించుకోవాల్సి ఉంటుంది. పౌరసత్వ సవరణ చట్టం మరియు పౌరుల జాతీయ రిజిస్టర్ అనుసంధానించబడి లేవని మరియు ప్రస్తుతం దేశవ్యాప్తంగా పౌరుల జాతీయ రిజిస్టర్ ని సంకలనం చేయడానికి ఎటువంటి ప్రణాళికలు లేవని ప్రభుత్వం తేల్చిచెప్పింది.

జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ ప్రస్తుత స్థితి ఏమిటి?

1) కేంద్రంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నప్పుడు 2010లో తొలిసారిగా ఎన్‌పీఆర్‌ను సేకరించారు. ఇది 2015లో నవీకరించబడింది మరియు ఇప్పటికే 119 కోట్ల మంది నివాసితుల వివరాలను కలిగి ఉంది.

2) మార్చి 2020లో, గృహ వ్యవహారాల (హోం) మంత్రిత్వ శాఖ 1990లో రూపొందించిన జన గణన నిబంధనలను సవరించి, జనగణన డేటాను ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో సంగ్రహించడానికి మరియు నిల్వ చేయడానికి మరియు ప్రతివాదులు స్వీయ-గణనను చేసుకోవడానికి వీలుకల్పించింది.

2021 జనాభా లెక్కల మొదటి దశతో జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ అప్‌డేట్ చేయబడటానికి షెడ్యూల్ చేయబడింది. ఈ దశ (హౌస్‌లిస్టింగ్ మరియు కుటుంబ గణన దశ) కోసం 31 ప్రశ్నలు నోటిఫై చేయబడ్డాయి, అయితే రెండవ

మరియు ప్రధాన దశ అయిన జన గణనకు సంబంధించి 28 ప్రశ్నలు ఖరారు చేయబడ్డాయి కానీ అవి ఇంకా తెలియజేయాల్సి ఉంది.

21 పారామితులపై మొత్తం కుటుంబ సభ్యుల వివరాలను జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ సేకరిస్తుంది. ఇది 2010 మరియు 2015లో ఉన్న 14 ప్రశ్నల కంటే అధికం. ఉప శీర్షికలలో పాస్‌పోర్ట్ నంబర్, విడాకులు తీసుకున్నవారు/ వితంతువులు లేదా విడిపోయిన వారైనా సరే కుటుంబ పెద్దతో ఉన్న సంబంధం, మాతృభాష, శ్రామికులు కానివారా, సాగు చేసేవారా, కార్మికుడు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగి, దినసరి వేతనాలు పొందే వారా అనే వివరాలు సేకరించబడతాయి. ఈ ఫారమ్‌లో ఇంకా ఆధార్, మొబైల్ ఫోన్, ఓటర్ ఐడి మరియు డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ వివరాలపై ఒక కాలమ్ కూడా ఉంది.

3) జాతీయ జనాభా రిజిస్టర్ ఫారమ్ ఇంకా ఖరారు కాలేదని ప్రభుత్వం చెబుతున్నప్పటికీ, నమూనా ఫారమ్ 2021లో ప్రధాన/జిల్లా జనగణన అధికారులు మరియు ఛార్జ్ అధికారుల కోసం సెన్సస్ ఆఫ్ ఇండియా 2021 హ్యాండ్‌బుక్‌లో భాగంగా ఉంది.

జాతీయ మానవ హక్కుల కమీషన్ గుర్తింపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఈ దశాబ్దంలో రెండవ సారి ఐరాస గుర్తింపు పొందిన ప్రపంచ జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల కూటమి (గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఇన్స్టిట్యూషన్స్ - జిఎఎన్ హెచ్ఆర్ఐ) భారత జాతీయ మానవ హక్కుల సంఘం యొక్క గుర్తింపును వాయిదా వేసింది.

2) 2017లో, గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఒక సంవత్సరం పాటు వాయిదా తర్వాత జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్‌కు గుర్తింపును మంజూరు చేసిందిబీ ఇది భారతదేశ చట్టబద్ధమైన మానవ హక్కుల సంఘం పనితీరు గురించి ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.

వాయిదాకు కారణాలు ఏమిటి?

జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల గ్లోబల్ అలయన్స్ (GANHRI) వంటి అభ్యంతరాలను పేర్కొంటూ వాయిదా వేసింది:

ఎ) నియామకాలలో రాజకీయ జోక్యం, మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలపై విచారణలో పోలీసులను చేర్చడంబీ

బి) సిబ్బంది మరియు నాయకత్వంలో వైవిధ్యం లేకపోవడంబీ

సి) అట్టడుగు వర్గాలను రక్షించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోకపోవడంబీ

డి) పౌర సమాజంతో పేద సహకారం.

అక్రిడిటేషన్ ఎందుకు ముఖ్యం?

1) జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల గ్లోబల్ అలయన్స్ ప్రపంచవ్యాప్తంగా 110 మానవ హక్కుల సంస్థలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. ఇది ఇచ్చే అక్రిడిటేషన్ హోదా 1993లో ఆమోదించబడిన ఐక్యరాజ్యసమితి పారిస్ సూత్రాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

2) పారిస్ సూత్రాలు మానవ హక్కుల సంస్థలు తప్పనిసరిగా కట్టుబడి ఉండవలసిన ఆరు ప్రమాణాలను జాబితా చేస్తాయి - ఆదేశం మరియు యోగ్యత, ప్రభుత్వం నుండి స్వయంప్రతిపత్తి, శాసనం లేదా రాజ్యాంగం ద్వారా హామీ ఇవ్వబడిన స్వాతంత్ర్యం, బహువచనం, తగిన వనరులు మరియు తగిన దర్యాప్తు అధికారాలు.

3) ఈ సూత్రాలకు పూర్తిగా అనుగుణంగా ఉండే మానవ హక్కుల సంస్థలకు "ఎ" హోదా ఇవ్వబడుతుంది. ఒకవేళ అవి పాక్షికంగా కట్టుబడి ఉంటే, ''బి'' హోదా ఇవ్వబడుతుంది. ప్రపంచ కూటమి ప్రతి ఐదేళ్లకోసారి అక్రిడిటేషన్‌ను సమీక్షిస్తుంది.

4) ఈ గుర్తింపు లేకుండా, ఐరాస మానవ హక్కుల మండలిలో భారతదేశం తరపున ప్రాతినిధ్యం వహించడానికి జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ అర్హత పొందదు.

జి ఎ ఎన్ హెచ్ ఆర్ ఐ (ప్రపంచ జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల కూటమి)

1) ఇది గతంలో ఇంటర్నేషనల్ కోఆర్డినేటింగ్ కమిటీ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఇన్స్టిట్యూషన్స్ గా పిలువబడేది, జి ఎ ఎన్ హెచ్ ఆర్ ఐ అనేది జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల యొక్క ప్రపంచ కూటమి.

2) ఇది లాభాపేక్ష లేని సంస్థగా (స్విస్ చట్టం ప్రకారం) ఏర్పాటు చేయబడింది మరియు మానవ హక్కుల కోసం ఐరాస హై కమిషనర్ కార్యాలయం ద్వారా సచివాలయ మద్దతు అందించబడుతుంది.

3) గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్

ఇన్‌స్టిట్యూషన్స్ యొక్క సబ్-కమిటీ ఆన్ అక్రిడిటేషన్ అనునది గుర్తింపు దరఖాస్తులను సమీక్షించడానికి మరియు విశ్లేషించడానికి మరియు ప్యారిస్ సూత్రాలతో దరఖాస్తుదారుల అనుగుణ్యతపై జి ఎ ఎన్ హెచ్ ఆర్ ఐ బ్యూరోకి సిఫార్సులు చేయడానికి ఆదేశాన్ని కలిగి ఉంది.

4) ఇది జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థలు మరియు ఐరాస మానవ హక్కుల వ్యవస్థ మధ్య సంబంధాన్ని సమన్వయం చేస్తుంది.

పంచ కర్మ సంకల్పం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, కేరళలోని మున్నార్‌లో జరిగిన మంత్రిత్వ శాఖ రెండవ చింతన్ శిబిర్ సందర్భంగా ఓడరేవులు, నౌకాయానం మరియు జలమార్గాల కేంద్ర మంత్రి 'పంచ్ కర్మ సంకల్ప'ను ప్రకటించారు.

'పంచ కర్మ సంకల్ప్'లో 5 ప్రధాన ప్రకటనలు ఉన్నాయి:

1) హరిత నౌకాయానానికి ప్రోత్సాహం కోసం 30% ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడంబీ

2) హరిత టగ్ పరివర్తన కార్యక్రమం కింద జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ పోర్ట్ (నవీ ముంబై), చిదంబరనార్ పోర్ట్ (టుటికోరిన్, తమిళనాడు), పారాదీప్ పోర్ట్ (ఒడిశా) మరియు దీనదయాల్ పోర్ట్, కాండ్లా (గుజరాత్) ఒక్కొక్కటి రెండు టగ్ లను (ఓడ రేవులలో పెద్ద నౌకలను లాగడానికి ఉపయోగించే శక్తివంతమైన చిన్న బోట్లు) కొనుగోలు చేస్తాయిబీ

3) దీనదయాళ్ పోర్ట్ మరియు విఓ చిదంబరనార్ పోర్ట్‌లను హరిత హైడ్రోజన్ హబ్‌గా అభివృద్ధి చేయడంబీ

4) జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ పోర్ట్ మరియు విఓ చిదంబరనార్ పోర్ట్, టుటికోరిన్ వచ్చే ఏడాది నాటికి స్మార్ట్ పోర్ట్‌లుగా మారతాయిబీ

5) నది మరియు సముద్ర ప్రయాణాలను పర్యవేక్షించడానికి సింగిల్ విండో పోర్టల్.

'హరిత్ సాగర్' మార్గదర్శకాలు

1) సున్నా కర్బన ఉద్గార లక్ష్యాన్ని సాధించే విశాల దృక్పథాన్ని చేరుకోవడానికి, ఓడరేవులు, నౌకాయానం మరియు జలమార్గాల మంత్రిత్వ శాఖ మే 2023లో 'హరిత్ సాగర్' పేరుతో హరిత ఓడరేవు మార్గదర్శకాలను ప్రారంభించింది.

2) హరిత్ సాగర్ మార్గదర్శకాలు - 2023 ఓడరేవుల అభివృద్ధి, కార్యకలాపాలు మరియు నిర్వహణలో ఆవరణ వ్యవస్థ గతిశీలతలను 'వర్కింగ్ విత్ నేచర్' భావనతో సమలేఖనం చేస్తుంది మరియు నౌకాశ్రయ ఆవరణ వ్యవస్థ యొక్క జీవ భాగాలపై ప్రభావాన్ని తగ్గిస్తుంది.

3) ఇది పోర్ట్ కార్యకలాపాలలో శుద్ధ/హరిత శక్తిని ఉపయోగించడం, హరిత ఉదజని, హరిత అమ్మోనియా, హరిత మిథనాల్ / ఇథనాల్ మొదలైనవాటి వంటి మరింత హరిత ఇంధనాల నిల్వ, నిర్వహణ మరియు బంకరింగ్ కోసం పోర్ట్ సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడంపై దృష్టి పెడుతుంది.

ఫోరమ్ షాపింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి (సీజేఐ) డీవై చంద్రచూడ్ 'ఫోరమ్ షాపింగ్'ను ఖండించారు.

ఫోరమ్ షాపింగ్ అంటే ఏమిటి?

1) న్యాయవాదులు లేదా కక్షిదారులు తమకు తీర్పు మరింత అనుకూలంగా ఉంటుందని భావించి ఉద్దేశపూర్వకంగా తమ కేసును నిర్దిష్ట న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయస్థానానికి తరలించడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు, దానిని "ఫోరమ్ షాపింగ్" అని పిలుస్తారు.

2) ఈ అభ్యాసంలో ప్రామాణిక న్యాయ ప్రక్రియను అనుసరించడం కంటే, అత్యంత అనుకూలమైన ఫలితాన్ని అందించే న్యాయస్థానాన్ని ఎంచుకోవడం ఉంటుంది.

3) న్యాయవాదులు తమ వ్యాజ్య వ్యూహంలో భాగంగా సంప్రదించడానికి సరైన వేదిక ఏది అని ఆలోచిస్తారు. ఉదాహరణకు, సంబంధిత హైకోర్టుకు బదులుగా ఎవరైనా నేరుగా ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం ద్వారా సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించవచ్చు, ఎందుకంటే సమస్య మరింత మంది దృష్టిలో పడే అవకాశం ఉంది.

ఫోరమ్ షాపింగ్‌తో సమస్యలు

1) కేసులో అవతలి పక్షానికి అన్యాయం జరుగుతుంది మరియు ఇతర కోర్టుల కంటే కొన్ని కోర్టులపైనే భారం మోపబడుతుంది మరియు న్యాయ ప్రక్రియలో జోక్యం

చేసుకోబడుతుంది.

2) ఇది సాధారణ న్యాయ మార్గాన్ని తప్పించుకుంటుంది మరియు న్యాయస్థానాలపై పనిభారాన్ని పెంచుతుంది.
3) నిర్ణయాత్మక ఏకరూపత అనే అవాంఛనీయ లోపానికి ఫోరమ్ షాపింగ్ దారితీయవచ్చని చాలా మంది విమర్శకులు గుర్తించారు.
4) దీనికి చట్టంలో అనుమతి లేదు మరియు ఒక పక్షానికి అన్యాయమైన ప్రయోజనాన్ని ఇస్తుంది.

'ఫోరమ్ షాపింగ్'పై సుప్రీం కోర్టు తీర్పులు

1) చేతక్ కన్‌స్ట్రక్షన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఓం ప్రకాష్ (1998) కేసు: వ్యాజ్యం వేసిన వ్యక్తి న్యాయస్థానాన్నిఎంపిక చేసుకోవడానికి అనుమతించబడదు మరియు ఫోరమ్ షాపింగ్ కోసం చేసే ప్రతి ప్రయత్నాన్ని ఇనప పిడికిలితో నలిపివేయాలి.
2) యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరులు వర్సెస్ సిప్లా లిమిటెడ్ (2017) కేసు: ఫోరమ్ షాపింగ్ కొరకు ఒక "విద్యుక్త పరీక్ష"ని సుప్రీమ్ కోర్టు ఆమోదించింది.
3) విజయ్ కుమార్ ఘాయ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ (2022) కేసు: ఫోరమ్ షాపింగ్‌ను "చట్టంలో ఎలాంటి అనుమతి మరియు పరమతత్వం లేని" న్యాయస్థానాలను అప్రతిష్టపాలు చేసే పద్ధతిగా సుప్రీం పేర్కొంది.

బెంచ్ హంటింగ్ అంటే ఏమిటి?

"బెంచ్ హంటింగ్" అనేది పిటిషనర్లు అనుకూలమైన ఉత్తర్వును నిర్ధారించడానికి తమ కేసులను నిర్దిష్ట న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయస్థానం ద్వారా విచారణకు వచ్చేలా చేయడాన్ని సూచిస్తుంది.

జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం (నేషనల్ మెడికల్ డివైజెస్ పాలసీ), 2023కి ఆమోదం తెలిపింది. ఈ విధానం రంగం యొక్క క్రమమైన వృద్ధిని సులభతరం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది మరియు తద్వారా ప్రజారోగ్య లక్ష్యాలైన ప్రాప్యత, అందుబాటు, నాణ్యత మరియు ఆవిష్కరణలను సాధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
2) వచ్చే 25 సంవత్సరాల్లో 10-12% ప్రపంచ మార్కెట్ వాటాను సాధించడంతోపాటు దేశీయ వైద్య పరికరాల రంగ మార్కెట్ 2030 నాటికి 11 బిలియన్ డాలర్ల నుండి 50 బిలియన్ డాలర్లకు పెరగడానికి ఇది సహాయపడుతుందని భావించబడుతున్నది.
3) అవసరమైన మద్దతు మరియు దిశను అందించడం మరియు దేశీయ అవసరాలను మాత్రమే కాకుండా ప్రపంచ అవసరాలను తీర్చడానికి ఈ రంగం "పోటీ, స్వావలంబన, స్థితిస్థాపకత మరియు వినూత్నంగా" మారడంలో సహాయపడటం దీని లక్ష్యం.

నియంత్రణా సమర్థతకు సంబంధించి ఇది ఏమి చేస్తుంది?

1) ప్రవేశపెట్టిన చర్యలలో అత్యంత ముఖ్యమైనది నియంత్రణ క్రమబద్ధీకరణను కలిగి ఉంటుంది. ఈ విధానం బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ పాత్రను మెరుగుపరుస్తుంది, దానితో పాటు పొందికైన ధరల నియంత్రణను రూపొందించింది.
2) దేశీయ పరికరాల తయారీ రంగంలో విస్తృత సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి ధర నియంత్రణ చాలా ముఖ్యమైనది, ఎందుకంటే కొన్ని ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులు అందుబాటులో ఉన్న తక్కువ-ధర ఉత్పత్తులకు బదులుగా అధిక ధర కలిగిన ఉత్పత్తులను అందిస్తాయి.
3) ధరలను పరిమితం చేయడంతో పాటు, అణుశక్తి నియంత్రణా మండలి, ఎలక్ట్రానిక్స్, సమాచార సాంకేతిక మంత్రిత్వ శాఖ మరియు పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ విభాగం వంటి సంబంధిత విభాగాలను కలిపి వైద్య పరికరాల అనుమతుల కోసం సమర్థతా పెంపు ప్రయత్నం సింగిల్ విండో క్లియరెన్స్ వ్యవస్థను కూడా సృష్టిస్తుంది.

మానవ వనరుల అభివృద్ధి మరియు ఆవిష్కరణల గురించి ఏమిటి?

1) నైపుణ్యం కలిగిన శ్రామిక శక్తిని నిర్ధారించడానికి మరియు శాస్త్రవేత్తలు, నియంత్రకాలు, ఆరోగ్య నిపుణులు, నిర్వాహకులు మరియు సాంకేతిక నిపుణులతో కూడిన భవిష్యత్తులో సిద్ధంగా ఉన్న వైద్య సాంకేతిక మానవ వనరులను రూపొందించడానికి, భవిష్యత్ వైద్య సాంకేతికతలు, అత్యాధునిక తయారీ మరియు పరిశోధనలతో సహా వైద్య పరికరాల కోసం అంకితమైన

బహుళ అభ్యసన (మల్టీడిసిప్లినరీ) కోర్సులకు ఈ విధానం మద్దతు ఇస్తుంది.

ఇది భారతదేశంలోని ఔషధ-వైద్య సాంకేతిక రంగంలో ఆవిష్కరణలతో పాటు పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిపై మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క ప్రతిపాదిత జాతీయ విధానాన్ని పూర్తి చేస్తుంది. ఇంకా, విద్యా మరియు పరిశోధనా సంస్థలలో ఎక్సలెన్స్ సెంటర్లు, ఆవిష్కరణ హబ్‌లు మరియు 'ప్లగ్ అండ్ ప్లే' మౌలిక సదుపాయాలు కూడా అంకుర సంస్థలకు మద్దతుతో పాటు ప్రణాళిక చేయబడినవి.

2) అవసరమైన సరకు రవాణా అనుసంధానతతో ఆర్థిక మండలాలకు సమీపంలో నాణ్యమైన మౌలిక సదుపాయాల సౌకర్యాలతో పెద్ద వైద్య పరికరాల పార్కులు మరియు క్లస్టర్‌లను ఏర్పాటు చేసి బలోపేతం చేయడానికి కూడా ఈ విధానం ప్రయత్నిస్తుంది. ఇది రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మరియు పరిశ్రమలతో ఒక సహకార వెంచర్‌గా భావించబడుతుంది, దీని ఫలితంగా పరిశ్రమతో మెరుగైన కలయిక మరియు తిరోగామి ఏకీకరణ జరుగుతుంది.

3) ప్రైవేట్ పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడానికి పర్యావరణ వ్యవస్థను నిర్ధారించడం, వెంచర్ పెట్టుబడిదారుల నుండి నిరంతర నిధులు మరియు సంభావ్య పబ్లిక్-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యాలు ఈ ప్రయత్నంలో కీలకమైన అంశం. ఇది మేక్ ఇన్ ఇండియా, ఆయుష్మాన్ భారత్, హీల్-ఇన్-ఇండియా మరియు స్టార్ట్-అప్ మిషన్ వంటి కార్యక్రమాలకు అనుబంధంగా ఉంటుంది.

మానవ వనరులు, ఆవిష్కరణలు ఎందుకు అవసరం?

1) వైద్య పరికరాల రంగానికి మానవ వనరులు, ఆవిష్కరణలు మరియు పెట్టుబడి చాలా ముఖ్యమైనవి ఎందుకంటే, సాపేక్షంగా తక్కువ ప్రారంభ ఆటంకాలు ఉన్నప్పటికీ, ఇది అధిక పెట్టుబడితో కూడుకున్నది మరియు కొత్త సాంకేతికతలకు అనుగుణంగా నిరంతరం నైపుణ్యం అభివృద్ధి అవసరం.

2) ఇండియన్ బ్రాండ్ ఈక్విటీ ఫౌండేషన్ ప్రకారం, యు.ఎస్, చైనా మరియు జర్మనీల నుండి వైద్య పరికరాల ప్రస్తుత డిమాండ్ మరియు సరఫరాలో ఇప్పటికీ భారీ అంతరం ఉందిబీ భారతదేశంలో వైద్య పరికరాలపై మొత్తం 70-80% దిగుమతులపై ఆధారపడవలసి ఉంది. అనేక దేశీయ మరియు అంతర్జాతీయ తయారీదారులు ఈ తక్కువ స్థాయి దేశీయ ఉత్పత్తిని సంభావ్య వృద్ధి అవకాశంగా చూస్తారు.

మనం దిగుమతుల గురించి ఎందుకు చర్చిస్తున్నాము?

1) సిరంజిలు, సూదులు, సర్జికల్ బ్లేడ్‌లు, సర్జికల్ గ్లోవ్‌లు, కండోమ్‌లు, వ్యక్తిగత రక్షణ సామగ్రి, మాస్క్‌లు, హైడ్రోసెఫాలస్ షంట్‌లు, ఆర్థోపెడిక్ ఇంప్లాంట్లు మరియు ఇంట్రా-ఓక్యులర్ లెన్స్‌ల వంటి పరికరాల తయారీలో భారతదేశం ప్రధాన ప్రపంచ తయారీదారులలో ఒకటి అయినప్పటికీ, ఇది ప్రాథమిక అవసరాలైన పరీక్షా చేతి తొడుగులు, వేడి నీటి సీసాలు మరియు రక్తపోటు సాధనాలు, డయాబెటిస్ షుగర్ మానిటర్లు మరియు థర్మామీటర్లు వంటి గృహ సంరక్షణ ఉత్పత్తులు వంటి వినియోగ వస్తువుల కోసం దిగుమతులపై ఎక్కువగా ఆధారపడి ఉంటుంది. మన వీటి దిగుమతుల్లో చైనా మరియు అమెరికా సంయుక్తంగా 60% వాటాను కలిగి ఉన్నాయి.

2) జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం (2023) మరియు పార్లమెంట్ హెల్త్‌కేర్ కమిటీ సిఫార్సులు అమలు చేయబడితే, వాణిజ్య అసమతుల్యతను కనీసం 60-70% దేశీయ మార్కెట్ వాటాగా మరియు మరింత సహేతుకమైన 30% దిగుమతులుగా సరిచేయవచ్చు.

ఎగుమతి ప్రోత్సాహక మండలి (ఎక్స్ పోర్ట్ ప్రమోషన్ కౌన్సిల్) అంటే ఏమిటి?

డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ హెల్త్ కింద ఈ రంగం కోసం ఒక ప్రత్యేకమైన ఎగుమతి ప్రోత్సాహక మండలి ఏర్పాటును ఈ విధానం ఉద్దేశిస్తుంది. ఇది వివిధ మార్కెట్ ప్రాప్యతా సమస్యలను ఎదుర్కోవడానికి ఒక వేదికగా ఉంటుంది, అదే సమయంలో వాటాదారుల జ్ఞానం మరియు నైపుణ్యాన్ని సమ్మిళితం మరియు భాగస్వామ్యం చేస్తుంది.

మన దేశీయ మార్కెట్ ఎలా ఉంది?

1) దేశీయ పరిశ్రమ భారీ బహుళజాతి సంస్థలు, చిన్న మరియు మధ్య తరహా కంపెనీల కలయికను కలిగి ఉంటుంది. ఐబిఈఎఫ్ ప్రకారం, జపాన్, చైనా మరియు దక్షిణ కొరియా తర్వాత భారతదేశం నాల్గవ అతిపెద్ద ఆసియా వైద్య మార్కెట్ మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా 20 అగ్రగామి దేశాలలో ఉంది. ఇది 15% సమ్మిళిత వార్షిక

వృద్ధి రేటుతో వృద్ధి చెందుతుందని అంచనా వేయబడింది అనగా ప్రపంచ వృద్ధి రేటు కంటే రెండున్నర రెట్లు అధికం. 2020–25 మధ్య, డయాగ్నొస్టిక్ ఇమేజింగ్ (దీనిలో రేడియోగ్రాఫ్‌లు మరియు అల్ట్రాసౌండ్ ఉన్నాయి) మార్కెట్ 13.5% సమ్మిళిత వార్షిక వృద్ధి రేటుతో విస్తరించే అవకాశం ఉంది.

2) 2022 ఆర్థిక సంవత్సరంలో వైద్య పరికరాల ఎగుమతులు 2.90 బిలియన్ డాలర్లుగా ఉన్నాయిబీ ఇది 2025 ఆర్థిక సంవత్సరం నాటికి 10 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుతుందని అంచనా వేయబడింది. కీలక ఎగుమతి దేశాలలో అమెరికా, ఫ్రాన్స్, సింగపూర్, చైనా, టర్కీ, బ్రెజిల్, నెదర్లాండ్స్, ఇరాన్ మరియు బెల్జియం ఉన్నాయి.

3) భారతదేశంలోని ప్రధాన వైద్య క్లస్టర్లు గుజరాత్, కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర, హర్యానా, ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు తమిళనాడు. వాటి తయారీ నైపుణ్యం ఫార్మాస్యూటికల్స్, మెడికల్ ఎలక్ట్రానిక్స్, స్టెంట్లు మరియు ఇంప్లాంట్ల నుండి తక్కువ-స్థాయి వైద్య వినియోగ వస్తువుల వరకు మారుతూ ఉంటుంది.

4) అయితే, వైద్య పరికరాల తయారీదారులకు ప్రత్యేక చట్టం ఉండాలి అనేది పరిశ్రమలో చాలాకాలంగా కొనసాగుతున్నడిమాండ్. తయారీదారులను నేరస్థులుగా పరిగణించే చట్టం వర్తించకూడదని నిపుణులు సిఫార్సు చేస్తున్నారు, బదులుగా, యూరప్, కెనడా, జపాన్, బ్రెజిల్ మొదలైన వాటిలో ఉన్నట్లుగా ప్రత్యేక చట్టం ఉండాలి, ఎందుకంటే ఇది అభివృద్ధిదారులు మరియు తయారీదారులకు వినూత్న ఉత్పత్తులను తయారు చేసే స్వేచ్ఛను ఇస్తుంది.

కొత్త ఆర్డినెన్స్ ఢిల్లీలోని 'సర్వీసులను' ఎలా ప్రభావితం చేస్తుంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి చంద్రచూడ్ నేతృత్వంలోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఢిల్లీ ప్రభుత్వం దేశ రాజధానిలో చట్టాలు చేయగలదని మరియు పౌర సేవలను నిర్వహించవచ్చని అభిప్రాయపడ్డారు. రాజధానిలో అధికార గణంపై కేంద్రం యొక్క ఒక విభాగమైన లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ పాత్రను న్యాయస్థానం ప్రజా క్రమం, పోలీసు మరియు భూమి మూడు నిర్దిష్ట ప్రాంతాలకు పరిమితం చేసింది.

2) ఈ తీర్పు రాజధానిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క జాతీయ ప్రయోజనాలకు మరియు ఎన్నికైన ఢిల్లీ ప్రభుత్వం చట్టాలను రూపొందించడానికి మరియు దాని విభాగాలకు నియమించబడిన "ప్రొఫెషనల్" సివిల్ సర్వీస్ అధికారుల ద్వారా వాటిని అర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి గల అధికారం మధ్య సమతుల్యతను సాధించడానికి ఉద్దేశించబడింది.

3) అయితే, కేంద్రం ఈ తీర్పును అధిగమించడానికి ఉపక్రమించింది. రాజధానిలో సర్వీసులపై తాజాగా అధికారాన్ని పొందేందుకు గాను రాష్ట్రపతి జాతీయ రాజధాని ప్రాంతమైన ఢిల్లీ ప్రభుత్వ (సవరణ) ఆర్డినెన్స్, 2023ను ప్రకటించారు. ఈ ఆర్డినెన్స్ యొక్క లక్ష్యం, "భారత రాష్ట్రపతిచే ప్రతిబింబించే మొత్తం దేశం యొక్క ప్రజాస్వామ్య సంకల్పంతో ఢిల్లీ ప్రజల స్థానిక మరియు దేశీయ ప్రయోజనాలను సమతుల్యం చేసే" "సర్వీసుల నిర్వహణకు సంబంధించిన సమగ్ర పథకాన్ని అందించడం" గా పేర్కొనబడినది.

ఆర్డినెన్స్ ఏం చెబుతోంది?

1) హోం మంత్రిత్వ శాఖ నోటిఫికేషన్ ద్వారా మే 21, 2015లో తీసుకున్న దాని అసలు నిర్ణయానికి పరోక్షంగా తిరిగి రావడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ ఆర్డినెన్స్ మార్గాన్ని ఉపయోగించింది. గత ఎనిమిదేళ్లుగా ఆమ్ ఆద్మీ పార్టీ (ఆప్) ప్రభుత్వం మరియు కేంద్రం మధ్య వివాదానికి దారితీసిన ఈ నోటిఫికేషన్, సర్వీసులపై లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ (ఎల్‌జి)కి అధికారం ఇచ్చింది. లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తన ''విచక్షణ'' ప్రకారం మాత్రమే ముఖ్యమంత్రిని సంప్రదించవలసిన అవసరం ఉంది. ఈ నోటిఫికేషన్‌లో ఢిల్లీ ప్రభుత్వ అధికారాల పరిధి నుండి రాష్ట్ర జాబితాలోని ఎంట్రీ 41 (సర్వీసులు) మినహాయించబడింది.

2) ఈ ఆర్డినెన్స్ "శాశ్వత" జాతీయ రాజధాని సివిల్ సర్వీసుల ప్రాధికార సంస్థ (నేషనల్ క్యాపిటల్ సివిల్ సర్వీస్ అథారిటీ- ఎన్‌సిసిఎస్ఎ) ని ఏర్పరుస్తుంది. దీనికి ఢిల్లీ ముఖ్యమంత్రి - చైర్‌పర్సన్‌గా మరియు ప్రధాన కార్యదర్శి- సభ్యునిగా మరియు ప్రిన్సిపల్ హోమ్ సెక్రటరీ - సభ్య కార్యదర్శిగా

ఉంటారు.

3) పబ్లిక్ ఆర్డర్, పోలీస్ మరియు ల్యాండ్ విభాగాలలో మినహా అన్ని ఢిల్లీ ప్రభుత్వ విభాగాలలో పనిచేస్తున్న సివిల్ సర్వీస్ అధికారులపై ఎన్‌సిసిఎస్ఎ అధికారాన్ని చలాయిస్తుంది. ఢిల్లీ ప్రభుత్వ విభాగాలకు డిప్యూట్ చేయబడిన సివిల్ సర్వీస్ అధికారుల బదిలీలు, పోస్టింగ్‌లు, ప్రాసిక్యూషన్ ఆంక్షలు, క్రమశిక్షణా చర్యలు, విజిలెన్స్ సమస్యలు మొదలైనవాటిని హాజరైన మరియు ఓటు వేసిన సభ్యుల మెజారిటీ ఓట్లతో ఇది నిర్ణయిస్తుంది. అభిప్రాయ భేదాలు వస్తే లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ నిర్ణయమే అంతిమంగా ఉంటుంది.

ఇది ఎన్‌సిసిఎస్ఎ లోని ప్రభుత్వఅధికారులు ముఖ్యమంత్రి నిర్ణయాలను వీటో చేసే పరిస్థితిని కల్పిస్తుంది. ప్రధాన కార్యదర్శి "ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతంలోని ప్రభుత్వ అధికారుల ఇష్టానికి" ప్రాతినిధ్యం వహిస్తారని ఆర్డినెన్స్ వివరిస్తుంది.

4) మంత్రుల మండలి యొక్క రోజువారీ నిర్ణయాలను అమలు చేసే "తటస్థ సివిల్ సర్వీసులను" సుప్రీం కోర్టు ఆశించింది. అయితే, ప్రజల అభీష్టం మేరకు పనిచేసే ఎన్నుకోబడిన మంత్రుల పరిపాలనా నియంత్రణ నుండి సివిల్ సర్వీస్ అధికారులను బయటకు తీసుకురావడానికి మరియు వారిని అధికార లాబీగా మార్చడానికి ఎన్‌సిసిఎస్ఎ ప్రయత్నిస్తుంది.

ఎన్‌సిసిఎస్ఎ ప్రభుత్వ జవాబుదారీతనం మరియు సుప్రీం తీర్పులో ప్రధానంగా చూపబడిన సామూహిక బాధ్యత సూత్రం మధ్య అంతర్గత సంబంధాన్ని తిరస్కరించింది. ఎన్‌సిసిఎస్ఎని సృష్టించడం ద్వారా, ఢిల్లీ పాలనలో "ట్రిపుల్ చైన్ ఆఫ్ కమాండ్"పై సుప్రీం తీర్పు నిర్దేశించిన ప్రాధాన్యతను ఈ ఆర్డినెన్స్ దాటవేస్తుంది. సివిల్ సర్వీసెస్ అనేది ఎన్నికైన ప్రభుత్వ మంత్రుల ఆధ్వర్యంలోనే పనిచేస్తారని, వారికే జవాబుదారీగా ఉంటుందని కోర్టు పేర్కొంది. మంత్రులు శాసనసభకు, శాసనసభకు చివరికి ఢిల్లీ ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉంటారు. ప్రజాస్వామ్య జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడానికి సుప్రీంకోర్టు ద్వారా ఈ చైన్ ఆఫ్ కమాండ్ పటిష్టంగా రూపొందించబడినది.

5) ఢిల్లీ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ, 1993 ప్రభుత్వం యొక్క కార్యకలాపాల నియమాల రాష్ట్రపతి యొక్క స్వంత కార్యకలాపాలను కూడా ఈ ఆర్డినెన్స్ పట్టించుకోదు. 2018లో సుప్రీం కోర్ట్ "నిబంధనలలో ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే, ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం యొక్క కార్యనిర్వాహక విధుల పరిధి, నిర్ణయాధికారం ముఖ్యమంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రుల మండలితో కూడిన ప్రభుత్వంచే చేయబడుతుంది". ఈ అభిప్రాయం మే 11, 2023న బలోపేతం చేయబడింది.

6) ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం యొక్క శాసన నిర్మాణ మరియు కార్యనిర్వాహక పరిధిలో "సర్వీసులను" చేర్చకూడదనే కె. బాలకృష్ణన్ కమిటీ యొక్క నిర్దిష్ట సిఫార్సును కూడా కోర్టు కొట్టివేసింది. 69వ రాజ్యాంగ సవరణ, 1991లో ఢిల్లీ పాలనా వ్యవస్థకు సంబంధించిన ప్రకరణ 239ఎఎ ని రాజ్యాంగంలో చేర్చడానికి ముందే ఈ కమిటీ నివేదిక ఉన్నందున ఇది సంబంధితంగా లేదని కోర్టు పేర్కొంది.

ఈ ఆర్డినెన్స్ సుప్రీంకోర్టు తీర్పుకు విరుద్ధంగా ఉందా?

1) దేశ రాజధాని కోసం చట్టాలను రూపొందించడానికి పార్లమెంటుకు ఉన్న అత్యున్నత అధికారాన్ని సుప్రీంకోర్టు స్వయంగా గుర్తించిందనే వాదన ఆధారంగా ఆర్డినెన్స్ రూపొందించబడింది. సుప్రీంకోర్టులో కేంద్రం దాఖలు చేసిన రివ్యూ పిటిషన్‌లో ఢిల్లీ "పూర్తి స్థాయి రాష్ట్రం" కాదని, అది కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం మాత్రమేనని పేర్కొంది. పార్లమెంటు ఢిల్లీకి నిజమైన శాసనసభ అని కేంద్రం వాదించింది. అయితే, మే 11 నాటి సుప్రీం తీర్పు ఢిల్లీ పూర్తి స్థాయి రాష్ట్రం కానప్పటికీ, రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలోని విషయాలపై శాసనం చేసే అధికారం రాజ్యాంగబద్ధంగా దాని శాసనసభకు అప్పగించబడిందని అంగీకరిస్తూ ఈ వివాదాన్ని ముగించినది.

2) రాజ్యాంగంలోని మొదటి షెడ్యూల్ ప్రకారం ఢిల్లీ రాష్ట్రం కానప్పటికీ, " ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతంలోని ప్రజల ఆకాంక్షలను అమలు చేయడానికి" సబ్జెక్టులపై శాసనం చేసే అధికారం ఢిల్లీకి ఇవ్వబడిందని ఏకగ్రీవ తీర్పు పేర్కొంది. ఇది ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం ప్రజలకు జవాబుదారీగా ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా ఎన్నికైన ప్రభుత్వాన్ని కలిగి ఉంది.

ప్రకరణ 239ఎఎ (3)లో పేర్కొన్న రాజ్యాంగ పథకం ప్రకారం, ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతానికి శాసనపరమైన అధికారం ఇవ్వబడింది, ఇది

పరిమితమైనప్పటికీ, అనేక అంశాలలో రాష్ట్రాలకు సమానంగా ఉంటుంది. ఆ కోణంలో, ప్రకరణ 239 ఎఎ ను చేర్చడం ద్వారా, రాజ్యాంగం యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేంద్రంగా మరియు ప్రాంతీయ స్థాయిలో ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతంతో "అసమాన సమాఖ్య నమూనా"ను రూపొందించింది.

2018 రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పులో మెజారిటీ అభిప్రాయం ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతానికి రాష్ట్ర హోదాను కల్పించలేనప్పటికీ, సమాఖ్య భావన ఇప్పటికీ దానికి వర్తిస్తుందని మే 11 తీర్పు కూడా ప్రస్తావించింది.

3) ఢిల్లీ ప్రభుత్వం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం దాని శాసన అధికారంతో "సమిష్టిగా" ఉందని న్యాయస్థానం పేర్కొంది. అంటే, ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక విభాగం పబ్లిక్ ఆర్డర్, పోలీస్ మరియు ల్యాండ్ మినహా సేవలతో సహా అన్ని సబ్జెక్టులకు వర్తిస్తుంది, దీని కోసం శాసన విభాగం చట్టాలు చేయవచ్చు.

లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ అధికారాల గురించి ఆర్డినెన్స్ మరియు తీర్పు ఏమి చెబుతున్నాయి?

1) సర్వీసులకు సంబంధించి ఎన్‌సిసిఎస్ఎ తీసుకున్న ఏదైనా నిర్ణయంపై తుది నిర్ణయం తీసుకునే అధికారాన్ని లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కు ఇవ్వడం ద్వారా ఈ ఆర్డినెన్స్ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కి తిరిగి చక్రం తిప్పే అధికారాన్నిచ్చింది. 2018లో మరొక రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పు ద్వారా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ అధికారాలు తగ్గించబడినప్పటికీ ఇది జరిగింది.

2) మే 11న, ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం యొక్క చట్టసభ పరిధిలోకి వచ్చే అంశాలకు సంబంధించి కార్యనిర్వాహక అధికారాలను వినియోగించేటప్పుడు, ఆర్టికల్ 239 ఎఎ (4) ప్రకారం మంత్రి మండలి సహాయం మరియు సలహాలకు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కట్టుబడి ఉండాలని 2018లో ఇచ్చిన తన తీర్మానాలను అంగీకరించింది.

3) లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కి అందించబడిన "పరిమిత విచక్షణాధికారం" కూడా "జాతీయ ప్రయోజనాలు మరియు ఆర్థిక విషయాల వంటి అరుదైన పరిస్థితులలో జాగ్రత్తగా ఉపయోగించబడాలని మరియు లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ప్రతి విషయాన్ని రాష్ట్రపతికి సూచించలేరు" అని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం పేర్కొంది.

ముమ్ముందు ఏమి ఉంది?

1) ఆర్డినెన్స్ అనేది సుప్రీంకోర్టు న్యాయ సమీక్ష పరిధి వెలుపల ఏమీ ఉండదు. 2023 ఆర్డినెన్స్‌ను విడిగా సవాలు చేస్తే, రాజ్యాంగ ధర్మాసనం చట్టాన్ని పరిష్కరించిన కొద్ది రోజుల తర్వాత ఆర్డినెన్స్‌ను ప్రకటించాల్సిన అవసరం ఉన్న "అసాధారణ లేదా అత్యవసర పరిస్థితి"ని కేంద్ర ప్రభుత్వం నిరూపించాలి.

2) డి.సి. వాధ్వా వర్సెస్ బీహార్ కేసులో రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఆర్డినెన్స్‌ను ప్రకటించే కార్యనిర్వాహక అధికారాన్ని "రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసం వక్రమార్గం" చేయరాదని పేర్కొంది.

జల్లికట్టుపై తమిళనాడు వైఖరిని సుప్రీం కోర్టు ఎలా సమర్థించింది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, ఎద్దులతో నిర్వహించబడే సాంప్రదాయ గ్రామీణ క్రీడ అయిన జల్లికట్టు న్యాయపరమైన ఆమోదాన్ని పొందింది. కఠినమైన నిబంధనలతో క్రీడను సజావుగా నిర్వహించేందుకు వీలుగా జంతువులపై క్రూరత్వ నిరోధక చట్టం, 1960కి తమిళనాడు అసెంబ్లీ 2017లో చేసిన సవరణ చెల్లుబాటు అవుతుందని సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పునిచ్చింది.

2) అందువల్ల, జంతువుల పట్ల అనవసరమైన క్రూరత్వం మరియు జంతు హక్కులను ఉల్లంఘించడం వంటి కారణాలతో క్రీడను అనుమతించకూడదా అనే ప్రశ్నను కోర్టు పరిష్కరించింది. కర్ణాటకలోని కంబాల (గేదెల పందెం) మరియు మహారాష్ట్రలో ఎద్దుల బండి పందెం వంటి పశువులతో కూడిన ఇతర క్రీడలకు కూడా ఈ తీర్పు వర్తిస్తుంది.

జల్లికట్టుపై వివాదాలు ఏమిటి?

1) బలమైన ఎద్దులను రంగంలోకి దింపడం మరియు వాటిని పురుషులు వెంబడించి వాటిచేత తోసివేయబడకుండా వాటి మూపురం పట్టుకోగలిగితే విజేతలుగా పరిగణించబడే క్రీడకు సంబంధించిన ప్రధాన వివాదం, ఈ క్రీడ అనవసరమైన క్రూరత్వమేనా అనే దానికి సంబంధించినది. జంతు హక్కుల కార్యకర్తలు దీనిని నిర్వహించే విధానం చాలా క్రూరంగా ఉందని, ఎందుకంటే ఇది బాధను

మరియు హింసను కలిగిస్తుందని వాదిస్తున్నారు. ఈ క్రీడలో ఎద్దు యొక్క క్రూరత్వం వాస్తవానికి భయం నుండి పుట్టిన ప్రతిస్పందన. ఎద్దులను కొట్టడం లేదా వాటి తోకలను మెలితిప్పడం మరియు వాటిని మరింత రెచ్చగొట్టేలా ఉండే నొప్పిని కలిగించే ఇతర చర్యలు చట్టం ద్వారా నియంత్రించబడక ముందు గతంలో జరిగేవి. ఇప్పుడు అటువంటి క్రూరమైన చర్యలు చాలా అరుదు.

2) 2006లో, మద్రాసు హైకోర్టు న్యాయమూర్తి, రెక్లా పందెం (ఒక రకమైన ఎద్దుల బండ్ల పందెం) నిర్వహించడానికి అనుమతి కోసం ఒక పిటిషన్ వచ్చినప్పుడు, జల్లికట్టుతో సహా అలాంటి ఏ కార్యక్రమం నిర్వహించకూడదని నిషేధించారు. ఈ నిషేధంపై అప్పీల్ చేయగా, హైకోర్టు ధర్మాసనం ఆ ఆదేశాన్ని పక్కన పెట్టింది, అయితే హింస లేదా క్రూరత్వాన్ని నిరోధించడానికి, అలాగే పాల్గొనేవారు మరియు ప్రేక్షకుల భద్రతను నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలని కోరింది. ఇది పూర్తి నిషేధం కంటే నియంత్రణకు అనుకూలంగా ఉంది.

3) తమిళనాడు రాష్ట్ర అసెంబ్లీ 2009లో జల్లికట్టు నియంత్రణా చట్టాన్ని ఆమోదించింది. నిబంధనలు మరియు భద్రతా చర్యలను అనుసరిస్తూ ఈ క్రీడను నిర్వహించడానికి తన వాదనను బలపరిచింది. జులై 2011లో, కేంద్ర పర్యావరణ మరియు అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ ఒక నోటిఫికేషన్‌ను జారీ చేసింది. ప్రదర్శనలు ఇవ్వకుండా లేదా విన్యాసాలు ప్రదర్శించడానికి శిక్షణ పొందకుండా నిషేధించబడిన జంతువుల జాబితాలో 'ఎద్దులు' కూడా ఉన్నాయి. ఈ క్రీడను నియంత్రిత కార్యక్రమంగా నిర్వహించేందుకు చేసిన ప్రయత్నాలు విఫలం కావడంతో కొన్నేళ్ల పాటు జల్లికట్టు జరగలేదు.

4) ఈ నిషేధం సమాజంలోని రెండు వర్గాల మధ్య విభజనకు కారణమైంది: జల్లికట్టు రాష్ట్ర సంప్రదాయం మరియు సంస్కృతిలో భాగమైనందున ఎటువంటి ఆటంకం లేకుండా నిర్వహించాలని మరియు స్థానిక జాతుల ఎద్దులను సంరక్షించడానికి దాని కొనసాగింపు అవసరమని ఒక వర్గం నమ్ముతుండగా జంతువులను ఏ రూపంలోనైనా క్రూరత్వం మరియు చెడుగా ప్రవర్తించడం వంటి వాటికి గురి చేయడాన్ని నియంత్రిత విధానంలో నిర్వహించలేమని మరో వర్గం భావిస్తుంది. వీటితో పాటు, ప్రతి సంవత్సరం ఈ పోటీల సమయంలో సంభవిస్తున్న మానవ మరణాల సంఖ్య పోటీలో పాల్గొనేవారి మరియు ప్రేక్షకుల భద్రత గురించి ఆందోళనను మరింత పెంచింది.

సుప్రీం కోర్టు క్రీడను ఎందుకు నిషేధించింది?

1) రాజ్యాంగం ప్రకారం జంతువుల హక్కుల న్యాయాన్ని ఏర్పాటు చేసిన ఒక మైలురాయి తీర్పులో, సుప్రీంకోర్టు 2014లో జల్లికట్టు మరియు జంతువులతో కూడిన ఇలాంటి క్రీడలపై నిషేధం విధించింది.

2) ఈ క్రీడను నియంత్రించే తమిళనాడు చట్టాన్ని జంతువుల పట్ల క్రూరత్వాన్ని నిరోధించే కేంద్ర చట్టానికి విరుద్ధమైనదిగా న్యాయస్థానం పేర్కొంది. ఈ చట్టం నిర్వాహకులు, ప్రేక్షకులు మరియు పాల్గొనేవారి ప్రయోజనాలను రక్షించడానికి ప్రయత్నించిన ''మానవకేంద్రీకృతమైనది'' కానీ జంతువుల ప్రయోజనాలకు కాదు అని పేర్కొంది. మరోవైపు, జంతువులపై క్రూరత్వ నిరోధక చట్టం, 1960 అనేది "పర్యావరణ కేంద్రీకృత" చట్టం.

3) రాష్ట్ర చట్టంలోని నిబంధనలు మూడు విధాలుగా కేంద్ర చట్టంలోని నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉన్నాయని ధర్మాసనం తీర్పు చెప్పింది:
   - ఎ) ఏదైనా జంతువు యొక్క సంరక్షణ లేదా బాధ్యత కలిగిన వారు దాని శ్రేయస్సును నిర్ధారించడానికి మరియు అనవసరమైన నొప్పి లేదా బాధలను కలిగించకుండా నిరోధించడానికి ఇది చట్టబద్ధమైన విధికి విరుద్ధంగా ఉందిబీ
   - బి) జంతువులను వినోదం కోసం మాత్రమే ఉపయోగించడం మరియు వాటిని పోరాడటానికి ప్రేరేపించడంబీ మరియు
   - సి) జంతువులను ప్రదర్శనలు ఇవ్వడానికి శిక్షణ మరియు ప్రదర్శనపై పరిమితులు.

4) జంతువుల ఆరోగ్యం కోసం ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ద్వారా జంతువులకు గుర్తించబడిన 'ఐదు స్వేచ్ఛలను' కోర్టు ఉదహరించింది:
   - ఎ) ఆకలి, దాహం మరియు పోషకాహార లోపం నుండి విముక్తిబీ
   - బి) భయం మరియు బాధ నుండి స్వేచ్ఛబీ
   - సి) భౌతిక మరియు ఉష్ణ అసౌకర్యం నుండి స్వేచ్ఛబీ

డి) నొప్పి, గాయం మరియు వ్యాధి నుండి స్వేచ్ఛబీ మరియు

ఇ) ప్రవర్తన యొక్క సాధారణ నమూనాలను వ్యక్తీకరించే స్వేచ్ఛ మరియు ఈ స్వేచ్ఛలు జంతువుల పట్ల క్రూరత్వ నిరోధక చట్టంలో ఉన్న జంతు హక్కులకు అనుకూలంగా ఉండే నిబంధనలను చదవాలి.

5) అదనంగా, ఈ హక్కులు మరియు స్వేచ్ఛలు రాజ్యాంగంలోని ప్రాథమిక విధుల నుండి పొందబడతాయి, అనగా ప్రకరణ 51ఎ(జి), ఇది సహజ పర్యావరణాన్ని రక్షించడానికి మరియు మెరుగుపరచడానికి మరియు జీవుల పట్ల కరుణను కలిగి ఉండటానికి పౌరులపై విధిని విధిస్తుంది.

తమిళనాడు స్పందన ఏమిటి?

1) జనవరి 2017లో చెన్నైలోని మెరీనా బీచ్ ను రోజుల తరబడి పదివేల మంది ప్రజలు, ముఖ్యంగా యువకులు ఆక్రమించుకుని, వరుస సంవత్సరాలలో జల్లికట్టు నిర్వహించడంలో ప్రభుత్వ వైఫల్యానికి వ్యతిరేకంగా భారీ ఆందోళన నిర్వహించారు. దీంతో జల్లికట్టుకు మద్దతు పెరిగింది.

2) శాసనపరమైన చర్యలు తీసుకోవడానికి అప్పటి ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. కేంద్ర ప్రభుత్వ సహకారంతో, 2014 సుప్రీం కోర్టు తీర్పుకు ప్రాతిపదికను తొలగించాలని కోరుతూ ఆర్డినెన్స్ జారీ చేయడానికి రాష్ట్రపతి ముందస్తు సూచనను పొందింది.

3) కేంద్ర చట్టంతో వైరుధ్యాన్ని నివారించడానికి, కొద్ది రోజుల్లోనే చట్టం ద్వారా భర్తీ చేయబడిన ఆర్డినెన్స్, జంతువుల పట్ల క్రూరత్వ నిరోధక చట్టానికి రాష్ట్ర-నిర్దిష్ట సవరణగా ఆమోదించబడింది.

సాంప్రదాయం మరియు సంస్కృతిని ప్రోత్సహించడానికి మరియు అనుసరించడానికి మరియు స్థానిక జాతుల ఎద్దులను సంరక్షించడానికి నిర్వహించే కార్యక్రమంగా జల్లికట్టును నిర్వచించే విధంగా ఇది రూపొందించబడింది. జల్లికట్టుకు జంతువుల పట్ల క్రూరత్వ నిరోధక చట్టం నిబంధనలను వర్తింపజేయడానికి దాని నిబంధనలు పదాలుగా చెప్పబడ్డాయి.

అది క్రూరత్వంతో సంబంధం లేని చర్యలను అనుమతించే జాబితాకు (ఇతర మినహాయింపులు- వీధి కుక్కలు మరియు ఇతర జంతువులను నిర్మూలించడం, కు.ని ఆపరేషన్లు చేయడం మరియు కొమ్ములను తొలగించడం వంటివి) మరొక మినహాయింపుగా ఈ క్రీడను జోడించింది. ప్రదర్శనల కోసం జంతువులను ఉపయోగించడంపై ఉన్న పరిమితి జల్లికట్టుకు వర్తించదని, కొన్ని జంతువులను ప్రదర్శించే జంతువులుగా ఉపయోగించకూడదని నియమం నుండి 'మినహాయింపు' జాబితాకు ఈ క్రీడను చేర్చింది.

4) రాష్ట్రపతి ఆమోదం తెలపడంతో తమిళనాడులో ఈ సవరణ చట్టరూపం దాల్చింది.

ఇప్పుడు సుప్రీం కోర్టు తీర్పు ఏం చెబుతోంది?

1) తన తాజా తీర్పులో, జల్లికట్టు తమిళుల సాంస్కృతిక వారసత్వంలో భాగమనే ప్రాథమిక వాదనను రాజ్యాంగ ధర్మాసనం అంగీకరించింది. ఏదైనా సంప్రదాయం మరియు సంస్కృతిలో భాగమా అనే ప్రశ్నను న్యాయవ్యవస్థ పరిశీలించలేదని, ఈ విషయంలో శాసనసభ అభిప్రాయాన్ని అది వాయిదా వేస్తుందని పేర్కొంది. ఈ విషయంలో, క్రీడకు సాంస్కృతిక మరియు సాంప్రదాయక విలువ ఉందన్న వాదనను తిరస్కరించిన 2014 తీర్పు నుండి ఇది భిన్నంగా ఉంది.

2) ఇది సవరణ చట్టాన్ని సమర్థించింది, 2014 నాటి తీర్పు క్రూరత్వానికి సమానమైన చర్యలను ఉటంకిస్తూ క్రీడను నిషేధించిందని కోర్టు గుర్తు చేసింది. అయితే, జల్లికట్టు నిర్వహణ కోసం రాష్ట్ర సవరణ కఠినమైన నిబంధనలను అనుసరించినందున ఇప్పుడు పరిస్థితి భిన్నంగా ఉంది.

3) ఈ పందాలను నిర్వహించడానికి రూపొందించిన నిబంధనలతో పాటు రాష్ట్ర శాసనాన్ని చదవాలని ఇది తీర్పు ఇచ్చింది. కాబట్టి, జల్లికట్టుపై నిషేధం విధించే చట్టబద్ధమైన ఉల్లంఘనలు ఇప్పుడు లేవు. ప్రత్యేకించి, తమిళనాడు, కర్ణాటక మరియు మహారాష్ట్రలు రూపొందించిన కఠినమైన నిబంధనల వల్ల ఆయా రాష్ట్రాల్లో జల్లికట్టు, కంబాల మరియు ఎద్దుల బండి పందేల "ఆక్షేపణీయ అంశాలు" తొలగించబడ్డాయి. ఈ మార్పులు క్రూరత్వం యొక్క సంభావ్యతను తగ్గిస్తాయి మరియు జంతు హక్కుల ఉల్లంఘనలకు సంబంధించిన ఆందోళనలను పరిష్కరిస్తాయి.

AMIGOS IAS

.... Journey To Achievement Starts Here

UPSC CSE 2024
OUR OPTIONAL SUBJECTS

www.amigosias.com

1. TELUGU LITERATURE by Akella Raghavendra Sir
2. ANTHROPOLOGY by Sudheer Sir
3. History by Naga Sridhar Sir
4. GEOGRAPHY by Ramesh Sir
5. PUBLIC ADMINISTRATION by P. Satish Sir
6. POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS by Adnan Sir
7. SOCIOLOGY by Janardhan Sir

CIVILS PCM BATCH ADMISSIONS IN PROGRESS

PH : 040-35052121, 9000230735

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

Amigos IAS

అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

యునెస్కోలో తిరిగి చేరనున్న అమెరికా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) యునైటెడ్ నేషన్స్ ఎద్యుకేషనల్, సైంటిఫిక్ అండ్ కల్చరల్ ఆర్గనైజేషన్ (యునెస్కో) ఇజ్రాయెల్ పట్ల పక్షపాతంతో వ్యవహరిస్తోందని ఆరోపిస్తూ, ఈ ఏజెన్సీ నుండి (ఇజ్రాయెల్‌తో పాటు) వైదొలగిన నాలుగు సంవత్సరాల తర్వాత, జూలైలో యునైటెడ్ స్టేట్స్ తిరిగి దానిలో చేరుతుందని ప్రకటించింది. తిరిగి చేరడం అనేది యునెస్కో యొక్క సభ్య దేశాల ఓటును ఎదుర్కొంటుంది మరియు సులభంగా ఆమోదించబడుతుందని భావిస్తున్నారు.
2) యునెస్కో అనేది విద్యా, శాస్త్రీయ మరియు సాంస్కృతిక కారణాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా అంతర్జాతీయ సహకారం మరియు శాంతిని పెంపొందించే విధిలో ఉన్న ఐరాస యొక్క ఒక ఏజెన్సీ. ఉదాహరణకు, ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ప్రదేశాలను ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాలుగా పేర్కొంటుంది, అంటే అంతర్జాతీయ గుర్తింపు మరియు సాధ్యమైన నిధులు పొందడం. యునైటెడ్ స్టేట్స్ 1945లో యునెస్కో వ్యవస్థాపక సభ్యదేశంగా ఉంది.
3) యునెస్కో ప్రకారం, యూఎస్ డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ స్టేట్ ఇప్పుడు యునెస్కో ఇటీవలి సంవత్సరాలలో అభివృద్ధి చెందుతున్న సవాళ్లను పరిష్కరించిన విధానాన్ని స్వాగతించింది, దాని నిర్వహణను ఆధునీకరించింది మరియు రాజకీయ ఉద్రిక్తతలను తగ్గించింది.

యునెస్కో నుండి అమెరికా వైదొలగడానికి కారణం ఏమిటి?

1) యునెస్కో పాలస్తీనాను సభ్యదేశంగా చేర్చుకున్న 2011 నాటికి ఈ సమస్య సంబంధించినది. అప్పటి అధ్యక్షుడు బరాక్ ఒబామా హయాంలో మిలియన్ల డాలర్ల విలువైన నిధులను ఈ ఏజెన్సీకి ఇవ్వకుండా అమెరికా నిలిపివేసింది.
2) ముఖ్యంగా, పాలస్తీనాను ఐక్యరాజ్యసమితి సార్వభౌమ రాజ్యంగా గుర్తించలేదు. ఇది 2012లో ఇజ్రాయెల్ అభ్యంతరాలపై సభ్యదేశం కాని పరిశీలక దేశం (నాన్-మెంబర్ అబ్జర్వర్ స్టేట్) గా చేర్చబడింది, అంటే ఇది ఐరాస సాధారణ సభ కార్యకలాపాలలో పాల్గొనవచ్చు కానీ ఓటింగ్ హక్కులు లేవు.
3) 2013లో, యునెస్కోలోని ఇజ్రాయెల్ రాయబారి, తన నిధులను నిలిపివేసేందుకు యునైటెడ్ స్టేట్స్ తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని ఇజ్రాయెల్ సమర్థించిందని, “యునెస్కో లేదా ఏదైనా అంతర్జాతీయ సంస్థ, పాలస్తీనా వంటి ఉనికిలో లేని దేశం ప్రవేశంతో రాజకీయం చేయడాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నట్లు” పేర్కొన్నారు.
4) పాలస్తీనియన్లు 1967 యుద్ధంలో ఇజ్రాయెల్ స్వాధీనం చేసుకున్న భూభాగాలైన వెస్ట్ బ్యాంక్, తూర్పు జెరూసలేం మరియు గాజా స్ట్రిప్ లను స్వతంత్ర రాజ్యంగా పేర్కొంటున్నారు. ఐక్యరాజ్యసమితిలో గుర్తింపు పొందేందుకు పాలస్తీనియన్లు చేస్తున్న ప్రయత్నాలు చర్చల పరిష్కారాన్ని తప్పించుకునే లక్ష్యంతో ఉన్నాయని మరియు ఇజ్రాయెల్‌ను రాయితీల కోసం ఒత్తిడి చేయడమేనని ఇజ్రాయెల్ పేర్కొంది.
5) ఇజ్రాయెల్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ పాలస్తీనాను చేర్చడం, తూర్పు జెరూసలేంను ఇజ్రాయెల్ ఆక్రమించడంపై యునెస్కో గతంలో చేసిన విమర్శలను మరియు పురాతన యూదుల ప్రదేశాలను పాలస్తీనా వారసత్వ ప్రదేశాలుగా పేర్కొనడాన్ని ఇజ్రాయెల్ వ్యతిరేక పక్షపాతానికి ఉదాహరణలుగా పేర్కొన్నాయి.
6) ఇజ్రాయెల్‌తో అమెరికా యొక్క చారిత్రక సంబంధాల కారణంగా, పాలస్తీనియన్లు తమ సొంత రాష్ట్రం కోసం చేస్తున్న డిమాండ్లను గుర్తించే ఏ ఐరాస ఏజెన్సీకైనా నిధులను ఇవ్వడాన్ని అమెరికన్ చట్టాలు నిషేధించాయి. కానీ యునెస్కోకు నిధులను మళ్లీ ఇవ్వడానికి అనుమతించే 2022లో ఒప్పందం ద్వారా ఇటీవల చర్చలు జరిగాయి.
7) ఈ సంవత్సరాల్లో అమెరికా 600 మిలియన్ డాలర్ల చెల్లించని బకాయిలను పోగేసుకుందని అధికారులు అంచనా వేశారు మరియు 2017లో అమెరికా అధ్యక్షుడు డొనాల్డ్ ట్రంప్ అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికైన ఒక సంవత్సరం తర్వాత ఉపసంహరించుకోవాలని నిర్ణయించుకోవడం

వెనుక ఈ మొత్తం ఒక కారణమని అంచనా వేశారు. ఈ నిర్ణయం 2019లో అమల్లోకి వచ్చింది. ఇజ్రాయెల్ కూడా దాదాపు 10 మిలియన్ డాలర్లు చెల్లించాల్సి ఉంది మరియు దాని నిష్క్రమణకు దారితీసిన సంవత్సరాలలో ఏజెన్సీకి నిధులను కూడా తగ్గించింది.

మరి యునెస్కోలో మళ్లీ చేరేందుకు అమెరికా ఎందుకు కదిలింది?

1) అమెరికన్ అధికారుల ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా కృత్రిమ మేధస్సు మరియు సాంకేతిక విద్య కోసం ప్రమాణాలను ఏర్పాటు చేయడం వంటి యునెస్కో విధాన రూపకల్పనలో యూఎస్ వదిలిపెట్టిన ఖాళీని చైనా పూరించడం వల్ల కూడా తిరిగి రావాలనే నిర్ణయం జరిగింది.
2) అయితే, ఇజ్రాయెల్ ప్రభుత్వం నుండి తక్షణ స్పందన లేదు.

గతంలో ఐరాస ఏజన్సీ నుండి యుఎస్ ఎప్పుడు వైదొలిగింది

1) యునెస్కో యొక్క నిర్వహణ అవినీతితో కూడి ఉంది, మరియు సోవియట్ ప్రయోజనాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఉపయోగించబడుతున్నది అనే కారణాలతో యునైటెడ్ స్టేట్స్ గతంలో 1984లో రోనాల్డ్ రీగన్ పరిపాలనలో యునెస్కో నుండి వైదొలిగింది.
2) ఇది 2003లో అప్పటి ప్రెసిడెంట్ జార్జ్ బుష్ ఆధ్వర్యంలో తిరిగి చేరింది, "మానవ గౌరవానికి మా నిబద్ధతకు చిహ్నంగా, యునైటెడ్ స్టేట్స్ యునెస్కోలో తిరిగి చేరుతుంది. ఈ సంస్థ సంస్కరించబడింది మరియు మానవ హక్కులు మరియు సహనం మరియు అభ్యాసాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లే దాని మిషన్‌లో అమెరికా పూర్తిగా పాల్గొంటుంది" అని అప్పట్లో ప్రకటించబడినది.

అట్లాంటిక్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల, యుఎస్ అధ్యక్షుడు జో బిడెన్ మరియు యుకె ప్రధాన మంత్రి రిషి సునక్ "అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్"పై అంగీకరించారు.

అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ గురించి

1) అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ మరియు దానితో కూడిన కార్యాచరణ ప్రణాళిక ఆర్థిక, సాంకేతిక, వాణిజ్య మరియు వాణిజ్య సంబంధాల సంపూర్ణ రంగాలలో కొత్త రకం వినూత్న భాగస్వామ్యానికి ఆధారం. రెండు దేశాల విస్తృత రంగాలకు సంబంధించిన వాటిలో ఇది "ఈ రకమైన మొదటిది".
2) ఇది క్లిష్టమైన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలు మరియు బలమైన రక్షణ సదుపాయాలపై ఎప్పటికప్పుడు సన్నిహిత సహకారాన్ని కలిగి ఉండే కొత్త ఆర్థిక భద్రతా ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను ఏర్పరుస్తుంది.
3) అన్ని వర్గాలను కలుపుకొనిపోతూ విస్తృతంగా భాగస్వామ్య వృద్ధిని నడపడానికి, మంచి ఉద్యోగాలను సృష్టించడానికి శక్తి పరివర్తన మరియు సాంకేతిక పురోగతులను ఉపయోగించుకునే ప్రయత్నాలలో ఇది యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్‌లకు మద్దతు ఇస్తుంది.
4) ఇది వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి సంబంధాలను మరింతగా పెంచుకోవడానికి మార్గాలను అన్వేషిస్తుంది.
5) ఇతర కేంద్రీకృత ప్రాంతాలు: సమగ్రమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన డిజిటల్ పరివర్తనపై భాగస్వామ్యం, భవిష్యత్తులో స్వచ్ఛమైన ఇంధన ఆర్థిక వ్యవస్థను నిర్మించడం మరియు రక్షణ, ఆరోగ్య భద్రత మరియు అంతరిక్షంలో ఈ రెండు దేశాల కూటమిని మరింత బలోపేతం చేయడం.

లక్ష్యాలు

1) రష్యాను, చైనాను మరియు ఆర్థిక అస్థిరతను ఎదుర్కోవడానికి యూఎస్-యుకె నాయకులు "ప్రత్యేక సంబంధాన్ని" పునఃప్రారంభించడంతో రెండు దేశాలు కొత్త వ్యూహాత్మక ఒప్పందాన్ని ప్రకటించాయి.
2) చైనా నుండి పెరుగుతున్న పోటీ నేపథ్యంలో రక్షణ మరియు పునరుత్పాదక శక్తిపై పరిశ్రమ సంబంధాలను పెంచడం దీని లక్ష్యం.
3) ఇది పరస్పర ఆర్థిక ప్రయోజనం కోసం ఇతర రంగాలలో పెరిగిన సహకారాన్ని అన్వేషించడానికి వాటికి వీలుకల్పిస్తుంది.

రెండు దేశాల మధ్య భాగస్వామ్య స్థితి

1) యూఎస్-యుకె ద్వైపాక్షిక పెట్టుబడి సంబంధం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్దది, రెండు దేశాలలో 2.7 మిలియన్లకు పైగా ఉద్యోగాలకు మద్దతునిస్తూ 1.5 ట్రిలియన్ డాలర్లకు పైగా స్టాక్‌ను కలిగి ఉంది.
2) గత శతాబ్దంలో, యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ మధ్య ముఖ్యమైన భాగస్వామ్యం ప్రపంచ

ప్రాముఖ్యత కలిగిన సమస్యలపై కలిసి నడిపించడానికి వీలు కల్పించింది.

(ఎ) 1941లో అట్లాంటిక్ చార్టర్‌పై సంతకం చేసినప్పటి నుండి, భాగస్వామ్య విలువలకు వారి శాశ్వత మద్దతు ఆధారంగా బహిరంగ మరియు నియమాల ఆధారిత అంతర్జాతీయ క్రమాన్ని రూపొందించడానికి వారు కలిసి పనిచేశారు.

(బి) 2021లో సంతకం చేసిన కొత్త అట్లాంటిక్ చార్టర్‌లో, వారు ఈ దార్శనికతను నొక్కిచెప్పారు మరియు పునః నిర్మాణం చేసారు.

సవాళ్లు

1) రష్యా మరియు పీపుల్స్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ చైనా వంటి అధికార రాజ్యాల నుండి - అంతర్జాతీయ స్థిరత్వం కొత్త సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నది.
2) అంతరాయం కలిగించే సాంకేతికతలుబీ రాజ్యేతర శక్తులు మరియు వాతావరణ మార్పు వంటి అంతర్జాతీయ సవాళు ్లు.

దశలు

1) నాటో యొక్క కొత్త వ్యూహాత్మక భావనకు మద్దతుగా, ఈ కూటమి యొక్క భద్రతను బలహీనపరిచే తదుపరి ప్రయత్నాలను అరికట్టడానికి, నాటో సామర్థ్యాన్ని బలోపేతం చేయడానికి వారు కట్టుబడి ఉన్నారు.
2) సాంప్రదాయకంగా సాయుధ, అణుశక్తితో నడిచే జలాంతర్గాములను కొనుగోలు చేయడానికి ఆస్ట్రేలియాకు మద్దతు ఇవ్వడానికి తమ ప్రణాళికలను ప్రకటించడంతో సహా, ఆకస్ ని అమలు చేయడానికి వారు ముఖ్యమైన చర్యలు తీసుకున్నారు.

భవిష్యత్ దృక్పథం

1) రెండు దేశాలూ తమ చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచంలోని మార్పులకు అనుగుణంగా ఉండాలి మరియు వాటికి అనుగుణంగా పొత్తులను స్వీకరించాలి.
2) పారిశ్రామిక విప్లవం తర్వాత ప్రస్తుత ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ గొప్ప పరివర్తనలో ఒకటిగా ఉంది. ఆవిష్కరణలోని పురోగతులను వాటిని వ్యతిరేకంగా కాకుండా సరైన పనికి ఉపయోగించగలిగితే, అపారమైన సామర్థ్యాన్ని అందిస్తాయి.
3) భవిష్యత్ స్వచ్ఛమైన ఇంధన ఆర్థిక వ్యవస్థకు మారడం అనేది ఉద్యోగాలు మరియు జీవనోపాధిని మెరుగుపరచడానికి మరియు మన ఆర్థిక వ్యవస్థల దృఢత్వాన్ని మరింతగా పెంచడానికి ఒక అవకాశం.

కొసోవో-సెర్బియా సంఘర్షణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) కనీసం ఒక దశాబ్ద కాలం తర్వాత కొసావో మరియు సెర్బియాల మధ్య తీవ్ర ఉద్రిక్తతలు ఏర్పడిన నేపథ్యంలో, నార్త్ అట్లాంటిక్ ట్రీటీ ఆర్గనైజేషన్ (నాటో) ఇటీవల కొసావోకు 700 మంది శాంతి పరిరక్షక దళాలను పంపింది.
2) మే 29న ఉత్తర కొసావోలో నిరసన తెలుపుతున్న సెర్బ్‌లు మరియు నాటో నేతృత్వంలోని కొసావో ఫోర్స్ (కె ఫోర్) మధ్య ఘర్షణలు చెలరేగాయి, దాదాపు 30 మంది నాటో సైనికులు మరియు 50 మంది సెర్బ్‌లు గాయపడ్డారు. అప్పటి నుండి, సెర్బియా మరియు కొసావో అధ్యక్షులు ఫ్రెంచ్ మరియు జర్మన్ నాయకుల సమక్షంలో యూరోపియన్ యూనియన్ ఒత్తిడితో జూన్ 1న ఒకసారి సమావేశమయ్యారు. అయితే, దీర్ఘకాల వివాదానికి పరిష్కారం అనిశ్చితంగానే ఉంది.

సంఘర్షణ మూలాలు ఏమిటి?

1) కొసావో మరియు సెర్బియా రెండూ బాల్కన్స్‌లో ఉన్నాయి, ఇది ఒకప్పుడు యుగోస్లేవియా రిపబ్లిక్‌లో భాగమైన దేశాలతో రూపొందించబడిన ఐరోపా ప్రాంతం.
2) సెర్బియా యొక్క పూర్వ ప్రావిన్స్ అయిన కొసావో, 2008లో ఏకపక్షంగా స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించుకుంది మరియు యూఎస్ మరియు అనేక యూరోపియన్ యూనియన్ సభ్య దేశాలతో సహా దాదాపు 100 దేశాలు దీనిని ఒక దేశంగా గుర్తించాయి.
3) అయితే, సెర్బియా, కొసావో యొక్క సార్వభౌమత్వాన్ని గుర్తించలేదు మరియు దానిపై ఎటువంటి పరిపాలనా నియంత్రణ లేనప్పటికీ దానిని తనలో భాగంగా పరిగణిస్తూనే ఉంది. కొసావోలో సెర్బియా చారిత్రక ప్రాముఖ్యతను పరిగణిస్తుంది.
4) 12వ శతాబ్దంలో సెర్బియా సామ్రాజ్యం కొసావోపై నియంత్రణను పొందింది మరియు కొసావోలో

నిర్మించబడిన అనేక సెర్బ్ ఆర్థోడాక్స్ క్రిస్టియన్ చర్చిలు మరియు మఠాలతో రాజ్యానికి గుండెకాయగా మారింది.

5) 1389 కొసావో యుద్ధం వలన సెర్బియా 500 సంవత్సరాల పాటు కొసావోను ఒట్టోమన్ సామ్రాజ్యానికి కోల్పోయింది. ఒట్టోమన్ పాలనలో, కొసావోలో జాతి మరియు మతపరమైన సమతుల్యత మారింది, ఇది ముస్లింలతో మెజారిటీ జాతి అల్బేనియన్ ప్రాంతంగా మారింది. ఐదు శతాబ్దాల ఒట్టోమన్ పాలన తర్వాత, కొసావో 20వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత సెర్బియాలో భాగమైంది మరియు, అది చివరికి సెర్బియా యొక్క ప్రావిన్స్ (స్వయంప్రతిపత్తితో) గా చేయబడింది, ఇది యుగోస్లేవియాలోని ఆరు రిపబ్లిక్‌లలో ఒకటి.

సెర్బియా దీనిని కొసావో యొక్క సరైన పునరాగమనంగా పరిగణించింది, అయితే ప్రస్తుతం కొసావో జనాభాలో 90% ఉన్న అల్బేనియన్ జాతి వారు దీనిని అన్యాయంగా భావించారు. 1980లలో, కొసావో అల్బేనియన్లు ఏకీకృతమై సెర్బియా నుండి విడిపోవాలని కోరుకున్నారు. 1989లో, సెర్బియా యొక్క నిరంకుశ నాయకుడు స్లోబోడాన్ మిలోసెవిచ్ అధికారాన్ని ఏకీకృతం చేయడానికి సెర్బియా జాతీయవాదాన్ని ఉపయోగించుకున్నాడు మరియు కొసావోకు దాని స్వయంప్రతిపత్తిని తొలగించాడు.

6) 1990ల చివరలో, కొసావో లిబరేషన్ ఆర్మీ ప్రధానంగా కొసావో అల్బేనియన్లతో కూడిన కొసావో సెర్బియా పాలనకు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించింది. 1998 మరియు 1999లో భారీ బలగాలను మోహరించి తిరుగుబాటును అణిచివేయడం ద్వారా సెర్బియా ప్రతిస్పందించింది. ఈ కాలంలో దాదాపు 13,000 మంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు, వీరిలో ప్రధానంగా అల్బేనియన్లు ఉన్నారు. అయితే, 1999లో, నాటో వైమానిక దాడులు మరియు సెర్బ్ లక్ష్యాలపై బాంబు దాడి చేయడం ద్వారా జోక్యం చేసుకుంది, సెర్బియా శత్రుత్వాలను ముగించి కొసావో నుండి వైదొలగవలసి వచ్చింది. తదనంతరం, నాటో 50,000 మంది శాంతి పరిరక్షకులను మోహరించింది. ఐరాస భద్రతా మం డలి తీర్మానం 1244 ద్వారా, ఐరాస నేతృత్వంలోని పరివర్తన పరిపాలన కొసావోకు నాయకత్వం వహించడం ప్రారంభించింది.

7) 2008లో, కొసావో సెర్బియా నుండి స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించుకుంది. సెర్బియా అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానం ముందు కొసావో చర్యలను సవాలు చేయగా, కొసావో ప్రకటన అంతర్జాతీయ చట్టానికి విరుద్ధం కాదని న్యాయస్థానం అభిప్రాయపడింది.

2008 నుండి ఏమి జరిగింది?

1) ప్రస్తుతం, సెర్బియా సరిహద్దు ప్రాంతంలోని కొసావో ఉత్తర భాగంలోని బహుళ మునిసిపాలిటీలలో 50,000 కంటే ఎక్కువ మంది సెర్బ్ మైనారిటీలు నివసిస్తున్నారు, వారు దేశ జనాభాలో 5.3% ఉన్నారు. కొసావో సెర్బ్‌లు కొసావో ప్రభుత్వ సంస్థలను గుర్తించలేదు, సెర్బియా బడ్జెట్ నుండి చెల్లింపు మరియు ప్రయోజనాలను పొందలేదు మరియు కొసావో రాజధాని ప్రిస్టినాకు లేదా సెర్బియా రాజధాని బెల్‌గ్రేడ్‌కు ఎలాంటి పన్నులు చెల్లించరు.

2) 2008 నుండి, కొసావో యొక్క ఉత్తర ప్రాంతంలో సెర్బ్‌లు కొసావో పోలీసులతో ఘర్షణ పడినప్పుడు లేదా కొసావో యొక్క స్వతంత్ర హోదాను సెర్బియా గుర్తించకపోవటం వల్ల ఘర్షణలు జరిగాయి. ఇంతలో, కొసావో సెర్బియా ఆమోదం లేకుండా ఐరాసలో సభ్యదేశంగా మారదు, ఎందుకంటే రష్యా మరియు చైనాల రూపంలో అటువంటి నిర్ణయాన్ని వీటో చేసే దౌత్య మిత్రదేశాలు ఉన్నాయి.

3) 2011లో, యూఎస్ మద్దతుతో, యూరోపియన్ యూనియన్, రెండు దేశాల మధ్య వివాదాన్ని పరిష్కరించడానికి చర్చలను ప్రారంభించింది, ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను సాధారణీకరించినట్లయితే మాత్రమే ఇద్దరూ యూరోపియన్ యూనియన్ లో భాగమయ్యే అవకాశం ఉంది.

2013లో, ఇద్దరూ యూరోపియన్ యూనియన్ చే మధ్యవర్తిత్వం వహించిన బ్రస్సెల్స్ ఒప్పందాన్ని చేసుకున్నారు, ఇందులో కొసావో యొక్క ఉత్తరాన సెర్బియా-మద్దతుగల సమాంతర వ్యవస్థలను తొలగించే చర్యలు మరియు కొసావో యొక్క 10 సెర్బ్-మెజారిటీ మునిసిపాలిటీలను పరిపాలనావరంగా అనుసంధానించడానికి అసోసియేషన్ ఆఫ్ సెర్బ్ మునిసిపాలిటీలను సృష్టించడం వంటివి ఉన్నాయి.

క్షేత్రస్థాయిలో ఒప్పందం పూర్తిగా అమలు కానప్పటికీ, సెర్బులు ఎన్నికలలో పాల్గొనడానికి వీలుకల్పించబడింది.

4) జూలై 2022లో, సెర్బియా గుండా లేదా లేదా సెర్బియాలో ప్రయాణం చేస్తున్నప్పుడు కొసావో వాహనాలు తమ నంబర్ ప్లేట్‌లను మార్చాలని సెర్బియా కోరినట్లుగానే, కొసావోలో ఉన్నప్పుడు తమ వాహనాలకు తాత్కాలిక కొసావో నంబర్ ప్లేట్‌లను ఉపయోగించమని సెర్బియా డ్రైవర్లను కొసావో కోరిన సమస్యపై ఉత్తర ప్రాంతంలో హింసాత్మక ఘర్షణలు చెలరేగాయి.

సెర్బియా మరియు కొసావో మధ్య ఉన్న రెండు సరిహద్దు ఎంట్రీ పాయింట్ల వద్ద ఉత్తరాన ఉన్న సెర్బ్‌లు నిరసనకు దిగి దిగ్బంధనాలను ఏర్పాటు చేశారు. కొసావో పౌరులు పశ్చిమ ఐరోపాకు ప్రయాణించి వాణిజ్యంలో పాల్గొనడానికి ఇవి మాత్రమే మార్గాలు.

5) కొసావో సెర్బ్‌లు మరిన్ని బారికేడ్‌లను ఏర్పాటు చేయడంతో మరియు సెర్బియా తన పోరాట దళాలతో సరిహద్దు దగ్గర సిద్ధంగా ఉన్నట్లు హెచ్చరించడంతో గత ఏడాది డిసెంబర్‌లో మరోసారి ఘర్షణలు పెరిగాయి.

ఇటీవలి ఘర్షణలకు కారణమేమిటి?

1) ఈ సంవత్సరం ఏప్రిల్‌లో, కొసావో మున్సిపాలిటీలలో మేయర్ ఎన్నికలను నిర్వహించింది. ఈ ఎన్నికలను ఉత్తర మునిసిపాలిటీలలో సెర్బ్‌లు బహిష్కరించారు మరియు కేవలం 3% ఓటింగ్ మాత్రమే నమోదైంది, దీని ఫలితంగా ఈ మునిసిపాలిటీలలో అల్బేనియన్ మేయర్‌లు ఎన్నికయ్యారు. ముఖ్యంగా, జులై 2023లో నంబర్ ప్లేట్‌లను మార్చాలని కోరుతూ కొసావో చేసిన చర్యను నిరసిస్తూ, ఉత్తర మునిసిపాలిటీల్లోని సెర్బ్ జాతి మేయర్లు, స్థానిక న్యాయమూర్తులు మరియు 600 మంది పోలీసు అధికారులు నవంబర్‌లో రాజీనామా చేశారు మరియు వారి పదవులకు తాజా ఎన్నికలను వ్యతిరేకించారు.

2) ఇటీవల, కొసావో పోలీసుల మద్దతుతో, ఉత్తర కొసావోలోని సెర్బ్ మెజారిటీ ప్రాంతంలో అల్బేనియన్ జాతికి చెందిన మేయర్లు పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించారు మరియు సెర్బ్‌ల నిరసనలను ఎదుర్కొన్నారు. అల్బేనియన్ సభ్యులను వ్యవస్థాపించడానికి కొసావో చేసిన చర్య ఘర్షణలకు దారితీసింది. యూఎస్ మరియు దాని మిత్రదేశాలు కోసావోను మందలించాయి. ఆ తర్వాత మే 29న నాటో సైనికులు మరియు సెర్బ్ నిరసనకారుల మధ్య హింసాత్మక ఘర్షణలు జరిగాయి.

తీర్మానం చర్చలు ఎక్కడ నిలుస్తాయి?

1) ఇప్పటివరకు, చర్చలు సెర్బియా మరియు కొసావో మధ్య 30కి పైగా సాంకేతిక మరియు కొన్ని రాజకీయ ఒప్పందాలను రూపొందించాయి. 2015 చివరి నుండి, కొత్త ఒప్పందాలను చేరుకోవడంలో లేదా ఇప్పటికే ఉన్న వాటిని అమలు చేయడంలో చాలా తక్కువ పురోగతి ఉంది. 2018లో, మాజీ కొసావో అధ్యక్షుడు థాచీ మరియు సెర్బియా అధ్యక్షుడు అలెగ్జాండర్ వుసిక్ సరిహద్దులను తిరిగి గీయాలని మరియు రెండు దేశాల మధ్య సంబంధాలను సాధారణీకరించే మార్గంగా కొన్ని భూభాగాలను మార్చుకోవాలని ప్రతిపాదించారు, అయితే అవి ఐరోపాలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో ప్రాదేశిక ఆందోళనలకు దారితీస్తాయని యూరోపియన్ యూనియన్ దానిని తిరస్కరించింది.

2) కొసావో ఇంటర్‌పోల్ సభ్యత్వం కొరకు బిడ్‌ను నిరోధించడానికి చేసిన ప్రచారానికి ప్రతిస్పందనగా సెర్బియా వస్తువులపై కొసావో 100% సుంకాలను విధించినందున చర్చలు 2018లో నిలిపివేయబడ్డాయి.

3) ఈ సంవత్సరం ఫిబ్రవరిలో, సెర్బియా మరియు కొసావో రెండూ యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క ప్రణాళికకు తాత్కాలికంగా అంగీకరించాయి, ఇది ఐక్యరాజ్యసమితితో సహా అంతర్జాతీయ సంస్థలలో కొసావో అభ్యర్థిత్వానికి వ్యతిరేకంగా లాబీయింగ్‌ను బెల్గ్రేడ్ నిలిపివేయాలని ప్రతిపాదించింది. ప్రతిగా, కొసావో సెర్బ్-మెజారిటీ మునిసిపాలిటీల సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసింది.

అదనంగా, వివాదాలను పరిష్కరించడంలో సహాయపడటానికి ఇరుపక్షాలు ఒకరి రాజధానిలో మరొకరు ప్రతినిధి కార్యాలయాలను కూడా తెరవాలి. అయితే, కొసావో ప్రధాన మంత్రి అల్బిన్ కుర్తీ తగినంత దృఢంగా లేనందుకు జాతీయవాద వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొన్నాడు. సెర్బియా యొక్క ప్రజాదరణ పొందిన నాయకుడు వుసిక్ రాజీలో నిమగ్నమై స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చినందుకు విమర్శించబడటంతో ఇరు పక్షాలూ చివరికి ఒప్పందం నుండి తప్పుకున్నాయి.

4) చర్చలు కూడా నిలిచిపోయాయి, ఎందుకంటే ఫ్రాన్స్‌తో

సహా అనేక ఈయు దేశాలు కూటమి యొక్క తదుపరి విస్తరణకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నందున వారికి సభ్యత్వం మంజూరు చేయడంలో ఈయు యొక్క నిబద్ధతను ఇరుపక్షాలు ఇప్పుడు అనుమానిస్తున్నాయి.

రష్యాతో సెర్బియా సంబంధాల గురించి ఏమిటి?

1) కొసావో యొక్క ప్రస్తుత నాయకుడు మరియు పశ్చిమ దేశాలు కూడా మాస్కోతో సెర్బియా యొక్క బలమైన చారిత్రాత్మక మరియు సైనిక సంబంధాలు మరియు సెర్బియా వాదనకు మద్దతునిచ్చిన అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్‌తో దాని రాజకీయ సాన్నిహిత్యం గురించి ఆందోళన చెందుతున్నాయి. ఉక్రెయిన్ వివాదం ప్రారంభమైన తర్వాత ఆందోళనలు తీవ్రమయ్యాయి.
2) అంతేకాకుండా, ఐరాసలో కొసావో యొక్క బిడ్‌లను ఎదుర్కోవడానికి దౌత్యపరమైన మద్దతు కోసం సెర్బియా రష్యాపై ఆధారపడటం మాస్కోను ప్రభావవంతమైన స్థితిలో ఉంచింది. "సెర్బియా మరియు కొసావోల మధ్య వివాదానికి ముగింపు పలకడం సెర్బియాలో రష్యా స్థాయిని తగ్గిస్తుందని మరియు బాల్కన్‌లలో దాని ప్రాబల్యాన్ని తీవ్రంగా దెబ్బతీస్తుందని క్రెమ్లిన్ భయపడుతోంది" అని ఈ సమస్యపై కార్నెగీ ఎండోమెంట్ పేపర్ పేర్కొంది.

తర్వాత ఏమిటి?

జూన్ 1న ఇరుపక్షాల అధ్యక్షులు సమావేశమైనప్పటి నుండి, కొసావో తీవ్రతను తగ్గించడానికి ఒక పరిష్కారం సమీపంలోనే ఉందని మరియు సెర్బ్ ఆధిపత్య మునిసిపాలిటీలలో తాజా ఎన్నికలను నిర్వహించడానికి సిద్ధంగా ఉందని సూచించింది, అవి సెర్బ్ జాతి ప్రజలు ఓటును బహిష్కరించాలని బెల్గ్రేడ్ ఒత్తిడి లేకుండా స్వేచ్ఛగా మరియు న్యాయమైన పద్ధతిలో నిర్వహించబడతాయి..

ఉత్తర కొరియా గూఢచారి ఉపగ్రహాలను ఎందుకు కోరుకుంటుంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) మే 31న, చోల్లిమా-1 అనే కొత్త రకం రాకెట్ ద్వారా ఉత్తర కొరియా సైనిక నిఘా ఉపగ్రహం మల్లిగ్యాంగ్ -1ని ప్రయోగించారు. యెల్లో సీ లో కూలిపోయే ముందు ఉపగ్రహం దాదాపు 10 నిమిషాల పాటు ఎగిరిందని ఉత్తర కొరియా పేర్కొంది.
2) కొరియన్ సెంట్రల్ న్యూస్ ఏజెన్సీ రాకెట్ ఇంజిన్ మరియు ఇంధన వ్యవస్థలో అస్థిరతలు ఈ వైఫల్యానికి కారణంగా పేర్కొంది.
3) అయితే, ఈ ప్రయోగం దక్షిణ కొరియా మరియు జపాన్‌లోని కొన్ని ప్రాంతాలలో తరలింపు హెచ్చరికలు మరియు అత్యవసర హెచ్చరికలను ప్రేరేపించింది. అమెరికా, జపాన్, దక్షిణ కొరియాలు ఈ ప్రయోగంపై 'తీవ్ర ఖండనను' వ్యక్తం చేశాయి.

ఉత్తర కొరియా యొక్క అంతరిక్ష కార్యక్రమం ఏమిటి?

1) గత దశాబ్దంలో ఉత్తర కొరియా తన క్షిపణి కార్యక్రమానికి దగ్గరి సంబంధం ఉన్న క్రియాశీల అంతరిక్ష కార్యక్రమాన్ని కలిగి ఉంది. ఉపగ్రహ ప్రయోగ వాహనాలు ఖండాంతర లక్ష్యాలను ధ్వంసం చేయగల సామర్థ్యం గల వార్‌హెడ్‌లను అందించే సుదూర క్షిపణుల (ఖండాంతర బాలిస్టిక్ క్షిపణులు లేదా ఐసిబిఎంల) వలె అదే ప్రధాన సాంకేతికతను ఉపయోగిస్తాయి.
2) 1998 నుండి, ఉత్తర కొరియా మూడు విఫల ప్రయత్నాల తర్వాత 2012లో తన మొదటి ఉపగ్రహాన్ని విజయవంతంగా కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టింది. ఉపయోగించిన ప్రయోగ వాహనం అన్హా-3, ఇది టైపోడాంగ్-2 ఖండాంతర బాలిస్టిక్ క్షిపణి యొక్క ఒక రకం. ఉత్తర కొరియా యొక్క ఎర్త్ అబ్జర్వేషన్ ఉపగ్రహం యొక్క 2016 ప్రయోగంలో అన్హా-రకం ప్రయోగ వాహనం కూడా ఉపయోగించబడింది.
3) ఉత్తర కొరియా ఆరవ ఉపగ్రహ ప్రయోగాన్ని మే 31న నిర్వహించింది. ఇది హ్వాసాంగ్-15 ఖండాంతర బాలిస్టిక్ క్షిపణి లో ఉపయోగించిన ఉత్తర కొరియా యొక్క డ్యూయల్-నాజిల్ లిక్విడ్-ఫ్యూయల్ మెషిన్‌కు సమానమైన ఇంజిన్‌ను కలిగి ఉన్న కొత్త అంతరిక్ష వాహక నౌక అయిన చోల్లిమా-1 ద్వారా జరిగింది.
4) అంతేకాకుండా, ఏప్రిల్‌లో, ఉత్తర కొరియా తన మొదటి గూఢచారి ఉపగ్రహ నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేసినట్లు ప్రకటించింది.

అంతరిక్షంలో ఆస్తులు ఎందుకు కావాలి?

1) ఉత్తర కొరియా గూఢచారి ఉపగ్రహాలు సంఘర్షణ సమయంలో లక్ష్యాలను ఛేదించే సామర్థ్యాన్ని

మెరుగుపరచడానికి, ఈ ప్రాంతంలోని అధిక భాగంపై అధునాతన నిఘా సాంకేతికతను అందించడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయని భావిస్తున్నారు. ఉత్తర కొరియా నాయకుడు కిమ్ జోంగ్ ఉన్, "అవసరమైన పరిస్థితిలో ముందస్తు సైనిక బలగాన్ని ఉపయోగించగల సామర్థ్యం" దేశానికి ఉంటుందని పేర్కొన్నారు.

2) అంతేకాకుండా, ఉత్తర కొరియా యొక్క అంతరిక్ష కార్యక్రమం ఈ ప్రాంతంలోని ఇతర వ్యూహాత్మక పరిణామాలకు ప్రతిస్పందన. అంతకుముందు, యుఎస్ స్పేస్ ఫోర్సెస్ కొరియాను చైతన్యవంతం చేయనున్నట్లు యుఎస్ ప్రకటించింది. ఈ వ్యవస్థ దక్షిణ కొరియాకు క్షిపణి హెచ్చరికల యొక్క అధునాతన సామర్థ్యాలను మరియు కొరియా ద్వీపకల్పం మరియు దాని సమీప ప్రాంతాల అంతటా ఉపగ్రహ సమాచార ప్రసారాలను అందిస్తుంది.

3) మే 25న, దక్షిణ కొరియా తన నూరి రాకెట్‌ను విజయవంతంగా ప్రయోగించింది, ఇది అంతరిక్ష-ఆధారిత నిఘా వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేయడానికి సియోల్ చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు సహాయపడటానికి రూపొందించబడింది. ఈ పరిణామాలు ప్యోంగ్యాంగ్‌ను మల్లిగ్యాంగ్-1 ప్రయోగాన్ని వేగవంతం చేయడానికి ప్రేరేపించాయి.

తూర్పు ఆసియాకు దీని అర్థం ఏమిటి?

1) ఉత్తర కొరియా ఉపగ్రహ ప్రయోగానికి ప్రతిస్పందనగా తూర్పు ఆసియాలో భద్రతా ఆందోళన ప్రాంతీయ శక్తుల మధ్య అత్యవసర భావాన్ని వెల్లడిస్తుంది. ఉత్తర కొరియా తన సుదూర క్షిపణి సాంకేతికతను 2017లో పరీక్షించినప్పటి నుండి ఉపగ్రహాల ముసుగులో అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం లేదు. ప్యోంగ్యాంగ్ తన సాంకేతిక ఉద్దేశాలను బహిర్గతం చేయడానికి మరియు ఈ ప్రాంతంలో తన భద్రతా యంత్రాంగాన్ని బలోపేతం చేయడానికి భయపడదు.

2) ఈ ప్రయోగం ఐరాస భద్రతా మండలి తీర్మానాలను ఉల్లంఘించినప్పటికీ, అదనపు ఆర్థిక ఆంక్షలను ఆకర్షించే అవకాశం లేదు. ఇది ఉత్తర కొరియాపై విధించిన ఆంక్షల బలహీన ప్రభావాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది.

3) అదనంగా, ప్రయోగానికి అంతర్జాతీయ ప్రతిస్పందనలు ఎక్కువగా క్షిపణి సాంకేతికతపై దృష్టి సారించినప్పటికీ, ప్యోంగ్యాంగ్ కక్ష్యలో నాలుగైదు సైనిక ఉపగ్రహాలను విజయవంతంగా అమర్చే అవకాశం ఉత్తర కొరియా సైన్యానికి ఈ ప్రాంతం పై నిఘా సామర్థ్యాన్ని అందిస్తుంది, దాని క్షిపణి ప్రయోగ సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేస్తుంది.

ఇరాన్-తాలిబాన్ జల వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇరాన్ మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లు హెల్మండ్ నది నుండి నీటిని పంచుకోవడంపై చాలా కాలంగా వివాదంలో చిక్కుకున్నాయి.

2) హెల్మండ్ నది ఈ ప్రాంతంలో వ్యవసాయం, జీవనోపాధి మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలకు మద్దతునిస్తూ, ఇరువైపులా నీటికి ముఖ్యమైన వనరు.

వివాదం ఏమిటి?

1) ఆఫ్ఘనిస్తాన్ మరియు ఇరాన్ 1973లో నదీజలాల కేటాయింపును నియంత్రించేందుకు హెల్మాండ్ నది ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి. కానీ ఈ ఒప్పందం ఆమోదించబడలేదు లేదా పూర్తిగా అమలు కాలేదు, దీని వలన విభేదాలు మరియు ఉద్రిక్తతలు కొనసాగాయి.

2) ఆఫ్ఘనిస్తాన్ కొన్నేళ్లుగా నీటి హక్కులను ఉల్లంఘిస్తోందని ఇరాన్ ఆరోపించింది, 1973 ఒప్పందంలో అంగీకరించిన మొత్తం కంటే చాలా తక్కువ నీరు ఇరాన్‌లోకి ప్రవహిస్తుందని వాదించింది.

3) గత సంవత్సరం, ఇరాన్ ఈ నది నీటి వాటాలో కేవలం 4% మాత్రమే పొందింది, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ఇరాన్ ఆరోపణలను తిరస్కరించింది, వర్షపాతం కొరత ఫలితంగా నది నీటి పరిమాణం తగ్గడం వంటి వాతావరణ కారకాలు ఈ పరిస్థితికి కారణమని నొక్కిచెప్పింది.

4) హెల్మాండ్ నది వెంబడి ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ఆనకట్టలు, జలాశయాలు మరియు నీటిపారుదల వ్యవస్థలను నిర్మించడం ఇరాన్‌కు ఆందోళన కలిగించే ప్రధాన మూలం.

హెల్మండ్ నది

1) హెల్మాండ్ నది ఆఫ్ఘనిస్తాన్ యొక్క పొడవైన నది. ఇది పశ్చిమ హిందూ-కుష్ పర్వత శ్రేణిలో కాబూల్ సమీపంలో ఉద్భవించినది మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్-ఇరాన్ సరిహద్దులో

ఉన్న హమున్ సరస్సులో కలిసిపోవడానికి ముందు మొత్తం 1,150 కిలోమీటర్ల వరకు ఎడారి ప్రాంతాల ద్వారా నైరుతి దిశలో ప్రవహిస్తుంది.

2) హమున్ సరస్సు ఇరాన్‌లో అతిపెద్ద మంచినీటి సరస్సు. ఇది హెల్మాండ్ నది వలన ఏర్పడిన ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద చిత్తడి నేలలలో ఒకటి.

3) ఇది కాబూల్ నది పరీవాహక ప్రాంతం నుండి ఉనై పాస్ ద్వారా వేరు చేయబడింది.

ఇరాన్ - తాలిబన్ సంబంధాల గురించి

1) ఇరాన్, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ 950 కిలోమీటర్ల భూ సరిహద్దును పంచుకుంటున్నాయి. రెండు దేశాలకు పెద్దగా ప్రాదేశిక వివాదాలు లేవు.

2) 2021 ఆగస్టులో ఇస్లామిక్ ఛాందసవాద బృందం కాబూల్ ను స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ముందు యుఎస్ మరియు నాటో దళాలు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ నుండి ఉపసంహరించుకునే చివరి వారాల్లో ఇరాన్ తాలిబన్లతో మంచి సంబంధాలను పెంపొందించుకుంది.

వీసాలపై అమెరికా బెదిరింపులకు ఢాకా ఎలా స్పందించింది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, యూఎస్ సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆంటోనీ బ్లింకెన్ "నూతన వీసా విధానాన్ని" ప్రకటించారు. ఇది స్వదేశంలో ప్రజాస్వామ్య ఎన్నికల ప్రక్రియను బలహీనపరిచే బంగ్లాదేశీయులకు వీసాలను పరిమితం చేస్తామని బెదిరించింది. ప్రస్తుత మరియు మాజీ బంగ్లాదేశ్ అధికారులు, ప్రభుత్వ అనుకూల మరియు ప్రతిపక్ష రాజకీయ పార్టీల సభ్యులు మరియు చట్టాన్ని అమలు చేసే సభ్యులు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు భద్రతా సేవల సభ్యులకు ఈ పరిమితి వర్తిస్తుందని నోటిఫికేషన్ పేర్కొంది.

2) 2014 మరియు 2018 ఎన్నికలలో రిగ్గింగ్ జరిగినట్లు ఆరోపణలు వచ్చాయి, వాటిని ప్రధాన మంత్రి షేక్ హసీనా ప్రభుత్వం తిరస్కరించింది. అమెరికా బెదిరింపుపై బంగ్లాదేశ్ వెంటనే స్పందించింది, ఎన్నికల్లో జోక్యం చేసుకోకుండా చర్యలు తీసుకుంటామని ప్రభుత్వం తెలిపింది.

3) బంగ్లాదేశ్‌లో అతిపెద్ద విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడిదారుగా యూఎస్ తర్వాత స్థానాల్లో జపాన్ మరియు చైనా ఉన్నాయి.

నోటిఫికేషన్ ఏమి సూచిస్తుంది?

నూతన వీసా విధానం ప్రజాస్వామ్య ఎన్నికల ప్రక్రియను బలహీనపరిచే చర్యలను నిర్దేశిస్తుంది:

ఎ) రిగ్గింగ్, ఓటరును బెదిరించడం, ప్రజలు సంఘటితం చేసే స్వేచ్ఛ మరియు శాంతియుతంగా సమావేశమయ్యే హక్కును వినియోగించుకోకుండా హింసను ఉపయోగించడం, మరియు

బి) రాజకీయ పార్టీలు, ఓటర్లు, పౌర సమాజం లేదా మీడియా తమ అభిప్రాయాలను ప్రచారం చేయకుండా నిరోధించడానికి రూపొందించిన చర్యల ఉపయోగం.

అమెరికా మరియు బంగ్లాదేశ్ మధ్య సంబంధాల స్థితి ఏమిటి?

1) చారిత్రక కారణాల వల్ల బంగ్లదేశ్ మరియు యూఎస్ లు అరకొర రాజకీయ సంబంధాలను కలిగి ఉన్నప్పటికీ బలమైన ఆర్థిక బంధాన్ని పంచుకుంటున్నాయి.

2) ప్రెసిడెంట్ నిక్సన్ నేతృత్వంలోని వాషింగ్టన్ పశ్చిమ పాకిస్తాన్ నుండి విముక్తిని కోరుతున్న తూర్పు పాకిస్తాన్‌కు అనుకూలంగా లేదు, ఆ తర్వాత డిసెంబర్ 16, 1971 న బంగ్లాదేశ్ ఏర్పడింది. షేక్ హసీనా ప్రభుత్వం 1971 నాటి స్ఫూర్తికి రక్షకుడిగా తనను తాను పోల్చుకోవడం మరియు బంగ్లాదేశ్ ఆవిర్భావాన్ని వ్యతిరేకించిన వారితో తన ప్రత్యర్థులను సమం చేయడంతో ఈ ప్రత్యేక సమస్య తీవ్రమైంది.

3) హసీనా ప్రభుత్వం రెండు పక్షాల మధ్య ఆర్థిక మరియు రాజకీయ సంబంధాల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని కొనసాగించింది. అమెరికా బంగ్లాదేశ్ యొక్క మూడవ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామి మరియు బంగ్లాదేశ్‌లో ఉత్పత్తి చేయబడిన వస్త్రాల యొక్క అతిపెద్ద దిగుమతిదారు. బంగ్లాదేశ్‌పై చైనా తీవ్ర ఆసక్తి కనబరుస్తున్నందున, వాణిజ్య సంబంధాలకు అతీతంగా చూడాల్సిన అవసరం ఉందని అమెరికా భావిస్తోంది. ఇండో-పసిఫిక్ వ్యూహం యొక్క ప్రాముఖ్యత కూడా బంగ్లాదేశ్‌ను అమెరికాకి రాజకీయంగా అనివార్యమైనదిగా చేస్తుంది.

కొన్ని ఇతర అడ్డంకులు ఏమిటి?

1) ప్రధాన మంత్రి హసీనా 2009లో అధికారంలోకి

వచ్చినప్పటి నుండి ఉగ్రవాదానికి మరియు తీవ్రవాదానికి వ్యతిరేకంగా శూన్య సహనం అనే విధానాన్ని అనుసరించారు. దశాబ్దాలుగా బంగ్లాదేశ్‌లో స్థావరాన్ని కలిగి ఉన్న ఈశాన్య భారతదేశంలోని తిరుగుబాటుదారులను ఆమె నిర్మూలించారు.

అంతే కాకుండా, ఇస్లామిస్ట్ రాడికల్స్ కూడా భద్రతా ఏజెన్సీలు ముఖ్యంగా రాపిడ్ యాక్షన్ బెటాలియన్ చే లక్ష్యంగా చేసుకోబడినవి. అయితే, ఆమె చర్యలు యూఎస్ తో సహా వివిధ వర్గాల నుండి విమర్శలకు గురయ్యాయి. బంగ్లాదేశ్ మానవ హక్కులను ఉల్లంఘిస్తోందని మరియు దాదాపు 600 మంది వ్యక్తులను అదృశ్యం చేసిందని అమెరికా ఆరోపించింది. డిసెంబర్ 2021లో, రాపిడ్ యాక్షన్ బెటాలియన్ సర్వీసులో ఉన్న మరియు మాజీ ఉన్నత అధికారులపై యూఎస్ ట్రెజరీ డిపార్ట్‌మెంట్ ఆంక్షలు విధించింది.

2) అదనంగా, బంగ్లాదేశ్ ఉక్రెయిన్ సంక్షోభంపై తటస్థ విధానాన్ని అవలంబిస్తున్నది. ప్రధాన మంత్రి హసీనా సార్వభౌమాధికార దేశాల వ్యవహారాల్లో జోక్యానికి వ్యతిరేకంగా పదే పదే వాదించారు.

3) దేశంలోని బహుళ ప్రాజెక్టులు ఢాకా మరియు మాస్కో మధ్య బలమైన సహకారాన్ని సూచిస్తున్నాయి. రష్యా రూప్‌పూర్‌లో మొదటి అణు విద్యుత్ ప్రాజెక్ట్‌ను నిర్మిస్తోంది, ఇది ఈ ఏడాది చివరిలో పని ప్రారంభిస్తుందని భావిస్తున్నారు. ప్రధాని హసీనా కూడా ఇంధన స్వాతంత్ర్యం కొనసాగించడానికి తన ప్రణాళికను చూపించింది మరియు ఈ నెల ప్రారంభంలో ఖతార్ ఎనర్జీ ఫోరమ్‌లో ఆమె ప్రభుత్వం "సౌకర్యవంతమైన" ధరకు ఇంధనాన్ని కొనుగోలు చేస్తుందని ప్రకటించింది.

మున్ముందు ఏమి ఉంది?

1) ప్రధాన మంత్రి హసీనా భారతదేశంతో బలమైన అనుబంధం కారణంగా ఒక ముఖ్యమైన ప్రాంతీయ శక్తిగా ఉద్భవించింది. ఆసక్తికరంగా, బంగ్లాదేశ్ దక్షిణాసియాలో భారతదేశానికి అతిపెద్ద వాణిజ్య మరియు భద్రతా భాగస్వామి అయినప్పటికీ వీసా పరిమితులపై భారతదేశం స్పందించలేదు.

2) అంతేకాకుండా, బంగ్లాదేశ్ ఇండో-పసిఫిక్ ఔట్‌లుక్ యొక్క ఏప్రిల్ డిక్లరేషన్‌తో యూఎస్ పట్ల తాను కొంత మెతక వైఖరిని అవలంబిస్తున్నట్లు కొన్ని సూచనలను చూపించింది.

3) అయినప్పటికీ, శ్రీమతి హసీనా అమెరికా నావికా స్థావరాన్ని అనుమతించడం ద్వారా లేదా ఉక్రెయిన్‌లోని పాశ్చాత్య బ్లాక్‌లో చేరడం ద్వారా యూఎస్ తో మరింత బలమైన వ్యూహాత్మక సంబంధాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటారనే సంకేతాలు లేవు.

విదేశాల్లో చైనా 'రహస్య' పోలీసు స్టేషన్‌లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఈసారి జర్మనీలో తన 'రహస్య పోలీసు స్టేషన్‌ల'పై చైనా మరోసారి పశ్చిమ దేశాలలో వార్తల్లోకి ఎక్కింది. ఇటీవల, జర్మనీ ప్రభుత్వం తమ దేశంలో చైనా ఇప్పటికీ రెండు 'ఓవర్సీస్' పోలీసు స్టేషన్లను నిర్వహిస్తోందని పేర్కొంది.

2) నవంబర్ 2022లో, జర్మనీ ప్రభుత్వం తమ దేశంలోని పోలీసు స్టేషన్‌లను మూసివేయాలని బీజింగ్‌కు పిలుపునిచ్చింది. బీజింగ్, ఫిబ్రవరి 2023లో, దాని 'సర్వీస్ స్టేషన్లు' అని పిలిచే వాటిని మూసివేసినట్లు ప్రతిస్పందించింది.

3) అయితే, జర్మన్ అంతర్గత మంత్రిత్వ శాఖ ప్రతినిధి మాట్లాడుతూ, ఈ పోలీసు స్టేషన్లు "స్థిర-స్థాన కార్యాలయాలు కాదు, మొబైల్ సౌకర్యాలు" అని, మరియు వీటిలో బీజింగ్ తరపున అధికారిక విధులు నిర్వహించబడుతున్నాయి అని పేర్కొన్నారు. చైనా జర్మనీకి అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామిగా ఉన్నప్పటికీ, బీజింగ్‌తో ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను పునఃపరిశీలిస్తున్నట్లు బెర్లిన్ తెలిపింది.

4) కెనడా, నెదర్లాండ్స్, యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ కూడా తమ భూభాగంపై 'రహస్య పోలీస్ స్టేషన్'ల గురించి చైనాతో తలపడ్డాయి.

చైనా రహస్య పోలీసు స్టేషన్లు ఎలా ప్రారంభమయ్యాయి?

1) స్పెయిన్‌కు చెందిన గ్రూప్ సేఫ్‌గార్డ్ డిఫెండర్స్ చేసిన పరిశోధన ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా చైనీస్ జాతీయులచే 'ఆన్‌లైన్ మోసాలు' పెరగడం వల్ల ఈ 'సర్వీస్ స్టేషన్'లను ఏర్పాటు చేశామని చైనా పేర్కొంది.

2) 2018లో, చైనాలోని ఫుజియాన్ జిల్లా స్కామర్‌లను విదేశాలకు వెళ్లకుండా ఆపడానికి ఒక ఆపరేషన్‌ను

ప్రారంభించింది. ఈ ఆపరేషన్ అనుమానిత స్కామర్‌లకు వ్యతిరేకంగా వారి ఆస్తులను కూల్చివేయడం, రైళ్లలో వారికి ప్రయాణాన్ని నిషేధించడం, వైద్య మరియు ఇతర ప్రభుత్వ సబ్సిడీలను నిలిపివేయడం మరియు వారి పిల్లలను పాఠశాలల నుండి నిషేధించడం వంటి కఠినమైన చర్యలు తీసుకుంది.

3) ఈ ఆపరేషన్ చైనీస్ కమ్యూనిస్ట్ పార్టీచే ప్రశంసించబడింది మరియు విదేశాలలో మోసం మరియు చట్టవిరుద్ధమైన కార్యకలాపాలు నిర్వహించేవారిని లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి 70 మంది టాస్క్‌ఫోర్స్‌తో 2021లో విస్తరించబడింది. పబ్లిక్ సెక్యూరిటీ బ్యూరో, స్థానిక కేడర్‌లు మరియు పోలీసు అధికారుల సహాయంతో విదేశాల్లో 'మోస నిరోధక' చర్యలు చేపట్టే పనిలో పడింది. ఈ ఆపరేషన్ యొక్క ప్రధాన కార్యాలయం చైనాలోని యునాన్ ప్రావిన్స్‌లో ఉంది మరియు ఇతర కేంద్రాలు ఫుజౌ తో పాటు ఆగ్నేయ చైనా ప్రావిన్స్‌లు అయిన నాంటాంగ్, వెన్‌జౌ మరియు క్వింగ్టియన్‌లలో ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

4) జూలై 2022 నాటికి, 230,000 మంది చైనీస్ 'అనుమానితులు' 'టెలికాం మోసానికి సంబంధించిన నేరాలను అంగీకరించడానికి' విదేశాల నుండి 'చైనాకు తిరిగి రావడానికి అవగాహన కల్పించబడి ఒప్పించబడ్డారు'. మోసాలను మరింతగా అరికట్టడానికి, చైనా సెప్టెంబరు 2022లో 'యాంటీ-టెలికాం అండ్ ఆన్‌లైన్ ఫ్రాడ్ చట్టాన్ని ఆమోదించింది, అటువంటి నేరాలకు విదేశాలలో నివసించే చైనా పౌరులను బాధ్యులను చేసింది.

5) చైనా జాతీయుల మోసపూరిత లావాదేవీలకు తొమ్మిది 'నిషేధించబడిన' దేశాలు ప్రధాన ప్రాంతాలుగా జాబితా చేయబడ్డాయి మరియు ఈ దేశాలకు ప్రయాణించకుండా ప్రజలను హెచ్చరించింది. వీటిలో టర్కీ, యుఎఇ, మయన్మార్, థాయిలాండ్, మలేషియా, లావోస్, కంబోడియా, ఫిలిప్పీన్స్ మరియు ఇండోనేషియా ఉన్నాయి. అంతేకాకుండా, చైనా జాతీయులు ఆ దేశాలలో ఉండటానికి 'అత్యవసర కారణం' లేకుంటే వెంటనే తిరిగి రావాలని సూచించబడినది.

6) ఈ కఠినమైన అణిచివేతల ఫలితంగా అనేక మంది అమాయక చైనీస్ జాతీయులు అనుమానిత జాబితాలో చేర్చబడ్డారు మరియు పై చట్టం కింద కఠినమైన చర్యలను ఎదుర్కొనేందుకు చైనాకు భారీగా తిరిగి రప్పించబడ్డారు. ఈ అనుమానితులు బెదిరింపులు మరియు స్మగ్లింగ్ ద్వారా మోసాలకు పాల్పడటానికి ప్రేరేపించబడ్డారు. వారి ఇళ్లలో లేదా వారి బంధువుల ఇళ్లలో విద్యుత్ మరియు నీటి సరఫరా కోల్పోవడం వంటి తీవ్రమైన చర్యలను వారు ఎదుర్కొన్నారని నివేదికలు చెబుతున్నాయి.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా 'రహస్య పోలీసు' విస్తరణ

1) జనవరి 2022లో, 'చైనీస్ ఓవర్సీస్ అనుమానితులను' లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి, చైనా తన నెట్‌ను విస్తరించింది, 21 దేశాల్లోని 25 నగరాల్లో 30 ఓవర్సీస్ పోలీస్ సర్వీస్ స్టేషన్ల మొదటి బ్యాచ్‌ను ఏర్పాటు చేసింది. ఇందులో కెనడా, యుఎస్, ఇటలీ, ఫ్రాన్స్, స్పెయిన్, ఐర్లాండ్, యుకె, సురినామ్, పెరూ, బ్రెజిల్, చిలీ, పనామా, అర్జెంటీనా, వెనిజులా, అంగోలా, దక్షిణాఫ్రికా, టాంజానియా, మయన్మార్, కంబోడియా, కజాఖ్స్తాన్, ఫిలిప్పీన్స్, జపాన్, లావోస్, కిర్గిజ్స్తాన్, థాయిలాండ్, కొరియా, శ్రీలంక, ఉలాన్‌బాతర్, పాపువా న్యూ గినియా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండ్ మరియు ఫిజీ ఉన్నాయి..

2) విదేశాలలో చైనీస్ పౌరులకు చైనీస్ డ్రైవర్ లైసెన్స్‌లను పునరుద్ధరించడం, పాస్‌పోర్ట్ పునరుద్ధరణ మరియు రాయబాయ కార్యాలయ అవసరాలతో చైనా సంతతి వ్యక్తులకు సహాయం చేయడం వంటి పరిపాలనా పనిని చేయడానికి ఇవి ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. అయితే, పోలీసు స్టేషన్ల అధికార పరిధిని పొడిగిస్తూ, ఈ కేంద్రాలు విదేశీ చైనీస్ వ్యక్తులకు సంబంధించిన అన్ని రకాల చట్టవిరుద్ధమైన మరియు నేర కార్యకలాపాలపై కూడా కఠినంగా వ్యవహరించాయి. ఈ కేంద్రాలు ఫిర్యాదుల ఆధారంగా చైనీస్ అనుమానితులను అరెస్టు చేశాయని మరియు అలాంటి అనుమానితులను చట్టపరమైన చర్యలను ఎదుర్కొనేందుకు చైనాకు తిరిగి వచ్చేలా 'ఒప్పించడం' చేసినట్లు నివేదికలు చెబుతున్నాయి.

(చైనా 53 దేశాల్లో 104 ఓవర్సీస్ పోలీస్ స్టేషన్లను ఏర్పాటు చేసింది)

3) అంతేకాకుండా, సముద్రాంతర మధ్యవర్తిత్వం, సరిహద్దు విచారణలు, వీడియో నివేదికలు మరియు ఫిర్యాదులు వంటి ప్రాసిక్యూషన్ పనిని నిర్వహించడానికి ఈ స్టేషన్లు ఇటలీ మరియు జర్మనీలలో విదేశీ కాంటాక్ట్

పాయింట్‌లుగా మారాయని నివేదికలు పేర్కొంటున్నాయి. ఈ విస్తరించిన అధికారాలతో, విదేశాలలో ఉన్న చైనీస్ జాతీయులను, ముఖ్యంగా సిపిసి మరియు ప్రెసిడెంట్ జి జిన్‌పింగ్‌ను వ్యతిరేకిస్తున్న అసమ్మతివాదులను లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి ఈ సేవా స్టేషన్లు ఉపయోగించబడుతున్నాయి.

చైనా రహస్య పోలీసులపై ప్రపంచవ్యాప్త ఆందోళన

1) ఈ సేవా స్టేషన్ల ద్వారా చైనా తన విదేశీ పౌరులను కఠినంగా అణిచివేయడం అనేక దేశాలలో ఆందోళనలను పెంచింది. ఇతర దేశాలలో ప్రత్యామ్నాయ పోలీసింగ్ మరియు న్యాయ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడానికి ద్వైపాక్షిక అప్పగింత ఒప్పందాలు, స్థానిక అధికారుల అధికార పరిధి మరియు ఐక్యరాజ్యసమితి సమావేశాలను తప్పించుకోవడానికి బీజింగ్ ఈ కేంద్రాలను ఉపయోగిస్తుందని వారు విశ్వసిస్తున్నారు.
2) నవంబర్ 2022లో, యూఎస్, యుకె, కెనడా, నెదర్లాండ్స్ మరియు జర్మనీలతో సహా పన్నెండు దేశాలు బీజింగ్ తమ భూభాగంలో అటువంటి కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేసిందో లేదో తెలుసుకోవడానికి పరిశోధనలు ప్రారంభించాయి. అయితే, 2016లో చైనాతో ఇటలీ సంతకం చేసిన ఒప్పందం మాదిరిగానే, ఆఫ్రికా మరియు ఆసియాలోని కొన్ని ప్రభుత్వాలు సంయుక్త పెట్రోలింగ్ స్టేషన్‌లను ఏర్పాటు చేయడానికి చైనాతో స్పష్టమైన ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాయి.
   అటువంటి మూడు స్టేషన్లు టొరంటోలో బహిర్గతమయ్యాయి, కెనడియన్ ప్రభుత్వం వారికి 'మూసివేత' ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. నవంబర్ 2022లో ఇండోనేషియాలోని బాలిలో జరిగిన జి 20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో కెనడియన్ ప్రధాన మంత్రి జస్టిన్ ట్రూడో చైనా అధ్యక్షుడు జి జిన్‌పింగ్‌తో ఈ స్టేషన్ల గురించి ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు.
3) డిసెంబర్ 2022లో, ప్రేగ్‌లోని రెండు విదేశీ చైనీస్ సర్వీస్ స్టేషన్‌లను చెక్ రిపబ్లిక్ అధికారులు మూసివేశారు. చైనా సిబ్బందిని ప్రశ్నించగా, వారు ఎలాంటి సమాచారాన్ని వెల్లడించేందుకు నిరాకరించారు. అదేవిధంగా యుకెలో, నాలుగు చైనీస్ సర్వీస్ స్టేషన్లు లండన్, గ్లాస్గో మరియు బెల్ఫాస్ట్‌లలో కనుగొనబడ్డాయి. దీనిపై విచారణ చేపట్టినా ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోలేదు.
4) అదే సమయంలో, యుఎస్‌లో, మాన్‌హట్టన్‌లోని చైనాటౌన్ జిల్లాలో చైనీయుల "రహస్య పోలీస్ స్టేషన్" ను నిర్వహిస్తున్నారనే ఆరోపణలతో ఇద్దరు న్యూయార్క్ నివాసితులను ఫెడరల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ అరెస్టు చేసింది. బ్రూక్లిన్ ఫెడరల్ కోర్టులో ప్రాథమిక హాజరు తర్వాత ఇద్దరు నిందితులు ఇప్పుడు బాండ్‌పై విడుదలయ్యారు.

చైనా తిరస్కరణ

ఆరోపణల నేపథ్యంలో, డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ పునరుద్ధరణ మరియు ఇటువంటి అధికార విషయాలలో విదేశాలలో ఉన్న పౌరులకు సహాయం చేయడానికి మహమ్మారి సమయంలో తెరవబడిన 'రహస్య పోలీసు స్టేషన్లు' 'ఓవర్సీస్ సర్వీస్ స్టేషన్లు' అని చైనా రాయబార కార్యాలయ ప్రతినిధులు పేర్కొన్నారు.

చైనా పట్ల యూఎస్ విధానంలో మార్పు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) చైనాతో సంబంధాలు తెంపుకోవడం అనే యుఎస్ యొక్క ట్రంప్-యుగ దృష్టి కొత్త భావన ద్వారా దశలవారీగా తీసివేయబడుతోంది. చైనాపై తన విధానాన్ని సంబంధాలు తెంపుకోవడం (డీకప్లింగ్) నుండి ముప్పు లేకుండా చేసుకోవడానికి (డీ-రిస్కింగ్) మారుస్తున్నట్లు అమెరికా వ్యక్తం చేసింది.
2) యూరోపియన్ యూనియన్ ఇప్పటికే చైనా పట్ల తన విధానం డి-రిస్క్‌పై ఆధారపడి ఉంటుందని ప్రకటించింది. హిరోషిమాలో ఇటీవల ముగిసిన జి-7 శిఖరాగ్ర సదస్సు, దాని నాయకుల సందేశాల ద్వారా, డి-రిస్కింగ్‌పై ఈ కూటమి యొక్క ఏకాభిప్రాయాన్ని కూడా వ్యక్తం చేసింది.

'డి-రిస్కింగ్' అంటే ఏమిటి?

1) 1979లో అమెరికా మరియు చైనాల మధ్య దౌత్య సంబంధాలు ఏర్పడ్డ తర్వాత, రెండు దేశాలు ఆర్థిక పరస్పర ఆధారపడటాన్ని పెంచే మార్గాన్ని ప్రారంభించాయి. ఈ సంబంధం నుండి చైనా అపారంగా లాభపడింది, ఎందుకంటే దేశం ఇతర ప్రపంచంతో దౌత్య మరియు ఆర్థిక నిశ్చితార్థాన్ని తీవ్రంగా విస్తరించడానికి మరియు లోతుగా చేయడానికి ఇది సహాయపడింది.

2) చైనా యొక్క ఆర్థిక మరియు సైనిక శక్తి పెరిగేకొద్దీ, అంతర్జాతీయ వ్యవస్థలో యూఎస్ యొక్క ప్రాధాన్యతను సవాలు చేయాలనే దాని ఆశయం మరింత స్పష్టంగా కనిపించింది.
3) డోనాల్డ్ ట్రంప్ యూఎస్ లో అధికార పగ్గాలు చేపట్టే సమయానికి, చైనా నుండి సాంకేతిక-ఆర్థిక సవాలును ఎదుర్కోవడం అత్యవసర విషయంగా మారింది. చైనాకు అనుకూలంగా ద్వైపాక్షిక వాణిజ్య అసమతుల్యతపై దాడి చేయడానికి ట్రంప్ పరిపాలన ఒక అంశంగా మారింది. అమెరికాకు చెందిన అత్యున్నత సాంకేతిక రంగాన్ని చైనాకు దూరంగా ఉంచాలని కూడా కోరింది.

   వరుస ఎత్తుగడలలో, ట్రంప్ చైనా దిగుమతులపై సుంకాలను పెంచారు, ఇది చైనా ప్రతీకార సుంకాలను పెంచడానికి దారితీసింది. యూఎస్-చైనా 'వాణిజ్య యుద్ధం' ప్రారంభమైంది మరియు ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు అమెరికన్ దృక్కోణం నుండి "తెగతెంపులు (డికప్లింగ్)" కోసం ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. యూఎస్లో ధ్రువీకరించబడిన దేశీయ రాజకీయ వాతావరణంలో ఈ విధానం అరుదైన ద్వైపాక్షిక భావనతో గుర్తించబడింది.
4) అందువల్ల, ట్రంప్ పరిపాలన నుండి బాధ్యతలు స్వీకరించిన బిడెన్ పరిపాలన తరువాతి చైనా విధానంతో కొనసాగింది. అయితే, కాలక్రమేణా, బిడెన్ పరిపాలన ట్రంప్ నుండి సంక్రమించిన చైనా విధానంలో దాని స్వంత లక్షణాలను జోడించింది. ఇటీవల "డికప్లింగ్" విధానం "డి-రిస్కింగ్"గా మార్చబడింది.

   యూఎస్ జాతీయ భద్రతా సలహాదారు జాక్ సలీవన్ ప్రకారం, "డి-రిస్క్ అంటే ప్రాథమికంగా ధృఢమైన, ప్రభావవంతమైన సరఫరా గొలుసులను కలిగి ఉండటం మరియు మనం మరే ఇతర దేశం యొక్క బలవంతానికి గురికాకుండా చూసుకోవడం".

   డీకప్లింగ్ అనేది నాలుగు దశాబ్దాల నాటి రెండు ఆర్థిక వ్యవస్థలను కలుపుకొని పోవడానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్దేశించబడగా, అమెరికా యొక్క జాతీయ భద్రత మరియు పారిశ్రామిక సామర్థ్యాన్ని తగ్గించే ప్రాంతాలలో మాత్రమే అటువంటి ప్రభావాన్ని పరిమితం చేయడం డి-రిస్కింగ్ లక్ష్యం.
5) యూఎస్ లోని ద్వైపాక్షిక మౌలిక సదుపాయాల చట్టం, చిప్స్ మరియు సైన్స్ చట్టం అలాగే ద్రవ్యోల్బణ తగ్గింపు చట్టం వంటి ఇటీవలి చట్టాలు ఈ కొత్త విధానంలో చేర్చబడ్డాయి. ప్రపంచ మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పెట్టుబడుల కోసం భాగస్వామ్యం అలాగే శ్రేయస్సు కోసం ఇండో-పసిఫిక్ ఎకనామిక్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ వంటి యూఎస్ యొక్క భౌగోళిక-ఆర్థిక కార్యక్రమాలు కూడా ప్రమాదాన్ని తగ్గించే స్ఫూర్తిని ప్రతిబింబిస్తాయి.

గ్రూప్ ఆఫ్ సెవెన్ (జి 7)

1) ఇది ప్రపంచంలోని అత్యంత పారిశ్రామిక మరియు అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థలుగా ఉన్న ఏడు దేశాల యొక్క అంతర్ ప్రభుత్వ సంస్థ.
2) దీనిలోని సభ్య దేశాలు ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్, ఇటలీ, యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా, కెనడా మరియు జపాన్.
3) జపాన్ 2023లో జి 7 అధ్యక్ష పదవిలో ఉంది.
4) ఇది 1973 చమురు సంక్షోభం నేపథ్యంలో ఫ్రాన్స్, పశ్చిమ జర్మనీ, యూఎస్, గ్రేట్ బ్రిటన్ మరియు జపాన్ (గ్రూప్ ఆఫ్ ఫైవ్) యొక్క ఆర్థిక మంత్రుల అనధికారిక సమావేశం నుండి దాని మూలాన్ని గుర్తించింది.
5) కెనడా 1976లో సమూహంలో చేరింది మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ 1977 నుండి సమావేశాలకు హాజరుకావడం ప్రారంభించింది.
6) 1997లో రష్యా చేరిన తర్వాత దీనిని జి 8 అని పిలిచారు మరియు ఉక్రెయిన్‌లోని క్రిమియా ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించిన తర్వాత 2014లో రష్యా సభ్యునిగా బహిష్కరించ బడినప్పుడు ఇది జి 7 అని పిలువబడింది.
7) స్వేచ్ఛ మరియు మానవ హక్కులు, ప్రజాస్వామ్యం, చట్టాల పాలన, శ్రేయస్సు మరియు స్థిరమైన అభివృద్ధి వంటి వాటి ప్రధాన సూత్రాలుగా ఈ కూటమి తనను తాను "విలువలు కలిగిన సంఘం"గా పరిగణిస్తుంది.
8) ఇది ఉదారవాద ప్రజాస్వామ్యాన్ని స్థిరంగా ప్రోత్సహించే మరియు ఆర్థిక శ్రేయస్సును ఆస్వాదించే దేశాల కూటమిగా గర్విస్తుంది, అది బహుపాక్షిక సహకారం ద్వారా సంస్థాగతీకరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
9) అంతర్జాతీయ భద్రత, ఇంధన విధానం మరియు ప్రపంచ ఆర్థిక పాలన వంటి ఉమ్మడి ప్రయోజనాలను చర్చించడానికి ఇది ఏటా సమావేశమవుతుంది.

10) జి 7 దేశాధినేతలు మరియు ప్రభుత్వాల వార్షిక సమావేశంలో యూరోపియన్ యూనియన్ ప్రతినిధులు ఎల్లప్పుడూ ఉంటారు. దీనికి అధికారిక రాజ్యాంగం లేదా స్థిర ప్రధాన కార్యాలయం లేదు మరియు వార్షిక శిఖరాగ్ర సమావేశాల సమయంలో నాయకులు తీసుకునే నిర్ణయాలు కట్టుబాటు కలిగి ఉండవు.

జి 7 హిరోషిమా శిఖరాగ్ర సమావేశం 2023

1) గ్రూప్ ఆఫ్ సెవెన్ (జి7) నాయకులు ఇటీవల హిరోషిమాలో వార్షిక శిఖరాగ్ర సమావేశం కోసం సమావేశమయ్యారు.
2) శిఖరాగ్ర సమావేశానికి భారతదేశం ప్రత్యేక ఆహ్వానిత దేశం.

జి 7కి సంబంధించిన సమస్యలు ఏమిటి?

1) జి 7 ఇప్పటికీ సైద్ధాంతిక విభజనలు మరియు ఆధిపత్య నాయకత్వం లేకపోవడంతో బాధపడుతోంది.
2) జి 7కి మరో సమస్య రష్యా మరియు చైనాల ద్వంద్వ ముప్పును సమన్వయాన్ని కొనసాగిస్తూ నిర్వహించడం.
3) ఇటీవలి సంక్లిష్టమైన మరియు అత్యవసర సమస్యలకు మరింత సమగ్ర దౌత్యం, సమన్వయం మరియు అనుసరించాల్సిన అవసరం ఉంది, అయితే జి 7 వేదిక ఈ విషయాలను సాధించడానికి చాలా కష్టపడింది.
4) అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు హరిత శక్తికి కట్టుబడి ఉండటానికి పర్యావరణ భద్రత మరియు వాతావరణ ఆర్థిక సహాయంపై జి 7 తగినంత దృష్టిని కలిగి లేదు.
5) జి 7 ప్రపంచంలోని రెండు అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థలు- భారత్ మరియు చైనాలను మినహాయించడం వలన ఇటీవలి దశాబ్దాలలో కాలం చెల్లినది మరియు అసమర్థమైనదిగా విమర్శించబడింది.

భారతదేశం మరియు జి 7 లకు ముందుకు మార్గం

1) భారతదేశం జి 7లో సాధారణ ఆహ్వానితుడిగా మారింది. చైనా ఆహ్వానితుడు కాకపోవడం భారత్‌కు మరో మంచి అంశం.
2) భారతదేశం పారిశ్రామిక దేశాలు మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల మధ్య అనుసంధానంగా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది.
3) ప్రపంచ సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి పరిష్కారాలను కనుగొనడానికి భారతదేశం ఏదైనా మరియు ప్రతి నిరంతర ప్రయత్నంలో భాగం కావాలి.

పసిఫిక్ ఐలాండ్ నేషన్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల, పాపువా న్యూ గినియాలో జరిగిన ఫోరమ్ ఫర్ ఇండియా పసిఫిక్ ఐలాండ్స్ కోఆపరేషన్ (ఎఫ్ఐపిఐసి) సదస్సుకు ప్రధాని హాజరయ్యారు.

ఈ సదస్సు లోని ముఖ్యాంశాలు

1) భారతదేశ యాక్ట్ ఈస్ట్ విధానంలో భాగంగా, ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పసిఫిక్ ద్వీప దేశాల కోసం 12 అంశాలతో కూడిన అభివృద్ధి ప్రణాళికను ప్రకటించారు.
2) 12-అంశాల అభివృద్ధి ప్రణాళిక ఆరోగ్య సంరక్షణ, పునరుత్పాదక శక్తి మరియు సైబర్-భద్రతతో సహా అనేక రంగాలపై దృష్టి సారిస్తుంది.
3) పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలతో భారతదేశం యొక్క సంబంధంలో ప్రధాన భాగం దక్షిణ-దక్షిణ సహకారం కింద అభివృద్ధి సహాయం ద్వారా ప్రధానంగా సామర్థ్యం పెంపుదల మరియు సమాజ అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల రూపంలో ఉంటుంది.

పసిఫిక్ ఐలాండ్ నేషన్స్

1) పసిఫిక్ ద్వీపాలు అనేది పసిఫిక్ మహాసముద్రం యొక్క భౌగోళిక ప్రాంతం, ఇందులో మూడు జాతి-భౌగోళిక సమూహాలు ఉన్నాయి: మెలనేసియా, మైక్రోనేషియా మరియు పాలినేషియా.
2) ఈ ప్రాంతం స్వతంత్ర రాష్ట్రాలు, అనుబంధ రాష్ట్రాలు మరియు పసిఫిక్-యేతర దేశాల భాగాలతో రూపొందించబడింది. పసిఫిక్ దీవులలో ఆస్ట్రేలియా, అలూటియన్ చైన్ దీవులు లేదా ఇండోనేషియా, ఫిలిప్పైన్ మరియు జపనీస్ ద్వీపసమూహాలు లేవు.
3) పసిఫిక్ ద్వీపాలు న్యూ గినియా నుండి ప్రారంభమై, హవాయి వరకు, ఆపై న్యూజిలాండ్ వరకు ఒక త్రిభుజాన్ని సృష్టిస్తాయి. పసిఫిక్ దీవుల మొత్తం చదరపు విస్తీర్ణంలో న్యూజిలాండ్ మరియు పాపువా న్యూ గినియా 90% ఉన్నాయి.
4) పాపువా న్యూ గినియా భూభాగం మరియు జనాభా ప్రకారం అతిపెద్దది మరియు నౌరు అతి చిన్న దేశం.
5) పదివేల ద్వీపాలు, ద్వీపాలు మరియు అటోల్‌లతో పాటు 15 స్వతంత్ర పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలు ఉన్నాయి. స్వతంత్ర

దేశాలు: ఉత్తర మరియానా దీవులు, ఫెడరేట్ స్టేట్స్ ఆఫ్ మైక్రోనేషియా, ఫిజీ, ఫ్రెంచ్ పాలినేషియా, కిరిబాటి, మార్షల్ దీవులు, నౌరు, న్యూ కాలెడోనియా, న్యూజిలాండ్, పలావు, సమోవా, సోలమన్ దీవులు, టోంగా, తువాలు, వనాటు, వాలిస్ మరియు ఫుటునా.

6) కిరిబాటి, సమోవా, సోలమన్ దీవులు, తువాలు మరియు వనాటులు తక్కువ-అభివృద్ధి చెందిన దేశాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి. న్యూజిలాండ్ అభివృద్ధి చెందిన దేశం. మిగిలిన దేశాలు మరియు ప్రాంతాలు అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలుగా వర్గీకరించబడ్డాయి.

ఇండియా పసిఫిక్ ఐలాండ్స్ కోఆపరేషన్ గురించి

1) ఫోరమ్ ఫర్ ఇండియా-పసిఫిక్ ఐలాండ్స్ కోఆపరేషన్ (ఫిపిక్) నవంబర్ 2014లో ప్రధాన మంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ ఫిజీ పర్యటన సందర్భంగా ప్రారంభించబడింది.

2) ఫిపిక్‌లో భారతదేశం మరియు 14 ద్వీప దేశాలు ఉన్నాయి - కుక్ దీవులు, ఫిజి, కిరిబాటి, మార్షల్ దీవులు, మైక్రోనేషియా, నౌరు, నియు, పలావు, పపువా న్యూ గినియా, సమోవా, సోలమన్ దీవులు, టోంగా, తువాలు మరియు వనాటు.

3) ఫిపిక్ తూర్పు పసిఫిక్ ప్రాంతంలో భారతదేశ సంబంధాలను విస్తరించడానికి తీవ్రమైన ప్రయత్నాన్ని సూచిస్తుంది.

4) లక్ష్యాలు:

- వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి అవకాశాలకు సంబంధించి అవసరమైన సమాచారం మరియు సౌకర్యాన్ని అందించడం.
- ఇరువైపుల సంబంధిత వ్యాపారవేత్తల మధ్య సమావేశాలను సులభతరం చేయడం.
- భారతదేశం మరియు పసిఫిక్ దీవుల దేశాల మధ్య వ్యాపార ప్రతినిధి బృందాల మార్పిడి.
- ఆన్‌లైన్ మరియు ఆఫ్‌లైన్ వివాహ సేవలు.
- ఈవెంట్‌లు / ట్రేడ్ ఫెయిర్‌లను నిర్వహించడం.

భారతదేశానికి పసిఫిక్ ద్వీప దేశాల ప్రాముఖ్యత

1) ఇటీవలి సంవత్సరాలలో, పసిఫిక్ ద్వీప దేశాల పట్ల భారతదేశం యొక్క విధానం క్రమంగా సానుకూల మార్పును పొందింది. ఈ మార్పుకు వివిధ భౌగోళిక, ఆర్థిక మరియు వ్యూహాత్మక కారకాలు కారణమని చెప్పవచ్చు. భౌగోళికంగా, పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలు పెద్ద ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో ఒక భాగం.

2) ప్రస్తుత గ్లోబలీకరణ చెందిన ప్రపంచం అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంపై ఎక్కువగా వృద్ధి చెందుతోంది, ఇందులో 90 శాతం సముద్ర మార్గాల ద్వారా రవాణా చేయబడుతుంది. ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతం యొక్క సముద్ర-మార్గాలు అంతర్జాతీయ వాణిజ్యానికి కీలకం మరియు పసిఫిక్ దీవులు దాని మధ్యలో ఉన్నాయి. అందువల్ల, ప్రాంతీయంగా మరియు అంతర్జాతీయంగా ఇండో-పసిఫిక్ యొక్క పెరుగుతున్న ప్రాముఖ్యత పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలను ప్రపంచ దృష్టికి కేంద్రీకరించింది.

3) వ్యూహాత్మక మరియు ఆర్థిక ప్రాముఖ్యత కలిగిన విస్తృత పసిఫిక్ ప్రాంతం యూఎస్, రష్యా, చైనా, జపాన్, ఆస్ట్రేలియా మరియు ఇండోనేషియా వంటి దేశాల దృష్టిని ఆకర్షించింది.

4) ఇటీవలి సంవత్సరాలలో, న్యూ ఢిల్లీ ఈ చిన్న ద్వీప రాష్ట్రాలకు చేరువైంది, ఇది ఎక్కువ సంబంధాల కోసం ప్రభుత్వం యొక్క సుముఖతను ప్రధానంగా చూపుతుంది.

సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ

భారతదేశంలో జన్యుమార్పిడి పంటల స్థితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, మూడు రాష్ట్రాలు- గుజరాత్, మహారాష్ట్ర మరియు తెలంగాణలు కేంద్రం యొక్క జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ ఆమోదించిన ప్రతిపాదనను వాయిదా వేశాయి, ఇది పత్తికి సోకే ఒక ప్రధాన తెగులు అయిన గులాబీ రంగు తొలుచు పురుగును తట్టుకోగలిగే క్రై2ఏఐ అనే జన్యువును కలిగి ఉన్న కొత్త రకమైన జన్యుమార్పిడి పత్తి విత్తనాన్ని పరీక్షించడానికి సంబంధించినది.
2) జన్యుపరంగా మార్పు చెందిన పంటల యొక్క విస్తృత ఆమోదం అస్పష్టంగానే కొనసాగుతోందని ఈ సంఘర్షణ చూపిస్తుంది.

భారతదేశంలో జన్యుమార్పిడి పంటల పరిస్థితి ఏమిటి?

1) జన్యుమార్పిడి సాంకేతికతను ఉపయోగించే వివిధ పరీక్ష దశల్లో - వంకాయ, టమోటా, మొక్కజొన్న, శనగ వంటి పంటల శ్రేణి ఉంది. అయినప్పటికీ, భారతదేశంలో వాణిజ్యపరంగా సాగు చేయబడుతున్న ఏకైక జన్యుమార్పిడి పంట పత్తి మాత్రమే.

   సుదీర్ఘ విరామం తర్వాత, జన్యుపరంగా మార్పు చెందిన విత్తనాలను పరీక్షించడానికి ప్రతిపాదనలను మూల్యాంకనం చేసే అత్యున్నత సాంకేతిక సంస్థ అయిన అయిన జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ, 18 అక్టోబర్, 2022న జరిగిన 147వ సమావేశంలో విత్తన ఉత్పత్తి మరియు పరీక్షల కొరకు హైబ్రిడ్ ఆవాలు (డిఎంహెచ్ - 11) మరియు దాని అనువంశిక శ్రేణిల పర్యావరణ విడుదలను ఆమోదించింది. పూర్తి వాణిజ్య సాగుకు ఇది ఒక అడుగు దూరంలో ఉంది.
2) అయితే, కేంద్ర పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ, జన్యు మార్పిడి పంటల విషయంలో తుది మధ్యవర్తి కాదు. కార్యకర్త అరుణా రోడ్రిగ్స్ మరియు జీన్ క్యాంపెయిన్ అనే ప్రభుత్వేతర సంస్థ దాఖలు చేసిన పిటిషన్ల ఆధారంగా రైతు పొలాల్లో జన్యుమార్పిడి ఆహార పంటలను అనుమతించే విషయంపై సుప్రీంకోర్టులో సుదీర్ఘ వ్యాజ్యం విచారణలో ఉంది.

   డిఎంహెచ్-11 కు జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ ఆమోదం పొందిన తరువాత, అది భారతదేశంలో నిషేధించబడిన కలుపు సంహారక మందులను పిచికారీ చేయడానికి రైతులను ప్రోత్సహిస్తుందని, పంట విడుదలపై స్టే విధించాలని పిటిషనర్లు సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించారు. ఈ కేసుపై విచారణ ఇంకా కొనసాగుతున్నది.
3) జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ 2017లో జన్యు మార్పిడి ఆవాల కు అనుమతినిచ్చింది, కానీ దాని నిర్ణయాన్ని వెనక్కి తీసుకుని అదనపు పరీక్షలను విధించింది. జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ 2010లో జన్యు మార్పిడి వంకాయను ఆమోదించింది, అయితే దీనిపై యునైటెడ్ ప్రోగ్రెసివ్ అలయన్స్ ప్రభుత్వం "నిరవధిక తాత్కాలిక నిషేధం" విధించింది.

భారతదేశంలో జన్యుమార్పిడి పంటలను నియంత్రించే ప్రక్రియ ఏమిటి?

1) జన్యుమార్పిడి పంటలను అభివృద్ధి చేసే ప్రక్రియ విస్తృతమైనది, ఎందుకంటే స్థిరమైన, రక్షిత ప్రతిస్పందనను పొందేందుకు మొక్కలలోకి జన్యుమార్పిడి జన్యువులను చొప్పించడం అనేది సైన్స్ మరియు అవకాశం రెండింటి మిశ్రమం.
2) వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయాలు లేదా ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఫర్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ నియంత్రణలో ఉన్న పంటపొలాలలో తదుపరి పరీక్షల కోసం కమిటీలు అనుమతినివ్వడానికి ముందు అనేక భద్రతాపరమైన అంచనాలు వేయబడతాయి.
3) పరిసరాల్లో సాగు చేయబడు ఇతర జాతులకు పర్యావరణ హాని కలిగించకుండా, చెప్పుకోబడిన పారామితులపై (ఉదాహరణకు, కరువును తట్టుకోగల లేదా కీటకాల నిరోధకత) పోల్చదగిన జన్యుమార్పిడి చేయని రకాల కంటే మెరుగ్గా నిరూపించబడిన తర్వాత మాత్రమే జన్యుమార్పిడి

మొక్క వాణిజ్య అనుమతుల కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

4) బహిరంగ పొలాలలో పరీక్షలు తరచుగా బహుళ పంట కాలాలు మరియు భౌగోళిక పరిస్థితుల రకాలు, వివిధ రాష్ట్రాలలో దాని అనుకూలతను అంచనా వేయడానికి జరుగుతాయి.

గుజరాత్, మహారాష్ట్ర మరియు తెలంగాణ ఎందుకు జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీని తిరస్కరించాయి?

1) ఈ పత్తి విత్తనాన్ని హైదరాబాద్‌కు చెందిన బయోసీడ్ రీసెర్చ్ ఇండియా క్రై2ఏఐతో అభివృద్ధి చేసింది, ఇది గులాబీ రంగు బోల్‌వార్మ్ ను తట్టుకునేలా చేస్తుంది. అయితే మొదటి తరం జన్యుమార్పిడి పత్తి అమెరికన్ బోల్‌వార్మ్ అని పిలువబడే మరింత విస్తృతమైన తెగులును తట్టుకునేలా అభివృద్ధి చేయబడింది.

2) క్రై2ఏఐ విత్తనం ప్రాథమిక, పరిమిత ప్రయోగాత్మక పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణత సాధించింది మరియు తెలంగాణ, మహారాష్ట్ర, గుజరాత్ మరియు హర్యానాలోని రైతుల పొలాల్లో పరీక్షించడానికి మదింపు కమిటీ ద్వారా సిఫార్సు చేయబడింది. వ్యవసాయం అనేది ఒక రాష్ట్ర పరిధి లోని అంశం అయినందున, చాలా సందర్భాలలో, తమ విత్తనాలను పరీక్షించడానికి ఆసక్తి ఉన్న కంపెనీలు అటువంటి పరీక్షలను నిర్వహించడానికి రాష్ట్రాల నుండి అనుమతులు పొందాలి. ఇలాంటి పరీక్షలకు హర్యానా మాత్రమే అనుమతి ఇచ్చింది. అక్టోబర్ 2022లో మదింపు కమిటీ ప్రతిపాదనపై రెండు నెలల్లోగా ''వారి అభిప్రాయాలు/వ్యాఖ్యానాలను తెలియజేయమని'' అన్ని రాష్ట్రాలకు లేఖలు పంపిన తర్వాత ఇది జరిగింది.
ఈ ప్రతిపాదనను పరిశీలించేందుకు 45 రోజుల పొడిగింపు కోసం తెలంగాణ జీఈఏసీని అభ్యర్థించింది. మే 16న తెలంగాణ ప్రతిస్పందిస్తూ ప్రస్తుత పంటల సీజన్‌లో ప్రయోగ పరీక్షలను నిర్వహించేందుకు అనుమతించేది లేదు అని తెలియజేసింది. దాని తర్వాత ఈ ప్రతిపాదన తమకు ఆమోదయోగ్యం కాదని గుజరాత్ ప్రతిస్పందించింది, కానీ కారణాలను చెప్పలేదు.

3) ఈ ప్రతిస్పందనలను అనుసరించి, మదింపు కమిటీ జన్యు మార్పిడి పంటల మూల్యాంకనానికి సంబంధించి రాష్ట్ర/కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ప్రభుత్వాలకు సాంకేతికత మరియు నియంత్రణ ఫ్రేమ్‌వర్క్ గురించి తెలియజేయడం కోసం సామర్థ్య-నిర్మాణ కార్యకలాపాలను సంయుక్తంగా నిర్వహించవలసిందిగా బయోటెక్నాలజీ విభాగం మరియు ఐసిఏఆర్ లను కోరింది.

జన్యుమార్పిడి పంటల నియంత్రణ ప్రక్రియలో మార్పులు ఉన్నాయా?

1) జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ ప్లాంట్ బయోటెక్నాలజిస్టుల ప్యానెల్‌ను కలిగి ఉంటుంది మరియు పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క సీనియర్ అధికారి నేతృత్వంలో మరియు బయో టెక్నాలజీ విభాగం యొక్క శాస్త్రవేత్త సహ-అధ్యక్షునిగా వ్యవహరిస్తారు. పరీక్షలపై ఆమోదాల ప్రకారం కాకుండా రాష్ట్రాల సమస్యను పరిష్కరించడానికి, జన్యుమార్పిది పంటలకు భిన్నమైన వైఖరి ఉన్నందున, భారతదేశం అంతటా కొన్ని ప్రాంతాలను నోటిఫైడ్ టెస్టింగ్ ప్రదేశాలు ప్రకటించాలనే బయో టెక్నాలజీ విభాగం ప్రతిపాదనను జన్యు ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ పరిశీలిస్తోంది.

2) అటువంటి ప్రతిపాదిత ప్రదేశాలు 42 ఉన్నాయి మరియు అదే జరిగితే, ఈ ప్రదేశాలలో జన్యుమార్పిడి పంటల ప్రయోగ పరీక్షలను నిర్వహించాలనుకునే కంపెనీలు మరియు సంస్థలకు ఈ పరీక్షల కోసం రాష్ట్రాల అనుమతి అవసరం లేదు.

సూపర్‌బగ్‌కు వ్యతిరేకంగా యాంటీబయాటిక్‌ను కనుగొనడానికి కృత్రిమ మేధస్సుని ఉపయోగించడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) మెడిసిన్ రంగంలో కృత్రిమ మేధస్సు (ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్- ఏఐ) ఉపయోగానికి సంబంధించిన ఒక పెద్ద పురోగతిలో, యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు కెనడా శాస్త్రవేత్తలు ఏఐని ఉపయోగించి సూపర్ బగ్‌ను చంపేంత శక్తివంతమైన కొత్త యాంటీబయాటిక్‌ను కనుగొన్నారు.

2) సూపర్‌బగ్‌లు అనునవి అనేక రకాల యాంటీబయాటిక్‌లకు నిరోధకతను కలిగి ఉండే బ్యాక్టీరియాలు. యూఎస్ సెంటర్ ఫర్ డిసీజ్ కంట్రోల్ అండ్ ప్రివెన్షన్ (సిడిసి) ప్రకారం, ప్రతి సంవత్సరం ఈ ఔషధ-నిరోధక బ్యాక్టీరియా యూఎస్లో 2 మిలియన్ల మందికి పైగా సోకుతుంది మరియు కనీసం 23,000 మందిని చంపుతుంది.

అసినెటోబాక్టర్ బౌమన్ని అంటే ఏమిటి?

1) అధ్యయనం ('డీప్ లెర్నింగ్-గైడెడ్ డిస్కవరీ ఆఫ్ యాంటి బయోటిక్ టార్గెటింగ్ అసినెటోబాక్టర్ బౌమన్ని') బాక్టీరియం ఎసినెటోబాక్టర్ బౌమనితో వ్యవహరించింది మరియు కెనడా యొక్క మెక్‌మాస్టర్ విశ్వవిద్యాలయం మరియు యూఎస్లోని మసాచుసెట్స్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీలు భాగస్వాములుగా ఉన్నాయి.
2) 2017లో, ఈ బాక్టీరియంను ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ప్రపంచంలోని అత్యంత ప్రమాదకరమైన యాంటీబయాటిక్-నిరోధక బ్యాక్టీరియాలో ఒకటిగా గుర్తించింది.
   దీనిని నిర్మూలించడం చాలా కష్టం. అసినెటోబాక్టర్ బౌమన్ని న్యుమోనియా, మెనింజైటిస్‌కు కారణమవుతుంది మరియు గాయాలకు సోకుతుంది, ఇవన్నీ మరణానికి దారితీస్తాయి. ఈ బాక్టీరియా సాధారణంగా ఆసుపత్రులలో కనిపిస్తుంది, ఇక్కడ ఇది చాలా కాలం పాటు ఉపరితలాలపై జీవించగలదు.
3) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క సూపర్‌బగ్‌ల జాబితా, చికిత్సను నిరోధించడానికి కొత్త మార్గాలను కనుగొనే అంతర్నిర్మిత సామర్థ్యాలను కలిగి ఉన్న బ్యాక్టీరియాలను మరియు ఇతర బ్యాక్టీరియాను కూడా ఔషధ-నిరోధకతగా మారడానికి వీలుకల్పించే జన్యు పదార్థాన్ని అందించగల బాక్టీరియాలను ఎత్తిచూపింది.

బాక్టీరియా ఔషధాలకు ఎలా నిరోధకంగా మారుతుంది?

1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ప్రకారం, యాంటీబయాటిక్స్ అనేవి బ్యాక్టీరియా సంక్రమణలను నివారించడానికి మరియు చికిత్స చేయడానికి ఉపయోగించే మందులు. ఈ ఔషధాల వినియోగానికి ప్రతిస్పందనగా బ్యాక్టీరియా మారినప్పుడు యాంటీబయాటిక్ నిరోధకత ఏర్పడుతుంది. ఇది అంతిమంగా సాధారణ అంటు వ్యాధుల చికిత్సకు మందుల సామర్థ్యానికి ముప్పుగా పరిణమిస్తుంది.
2) ప్రిస్క్రిప్షన్ లేకుండా మానవ లేదా జంతువుల ఉపయోగం కోసం యాంటీబయాటిక్‌లను కొనుగోలు చేయగలిగితే, ఈ నిరోధకత యొక్క ఆవిర్భావం మరియు వ్యాప్తి మరింత దారుణంగా మారుతుంది.
3) పెరుగుతున్న యాంటీ బాక్టీరియల్ నిరోధకత కారణంగా ఇప్పటికే ఉన్న మందులతో చికిత్స చేయడం కష్టంగా మారుతున్న న్యుమోనియా, క్షయ, మరియు ఆహార సంబంధిత వ్యాధులు వంటి సంక్రమణలను ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ జాబితా చేసింది.

ఈ సందర్భంలో పరిశోధకులు కృత్రిమ మేధస్సుని ఎలా ఉపయోగించారు?

1) బ్యాక్టీరియాకు వ్యతిరేకంగా సరైన యాంటీ బాక్టీరియల్ రసాయనాలను కనుగొనడం సుదీర్ఘమైన, కష్టమైన ప్రక్రియ. ఏఐ యొక్క భావన యంత్రాలకు పెద్ద మొత్తంలో డేటాను అందించడం మరియు వాటి ఆధారంగా నమూనాలు మరియు పరిష్కారాలను గుర్తించడంపై శిక్షణ పొందడంపై ఆధారపడి ఉండటం వలన ఇక్కడే అల్గారిథమ్‌లు వస్తాయి.
2) ఎంఐటి ప్రకారం, పరిశోధకులు మొదట ల్యాబ్ డిష్‌లో పెరిగిన ఎ. బౌమనీని ఏవి బాక్టీరియం యొక్క పెరుగుదలను ఆపడానికి సహాయపడతాయో గమనించడానికి దాదాపు 7,500 విభిన్న రసాయన సమ్మేళనాలకు బహిర్గతం చేశారు.
   అప్పుడు వారు ప్రతి అణువు యొక్క నిర్మాణాన్ని మెషిన్-లెర్నింగ్ మోడల్‌లోకి అందించారు. ప్రతి నిర్మాణం బ్యాక్టీరియా పెరుగుదలను నిరోధించగలదా లేదా అని కూడా వారు మోడల్‌కు తెలియజేశారు. వృద్ధి నిరోధానికి సంబంధించిన రసాయన లక్షణాలను తెలుసుకోవడానికి ఇది అల్గోరిథంకు వీలు కల్పించింది.
3) మోడల్‌కు శిక్షణ ఇచ్చిన తర్వాత, పరిశోధకులు దీనిని 6,680 సమ్మేళనాల సమితిని విశ్లేషించడానికి ఉపయోగించారు. ఈ విశ్లేషణ రెండు గంటల కంటే తక్కువ సమయం పట్టింది మరియు కొన్ని వందల ఫలితాలను అందించింది. వీటిలో, పరిశోధకులు ల్యాబ్‌లో ప్రయోగాత్మకంగా పరీక్షించడానికి 240ని ఎంచుకున్నారు, ఇప్పటికే ఉన్న యాంటీబయాటిక్‌ల కంటే భిన్నమైన నిర్మాణాలతో కూడిన సమ్మేళనాలపై దృష్టి సారించారు. ఆ పరీక్షలు తొమ్మిది యాంటీబయాటిక్‌లను అందించాయి, వాటిలో ఒకటి చాలా శక్తివంతమైనది మరియు ఎ. బామనీని చంపడంలో ప్రభావవంతమైనది. దీనికి "అబౌసిన్" అని పేరు పెట్టారు.

ముందుకు మార్గం

అందువల్ల, కృత్రిమ మేధస్సుని ఉపయోగించి, మనం రసాయన రంగంలోని విస్తారమైన ప్రాంతాలను వేగంగా అన్వేషించగలము.

ఇది ప్రాథమికంగా కొత్త యాంటీ బాక్టీరియల్ అణువులను కనుగొనే అవకాశాలను గణనీయంగా పెంచుతుంది.

కృత్రిమ మేధస్సు పాలనను ప్రపంచవ్యాప్తం చేసేందుకు హిరోషిమా ప్రక్రియ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, జపాన్ ఆతిథ్యమిచ్చిన వార్షిక గ్రూప్ ఆఫ్ సెవెన్ (జి 7) శిఖరాగ్ర సదస్సు, 2023 మే 19 నుండి 21 వరకు, హిరోషిమాలో జరిగింది.
2) ఇతర విషయాలతోపాటు, జి 7 హిరోషిమా ప్రకటన హిరోషిమా కృత్రిమ మేధస్సు ప్రక్రియ (హెచ్ఎపి) ని ప్రారంభించింది - ఇది కృత్రిమ మేధస్సు (ఏఐ)ని నియంత్రించడానికి ముందుకు వెళ్లే మార్గాన్ని నిర్ణయించడానికి ఈ కూటమి చేసిన ప్రయత్నం.
3) ఏప్రిల్ 30, 2023న జరిగిన జి 7 డిజిటల్ మరియు టెక్ మంత్రుల సమావేశం యొక్క మంత్రిత్వ ప్రకటన, "బాధ్యతాయుతమైన కృత్రిమ మేధస్సు" మరియు గ్లోబల్ ఏఐ గవర్నెన్స్‌పై చర్చించి, "ఓఇసిడి కృత్రిమ మేధస్సు సూత్రాల ఆధారంగా మానవ-కేంద్రీకృత మరియు విశ్వసనీయమైన కృత్రిమ మేధస్సును ప్రోత్సహించడానికి మరియు కృత్రిమ మేధస్సు సాంకేతికతల ద్వారా అందించబడిన అన్ని ప్రయోజనాలను పెంచడానికి సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి మేము మా నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము" అని ప్రకటించారు.

హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ అంటే ఏమిటి?

1) ఉక్రెయిన్‌లో యుద్ధం, ఆర్థిక భద్రత, సరఫరా గొలుసు అంతరాయాలు మరియు అణు నిరాయుధీకరణ వంటి ఇతర సమస్యలతో జి 7 నాయకులు నిమగ్నమై ఉన్నప్పటికీ, అటువంటి వేదికలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పొందని దాని కంటే నాయకులు ఏఐకి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యతనిచ్చారు. "మా భాగస్వామ్య ప్రజాస్వామ్య విలువకు అనుగుణంగా మా ఉమ్మడి దృష్టి మరియు విశ్వసనీయమైన ఏఐ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి కలుపుకొని ఏఐ పాలన మరియు ఇంటర్ఆపరేబిలిటీపై అంతర్జాతీయ చర్చలను ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి" ఇతరులతో కలిసి పనిచేయాలని జి 7 నిశ్చయించుకుంది.
2) దేశాలు మరియు రంగాలలో ప్రముఖంగా ఉన్న ఉత్పాదక ఏఐ యొక్క అవకాశాలు మరియు సవాళ్లను తక్షణమే అంచనా వేయవలసిన అవసరాన్ని ఈ ప్రకటన గుర్తించింది మరియు విధాన పరిణామాలు మరియు ప్రపంచ భాగస్వామ్యం యొక్క ప్రభావంపై విశ్లేషణను పరిశీలించడానికి ఓఇసిడి వంటి అంతర్జాతీయ సంస్థలను ప్రోత్సహిస్తుంది. ఈ విషయంలో, సంబంధిత మంత్రులు జి7 వర్కింగ్ గ్రూప్ ద్వారా, ఓఇసిడి మరియు జిపిఏఐ సహకారంతో, ఈ సంవత్సరం చివరి నాటికి ఉత్పాదక కృత్రిమ మేధస్సుపై చర్చల కోసం హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియను ఏర్పాటు చేస్తారు.
ఈ చర్చలలో పాలన, కాపీరైట్‌లతో సహా మేధో సంపత్తి హక్కుల పరిరక్షణ, పారదర్శకతను ప్రోత్సహించడం, తప్పుడు సమాచారంతో సహా విదేశీ సమాచార తారుమారుకి ప్రతిస్పందన మరియు ఈ సాంకేతికతలను బాధ్యతాయుతంగా ఉపయోగించడం వంటి అంశాలు ఉండవచ్చు.
3) హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ డిసెంబర్ 2023 నాటికి ముగిసే అవకాశం ఉంది. ఈ ప్రక్రియ కింద మొదటి సమావేశం మే 30న జరిగింది. ప్రకటన ప్రకారం, ఖచ్చితమైన వివరాలు స్పష్టంగా లేనప్పటికీ, జి 7 వర్కింగ్ గ్రూప్ ద్వారా ప్రక్రియ నిర్వహించబడుతుంది.

ప్రక్రియ ఎందుకు గుర్తించదగినది?

1) హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ నుండి ఆశించిన ఫలితాలను ఈ ప్రకటన సూచించనప్పటికీ, దానికి ఏ విలువలు మరియు నిబంధనలు మార్గనిర్దేశం చేస్తాయో మరియు ఏఐని నియంత్రించే దాని ఆధారంగా దాని మార్గదర్శక సూత్రాలను ఎక్కడ పొందుతాయో సూచించడానికి తగినంత అవకాశం ఉంది.
2) కృత్రిమ మేధస్సు అభివృద్ధి మరియు అమలు స్వేచ్ఛ, ప్రజాస్వామ్యం మరియు మానవ హక్కులు వంటి విలువలకు అనుగుణంగా ఉండాలని ప్రకటన మరియు మంత్రిత్వ ప్రకటన కూడా ఒకటి కంటే ఎక్కువసార్లు చెబుతున్నాయి. నియంత్రణను నడిపించే సూత్రాలకు విలువలను అనుసంధానం చేయాలి. ఈ క్రమంలో, ఈ ప్రకటన న్యాయమైన, జవాబుదారీతనం, పారదర్శకత మరియు భద్రతను కూడా నొక్కి చెబుతుంది.

క్యాప్టాగన్ మాత్రలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇస్లామిక్ స్టేట్ మరియు సిరియన్ తీవ్రవాదులు తమ భీకర యుద్ధాల సమయంలో చురుకుదనాన్ని పెంచడానికి మరియు ఆకలిని అణచివేయడానికి క్యాప్టాగన్ మాత్రలను విస్తృతంగా వినియోగించారని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి.

మరింత సమాచారం

1) క్యాప్టాగన్ అనేది అత్యంత వ్యసనపూరితమైన యాంఫేటమిన్-రకం మాదక ద్రవ్యం. ఇది ప్రధానంగా సిరియాలో ఉత్పత్తి చేయబడుతుంది మరియు పశ్చిమాసియా అంతటా విస్తృతంగా అక్రమంగా రవాణా చేయబడుతుంది.
2) నాజీ జర్మనీ తన సైనికులకు పెర్విటిన్, మెథాంఫేటమిన్ (ప్రస్తుతం క్రిస్టల్ మెత్ అని పిలుస్తారు) సరఫరా చేయగా, మిత్రరాజ్యాల దళాలు తమ దళాలకు బెంజెడ్రిన్‌ను అందించాయి, ఇది యాంఫేటమిన్ సల్ఫేట్.
3) 1965లో దశాబ్దాల దుర్వినియోగం తర్వాత యూఎస్ బెంజెడ్రిన్ ఇన్‌హేలర్‌లను నిషేధించే వరకు యుద్ధం తర్వాత కూడా ఈ ఔషధం ప్రజాదరణ పొందింది. తరువాతి దశాబ్దాలలో, కొత్త అక్రమ ట్యాబ్లెట్‌లు, ప్రధానంగా యాంఫెటమైన్‌ను కలిగి ఉంటాయి, క్యాప్గాన్ అని పేరు పెట్టబడిన బల్గేరియాలో బాల్కన్ మరియు టర్కిష్ నేర నెట్‌వర్క్‌లు వాటిని అరేబియా ద్వీపకల్పానికి అక్రమంగా రవాణా చేశాయి.

క్యాప్టాగన్ అంటే ఏమిటి?

1) అసలైన క్యాప్టాగన్‌లో ఫెనెథైలిన్ అనే సింథటిక్ ఔషధం ఉంది, ఇది యాంఫేటమిన్ కూడా చెందిన ఫెనెథైలమైన్ కుటుంబానికి చెందినది.
2) ఇది 1980ల వరకు అనేక దేశాలలో వాణిజ్యపరంగా విక్రయించబడింది మరియు దాని అత్యంత వ్యసనాపూరిత స్వభావం యొక్క భయాల కారణంగా నిషేధించబడింది.

యాంఫేటమిన్ ఆధారిత మందులు ఏమి చేస్తాయి?

1) వోక్స్ ప్రచురించిన 2015 నివేదిక ప్రకారం, ఇతర యాంఫేటమిన్ ఆధారిత ఔషధాల మాదిరిగానే క్యాప్గాన్ మాత్రలు కేంద్ర నాడీ వ్యవస్థను ఉత్తేజపరుస్తాయి, "శక్తిని పెంచుతాయి, ఏకాగ్రతను పెంచుతాయి, ఎవరినైనా ఎక్కువసేపు మెలకువగా ఉండనిస్తాయి మరియు ఆనంద భావనను ఉత్పత్తి చేస్తాయి".
2) ఏదైనా యాంఫేటమిన్ ఆధారిత ఔషధాన్ని తీసుకునే వ్యక్తి ఏదో ఒక విధమైన ప్లేసిబో ప్రభావాన్ని అనుభవించవచ్చు, ఇది అస్థిరమైన ప్రవర్తనలకు దారితీయవచ్చు.
3) క్యాప్టాగన్ లేదా ఇతర యాంఫేటమిన్-రకం మందులు సాధారణంగా రక్తంలో దాదాపు 36 గంటల పాటు ఉంటాయి.

దాని ప్రతికూల ప్రభావాలు ఏమిటి?

1) యాంఫేటమిన్‌ల వినియోగం వల్ల ఆకలి మరియు బరువు తగ్గడం, వేగవంతమైన హృదయ స్పందన రేటు, సక్రమంగా లేని హృదయ స్పందన, పెరిగిన రక్తపోటు మరియు గుండెపోటు వంటి గుండె సమస్యలు మరణానికి దారితీయవచ్చు.
2) అవి అధిక శరీర ఉష్ణోగ్రత, చర్మం ఎర్రబడటం, జ్ఞాపకశక్తి కోల్పోవడం, స్పష్టంగా ఆలోచించడంలో సమస్యలు మరియు పక్షవాతాన్ని కూడా కలిగిస్తాయి.

చంద్రునిపైకి చైనా-అమెరికా పోటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, చైనా ముగ్గురు సభ్యులతో కూడిన సిబ్బందిలో ఒకరుగా తన మొదటి పౌర వ్యోమగామిని షెన్‌జెన్ 16 ద్వారా అంతరిక్షంలోకి పంపి కొత్త మైలురాయిని సాధించింది. ఆరు నెలల పాటు అంతరిక్ష కేంద్రంలో ఉండి జూన్‌లో భూమికి తిరిగి రానున్న షెన్‌జెన్ 15 సిబ్బంది స్థానంలో వీరు అంతరిక్ష కేంద్రంలో ఆ తర్వాతి ఐదు నెలల మిషన్‌ను పూర్తి చేస్తారు.
2) తన అంతరిక్ష కేంద్రంలో రెండవ మానవ సహిత సిబ్బందిని విజయవంతంగా ల్యాండింగ్ చేయడంతో, చైనీస్ మానవ సహిత అంతరిక్ష సంస్థ 2030కి ముందే చంద్రునిపై వ్యోమగాములను దింపాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
3) మరోవైపు, ఆర్టెమిస్ ప్రోగ్రామ్ కింద 2025 నాటికి చంద్రునిపైకి మానవ సహిత సిబ్బందిని పంపాలని యూఎస్ యోచిస్తోంది. ఆర్టెమిస్-1 మిషన్ కింద, ఇది ఓరియన్ అంతరిక్ష నౌకను ప్రారంభించింది, ఇది డిసెంబర్ 11 న ఫ్లోరిడాలోని నాసా యొక్క కెన్నెడీ స్పేస్ సెంటర్‌కు భూమి

నుండి చంద్రుని చేరి మరియు వెనుకకు మరలి 1.4 మిలియన్ మైళ్ల ప్రయాణాన్ని పూర్తి చేసిన తర్వాత భూమికి తిరిగి వచ్చింది.

ఆర్టెమిస్ ప్రోగ్రామ్ అంటే ఏమిటి?

1) 1969 మరియు 1972 మధ్య చంద్రునిపైకి మరియు తిరిగి భూమికి ఏడుగురు సిబ్బందిని విజయవంతంగా పంపిన అపోలో మిషన్ ల బాటలో, ఆర్టెమిస్ కార్యక్రమం చంద్రునిపైకి దిగి, దీర్ఘకాలిక స్థావరాన్ని ఏర్పాటు చేసి, ఆపై మొదటి వ్యోమగాములను అంగారక గ్రహానికి పంపాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
2) యూఎస్ నేతృత్వంలో, ఈ కార్యక్రమం ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, ఇటలీ, జపాన్, లక్సెంబర్గ్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్, యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్, ఉక్రెయిన్, దక్షిణ కొరియా, న్యూజిలాండ్, బ్రెజిల్, పోలాండ్, మెక్సికో, ఇజ్రాయెల్, రొమేనియా, బహ్రెయిన్, సింగపూర్, కొలంబియా, ఫ్రాన్స్, సౌదీ అరేబియా, రువాండా, నైజీరియా, చెక్ రిపబ్లిక్ మరియు తాజాగా చేరిన స్పెయిన్ తో సహా అనేక దేశాల ఉమ్మడి కార్యక్రమం. ఈ దేశాలు 'ఆర్టెమిస్ అకార్డ్స్' అనే బహిరంగ ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి, ఇది మానవులను తిరిగి చంద్రునిపైకి తీసుకురావడానికి ఉద్దేశించబడింది.
3) **ఈ కార్యక్రమం యొక్క ప్రారంభ మూడు మిషన్లు ఆర్టెమిస్-1, 2 మరియు 3 అనే పేర్లతో నిర్వహించబడతాయి.**

ఆర్టెమిస్-1

- ఆర్టెమిస్ 1 కోసం, నాసా తన అంతరిక్ష నౌకను, వ్యోమగాములు మరియు సరుకులను నేరుగా చంద్రునిపైకి ఒకే మిషన్‌లో తీసుకువెళ్లడానికి 'స్పేస్ లాంచ్ సిస్టమ్ (ఎస్ఎల్ఎస్)' అనే సూపర్ హెవీ-లిఫ్ట్ లాంచ్ వెహికల్‌ను నిర్మించింది - ఇది ఇప్పటివరకు అత్యంత శక్తివంతమైనది.
- నాసా చంద్రుడు మరియు అంగారక గ్రహానికి ప్రయాణించడానికి సుదూర అంతరిక్ష యాత్రల కోసం 'ఓరియన్' అనే మానవ అంతరిక్ష నౌకను కూడా నిర్మించింది.
- ఇది మానవ సిబ్బందిని అంతరిక్షానికి తీసుకువెళ్లగలదు, అత్యవసరంగా మిషన్ ను మధ్యలో నిలిపివేసే సామర్థ్యాన్ని అందిస్తుంది, వ్యోమగాములను వారి మిషన్ల సమయంలో కాపాడగలదు మరియు సుదూర అంతరిక్షం నుండి సురక్షితమైన తిరుగు ప్రవేశాన్ని అందిస్తుంది.

ఆర్టెమిస్-2

- ఆర్టెమిస్-2 కింద, నాసా ఎస్ఎల్ఎస్ లో నలుగురు వ్యోమగాములతో కూడిన సిబ్బందిని ప్రయోగించాలని, ఓరియన్‌పై భూమి చుట్టూ విస్తరిస్తున్న కక్ష్యపై అనేక విన్యాసాలు చేసి, చంద్రుని పై భ్రమణాన్ని పూర్తిచేసి భూమికి తిరిగి రావాలని యోచిస్తోంది. పది రోజుల మిషన్ 2024కి నిర్ణయించబడింది.

ఆర్టెమిస్-3

- ఆర్టెమిస్-3 2025లో మానవులు చంద్రునిపైకి తిరిగి రావడాన్ని సూచిస్తుంది. ఆర్టెమిస్-1 మరియు 2 మాదిరిగానే, ఓరియన్‌లో ఉన్న సిబ్బంది చంద్రునిపైకి పంపబడతారు.
- నాసా లూనార్ ల్యాండర్‌ను అందించడానికి స్పేస్ఎక్స్‌ని ఎంచుకుంది, ఇది సిబ్బందిని ఓరియన్ నుండి చంద్రుని ఉపరితలంపైకి చేరుస్తుంది మరియు తిరిగి వెనక్కి తీసుకువెళుతుంది.

ఆర్టెమిస్ 4 మరియు తరువాత

- ఆర్టెమిస్ 4 లో, నాసా రెండవ దఫా సిబ్బందిని 2028లో చంద్రునిపైకి దింపాలని మరియు లూనార్ గేట్‌వే స్టేషన్‌ను ఏర్పాటు చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, దీని భాగాలు ఎన్.హెచ్.ఆర్.ఓ కి ఆర్టెమిస్ 4 మిషన్‌కు ముందు ప్రారంభించబడతాయి.
- చంద్రుని ఉపరితలంపై శాశ్వత స్థావరాన్ని ఏర్పాటు చేసి, ఆపై చంద్రుని నుండి అంగారక గ్రహానికి వ్యోమగాములను పంపడం దీని లక్ష్యం.

చైనా యొక్క చంద్రయాన మిషన్

చాంగే 1 నుండి 5 వరకు

- చాంగే మిషన్‌గా పిలవబడే, చైనీస్ లూనార్ ఎక్స్‌ప్లోరేషన్ ప్రోగ్రామ్ ఇప్పటికే రెండు చంద్ర ఆర్బిటర్‌లను (చాంగే 1 మరియు 2) మరియు రెండు చంద్ర రోవర్‌లను (చాంగే 3 మరియు 4) ప్రారంభించింది. వీటిలో ఒకటి అన్వేషించని దక్షిణ ధ్రువం చంద్రుని వైపు లక్ష్యంగా పెట్టుకుని ఉంది.

- చైనీస్ తన లాంగ్ మార్చ్ 5 రాకెట్‌లో నవంబర్ 23, 2020న చాంగే 5ని ప్రయోగించింది. వ్యోమనౌక నవంబర్ 28, 2020న చంద్ర కక్ష్యలోకి ప్రవేశించింది మరియు దాని డిసెండర్ చంద్రుని దక్షిణ ధ్రువంలోని ఓషియానస్ ప్రొసెల్లారమ్‌లోని మోన్స్ రమ్కర్ ప్రాంతంలో నెమ్మదిగా దిగింది. ల్యాండర్ చంద్రుని ఉపరితలం యొక్క నమూనాలను సేకరించి రోబోటిక్ చేయి ద్వారా అసెండర్ కు బదిలీ చేసింది.
- అసెండర్ చంద్ర కక్ష్యలోకి లేచి, వాటిని చంద్ర కక్ష్య ద్వారా రిటర్న్ క్యాప్సూల్‌కి డిసెంబర్ 3, 2020న బదిలీ చేసింది. ఆర్బిటర్‌తో కూడిన రిటర్న్ క్యాప్సూల్ ఐదు రోజుల తర్వాత భూమి కక్ష్యలోకి ప్రవేశించింది. ఆర్బిటర్ రిటర్న్ క్యాప్సూల్ నుండి వేరు చేయబడి, దాని తదుపరి మిషన్ కోసం సన్-ఎర్త్ లాగ్రాంజ్ పాయింట్ ఎల్1కి వెళుతుండగా, క్యాప్సూల్ డిసెంబర్ 17న ఉత్తర చైనాలోని ఇన్నర్ మంగోలియాలోని సిజివాంగ్ బ్యానర్ గడ్డి మైదానంలో దిగింది. వదులుగా ఉన్న 1.731 కేజీల బరువున్నట్లు గుర్తించబడని రాతి మరియు ధూళి నమూనా భూమికి చేర్చబడింది.

చాంగే 6,7 మరియు 8

- ప్రస్తుతం, చైనా చంద్రుని దక్షిణ ధ్రువంపై తన పరిశోధనను కొనసాగించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది, శాంపిల్స్‌ను తిరిగి తీసుకురావడానికి 2024 చాంగే 6 మరియు 2026లో చాంగే 7 అనే రెండు మిషన్‌లను పంపుతుంది. చాంగే 7 ఆర్బిటర్, రిలే శాటిలైట్, ల్యాండర్ మరియు మినీ-ఫ్లయింగ్ ప్రోబ్‌లను కలిగి ఉంటుంది మరియు వనరుల కోసం చంద్ర దక్షిణ ధ్రువాన్ని అన్వేషిస్తుంది. శాశ్వతంగా నీడ ఉన్న ప్రదేశంలో నీటి మంచును గుర్తించడం కూడా దీని లక్ష్యం.
- చంద్రునిపై శాశ్వత విజ్ఞాన స్థావరాన్ని నిర్మించాలని చైనా యోచిస్తోంది. ఈ దిశగా, చాంగే 8 ఒక ల్యాండర్, రోవర్ మరియు ఒక ఫ్లయింగ్ డిటెక్టర్‌తో పాటు ఒక 3డి-ప్రింటింగ్ మాడ్యూల్‌ను చంద్ర స్థావరం నిర్మాణాన్ని పరీక్షించడానికి తీసుకువెళుతుంది.

అంతర్జాతీయ చంద్ర పరిశోధనా కేంద్రం

1) చంద్ర స్థావరాన్ని నిర్మించడం అనేది చైనా మరియు రష్యాల సంయుక్త కార్యక్రమం. ఏప్రిల్ 29, 2021న, రెండు దేశాల అంతరిక్ష ఏజెన్సీలు- చైనా నేషనల్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ మరియు రష్యా స్టేట్ స్పేస్ కార్పొరేషన్ (రోస్కోస్మోస్)లు %--% చంద్రుని శాంతియుత అన్వేషణ మరియు ఉపయోగం కోసం అంతర్జాతీయ చంద్ర పరిశోధనా కేంద్రం (ఐ.ఎల్.ఆర్.ఎస్) నిర్మాణంలో సహకరిస్తామని సంయుక్త ప్రకటన విడుదల చేశాయి.
2) స్టేషన్‌లో శక్తి సరఫరాలు, కమ్యూనికేషన్‌లు మరియు నావిగేషన్, స్పేస్ షటిల్లింగ్, చంద్రునిపై పరిశోధనలు మరియు గ్రౌండ్ సపోర్ట్ సర్వీసెస్ మరియు ఒక కమాండ్ సెంటర్ ఉంటాయి. రష్యాతో పాటు పాకిస్థాన్, అర్జెంటీనా మరియు ఆసియా పసిఫిక్ స్పేస్ కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్‌తో సహా అంతర్జాతీయ సంస్థలు ఈ ప్రాజెక్ట్‌లో పాల్గొనడానికి అంగీకరించాయి, అయితే కనీసం పది ఇతర దేశాలు దీనిని పరిశీలిస్తున్నాయి.

కొత్త నావిక్ ఉపగ్రహం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, ఇండియన్ స్పేస్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ (ఇస్రో) దాని నావిగేషన్ ఉపగ్రహ కూటమి కోసం రెండవ తరం ఉపగ్రహాలలో మొదటిదాన్ని విజయవంతంగా ప్రయోగించింది.
2) ఎన్.వి.ఎస్- 01 గా పేరుపెట్టబడిన, ఇస్రో యొక్క ఎన్.వి.ఎస్ శ్రేణి పేలోడ్‌లలో మొదటిది కూటమిలో అత్యంత బరువైనది మరియు శ్రీహరికోట నుండి జియోసింక్రోనస్ శాటిలైట్ లాంచ్ వెహికల్ (జి.ఎస్.ఎల్.వి) రాకెట్ ద్వారా ప్రయోగించబడింది.
3) ప్రస్తుతం నావిక్ అని పేరు పెట్టబడిన భారత ప్రాంతీయ నావిగేషన్ ఉపగ్రహ వ్యవస్థ (ఐ.ఆర్.ఎన్.ఎస్.ఎస్) కూటమిలో ఉన్న ఏడు ఉపగ్రహాలలో ప్రతి ఒక్క దాని బరువు చాలా తక్కువ.

రెండవ తరం నావిక్ ఉపగ్రహం యొక్క లక్షణాలు ఏమిటి?

1) ఉపగ్రహం ఆన్‌బోర్డ్‌లో రూబిడియం అటామిక్ క్లాక్‌ను కలిగి

ఉంటుంది, ఇది భారతదేశం అభివృద్ధి చేసిన ముఖ్యమైన సాంకేతికత, దీనిని కొన్ని దేశాలు మాత్రమే కలిగి ఉన్నాయి.

- ఉపగ్రహ ఆధారిత పొజిషనింగ్ సిస్టమ్ బోర్డ్‌లోని పరమాణు గడియారాలను ఉపయోగించడం ద్వారా వస్తువుల స్థానాన్ని నిర్ణయిస్తుందిబీ గడియారాల వైఫల్యం ఉంటే ఉపగ్రహాలు ఇకపై ఖచ్చితమైన స్థానాలను అందించలేవు.
- ఇప్పటికే ఉన్న అనేక ఉపగ్రహాలు వాటి ఆన్‌బోర్డ్ అటామిక్ క్లాక్‌లు విఫలమైన తర్వాత లొకేషన్ డేటాను అందించడం మానేశాయి - ఇది 2018లో ప్రత్యామ్నాయ ఉపగ్రహాన్ని ప్రయోగించడానికి ప్రధాన కారణం.

2) రెండవ తరం ఉపగ్రహాలు ఇప్పటికే ఉన్న ఉపగ్రహాలు అందించే ఎల్5 మరియు ఎస్ పౌనఃపున్యం సిగ్నల్స్‌తో పాటు, ఇతర ఉపగ్రహ-ఆధారిత నావిగేషన్ వ్యవస్థలతో పరస్పర చర్యను పెంచడంతో పాటు మూడవ ఫ్రీక్వెన్సీ, ఎల్ 1లో సంకేతాలను పంపుతాయి.
గ్లోబల్ పొజిషనింగ్ సిస్టమ్ లో అత్యంత సాధారణంగా ఉపయోగించే వాటిలో ఎల్1 ఫ్రీక్వెన్సీ ఒకటి, మరియు తక్కువ-శక్తిగల, సింగిల్-ఫ్రీక్వెన్సీ చిప్‌లను ఉపయోగించే ధరించగలిగిన పరికరాలు మరియు వ్యక్తిగత ట్రాకర్లలో ప్రాంతీయ నావిగేషన్ సిస్టమ్ వినియోగాన్ని పెంచుతుంది.

3) రెండవ తరం ఉపగ్రహాలు 12 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ సుదీర్ఘ మిషన్ జీవితాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ప్రస్తుతం ఉన్న ఉపగ్రహాలు 10 సంవత్సరాల మిషన్ జీవితాన్ని కలిగి ఉన్నాయి.

నావిక్ ఉపగ్రహ కూటమి యొక్క ఆచరణాత్మక ప్రయోజనం ఏమిటి?

1) ప్రజా వాహన భద్రత, పవర్ గ్రిడ్ సింక్రొనైజేషన్, రియల్ టైమ్ రైలు సమాచార వ్యవస్థలు మరియు మత్స్యకారుల భద్రత వంటి ప్రాజెక్ట్‌ల కోసం నావిక్ ఉపయోగంలో ఉంది.
2) సాధారణ హెచ్చరిక ప్రోటోకాల్ ఆధారిత అత్యవసర హెచ్చరిక, సమయ వ్యాప్తి, జియోడెటిక్ నెట్‌వర్క్ మరియు మానవరహిత వైమానిక వాహనాలు వంటి రాబోయే ఇతర కార్యక్రమాలు నావిక్ వ్యవస్థను స్వీకరించే ప్రక్రియలో ఉన్నాయి.
3) క్వాల్ కామ్ మరియు మీడియా టెక్ చే 2019లో తయారుచేయబడిన కొన్ని సెల్ ఫోన్ చిప్‌సెట్‌లు అంతర్గత నావిక్ రిసీవర్‌లను కలిగిఉన్నాయి.

ప్రాంతీయ నావిగేషన్ వ్యవస్థ యొక్క ముఖ్యమైన లక్షణాలు ఏమిటి?

1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా నాలుగు గ్లోబల్ శాటిలైట్-ఆధారిత నావిగేషన్ వ్యవస్థలు ఉన్నాయి. అవి- అమెరికన్ జిపిఎస్, రష్యన్ గ్లోనాస్, యూరోపియన్ గెలీలియో మరియు చైనీస్ బీడౌ.
భారతదేశం యొక్క గగన్ (జీపీఎస్ ఎయిడెడ్ జియో ఆగ్మెంటెడ్ నావిగేషన్) మాదిరిగానే జపాన్ దేశవ్యాప్తంగా జీపీఎస్ సంకేతాలను అందించగల నాలుగు-ఉపగ్రహాలు కలిగిన ఒక వ్యవస్థను కలిగిఉంది.
2) కొన్ని అంశాలలో జీపీఎస్ కంటే నావిక్ మెరుగ్గా ఉంటుంది. జీపీఎస్ వ్యవస్థ 20 మీటర్లలోపు ఖచ్చితత్వాన్ని కలిగిఉండగా, నావిక్ మరింత ఖచ్చితమైనది మరియు 5 మీటర్లలోపు ఖచ్చితత్వాన్ని కలిగిఉంది. వ్యక్తిగత వినియోగదారులకు, ఇది అంత ముఖ్యమైనది కాకపోవచ్చు కానీ గైడెడ్ క్షిపణుల వంటి సైనిక పరికరాలకు ఇది చాలా కీలకం.
3) అయితే, ప్రపంచంలో ఎక్కడైనా ఉపయోగించగల జిపిఎస్ వలె కాకుండా, నావిక్ ప్రాంతీయమైనది మరియు భారతదేశంలో మరియు దాని సరిహద్దుల నుండి 1,500 కి.మీ వరకు మాత్రమే ఉపయోగించబడుతుంది.
4) నావిక్ అధిక భూస్థిర కక్ష్యలో ఉపగ్రహాలను ఉపయోగిస్తుంది - ఉపగ్రహాలు భూమికి సంబంధించి స్థిరమైన వేగంతో కదులుతాయి, కాబట్టి అవి ఎల్లప్పుడూ భూమిపై ఒకే ప్రాంతాన్ని చూస్తాయి.
5) నావిక్ సంకేతాలు 90-డిగ్రీల కోణంలో భారతదేశానికి అందుతాయి, రద్దీగా ఉండే ప్రాంతాలు, దట్టమైన అడవులు లేదా పర్వతాలలో కూడా ఉన్న పరికరాలను చేరుకోవడానికి ఇది వీలు కల్పిస్తుంది.
6) నావిక్ ను మరింత మెరుగుపరిచి ఆ వ్యవస్థ యొక్క కవరేజ్ ప్రాంతాన్ని పెంచే అవకాశాన్ని ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది.

గగన్‌యాన్ రికవరీ శిక్షణ ప్రణాళిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ఇటీవల, భారత నౌకాదళం మరియు భారత అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ (ఇస్రో) కొచ్చిలోని ఐఎన్ఎస్ గరుడలో గగన్‌యాన్ రికవరీ శిక్షణ ప్రణాళికను విడుదల చేసింది.

మరింత సమాచారం

1) గగన్‌యాన్ మిషన్ యొక్క సిబ్బంది మాడ్యూల్‌ను తిరిగిపొందడానికి శిక్షణ ప్రణాళికను ఈ పత్రం వివరిస్తుంది.
2) డైవర్లు, మార్కోలు (మెరైన్ కమాండోలు), వైద్య నిపుణులు, ప్రసారకులు, సాంకేతిక నిపుణులు మరియు నావికా ఏవియేటర్లతో సహా తిరిగిపొందే కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే వివిధ బృందాలకు శిక్షణకు సంబంధించి మొత్తం అవసరాలను పత్రం నిర్వచిస్తుంది.
3) ఈ రికవరీ శిక్షణ మానవ రహిత రికవరీ నుండి నౌకాశ్రయం మరియు బహిరంగ సముద్ర పరిస్థితులలో మానవ సహిత రికవరీ శిక్షణ వరకు పురోగమన దశలలో ప్రణాళిక చేయబడింది.

గగన్‌యాన్ మిషన్ గురించి

1) మానవులను (ముగ్గురు సిబ్బందిని) దిగువ భూ కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టి, వారిని బంగాళాఖాతం లేదా అరేబియా సముద్రంలో దిగడం ద్వారా సురక్షితంగా తిరిగి భూమికి తీసుకురాగల సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం గగన్‌యాన్ మిషన్ యొక్క లక్ష్యం.
2) దిగువ-భూ కక్ష్య (తరచుగా లో ఎర్త్ ఆర్బిట్ - ఎల్ఈఓ అని పిలుస్తారు) 2,000 కిమీ లేదా అంతకంటే తక్కువ ఎత్తుతో భూమి-కేంద్రీకృత కక్ష్యలను చుట్టు ఉంటుంది.
3) ఎల్ఈఓ కి మానవ అంతరిక్ష విమాన మిషన్‌ను చేపట్టే స్వదేశీ సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం దీని లక్ష్యం.
4) వాహక నౌక మార్క్-3 (ఎల్ఎంవి3) గగన్‌యాన్ మిషన్ కోసం ప్రయోగ వాహనంగా ఉపయోగించబడుతుంది.
5) ఎల్ఎంవి 3 లాంచ్ వెహికల్‌లోని అన్ని వ్యవస్థలు మానవ రేటింగ్ అవసరాలకు అనుగుణంగా రీకాన్ఫిగర్ చేయబడ్డాయి మరియు దీనికి హ్యూమన్ రేటెడ్ ఎల్ఎంవి 3 (హెచ్ఎల్ఎంవి 3) అని పేరు పెట్టారు.

గగన్‌యాన్ మిషన్ యొక్క ప్రయోజనాలు

ఇది దేశానికి స్పష్టమైన మరియు పరోక్ష ప్రయోజనాలను కలిగి ఉంది, వీటిలో ఇవి ఉన్నాయి:

1) సౌర వ్యవస్థ మరియు వెలుపల అన్వేషించడానికి స్థిరమైన మరియు నరసమైన మానవ మరియు రోబోటిక్ కార్యక్రమం వైపు పురోగతి.
2) మానవ అంతరిక్ష అన్వేషణ, నమూనా తిరుగు ప్రయాణ మిషన్‌లు మరియు శాస్త్రీయ అన్వేషణ చేపట్టడానికి అధునాతన సాంకేతిక సామర్థ్యం.
3) ప్రపంచ అంతరిక్ష కేంద్రం నిర్మాణంలో చురుకుగా సహకరించడానికి మరియు దేశ ప్రయోజనాలతో కూడుకొని ఉన్న శాస్త్రీయ ప్రయోగాలను నిర్వహించడానికి భవిష్యత్ సామర్థ్యం.
4) ఈ కార్యక్రమం సవాళ్ళతో కూడిన మరియు శాంతియుత లక్ష్యాలను పంచుకోవడం ద్వారా అంతర్జాతీయ భాగస్వామ్యాలను మరియు ప్రపంచ భద్రతను బలోపేతం చేస్తుంది.
5) అధునాతన సైన్స్ మరియు పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి కార్యకలాపాలలో ఉపాధి కల్పన మరియు మానవ వనరుల అభివృద్ధికి విస్తారమైన అవకాశం కల్పిస్తుంది.

టెలికాం మోసాన్ని గుర్తించడంలో ముఖ గుర్తింపు ఏఐ సాధనాలు సహాయం చేస్తాయా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఆర్థిక మరియు ఇతర సైబర్ స్కామ్‌ల కోసం దేశవ్యాప్తంగా మోసపూరితంగా సేకరించిన సిమ్ కార్డుల యొక్క ప్రబలమైన కేసులను తొలగించడానికి, డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ టెలికమ్యూనికేషన్స్ 'ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ అండ్ ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ పవర్డ్ సోల్యూషన్ ఫర్ టెలికాం సిమ్ సబ్‌స్క్రైబర్ వెరిఫికేషన్ (లేదా ఏఎస్టిఆర్- 'అస్త్ర' అని పలకబడుతుంది, ఇది ఆయుధానికి హిందీ పదం)' పేరుతో కృత్రిమ మేధ-ఆధారిత ముఖ గుర్తింపు సాధనాన్ని ఉపయోగించడం ప్రారంభించింది.
2) అస్త్ర ఇప్పటికే హర్యానా, గుజరాత్, మహారాష్ట్ర, తమిళనాడు మరియు కేరళతో సహా పలు రాష్ట్రాల్లో ఉపయోగించబడింది. ముఖ్యంగా, టెలికమ్యూనికేషన్స్

విభాగం ఈ సంవత్సరం అస్త్ర ను ఉపయోగించి నకిలీ మొబైల్ కనెక్షన్లను కనుగొన్న విజయ గాథలను బయటపెట్టినప్పటికీ, భారతదేశంలో ఇంకా వ్యక్తిగత డేటా రక్షణ పాలన లేదా ఏఐ-నిర్దిష్ట నియంత్రణ లేదు.

టెలికాం మోసాలను గుర్తించేందుకు కృత్రిమ మేధస్సును ఎందుకు ఉపయోగిస్తున్నారు?

1) ఇటీవల, పంజాబ్ పోలీసులు నకిలీ గుర్తింపులను ఉపయోగించి యాక్టివేట్ చేయబడిన 1.8 లక్షల సిమ్ కార్డ్‌లను బ్లాక్ చేశారు, వాటిలో 500 కనెక్షన్‌లు ఒకే వ్యక్తి ఫోటోను ఉపయోగించి పొందబడ్డాయి, అయితే పేర్లు, చిరునామా ఆధారాలు మొదలైన విభిన్నమైన నో యువర్ కస్టమర్ (కెవైసీ) పారామీటర్‌లను ఉపయోగించి పొందబడ్డాయి.
   99 నకిలీ సిమ్ కార్డులను ఉపయోగించి దేశవ్యాప్తంగా సుమారు 28,000 మందిని రూ. 100 కోట్లకు మోసం చేసినందుకు 66 మంది నిందితులను పోలీసులు అరెస్టు చేసినందువల్ల హర్యానాలోని నుహ్ జిల్లా (గతంలో మేవాత్) 'కొత్త జమ్తారా' (జార?ండ్ ప్రాంతం అటువంటి మోసాలకు ప్రసిద్ధి చెందింది) గా అభివర్ణించబడింది.
   అదే సమయంలో, 2022లో సైబర్ మోసం కారణంగా కర్ణాటక రూ. 363 కోట్లను కోల్పోయింది, ఇది రోజుకు సగటున 1 కోటి రూపాయలతో సమానం.
2) టెలికాం విభాగం ప్రకారం, పెద్ద మొత్తంలో ఆర్థిక సైబర్ మోసాలు అనామకతను కలిగిన నకిలీ మొబైల్ కనెక్షన్‌ల వినియోగాన్ని కలిగి ఉంటాయి.
3) టెలికాం విభాగం ప్రకారం, భారతదేశం దాదాపు 117 కోట్ల మంది చందాదారులతో ప్రపంచంలోనే రెండవ అతిపెద్ద టెలికాం పర్యావరణ వ్యవస్థగా ఉంది మరియు ఛాయాచిత్రాలు మరియు రుజువుల వంటి విస్తారమైన చందాదారుల ధృవీకరణ పత్రాలను మాన్యువల్‌గా గుర్తించడం మరియు పోల్చడం ఒక భారీ కసరత్తు, మరియు దీని లక్ష్యం అన్ని టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్ల మొత్తం సబ్‌స్క్రైబర్ బేస్‌ను విశ్లేషించడానికి ముఖ గుర్తింపు ఆధారిత "స్వదేశీ మరియు నెక్స్ట్‌జెన్ ప్లాట్‌ఫారమ్" అస్త్ర ని ఉపయోగించడమే.
4) అలాగే, ప్రస్తుతం అందుబాటులో ఉన్న సంప్రదాయ టెక్స్ట్-ఆధారిత విశ్లేషణ గుర్తింపులు లేదా చిరునామాల రుజువుల మధ్య సారూప్యతలను కనుగొనడం మరియు అటువంటి సమాచారం ఖచ్చితమైనదా కాదా అని ధృవీకరించడం మాత్రమే పరిమితం అని టెలికాం విభాగం సూచించింది, అయితే ఇది సారూప్య ముఖాలను గుర్తించడానికి ఫోటోగ్రాఫిక్ డేటాను పోల్చలేదు.

అస్త్ర అంటే ఏమిటి మరియు ఇది నకిలీ సిమ్ కనెక్షన్‌లను ఎలా గుర్తిస్తుంది?

1) ముఖ గుర్తింపు అనేది అల్గారిథమ్-ఆధారిత సాంకేతికత, ఇది ఒక వ్యక్తి యొక్క ముఖ లక్షణాలను గుర్తించడం మరియు మ్యాప్ చేయడం ద్వారా ముఖం యొక్క డిజిటల్ మ్యాప్‌ను సృష్టిస్తుంది, ఆపై అది దానికి అందుబాటులో ఉన్న డేటాబేస్‌తో సరిపోల్చుతుంది.
2) 2012లో, డిపార్ట్‌మెంట్‌తో వినియోగదారుల చిత్రాలతో సహా వారి సబ్‌స్క్రైబర్ డేటాబేస్‌ను పంచుకోవాలని అన్ని టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్లను టెలికాం డిపార్ట్‌మెంట్ ఆదేశించింది.
3) అస్త్ర టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్ల ద్వారా అందించబడిన ఈ డేటాబేస్ చందాదారుల చిత్రాలను విశ్లేషిస్తుంది మరియు వాటిని ముఖ గుర్తింపు సాంకేతికత ఉపయోగించి ఒకే విధంగా కనిపించే చిత్రాల సమూహాలలో ఉంచుతుంది.
   తదుపరి దశలో, ఇది డేటాబేస్‌లోని చిత్రాలతో అనుబంధించబడిన పాఠ్య చందాదారుల వివరాలను సరిపోల్చుతుంది మరియు సుమారుగా సారూప్యమైన వినియోగదారుల పేర్లను లేదా వాటిని సమూహ పరచడానికి ఇతర కెవైసీ సమాచారాన్ని గుర్తించడానికి "ఫజ్జీ లాజిక్" అనే సరిపోలిక విధానాన్ని ఉపయోగిస్తుంది,.
   ఒకే ముఖం (వ్యక్తి) బహుళ పేర్లు, పుట్టిన తేదీలు, బ్యాంక్ ఖాతాలు, అడ్రస్ ప్రూఫ్‌లు మరియు ఇతర కెవైసీ డాక్యుమెంట్‌లలో సిమ్‌లను పొందినట్లు నిర్ధారించడం చివరి దశ. ప్రత్యామ్నాయంగా, ఒక వ్యక్తి పేరిట ఎనిమిది కంటే ఎక్కువ సిమ్ కనెక్షన్‌లు పొందినట్లయితే కూడా అస్త్ర గుర్తిస్తుంది, ఇది టెలికాం విభాగం నిబంధనల ప్రకారం అనుమతించబడదు.
4) అస్త్ర యొక్క ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ ముఖ కవళికల యొక్క 68 లక్షణాలను మ్యాప్ చేయడం ద్వారా ముఖ లక్షణాలను గుర్తిస్తుంది. 97.5% సరిపోలిక ఉన్నట్లయితే ఇది రెండు ముఖాలను ఒకేలా వర్ణిస్తుంది.

ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ ఏఐ వాడకంతో సంబంధం ఉన్న ఆందోళనలు ఏమిటి?

1) ముఖ కవళికల గుర్తింపు సాంకేతికత యొక్క ఉపయోగం సాంకేతికత యొక్క సరికాని కారణంగా తప్పుగా గుర్తించడానికి సంబంధించిన సమస్యలను కలిగి ఉంటుంది. నిర్దిష్ట డేటాసెట్‌లపై శిక్షణ పొందిన అల్గారిథమిక్ ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ దాని జ్ఞానానికి కొన్ని పరిమితులను కలిగి ఉండవచ్చు, అనగా, ఇది మూసివేత (చిత్రం యొక్క పాక్షిక లేదా పూర్తి అవరోధం), ఫోటోలో సరైన వెలుతురు లేకపోవడం, ముఖ కవళికలు, వృద్ధాప్యం మొదలైన వాటి కారణంగా సాంకేతిక లోపాలను కలిగి ఉండవచ్చు.
2) ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీలోని లోపాలు శిక్షణ డేటాసెట్‌లలోని కొన్ని సమూహాల వ్యక్తుల తక్కువ ప్రాతినిధ్యంతో కూడా సంబంధం కలిగి ఉంటాయి. భారతదేశంలోని ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ వ్యవస్థలపై అధ్యయనాలు భారతీయ పురుషులు మరియు భారతీయ మహిళల గుర్తింపు ఆధారంగా పొరబాటు రేట్లలో అసమానతను సూచిస్తున్నాయి. జాతి, లింగం, చర్మం రంగు మొదలైన వాటి ఆధారంగా దాని ఖచ్చితత్వ రేట్లు పూర్తిగా తగ్గుతాయని ప్రపంచవ్యాప్తంగా విస్తృతమైన పరిశోధన వెల్లడించింది. ఇది, తప్పుడు నిర్ధారణకు దారి తీస్తుంది, ఇక్కడ ఒక వ్యక్తి వేరొకరిగా తప్పుగా గుర్తించబడతారు లేదా తప్పుడు ప్రతికూలంగా గుర్తించబడతారు, ఇక్కడ ఒక వ్యక్తి తమని తాముగా ధృవీకరించుకోలేరు.
3) ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ గురించిన ఇతర ఆందోళనలు, గోప్యత, సమ్మతి మరియు సామూహిక నిఘాకు సంబంధించిన నైతికత. ఆర్టికల్ 21లో పొందుపరిచిన గోప్యత హక్కులో ముఖ్యమైన భాగంగా సమాచార స్వయంప్రతిపత్తి హక్కును పుట్టస్వామి కేసులో సుప్రీంకోర్టు గుర్తించింది.
4) ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ వ్యవస్థల శిక్షణ మరియు కార్యనిర్వాహణ రెండింటికీ బయోమెట్రిక్ ఫేషియల్ డేటాను వినియోగిస్తాయి మరియు గణిస్తాయి. అనేక సందర్భాల్లో, ఒక వ్యక్తి తమ డేటా ప్రాసెసింగ్‌పై నియంత్రణలో ఉండకపోవచ్చు లేదా తెలియకపోవచ్చు. ఇది తప్పుడు అరెస్టులు మరియు సామాజిక భద్రతా పథకాల నుండి మినహాయించబడటానికి దారితీయవచ్చు.

భారతదేశంలో అటువంటి సాంకేతికతను నియంత్రించే చట్టపరమైన ఫ్రేమ్‌వర్క్ ఏమిటి?

1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీని తమ పరిపాలనలో మరియు ప్రైవేట్‌గా ఉపయోగిస్తున్న అనేక అధికార పరిధులలో, ఏఐ నియంత్రణ అమలులో లేకుంటే, సంస్థలు స్థానిక వ్యక్తిగత డేటా రక్షణ విధానాలకు కట్టుబడి ఉండాలి.

   ఉదాహరణకు, యూరోపియన్ యూనియన్‌లో, ప్రస్తుతం నిర్దిష్ట ఏఐ చట్టం రూపొందించబడుతోంది, ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ సాధనాలు 2018 సాధారణ డేటా రక్షణ నియంత్రణలోని ఖచ్చితమైన గోప్యత మరియు భద్రతా నియమాలకు కట్టుబడి ఉండాలి. కెనడాలో కూడా ఇది వర్తిస్తుంది.
2) భారతదేశంలో, జాయింట్ పార్లమెంటరీ కమిటీ సిఫార్సు చేసిన విస్తృతమైన మార్పులను అనుసరించి ప్రభుత్వం వ్యక్తిగత డేటా రక్షణ బిల్లు, 2019ని గత సంవత్సరం ఉపసంహరించుకున్న తర్వాత భారతదేశంలో డేటా రక్షణ చట్టం లేదు. ఈ ఏడాది కేంద్రం కొత్త ముసాయిదా బిల్లును రూపొందించింది, కానీ అది ఇంకా పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టలేదు.

   రెండవది, భారతదేశానికి కూడా ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ-నిర్దిష్ట నియంత్రణ లేదు. భారతదేశంలో ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ యొక్క వ్యాప్తిని నిరంతరం గమనించే ఇంటర్నెట్ ఫ్రీడమ్ ఫౌండేషన్ యొక్క ప్రాజెక్ట్ పనోప్టిక్ ప్రకారం, నియంత్రణా శూన్యత ఉన్నప్పటికీ, దేశంలో 130 కంటే ఎక్కువ ప్రభుత్వ-అధీకృత ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ టెక్నాలజీ ప్రాజెక్ట్‌లు వివిధ పథకాలు, విమానాశ్రయం చెక్-ఇన్ (డిజియాత్ర ప్రాజెక్ట్), వివిధ రాష్ట్ర పోలీసు బలగాలు అనుమానితులపై నిజ-సమయ ఉపయోగం, విద్యా పత్రాన్ని అందుబాటులో ఉంచడానికి గుర్తింపు ప్రమాణీకరణ (సిబిఎస్ఈచే ఉపయోగించబడుతుంది) మరియు మొదలైన వాటి అధికారిక యాక్సెస్ కోసం ప్రామాణీకరణ వంటి ప్రాప్యత యూజ్ కేసులను విస్తరిస్తాయి.

ముందుకు మార్గం

1) ఏఐ యొక్క సామర్థ్యాన్ని సహేతుకంగా ఉ

పయోగించుకోవడంలో భారతదేశం యొక్క జాతీయ వ్యూహాన్ని వివరిస్తూ నీతి ఆయోగ్ అనేక పత్రాలను ప్రచురించింది. ఉపయోగం తగిన సమ్మతితో ఉండాలని మరియు స్వచ్ఛందంగా ఉండాలని మరియు ఏ సమయంలోనైనా ముఖ గుర్తింపు సాంకేతికత తప్పనిసరి కాకూడదని ఇది చెబుతోంది. ఇది ప్రజా ప్రయోజనం మరియు రాజ్యాంగ నైతికత రెండూ సమకాలీకరించబడే సందర్భాలకు పరిమితం చేయాలి.

2) ఆటోమేషన్ యొక్క మెరుగైన సామర్థ్యం ముఖ గుర్తింపు సాంకేతికత వినియోగాన్ని సమర్థించడానికి సరిపోతుందని భావించకూడదు. అస్త్ర ఈ నిర్వచనంతో మరియు 2017 నాటి పుట్టస్వామి తీర్పుతో అనుగుణంగానే ఉందా అనేది ఇంకా చూడవలసి ఉంది.

వేగవంతమైన సూపర్ కంప్యూటర్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఎర్త్ సైన్సెస్ ప్రకారం, భారతదేశం తన సూపర్-కంప్యూటింగ్ సామర్థ్యాన్ని గణనీయంగా పెంపొందించుకోవడానికి మరియు ఈ ఏడాది కాలంలో 18-పెటాఫ్లాప్ సిస్టమ్‌ను ఇన్‌స్టాల్ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉంది.

సూపర్ కంప్యూటర్ అంటే ఏమిటి?

1) సూపర్‌కంప్యూటర్ అనేది కంప్యూటర్‌లకు సంబంధించి అత్యధిక కార్యాచరణ రేటు స్థాయికి లేదా ఆ రేటు సమీప స్థాయికి పనిచేసే కంప్యూటర్.

2) ఈ కంప్యూటర్‌లు కొన్నిసార్లు పదివేల 'కంప్యూట్ నోడ్‌లుగా' కూడా సమూహం చేయబడిన బహుళ సెంట్రల్ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్‌లతో పాటు మెమరీ బ్లాక్‌ను ఉ పయోగించుకుంటాయి.

3) ప్రస్తుతం భారతదేశం యొక్క అత్యంత శక్తివంతమైన, రెండు పౌర సూపర్‌కంప్యూటర్లు - ప్రత్యూష్ మరియు మిహిర్ లు - 6.8 పెటాఫ్లాప్‌ల సంయుక్త సామర్థ్యంతో మొదటిది ఇండియన్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ట్రాపికల్ మెటియోరాలజీ, పూణే లోనూ మరియు రెండవది నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ మీడియం రేంజ్ వెదర్ ఫోర్‌కాస్టింగ్, నోయిడా లోనూ ఉన్నాయి.

4) కొత్త సూపర్ కంప్యూటర్లు కూడా ఐ ఐ టి ఎం మరియు ఎన్ సిఎంఆర్ డబ్ల్యూఎఫ్ వద్ద ఉంచబడతాయి.

5) ప్రస్తుతం యునైటెడ్ స్టేట్స్‌లోని ఓక్రిడ్జ్ నేషనల్ లాబొరేటరీలో ఉన్న ఫ్రాంటియర్-క్రే సిస్టమ్ ప్రపంచంలోనే అత్యంత వేగవంతమైన అధిక-పనితీరు గల కంప్యూటింగ్ సిస్టమ్.

పెటాఫ్లాప్ సిస్టమ్ అంటే ఏమిటి?

1) ఫ్లాప్‌లు (సెకనుకు ఫ్లోటింగ్ పాయింట్ ఆపరేషన్‌లు) కంప్యూటర్‌ల ప్రాసెసింగ్ వేగానికి సూచిక మరియు పెటాఫ్లాప్ 1,000 ట్రిలియన్ ఫ్లాప్‌లను సూచిస్తుంది.

2) అటువంటి స్థాయి కలిగిన ప్రాసెసింగ్ శక్తి అవసరమైన సంక్లిష్ట గణిత గణనలను చాలా సులభతరం చేస్తుంది మరియు ఇతర విషయాలతోపాటు, రాబోయే కొద్ది రోజుల్లో, రెండు-మూడు నెలల వరకు వాతావరణం ఎలా ఉంటుందో ముందుగానే అంచనా వేస్తుంది.

పునర్వినియోగ ప్రయోగ వాహనాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) పూర్తిగా పునర్వినియోగపరచదగిన లాంచ్ వెహికల్‌కు దగ్గరగా, భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఏప్రిల్ 2, 2023న పునర్వినియోగ వాహక నౌక సాంకేతికత ప్రదర్శన (ఆర్.ఎల్.వి-టి.డి) కార్యక్రమం యొక్క ల్యాండింగ్ ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

2) ఈ పరీక్ష యొక్క విజయం అంతరిక్షంలోకి తక్కువ-ధరతో ప్రాప్యతను ప్రారంభించడానికి దాని దార్శనికతలో భాగంగా పూర్తిగా పునర్వినియోగపరచదగిన ప్రయోగ వాహనాన్ని అభివృద్ధి చేయాలనే ఇస్రో యొక్క మిషన్‌లో మరో మైలురాయిని సూచిస్తుంది.

3) ప్రస్తుతం, ఇస్రో మూడు క్రియాశీల ప్రయోగ వాహనాలను కలిగి ఉంది. అవి : పోలార్ శాటిలైట్ లాంచ్ వెహికల్ (పి.ఎస్.ఎల్.వి), జియోసింక్రోనస్ శాటిలైట్ లాంచ్ వెహికల్ (జి.ఎస్.ఎల్.వి), మరియు లాంచ్ వెహికల్ మార్క్-3 (ఎల్.ఎం.వి 3). పీఎస్ఎల్వీలో నాలుగు దశలు ఉండగా, జీఎస్ఎల్వీలో ఒక్కొక్కటి మూడు దశలు ఉంటాయి. ప్రతి దశకు భిన్నమైన ఇంధనం ఉంటుంది మరియు రాకెట్ పైకి వెళుతున్నప్పుడు ఇంధనం దహనం చేయబడిన తర్వాత ఆ దశ తొలగించబడుతుంది.

పునర్వినియోగ ప్రయోగ వాహనం అంటే ఏమిటి?

1) ప్రాథమికంగా, ప్రయోగ వాహనాలు పేలోడ్ కాకుండా మూడు లేదా నాలుగు దశలను కలిగి ఉంటాయి, ఇది మిషన్ యొక్క అవసరాలను బట్టి ధ్రువ కక్ష్య లేదా భూస్థిర కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టబడుతుంది.
2) ఇస్రో యొక్క మూడు-దశల రాకెట్లలో:
   ఎ) మొదటి లేదా దిగువ దశలో ఘన ఇంధనం ద్వారా ఇంధనం నింపబడిన మోటారు ఉంటుంది (జీఎస్ఎల్వీలో, ఇది నాలుగు లిక్విడ్ స్ట్రాప్-ఆన్ బూస్టర్ల ద్వారా కూడా పెంచబడుతుంది)బీ
   బి) రెండవ దశలో ద్రవ ఇంధనంతో నడిచే వికాస్ ఇంజిన్ ఉంటుందిబీ మరియు
   సి) మూడవ మరియు పైభాగంలో క్రయోజెనిక్ ఇంజిన్ ఉంటుంది, ఇది ద్రవ ఆక్సిజన్ మరియు ద్రవ హైడ్రోజన్ను ఉపయోగిస్తుంది.
3) నాలుగు-దశల పీఎస్ఎల్వీలో, మొదటి దశలో ఘన ఇంధనాన్ని ఉపయోగించే మోటారు (గరిష్టంగా ఆరు ఘన-ఇంధన పట్టీ-ఆన్ బూస్టర్లతో పెంచదగినది), రెండవ దశలో వికాస్ ఇంజిన్ ఉంటుంది, మూడవ దశలో మళ్లీ ఘన-ఇంధనం ఉంటుంది. మోటార్, మరియు నాల్గవ దశలో రెండు ద్రవ ఇంజన్లు ఉంటాయి.
4) ఇస్రో నిర్మిస్తున్న పునర్వినియోగ వాహక నౌక (ఆర్.ఎల్.వి) వాహనాన్ని కక్ష్యలోకి నెట్టడానికి రెండు దశలను మాత్రమే కలిగి ఉంది. మొదటి దశలో ఉన్న ఇంధనాన్ని ఖర్చు చేసిన తర్వాత, వాహక నౌక దానిని వదిలివేసి, రెండవ దశను కొనసాగిస్తుంది. అది వదిలివేయబడిన తర్వాత, మొదటి దశ వాతావరణంలోకి తిరిగి ప్రవేశిస్తుంది మరియు ముందుగా నిర్ణయించిన ప్రదేశంలో స్వయంప్రతిపత్తి పద్ధతిలో ల్యాండ్ అవుతుంది. కొంత మెయింటెనెన్స్ చేసిన తర్వాత, ఇది పునర్వినియోగానికి అందుబాటులో ఉంటుంది.

ఆర్.ఎల్.విలను గతంలో ఉపయోగించారా?

1) 1960ల నుండి, నిపుణులు అంతరిక్ష యాత్రల ఖర్చును తగ్గించే మార్గంగా పునర్వినియోగ రాకెట్లను రూపొందించారు. అత్యంత ఆదర్శవంతమైన సంస్కరణలో, వారు టేకాఫ్ మరియు నిలువుగా ల్యాండ్ చేయగల ఒక సింగిల్-స్టేజ్-టు-ఆర్బిట్ రాకెట్ను ఊహించారు.
2) అమెరికన్ ఏరోస్పేస్ తయారీ కంపెనీ మెక్డొన్నెల్ డగ్లస్ 1993లో ఈ కలను సాకారం చేసింది, డెల్టా క్లిప్పర్ (డిసి-ఎక్స్) ని లిఫ్ట్-ఆఫ్ చేయడానికి, ఎత్తును నిర్వహించడానికి మరియు దాని తోకపై ల్యాండింగ్ను ప్రదర్శించడానికి తయారుచేసింది. దీని ప్రతి టెస్ట్ ఫ్లైట్ ధర చాలా ఖరీదైనదని రుజువైన తర్వాత ఈ ప్రాజెక్ట్ నాసా యొక్క పునర్వినియోగ లాంచ్ వెహికల్ ప్రోగ్రామ్కు బదిలీ చేయబడింది. 1996లో దాని పన్నెండవ ప్రయోగ పరీక్షలో, ల్యాండింగ్ సమయంలో డిసి-ఎక్స్ కూలిపోయి మండిపోయింది, దాని బాహ్య చట్రం విస్తృతంగా దెబ్బతింది.
3) తరువాత కాలంలో నాసా బడ్జెట్ పరిమితుల కారణంగా ఈ ప్రాజెక్ట్ను నిలిపివేసింది, సింగిల్-స్టేజ్ టు-ఆర్బిట్ లాంచ్ వెహికల్ యొక్క ఈ అధ్యాయాన్ని ముగించింది.

అంతరిక్షయానంలో ప్రస్తుతం ఏ పునర్వినియోగ సాంకేతికతలు ఉపయోగంలో ఉన్నాయి?

1) అనేక మంది డిసి-ఎక్స్ ఇంజనీర్లు అమెజాన్ వ్యవస్థాపకుడు జెఫ్ బెజోస్ యొక్క స్పేస్ కంపెనీ బ్లూ ఆరిజిన్కు మారారు. నవంబర్ 23, 2015న, బ్లూ ఆరిజిన్ యొక్క పునర్వినియోగ అంతరిక్ష వాహనం 'న్యూ షెపర్డ్' సబార్బిటల్ ఫ్లైట్ని విజయవంతంగా చేపట్టి, 329,839 అడుగుల ఎత్తుకు చేరుకుంది, ఆపై పారాచూట్ డ్రాప్ సహాయంతో పశ్చిమ టెక్సాస్లోని లాంచ్ సైట్లో తిరిగి నియంత్రిత ల్యాండింగ్ చేసింది.
2) పునర్వినియోగ అంతరిక్షయాన రంగంలో అత్యంత ప్రముఖుడు ఎలోన్ మస్క్ యొక్క స్పేస్ఎక్స్, 2001లో స్థాపించబడింది. బ్లూ ఆరిజిన్ మరియు స్పేస్ఎక్స్ రెండూ కూడా మొత్తం వాహనం పునర్వినియోగం కాకుండా ముఖ్యంగా మొదటి దశ పునర్వినియోగ భాగాలతో రాకెట్లను అభివృద్ధి చేస్తున్నాయి.
   స్పేస్ఎక్స్ ప్రారంభంలో పారాచూట్లను ఉపయోగించి రాకెట్ యొక్క మొదటి దశను రక్షించేందుకు ప్రయత్నించిందిబీ కానీ పారాచూట్లను మోహరించకముందే బూస్టర్లు విరిగిపోయాయి.
3) ఆ తర్వాత 2010లో ఫాల్కన్ 9 వచ్చింది. ఇది 54-మీటర్ల పొడవైన రెండు-దశల రాకెట్ తొమ్మిది ఇంజన్లతో, అంతర్జాతీయ అంతరిక్ష కేంద్రానికి సరకులు

మరియు సిబ్బందిని రవాణా చేయగలదు. మొదటి దశను పునరుద్ధరించడానికి పారాచూట్‌లను ఉపయోగించే బదులు, ఫాల్కన్ 9లో రెట్రోగ్రేడ్ థ్రస్టర్‌లు అమర్చబడ్డాయి, వీటిని ఉపయోగించి మొదటి దశ దాని ఇంజిన్‌లను ఉపయోగించి నిర్దేశించిన ప్రదేశానికి తిరిగి రావచ్చు.

ప్రారంభంలో, ఫాల్కన్ 9 సముద్రంలో ల్యాండింగ్ సైట్ లేనందున మృదువైన ల్యాండింగ్‌లను ప్రయత్నించింది. అనేక వైఫల్యాల తర్వాత, దాని 20వ ప్రయత్నంలో, ఐఎస్ఎస్ కి తేలికపాటి పేలోడ్‌తో ఫాల్కన్ 9 ప్రారంభించబడింది. ప్రారంభించిన పది నిమిషాల తర్వాత, మొదటి దశ - దాని పని పూర్తి చేసిన తర్వాత - కేప్ కెనావెరల్‌లోని ల్యాండింగ్ ప్యాడ్ వద్ద సాఫీగా తిరిగి దిగింది. ఇప్పటివరకు (మే 19, 2023), ఫాల్కన్ 9 మొదటి దశల్లో 220 లాంచ్‌లు, 178 ల్యాండింగ్‌లు మరియు 155 రీ-ఫ్లైట్‌లు ఉన్నాయి.

4) ఈ కంపెనీలతో పాటు, జపాన్ ఏరోస్పేస్ ఎక్స్‌ప్లోరేషన్ ఏజెన్సీ (జాక్సా), యునైటెడ్ లాంచ్ అలయన్స్ (యుఎల్ఏ), యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ (ఈఎస్ఏ) మరియు ఇస్రో కూడా పునర్వినియోగ ప్రయోగ వ్యవస్థల యొక్క ఇతర అంశాలపై పరిశోధన మరియు అభివృద్ధిని చేపట్టాయి.

ఇస్రో ఏం పని చేస్తోంది?

1) 2010లో, ఇస్రో రెక్కలుగల పునర్వినియోగ రాకెట్‌ను అభివృద్ధి చేయడం ప్రారంభించింది, పూర్తిగా పునర్వినియోగ పరచదగిన రెండు-దశల-కక్ష్య ప్రయోగ వాహనాన్ని రూపొందించే దిశగా మొదటి అడుగు వేసింది. మే 23, 2016న, రెక్కలున్న వాహనం హైపర్‌సోనిక్ వేగంతో విజయవంతంగా ప్రయాణించింది. ఇది బంగాళాఖాతంలోని శ్రీహరికోటకు 425 కి.మీ తూర్పున ముందుగా నిర్ణయించిన ప్రదేశంలో దిగడానికి ముందు, దాని ఉష్ణ రక్షణ వ్యవస్థలకు అర్హత సాధించి, తిరిగి ప్రవేశించినప్పుడు మండుతున్న రీ-ఎంట్రీ ఉష్ణోగ్రతలను కూడా తట్టుకుంది.

2) సంవత్సరాలుగా అనేక ఇతర సంబంధిత సాంకేతికతలు పరీక్షించబడినప్పటికీ, ఇస్రో యొక్క ఆర్.ఎల్.వి యొక్క స్వయంప్రతిపత్తి ల్యాండింగ్ ఏప్రిల్ 2, 2023న మాత్రమే విజయవంతంగా పరీక్షించబడింది.

3) ప్రస్తుతం, ఇస్రో 'ఆర్బిటల్ రీ-ఎంట్రీ ఎక్స్‌పెరిమెంట్' పై పని చేస్తోంది, ఇది ఇప్పటికే ఉన్న జి.ఎస్.ఎల్.వి మరియు పి.ఎస్.ఎల్.వి దశలతో కూడిన సవరించిన ప్రయోగ వాహనం ద్వారా కక్ష్యలోకి తీసుకెళ్లబడుతుంది. వాహనం నిర్ణీత వ్యవధిలో కక్ష్యలో ఉండి, తిరిగి ప్రవేశించి, చివరకు ల్యాండింగ్ గేర్‌తో రన్‌వేపై స్వయంప్రతిపత్తితో ల్యాండ్ అవుతుంది.

హ్యూమన్ పాంగెనోమ్ మ్యాప్‌ను అర్థం చేసుకోవడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల, ఒక కొత్త అధ్యయనం ప్రధానంగా ఆఫ్రికా మరియు కరేబియన్, అమెరికా, తూర్పు ఆసియా మరియు ఐరోపా నుండి 47 మంది వ్యక్తుల (19 మంది పురుషులు మరియు 28 మంది మహిళలు) నుండి జన్యువులను ఉపయోగించి నిర్మించబడిన పాంగెనోమ్ రిఫరెన్స్ మ్యాప్‌ను వివరించింది.

జీనోమ్ అంటే ఏమిటి?

1) జీనోమ్ అనేది జీవి యొక్క బ్లూప్రింట్, మన 23 జతల క్రోమోజోమ్‌లలో ఉన్న అన్ని జన్యువులు మరియు జన్యువుల మధ్య ప్రాంతాల సమాహారం.

2) ప్రతి క్రోమోజోమ్ డిఎన్ఏ తీగ యొక్క ఒక వరుస విస్తరణ. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, మన జన్యువు 23 వేర్వేరు తీగలను కలిగి ఉంటుంది, ప్రతి ఒక్కటి న్యూక్లియోటైడ్‌లు లేదా బేస్‌లు అని పిలువబడే మిలియన్ల నిర్మాణాలను కలిగి ఉంటుంది.

3) నాలుగు రకాల బిల్డింగ్ బ్లాక్‌లు (ఎ, టి, జి మరియు సి) అమర్చబడి, మన 23 క్రోమోజోమ్‌లను తయారు చేయడానికి వివిధ కలయికలలో మిలియన్ల సార్లు పునరావృతమవుతాయి.

4) జీనోమ్ సీక్వెన్సింగ్ అనేది నాలుగు అక్షరాల యొక్క ఖచ్చితమైన క్రమాన్ని మరియు క్రోమోజోమ్‌లలో ఎలా అమర్చబడిందో నిర్ణయించడానికి ఉపయోగించే పద్ధతి. వ్యక్తిగత జన్యువులను క్రమం చేయడం వల్ల జన్యు స్థాయిలో మానవ వైవిధ్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో మరియు మనం కొన్ని వ్యాధులకు ఎంత అవకాశం ఉన్నామో అర్థం చేసుకోవడంలో సహాయపడుతుంది.

5) జీనోమ్ అనేది ఆధార్ లాంటి గుర్తింపు కార్డు. మన ఆధార్

కార్డు ప్రతి ఒక్కటి ప్రత్యేకమైనది కాబట్టి, మన జీనోమ్ కూడా అలాగే ఉంటుంది. మానవులందరి వ్యక్తిగత జన్యువులను క్రమం చేయడం చాలా ఖరీదైనది కాబట్టి, మన వద్ద ఇంకా అన్ని జన్యు గుర్తింపు కార్డులు లేవు. దీన్ని తప్పించుకోవడానికి, సామూహిక గుర్తింపు కార్డును కలిగి ఉండవచ్చు. ఉదాహరణకు, మనం ఒక ప్రాంతంలో నివసించే ప్రతి ఒక్కరికీ ఒకే జన్యు గుర్తింపు కార్డును కలిగి ఉండవచ్చు.

రిఫరెన్స్ జీనోమ్ అంటే ఏమిటి?

1) జన్యువులు కొత్తగా క్రమబద్ధీకరించబడినప్పుడు, అవి రిఫరెన్స్ జీనోమ్ అని పిలువబడే రిఫరెన్స్ మ్యాప్‌తో పోల్చబడతాయి. కొత్తగా క్రమం చేయబడిన జన్యువు మరియు సూచన జన్యువు మధ్య తేడాల ప్రాంతాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ఇది మనకు సహాయపడుతుంది.
2) ఈ శతాబ్దపు శాస్త్రీయ పురోగతులలో ఒకటి 2001లో మొదటి రిఫరెన్స్ జీనోమ్‌ను తయారు చేయడం. ఇది వివిధ వ్యాధులతో ముడిపడి ఉన్న వేలాది జన్యువులను జన్యు స్థాయిలో క్యాన్సర్ వంటి వ్యాధులను బాగా అర్థం చేసుకోవడానికిబీ మరియు నవల రోగనిర్ధారణ పరీక్షలను రూపొందించడానికి కనుగొనడంలో శాస్త్రవేత్తలకు సహాయపడింది.

   2001 యొక్క రిఫరెన్స్ జీనోమ్ 92% పూర్తయింది మరియు చాలా ఖాళీలు మరియు లోపాలను కలిగి ఉంది. అదనంగా, ఇది మిశ్రిత ఆఫ్రికన్ మరియు ఐరోపా వంశానికి చెందిన ఒకే వ్యక్తి యొక్క జన్యువును ఉపయోగించి నిర్మించబడినందున ఇది మానవులందరికీ ప్రతినిధి కాదు. అప్పటి నుండి, రిఫరెన్స్ జీనోమ్ మ్యాప్ శుద్ధి చేయబడింది మరియు మొత్తం 23 మానవ క్రోమోజోమ్‌ల పూర్తి మొదటి నుండి చివరి వరకు సీక్వెన్స్‌లను కలిగి ఉండేలా మెరుగుపరచబడింది.
3) పూర్తిగా మరియు దోష రహితంగా ఉన్నప్పటికీ, పూర్తి చేసిన సూచన జన్యు పటం మానవ వైవిధ్యం మొత్తాన్ని సూచించదు. కొత్త అధ్యయనం దీనిని మార్చింది మరియు పాంగెనోమ్ మ్యాప్ తయారీని, 47 మంది వ్యక్తులలో జన్యు వైవిధ్యం మరియు మ్యాప్‌ను రూపొందించడానికి మరియు ఆ జన్యువులలో తేడాలను సూచించడానికి అభివృద్ధి చేసిన గణన పద్ధతులను వివరించింది.

పాంగెనోమ్ మ్యాప్ అంటే ఏమిటి?

1) లీనియర్ సీక్వెన్స్ అయిన మునుపటి రిఫరెన్స్ జీనోమ్ కాకుండా, పాంగెనోమ్ గ్రాఫ్. ప్రతి క్రోమోజోమ్ యొక్క గ్రాఫ్ నోడ్‌లతో కూడిన వెదురు కాండం వలె ఉంటుంది, ఇక్కడ మొత్తం 47 మంది వ్యక్తుల వరుసక్రమాలు కలుస్తాయి (ఇలాంటివి), మరియు వివిధ పూర్వీకుల నుండి వచ్చిన వ్యక్తుల మధ్య జన్యు వైవిధ్యాలను సూచించే వివిధ పొడవుల ఇంటర్‌నోడ్‌లు ఉంటాయి.
2) పాంగెనోమ్ ప్రాజెక్ట్‌లో సంపూర్ణ మరియు పరస్పర క్రోమోజోమ్ మ్యాప్‌లను రూపొందించడానికి, పరిశోధకులు లాంగ్-రీడ్ డీఎన్ఏ సీక్వెన్సింగ్ సాంకేతికతలను ఉపయోగించారు, ఇవి పదివేల న్యూక్లియోటైడ్‌ల పొడవు గల డిఎన్ఎ తంతువుల స్ట్రింగ్‌లను ఉత్పత్తి చేస్తాయి. పొడవైన రీడ్‌లను ఉపయోగించడం వలన తక్కువ తప్పులతో సీక్వెన్స్‌లను సమీకరించడంలో సహాయపడుతుంది మరియు గతంలో ఉపయోగించిన షార్ట్-రీడ్ సాంకేతికతలతో క్రమం చేయడం కష్టంగా ఉండే క్రోమోజోమ్‌ల పునరావృత ప్రాంతాల ద్వారా రీడ్ చేయబడుతుంది.

పాంగెనోమ్ మ్యాప్ ఎందుకు ముఖ్యమైనది?

1) ఎవరైనా ఇద్దరు మనుషులు వారి డిఎన్ఎలో 99% కంటే ఎక్కువ సారూప్యత కలిగి ఉన్నప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఏ ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య అయినా 0.4% వ్యత్యాసం ఉంటుంది. ఇది తక్కువ శాతం కావచ్చు, కానీ మానవ జన్యువులో 3.2 బిలియన్ వ్యక్తిగత న్యూక్లియోటైడ్‌లు ఉన్నాయని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, ఏ ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య అయినా వ్యత్యాసం 12.8 మిలియన్ న్యూక్లియోటైడ్‌లు ఉంటుందన్నమాట.
2) సంపూర్ణ మరియు లోపం లేని మానవ పాంజినోమ్ మ్యాప్ ఆ తేడాలను అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు మానవ వైవిధ్యాన్ని బాగా వివరించడానికి మనకు సహాయపడుతుంది. ఇది కొన్ని జనాభాలో జన్యు వైవిధ్యాలను అర్థం చేసుకోవడంలో కూడా సహాయపడుతుంది, దీని ఫలితంగా అంతర్లీన ఆరోగ్య పరిస్థితులు ఏర్పడతాయి. పాంగెనోమ్ రిఫరెన్స్ మ్యాప్ ఇప్పటికే ఉన్న జీనోమ్ మ్యాప్‌కు దాదాపు 119 మిలియన్ కొత్త అక్షరాలను జోడించింది మరియు ఇప్పటికే ఆటిజంతో

ముడిపడి ఉన్న 150 కొత్త జన్యువులను కనుగొనడంలో సహాయపడింది.

3) ప్రాజెక్ట్ ముందుకు దూసుకుపోయినప్పటికీ, అనేక జనాభా నుండి జన్యువులు ఇప్పటికీ దానిలో భాగం కాలేదు. ఉదాహరణకు, ఆఫ్రికా, భారత ఉపఖండం, ఆసియా మరియు ఓషియానియాలోని స్వదేశీ సమూహాలు మరియు పశ్చిమాసియా ప్రాంతాల నుండి ఎక్కువ మంది వ్యక్తుల నుండి జన్యువులు పాంజినోమ్ మ్యాప్ యొక్క ప్రస్తుత వెర్షన్‌లో సూచించబడలేదు.

ముందుకు మార్గం

1) ప్రస్తుత మ్యాప్‌లో భారతీయుల జన్యు శ్రేణులు లేనప్పటికీ, ఇప్పటివరకు తెలిసిన లోపం లేని మరియు పూర్తి సూచన జన్యువులకు వ్యతిరేకంగా భారతీయ జన్యువులను మెరుగ్గా మ్యాప్ చేయడంలో ఇది సహాయపడుతుంది.

2) దేశంలోని అనేక ఎండోగామస్ మరియు వివిక్త జనాభాతో సహా భారతీయుల నుండి అధిక నాణ్యత గల జీనోమ్‌లను కలిగి ఉన్న భవిష్యత్ పాంజినోమ్ మ్యాప్‌లు వ్యాధి వ్యాప్తిపై వెలుగునిస్తాయి, అరుదైన వ్యాధుల కోసం కొత్త జన్యువులను కనుగొనడంలో సహాయపడతాయి, మెరుగైన రోగనిర్ధారణ పద్ధతులను రూపొందించడంలో సహాయపడతాయి మరియు ఆ వ్యాధులకు వ్యతిరేకంగా కొత్త ఔషధాలను కనుగొనడంలో సహాయపడతాయి.

ఆర్థిక వ్యవస్థ

అత్యవసర పరిస్థితుల కోసం రిజర్వు బ్యాంకు యొక్క ప్రణాళికాబద్ధమైన 'లైట్‌వెయిట్' చెల్లింపుల వ్యవస్థ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ (ఆర్.బి.ఐ) తేలికైన చెల్లింపు మరియు పరిష్కార వ్యవస్థను రూపొందించింది, ఇది డిజిటల్ చెల్లింపులకు సమానమైన "బంకర్" అని పిలుస్తోంది, ఇది ప్రకృతి వైపరీత్యాలు లేదా యుద్ధం వంటి అత్యవసర పరిస్థితుల్లో కనీస సిబ్బంది ద్వారా ఎక్కడి నుండైనా నిర్వహించవచ్చు.
2) యుపిఐ, నెఫ్ట్ మరియు ఆర్.టి.జి.ఎస్ వంటి చెల్లింపుల యొక్క ప్రస్తుత వ్యవస్థలకు ఆధారమైన సాంకేతికతలతో సంబంధం లేకుండా ఈ వ్యవస్థ యొక్క మౌలిక సదుపాయాలు స్వతంత్రంగా ఉంటాయి.
3) ఈ చెల్లింపుల వ్యవస్థను ప్రారంభించేందుకు సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఇంకా సమయసూచికను అందించలేదు.

ఇంత తేలికైన చెల్లింపుల వ్యవస్థ ఎందుకు అవసరం?

1) ఇటీవల ప్రచురించిన 2022-23 వార్షిక నివేదికలో, తేలికైన మరియు పోర్టబుల్ చెల్లింపు వ్యవస్థ తక్కువ హార్డ్‌వేర్ మరియు సాఫ్ట్‌వేర్‌పై పనిచేస్తుందని మరియు "అవసరం ఆధారంగా" మాత్రమే క్రియాశీలంగా ఉంటుందని ఆర్.బి.ఐ తెలిపింది.
2) అటువంటి తేలికైన మరియు పోర్టబుల్ చెల్లింపు వ్యవస్థ దేశంలో చెల్లింపు మరియు సెటిల్‌మెంట్ సిస్టమ్ యొక్క జీరో డౌన్‌టైమ్‌ను నిర్ధారిస్తుంది మరియు బల్క్ పేమెంట్‌లు, ఇంటర్‌బ్యాంక్ చెల్లింపులు మరియు పాల్గొనే సంస్థలకు నగదు లభ్యత వంటి అవసరమైన చెల్లింపు సేవల యొక్క అంతరాయం లేని పనితీరుకు వీలు కల్పించడం ద్వారా ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క ద్రవ్య పైప్‌లైన్‌ను సజీవంగా మరియు చెక్కుచెదరకుండా ఉంచుతుంది.
3) ప్రభుత్వం మరియు మార్కెట్ సంబంధిత లావాదేవీలతో సహా ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క స్థిరత్వాన్ని నిర్ధారించడానికి కీలకమైన లావాదేవీలను సిస్టమ్ ప్రాసెస్ చేయాలని భావిస్తున్నారు.
4) అటువంటి స్థితిస్థాపక వ్యవస్థను కలిగి ఉండటం వలన చెల్లింపు వ్యవస్థలలో సమానమైన బంకర్ వలె కూడా పని చేస్తుంది మరియు తద్వారా తీవ్రమైన పరిస్థితుల్లో కూడా డిజిటల్ చెల్లింపులు మరియు ఆర్థిక మార్కెట్ మౌలిక సదుపాయాలపై ప్రజల విశ్వాసాన్ని పెంచుతుంది.

యుపిఐ నుండి ఈ తేలికపాటి వ్యవస్థ ఎలా భిన్నంగా ఉంటుంది?

1) ఆర్.బి.ఐ ప్రకారం, వ్యక్తులు మరియు సంస్థల ఉపయోగం కోసం దేశంలో బహుళ చెల్లింపు వ్యవస్థలు అందుబాటులో ఉన్నాయి, వీటిలో ప్రతి ఒక్కటి దాని ప్రత్యేక లక్షణం మరియు అప్లికేషన్‌ను కలిగి ఉంటాయి.
2) యుపిఐ, నెఫ్ట్ మరియు ఆర్.టి.జి.ఎస్ వంటి ప్రస్తుతం ఉన్న సంప్రదాయ చెల్లింపుల వ్యవస్థలు స్థిరమైన లభ్యతను నిర్ధారిస్తూ పెద్ద మొత్తంలో లావాదేవీలను నిర్వహించడానికి రూపొందించబడ్డాయి. ఫలితంగా, అవి అధునాతన ఐటీ మౌలిక సదుపాయాలతో కూడిన సంక్లిష్ట వైర్డు నెట్‌వర్క్‌లపై ఆధారపడతాయి.
3) ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రకృతి వైపరీత్యాలు మరియు యుద్ధం వంటి విపత్తు సంఘటనలు అంతర్లీన సమాచారం మరియు కమ్యూనికేషన్ మౌలిక సదుపాయాలకు అంతరాయం కలిగించడం ద్వారా ఈ చెల్లింపు వ్యవస్థలను తాత్కాలికంగా అందుబాటులో లేకుండా చేసే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. అందువల్ల, అటువంటి తీవ్రమైన మరియు అస్థిర పరిస్థితులను ఎదుర్కోవడానికి సిద్ధంగా ఉండటం వివేకవంతమైనది.

గోధుమ నిల్వలపై ప్రభుత్వం పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, "మొత్తం ఆహార భద్రతను నిర్వహించడానికి మరియు అక్రమ నిల్వలు మరియు ఊహాగాన లావాదేవీలను నిరోధించడానికి" ప్రయత్నిస్తున్న ఒక చర్యలో, వ్యాపారులు, టోకు వ్యాపారులు, చిల్లర

వ్యాపారులు, పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు మరియు ప్రాసెసర్లు కలిగి ఉండే గోధుమల నిల్వలపై కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిమితులను విధించింది.

2) స్థిరమైన సరఫరా ద్వారా నిత్యావసర వస్తువుల ధరను స్థిరీకరించడం ఇక్కడ లక్ష్యం.

పరిమితులు ఏమిటి?

1) వ్యాపారులు/హోల్‌సేల్ వ్యాపారులు కలిగి ఉండగల అనుమతించదగిన నిల్వ 3,000 మెట్రిక్ టన్నులు. రిటైలర్లు మరియు పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు తమ ప్రతి ఔట్‌లెట్‌లో 10 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు ఉంచుకోవచ్చు, అయితే పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు తమ అన్ని డిపోలలో కలిపి 3,000 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు ఉంచుకోవచ్చు. ప్రాసెసర్‌లు వాటి వార్షిక వ్యవస్థాపక సామర్థ్యంలో 75% నిల్వ ఉంచుకోగలవు.

2) ఈ పేర్కొన్న సంస్థలు ఎప్పటికప్పుడు తమ నిల్వల స్థితులను ప్రకటించాలని మరియు ఆహార మరియు ప్రజా పంపిణీ శాఖ పోర్టల్‌లో వాటిని క్రమం తప్పకుండా అప్‌డేట్ చేయాలని భావిస్తున్నారు. వారి వద్ద ఉన్న నిల్వలు పరిమితికి మించి ఉంటే, నిర్ణీత పరిమితుల్లోకి తీసుకురావడానికి నోటిఫికేషన్ జారీ చేసిన రోజు నుండి 30 రోజుల గడువు ఉంటుంది.

అదనపు ఆదేశాలు ఏమిటి?

1) కేంద్ర పూల్ నుండి 15 లక్షల టన్నుల గోధుమలను బహిరంగ మార్కెట్ విక్రయ పథకం (ఓపెన్ మార్కెట్ సేల్ స్కీమ్- ఓఎంఎస్‌ఎస్) ద్వారా పిండి మిల్లులు, ప్రైవేట్ వ్యాపారులు, బల్క్ కొనుగోలుదారులు, ఇ-వేలం ద్వారా గోధుమ ఉత్పత్తుల తయారీదారులకు కేటాయింపు చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. గోధుమల రిటైల్ ధరలను నియంత్రించాలనేది ప్రధాన ఆలోచన. వీటిని 10 నుంచి 100 మెట్రిక్ టన్నుల లాట్ పరిమాణాల్లో విక్రయిస్తారు. ఇది మొదటి విడత కాగా ధరలు మరియు డిమాండ్‌ను బట్టి మరిన్ని విడుదల చేయవచ్చు.

2) ప్రభుత్వం బియ్యం ధరలను తగ్గించడానికి బహిరంగ మార్కెట్ విక్రయ పథకం కింద కేటాయింపు చేస్తుందని ఆహార కార్యదర్శి కూడా ప్రకటించారు. మొదటి దశ ఇ-వేలం (బియ్యం కొరకు) త్వరలో నిర్ణయించబడుతుంది.

ఆందోళన ఎందుకు ఉంది?

1) ఫిబ్రవరిలో వేడి ఉష్ణోగ్రతలతో పాటు మార్చి చివరిలో మరియు ఏప్రిల్ ప్రారంభంలో అకాల వర్షాలు మరియు వడగండ్ల వానల తర్వాత మొత్తం గోధుమ ఉత్పత్తి దెబ్బతింటుందని ఆందోళనలు పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ఈ చర్యలు తీసుకోబడినవి.

2) తక్కువ ఉత్పత్తి పంటకు అధిక ధరలకు దారితీస్తుంది. ఇది స్థానిక ధరలకు ప్రభుత్వ కొనుగోలు ధరలను మించిన పరిస్థితులను సృష్టించవచ్చు మరియు తద్వారా, సరఫరాలను నిల్వచేసే ప్రభుత్వ ప్రయత్నాన్ని ఇది ఇబ్బంది పెట్టవచ్చు.

3) జూన్ 14న రిటైల్ స్థాయిలో రోజువారీ సగటు గోధుమ ధర కిలోకు రూ. 29గా ఉంది, ఇది ఏడాది క్రితం కిలోకు రూ. 27.54గా ఉంది. హోల్‌సేల్ స్థాయిలో, గత నెలలో క్వింటాల్‌కు రూ. 2,557.89 ఉండగా ఈ నెలలో ప్రతి క్వింటాల్‌కు రూ. 2,593.5గా ఉంది మరియు ఏడాది క్రితం ప్రతి క్వింటాల్‌కు ధర దాదాపు రూ. 2,423 గా ఉంది.

4) ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ కింద సమాజంలోని బలహీన వర్గాలకు సరసమైన ధరలకు ఆహార ధాన్యాలు అందుబాటులో ఉండేలా చూసే బాధ్యత భారత ఆహార సంస్థ (ఎఫ్.సి.ఐ) కు అప్పగించబడింది.
ప్రస్తుతం జరుగుతున్న రబీ మార్కెటింగ్ సీజన్ 2023-24లో కేంద్ర పూల్ కోసం 341.5 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమలను సేకరించాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఏప్రిల్ నుండి మార్చి వరకు రబీ మార్కెటింగ్ సీజన్ రోల్స్ గరిష్ట నిష్పత్తిని ఏప్రిల్ మరియు జూన్‌లో పొందింది.

5) జూన్ 12 నాటికి 261.99 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమలను సేకరించారు. ప్రభుత్వ అధికారులు మరియు వ్యాపారుల ప్రకారం, స్థానిక ధరలు పెరిగిన తర్వాత గత కొన్ని రోజులుగా ప్రభుత్వ కొనుగోళ్లు మందగించినందున, 2023లో భారతదేశ గోధుమ సేకరణ ప్రాథమిక అంచనా కంటే ఐదవ వంతు తగ్గవచ్చు. జూన్ నాటికి, ప్రభుత్వం కేంద్ర నిల్వలలో 313.9 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమలను కలిగి ఉంది, అంతకు ముందు సంవత్సరం ఇది 311.42 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులుగా ఉంది.

ముగింపు

ఎల్ నినో యొక్క సంభావ్య ప్రభావాల గురించి నిపుణుల నుండి హెచ్చరికలు ఉన్నప్పటికీ, వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ 2022-23 వ్యవసాయ సంవత్సరానికి రికార్డు స్థాయిలో 1,127.43 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమ ఉత్పత్తిని అంచనా వేసింది, ఇది మునుపటి సంవత్సరం ఉత్పత్తి కంటే 50.01 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులు ఎక్కువ. ఈ ఆశావాదం పెరిగిన గోధుమ విస్తీర్ణం మరియు మెరుగైన దిగుబడిపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

అంశం: సహకార రంగంలో భారీ ధాన్యం నిల్వ ప్రణాళిక వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

"సహకార రంగంలో ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ధాన్యం నిల్వ ప్రణాళిక"కు వీలుకల్పించేందుకు కేంద్ర మంత్రివర్గం ఇటీవల ఇంటర్-మినిస్టీరియల్ కమిటీ (ఐఎంసి) ఏర్పాటును ఆమోదించింది.

భారతదేశానికి ధాన్యం నిల్వ ప్రణాళిక ఎందుకు అవసరం?

1) భారతదేశం, ప్రపంచంలో అత్యధిక జనాభా కలిగిన దేశం, ప్రపంచ జనాభా (7.9 బిలియన్లు) లో 18 శాతం (1.4 బిలియన్లు) వాటా కలిగి ఉంది. అయితే, ఇది ప్రపంచంలోని వ్యవసాయ యోగ్యమైన భూమి (1,380 మిలియన్ హెక్టార్లు) లో 11 శాతం (160 మిలియన్ హెక్టార్లు) మాత్రమే ఉంది. అలాగే, భారతదేశం 81 కోట్ల మంది ప్రజలకు వర్తించే జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం, 2013 కింద ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ఆహార కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తోంది. అందువల్ల, వంద కోట్లకు పైగా జనాభాకు ఆహార భద్రతను నిర్ధారించడానికి, ఆహారధాన్యాల నిల్వ సౌకర్యాల యొక్క బలమైన నెట్‌వర్క్ అవసరం.
2) ప్రస్తుతం, భారతదేశం మొత్తం ఆహార ఉత్పత్తి 311 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు కాగా 145 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నుల ఆహారధాన్య నిల్వ సామర్థ్యాన్ని మాత్రమే కలిగి ఉంది. అనగా 166 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులకు నిల్వ వసతులు లేవు. తగినంత నిల్వ సౌకర్యాలు లేకపోవడంతో, ఆహారధాన్యాలు కొన్నిసార్లు బహిరంగ ప్రదేశంలో నిల్వ చేయబడతాయి, దీని ఫలితంగా నష్టం జరుగుతున్నది.
3) సహకార మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకారం, అనేక దేశాలు మెరుగైన నిల్వ సామర్థ్యాలను కలిగి ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు, చైనా యొక్క మొత్తం ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి 615 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు కాగా, 660 మిలియన్ మెట్రిక్ టన్నులు నిల్వ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది. యూఎస్ఏ, బ్రెజిల్, రష్యా, అర్జెంటీనా, ఉక్రెయిన్, ఫ్రాన్స్ మరియు కెనడా ఇతర దేశాలు ఉత్పత్తి చేసే దానికంటే ఎక్కువ ఆహార ధాన్యాలను నిల్వ చేయగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి.
4) భారతదేశం మొత్తం ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తిలో 47 శాతం నిల్వ సామర్థ్యాన్ని మాత్రమే కలిగి ఉంది. ప్రాంతీయ స్థాయిలో, కొన్ని దక్షిణాది రాష్ట్రాలు మాత్రమే 90 శాతం మరియు అంతకంటే ఎక్కువ నిల్వ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్ వంటి ఉత్తరాది రాష్ట్రాల్లో ఇది 50 శాతం లోపే ఉంది.

'సహకార రంగంలో ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ధాన్యం నిల్వ ప్రణాళిక' ఏది?

1) ప్రస్తుతం, ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా, కేంద్ర గిడ్డంగుల సంస్థ (సెంట్రల్ వేర్‌హౌస్ కార్పొరేషన్), గిడ్డంగుల అభివృద్ధి నియంత్రణ ప్రాధికార సంస్థ (వేర్‌హౌస్ డెవలప్‌మెంట్ రెగ్యులేటరీ అథారిటీ), రైల్వేలు మరియు రాష్ట్రాల పౌర సరఫరా విభాగాలు వంటి బహుళ ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలు ధాన్యం నిర్వహణలో పాల్గొంటున్నాయి. అయితే, అది ఆశించిన ఫలితాలను ఇవ్వలేదు.
2) కొత్త ప్రణాళిక ప్రకారం, సహకార మంత్రిత్వ శాఖ దేశవ్యాప్తంగా ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాల ద్వారా సమీకృత ధాన్యం నిల్వ సౌకర్యాల నెట్‌వర్క్‌ను ఏర్పాటు చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకారం, దేశవ్యాప్తంగా 1,00,000 కంటే ఎక్కువ ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాలు ఉన్నాయి, 13 కోట్ల కంటే ఎక్కువ మంది రైతులతో భారీ సంఖ్యలో సభ్యులు ఉన్నారు. కొత్త ప్రణాళిక కోసం ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాల నెట్‌వర్క్‌ని ఎంచుకోవడానికి ఇది ఒక కారణం.

అంతర్ మంత్రిత్వ సంఘంలో ఎవరున్నారు?

1) సహకార మంత్రి అధ్యక్షతన ఏర్పాటైన పథకం కోసం ఒక అంతర్ మంత్రిత్వ సంఘం (ఐఎంసి) ని కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది.

మరో ముగ్గురు మంత్రులు - వ్యవసాయం మరియు రైతు సంక్షేమ శాఖ మంత్రిబీ వినియోగదారుల వ్యవహారాల మంత్రి, ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్ పరిశ్రమల శాఖ మంత్రి మరియు కార్యదర్శులు కమిటీలో సభ్యులుగా ఉంటారు.

2) వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ ప్రయోజనాల కోసం ఎంచుకున్న 'ప్రాథమిక' వ్యవసాయ పరపతి సంఘాల వద్ద మౌలిక సదుపాయాల కల్పన ద్వారా, ఆమోదించబడిన ఖర్చులు మరియు పథకం వీలు కల్పించిన నిర్దేశించిన లక్ష్యాలలో, అవసరమైనప్పుడు సంబంధిత మంత్రిత్వ శాఖల పథకాల మార్గదర్శకాలు/ అమలు పద్ధతులను ఈ సంఘం సవరిస్తుంది.

బడ్జెట్ కేటాయింపు ఎంత?

ఈ ప్రణాళికకు ప్రత్యేక కేటాయింపులు లేనప్పటికీ, ఇది 8 పథకాల కలయిక ద్వారా అమలు చేయబడుతుంది.

1. వ్యవసాయ, రైతు సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని వ్యవసాయ మౌలిక సదుపాయాల నిధి (అగ్రికల్చర్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ఫండ్ - ఏఐఎఫ్), వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ మౌలిక సదుపాయాల పథకం (అగ్రికల్చరల్ మార్కెటింగ్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ స్కీమ్ - ఏఎంఐ), ఉద్యానవన సమగ్ర అభివృద్ధి మిషన్ (మిషన్ ఫర్ ఇంటిగ్రేటెడ్ డెవలప్మెంట్ ఆఫ్ హార్టికల్చర్ -ఎంఐడీహెచ్), వ్యవసాయ యాంత్రీకరణపై ఉప మిషన్ (ఎస్ఎంఏఎం) పథకాలు.
2) ఇందులో ఆహార ప్రాసెసింగ్ పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖకు చెందిన రెండు పథకాలు ఉన్నాయి. అవి: ప్రధాన మంత్రి ఫార్మలైజేషన్ ఆఫ్ మైక్రో ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్ ఎంటర్ప్రైజెస్ స్కీమ్ (పిఎంఎఫ్ఎంఇ), మరియు ప్రధాన మంత్రి కిసాన్ సంపద యోజన (పిఎంకెఎస్వై).
3) అంతేకాకుండా, ఈ ప్రణాళికలో వినియోగదారుల వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ, ఆహారం మరియు ప్రజా పంపిణీ రెండు పథకాలు కూడా ఉన్నాయి. అవి: జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం కింద ఆహార ధాన్యాల కేటాయింపు మరియు కనీస మద్దతు ధర వద్ద సేకరణ కార్యకలాపాలు.

ఈ ప్రణాళిక యొక్క ప్రయోజనాలు ఏమిటి?

1) ప్రభుత్వం ప్రకారం, ఈ ప్రణాళిక బహుముఖంగా ఉంటుంది- ఇది ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాల స్థాయిలో గిడ్డంగుల ఏర్పాటుకు వీలు కల్పించడం ద్వారా దేశంలో వ్యవసాయ నిల్వ మౌలిక సదుపాయాల కొరతను పరిష్కరించడమే కాకుండా, ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాలు వివిధ పనులను చేపట్టడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అవి చేపట్టగల ఇతర కార్యకలాపాలు: రాష్ట్ర ఏజెన్సీలు/ ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా కొరకు సేకరణ కేంద్రాలుగా పనిచేయడంబీ సరసమైన ధరల దుకాణాలుబీ అనుకూల నియామక కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడంబీ వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల కోసం అంచనా వేయడం, క్రమబద్ధీకరించడం, గ్రేడింగ్ యూనిట్లు మొదలైన వాటితో సహా సాధారణ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేయడం.
2) సహకార మంత్రిత్వ శాఖలోని అధికారులు ఈ కొత్త పథకం వల్ల బహుళ ప్రయోజనాలు లభిస్తాయని పేర్కొన్నారు.
   ఎ) మొదటిది, ఇది కోత అనంతర నష్టాలను తగ్గిస్తుంది.
   బి) రెండవది, ఇది ఆహారధాన్యాల నిర్వహణ మరియు రవాణా ఖర్చులను తగ్గిస్తుంది.
   సి) మూడవది, బలవంతపు అమ్మకాలకు లోను కాకుండా మార్కెట్ పరిస్థితులను బట్టి రైతులు తమ ఉత్పత్తులను విక్రయించే ఎంపికను కలిగి ఉంటారు.

సమగ్ర వసతి ఎలా ఉంటుంది?

1) ఒక ఎకరం స్థలంలో విస్తరించి ఉండే ఈ సమగ్ర నిల్వ వసతి రూ. 2.25 కోట్లతో నిర్మించబడుతుంది. ఈ సమగ్ర మాడ్యులర్ కేంద్రాలు అవసరానికి తగిన ఉద్యోగ కేంద్రం, ఒక బహుళ ప్రయోజన హాల్-కొనుగోలు కేంద్రాలు, శుభ్రపరచడం మరియు తూర్పారబట్టడం కోసం ప్రాథమిక ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు - నిల్వ షెడ్ మరియు కంటైనర్ నిల్వ మరియు సిలోలు కలిగి ఉంటుంది.
   రూ.2.25 కోట్లలో రూ.51 లక్షలు సబ్సిడీగా, మిగిలినవి మార్జిన్ మనీ లేదా రుణంగా వస్తాయి. పీఏసీఎస్‌లకు ఏడాదిలో రూ.45 లక్షల ఆదాయం వస్తుందని అంచనా వేయబడినది.
2) సహకార మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకారం, ఈ నూతన నిల్వ పథకం చక్రం మరియు ఊచల నమూనా (హబ్ అండ్ స్పోక్ మోడల్) ఆధారంగా రూపొందించబడింది. దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న 63,000 పీఏసీఎస్‌లలో, 55,767 స్పోక్‌గా పనిచేస్తాయి మరియు ఒక్కొక్కటి 1,000 మెట్రిక్ టన్నుల ధాన్యం నిల్వ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి, మిగిలిన 7,233 పీఏసీఎస్‌లు, హబ్‌లుగా పనిచేస్తాయి, ఒక్కొక్కటి 2,000 మెట్రిక్ టన్నుల నిల్వ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ఈ విధంగా, మొత్తం 63,000 ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాలు కలిపి 70 మిలియన్ టన్నుల ధాన్యం నిల్వ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి.
3) అధికారుల ప్రకారం, ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి

సంఘాలు వ్యవసాయ యాంత్రీకరణపై ఉప మిషన్ మరియు వ్యవసాయ మౌలిక సదుపాయాల నిధి వంటి వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల కింద టిల్లర్లు, రోటరీ టిల్లర్లు, డిస్క్ హారోలు, హార్వెస్టర్లు మరియు ట్రాక్టర్లు వంటి వ్యవసాయ పరికరాలను కొనుగోలు చేస్తుంది. ఆ తర్వాత రైతులకు ఈ పరికరాలను అద్దెకు అందజేస్తుంది.

కనీస మద్దతు ధరలో పెంపు రైతులకు సహాయం చేస్తుందా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, కేంద్రం ఈ సంవత్సరం వేసవి (ఖరీఫ్) సీజన్ పంటలకు కనీస మద్దతు ధర (మినిమమ్ సపోర్టింగ్ ప్రైస్ – ఎం.ఎస్.పి) ప్రకటించింది, గత సీజన్ నుండి 5-10% మధ్య ధరలను పెంచడం, సాగుదారులకు వారి ఉత్పత్తులకు లాభదాయకమైన ధరలను నిర్ధారించడానికి మరియు పంటల వైవిధ్యతను ప్రోత్సహించడానికి ఇది ప్రకటించబడినది.
2) రైతు ప్రతినిధులలో ఒక వర్గం వారు ఎంఎస్పిలో 'తక్కువ' పెంపుదలను పేర్కొనడంపై అసంతృప్తిని వ్యక్తం చేశారు, ఇది "మంచి ధర"ను పొందాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశాన్ని దెబ్బతీసింది.
3) మరోవైపు, వ్యవసాయ రంగ నిపుణులు కనీస మద్దతు ధరలో ఈ పెరుగుదల వ్యవసాయదారులకు కొంచెం ఉపశమనం కలిగించవచ్చని భావిస్తున్నారు. అయితే చాలా ప్రాంతాలలో కనీస మద్దతు ధరపై వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల సేకరణ-కొనుగోలుకు సంబంధించి ఎటువంటి ఆధారపడదగిన లేదా హామీ ఇవ్వబడిన మార్కెట్ విధానం లేనందువలన దేశం యొక్క "పంటల వైవిధ్యాన్ని" ప్రోత్సహించే ఉద్దేశ్యం ఓడిపోతుందని వారు వాదించారు..

కనీస మద్దతు ధర ఎలా పని చేస్తుంది?

1) ప్రభుత్వ వ్యవసాయ ధరల విధానంలో భాగమైన కనీస మద్దతు ధర అనేది సీజన్‌లో రైతుల ఉత్పత్తులను సేకరించడానికి ప్రభుత్వం అందించే ధర. ఉత్పత్తిని స్థిరీకరించడానికి మరియు వినియోగదారుల ధరలను నియంత్రించడానికి ఇది ఒక సాధనంగా పనిచేస్తుంది, అయినప్పటికీ దేశవ్యాప్తంగా రైతులు తమ ఉత్పత్తులను కనీస మద్దతు ధరలకు విక్రయించడంలో సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నారు.
2) కొనుగోలు కేంద్రాల ఏర్పాటులో జాప్యం, ఎమ్ఎస్పి కంటే తక్కువ ధరలకే రైతుల నుండి ఉత్పత్తులను కొనుగోలు చేసే కమీషన్ ఏజెంట్ల చేతుల్లో దోపిడీ మరియు అధిక శాతం రైతుల్లో ఎంఎస్పి గురించి అవగాహన లేకపోవడం వంటివి సాగుదారులు ఏళ్లుగా ఎదుర్కొంటున్న కొన్ని సవాళ్లు.
3) ఈ నేపథ్యంలో, రైతులు కనీస మద్దతు ధరకి 'చట్టపరమైన హోదా' ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేస్తున్నారు. కేంద్రం, రాష్ట్రాలతో సహా ప్రభుత్వం 'విశ్వసనీయ మార్కెట్ యంత్రాంగాన్ని' ఏర్పాటు చేయడానికి ఒక వ్యవస్థను తీసుకురావాలని రైతులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. రైతుల ఉత్పత్తులను హామీ ధరకు కొనుగోలు చేయడం/కొనుగోలు చేయగలిగితే తప్ప కనీస మద్దతు ధర కి పెద్దగా అర్థం ఉండదు.

ప్రభుత్వ ప్రకటన ఏమిటి?

1) ఇటీవల, ప్రభుత్వం 2023-24 మార్కెటింగ్ సీజన్ కోసం వరి, పప్పుధాన్యాలు (పెసర, కందిపప్పు, మినుములు), నూనె గింజలు వేరుశెనగ మరియు సోయాబీన్ మరియు పత్తి వంటి 17 'ఖరీఫ్' పంటలకు కనీస మద్దతు ధరని ప్రకటించింది. ఆర్థిక వ్యవహారాల కేబినెట్ కమిటీ (సీసీఈఏ) సమావేశంలో వీటిని ఆమోదించారు.
2) ప్రభుత్వ ప్రకటన ప్రకారం, ఎంఎస్పి పెరుగుదల కేంద్ర బడ్జెట్ 2018-19 ప్రకటనకు అనుగుణంగా, ఎంఎస్పిని అఖిలభారత వెయిటెడ్ సరాసరి ఉత్పత్తి వ్యయం కంటే కనీసం 1.5 రెట్ల స్థాయిలో నిర్ణయించింది, ఇది రైతులకు న్యాయమైన రాబడినిచ్చే సహేతుకమైన లక్ష్యంతో ఉంది. గత సంవత్సరాలతో పోలిస్తే ఈ ఏడాది ఖరీఫ్ పంటల ఎంఎస్పీ పెరుగుదల అత్యధికమని ఆహార శాఖా మంత్రి తెలియజేశారు.

రైతులు ఎందుకు ఆందోళన చెందుతున్నారు?

1) అనేక మంది రైతుల సంఘాలు వేసవి పంటలకు తాజా కనీస మద్దతు ధరపై తమ అసంతృప్తిని వ్యక్తం చేశాయి, ఇది సరిపోదని వారు పేర్కొన్నారు. ఆల్ ఇండియా కిసాన్ సభ ప్రకారం, ఈ ప్రకటించిన ఎంఎస్పీ "అన్యాయమైనది, రైతుల ఆశలను వమ్ము చేస్తుంది మరియు వారి

ఆదాయాలలో భారీ నష్టాన్ని కలిగిస్తుంది."

అలాగే, పెరుగుతున్న ఉత్పాదకాల ఖర్చులు మరియు అన్యాయమైన ఎంఎస్‌పీ కారణంగా అనేక వర్గాల రైతులు, ముఖ్యంగా చిన్న, సన్నకారు మరియు మధ్య స్థాయి రైతులు, అలాగే కౌలుదారులను అప్పుల ఊబిలోకి నెట్టివేయబడతారు.

స్వామినాథన్ కమిషన్ సిఫార్సు ప్రకారం సి2 లేదా సమగ్ర ఉత్పత్తి వ్యయం50% కు సమానంగా కనీస మద్దతు ధర ఇవ్వబడుతుందని 2014లో భారతీయ జనతా పార్టీ చేసిన దీర్ఘకాల వాగ్దానం నెరవేరని ఎన్నికల వాగ్దానంగా మిగిలిపోయింది.

2) పంజాబ్‌లోని అతిపెద్ద రైతు సంఘాలలో ఒకటి మరియు దాదాపు 500 రైతు సంఘాల గొడుగు సంస్థ అయిన సంయుక్త కిసాన్ మోర్చాలో సభ్యత్వం కలిగిన భారతీయ కిసాన్ యూనియన్ (ఏక్తా-ఉగ్రహన్) ఈ కనీస మద్దతు ధర పెంపును తోసిపుచ్చింది. పంటల ఉత్పత్తి ఖర్చుకు 1.5 రెట్లు భరోసా ఇవ్వాలన్న ప్రభుత్వ భావన రైతులకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించకపోవడంతో రైతుల కష్టాలను తీర్చడం లేదు.

వ్యవసాయ నిపుణులు ఏమంటున్నారు?

1) ప్రముఖ ఆర్థికవేత్త డాక్టర్ రంజిత్ సింగ్ ఘుమాన్ ప్రకారం, గత ఆధారాల ప్రకారం కేవలం మూడు నుండి నాలుగు పంటలు (ప్రధానంగా గోధుమలు, వరి మరియు పత్తి మరియు కొన్నిసార్లు కొన్ని పప్పులు) మాత్రమే కనీస మద్దతు ధరలతో కొనుగోలు చేయబడుతున్నాయి, మిగిలిన పంటలు ఎంఎస్‌పి కంటే చాలా తక్కువ ధరతో కొనుగోలు చేయబడుతున్నాయి.

మార్కెట్ శక్తులు, ప్రయివేట్ ఆగడాల దయపై రైతులు మిగిలిపోవడమే ఇందుకు కారణం. కనీస మద్దతు ధరని అమలు చేయకపోవడం మరియు దాని కంటే తక్కువ ధరతో- పెద్ద సంఖ్యలో పంటల సేకరణ, అంతరాంతరంగా, భారతీయ వ్యవసాయానికి మరియు పర్యావరణాన్ని రక్షించడంలో చాలా ముఖ్యమైన 'పంటల వైవిధ్యం'లో ప్రధాన అవరోధాలలో ఒకటి.

2) కనీస మద్దతు ధరని అసమర్థంగా అమలు చేయడం మరియు ఆ ధర వద్ద అన్ని పంటల 'కొనుగోలు చేయకపోవడం' కూడా రైతుల ప్రధాన ఆందోళనలలో ఒకటి.

3) ఇటువంటి పరిస్థితులు కనీస మద్దతు ధరకి 'చట్టపరమైన హోదా' ఇవ్వడానికి బలమైన హేతువును నిర్మిస్తాయి, ఎందుకంటే ఇది కనీస లేదా సూచన ధర. ప్రభుత్వం ఆ పంటలన్నింటినీ సేకరించాలని ఇది సూచించదు, అయితే ఆ పంటలను కనీసం ఎంఎస్‌పికి కొనుగోలు చేయడానికి ప్రైవేట్ కొనుగోలుదారులను ఖచ్చితంగా కట్టడి చేస్తుంది. పంట-వైవిధ్యీకరణను సులభతరం చేయడం ద్వారా ఇది రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచుతుందని ప్రభుత్వం ప్రచారం చేస్తోంది.

ఆహారధాన్యాల నిల్వల గురించి ఏమిటి?

1) 2022-23కి మూడవ ముందస్తు అంచనాల ప్రకారం, దేశంలో మొత్తం ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి రికార్డు స్థాయిలో 330.5 మిలియన్ టన్నులుగా అంచనా వేయబడింది, ఇది 2021-22తో పోలిస్తే 14.9 మిలియన్ టన్నులు ఎక్కువ. ప్రభుత్వ గణాంకాల ప్రకారం గత ఐదేళ్లలో ఇదే అత్యధిక పెరుగుదల.

2) మే 1, 2023 నాటికి ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు రాష్ట్ర ఏజెన్సీల వద్ద ఉన్న బియ్యం మరియు గోధుమల మొత్తం నిల్వలు 555.34 లక్షల టన్నులు, ఇందులో 265.06 లక్షల టన్నుల బియ్యం మరియు 290.28 లక్షల టన్నుల గోధుమలు ఉన్నాయి.

ముున్ముందు ఏమి ఉంది?

1) సాగుదారులు మరియు వినియోగదారుల ప్రయోజనాల మధ్య సమతుల్యతను సాధించేందుకు కనీస మద్దతు ధర ప్రయత్నిస్తుంది. ఆహార మరియు ఇతర వ్యవసాయ వస్తువుల ధరలు సహేతుకమైన స్థాయిలో ఉంచబడే విధంగా వినియోగదారుల ప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని రైతులకు న్యాయమైన రాబడిని అందించడానికి ప్రభుత్వ మద్దతు ధర విధానం ప్రయత్నిస్తుంది.

2) మెజారిటీ, ముఖ్యంగా చిన్న మరియు సన్నకారు రైతులకు అనేక సంవత్సరాలుగా వ్యవసాయం లాభసాటిగా మారలేదు. వారి ఆదాయం పెరగడం రైతుల ఆర్థిక ఇబ్బందులకు దీర్ఘకాలిక సమాధానం కావచ్చు. ఆదాయంలో ఈ పెరుగుదలను నిర్ధారించడానికి, గోధుమలు మరియు వరి విషయంలో చేసినట్లుగా, అన్ని ప్రధాన పంటలకు కనీస మద్దతు ధర వద్ద రైతులకు

ఖచ్చితంగా కొనుగోలు మరియు రాబడిని అందించడానికి సమర్థవంతమైన వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడంపై ప్రభుత్వం దృష్టి పెట్టాలి లేదా ఉత్పత్తి కారకాల ఖర్చులపై రాయితీలను పొడిగించాలి.

యుపిఐ లావాదేవీలపై రోజువారీ పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్‌ఫేస్ (యుపిఐ) ద్వారా వీలుకల్పించబడిన లావాదేవీలు రికార్డు గరిష్టాలను ఉల్లంఘించినందున, బ్యాంకులు రోజువారీ పరిమితులను ఎంచుకున్నాయి. ఇవి 2021లో నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎన్.పి.సి.ఐ) ద్వారా ఇప్పటికే విధించబడిన పరిమితుల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి.
2) పేమెంట్స్ ఇంటర్‌ఫేస్ జనాదరణ పొందడం కొనసాగిస్తున్నందున దాని సున్నితమైన పనితీరును కొనసాగించాలనే ఆలోచన ఉంది.

రోజువారీ పరిమితుల గురించి చర్చ ఏమిటి?

1) ప్రస్తుతం, వినియోగదారులు ఒకే రోజు గరిష్టంగా 20 లావాదేవీలు లేదా ఒకేసారి రూ. 1 లక్ష వరకు చేయవచ్చు. మూలధన మార్కెట్‌లు, వసూళ్లు (ఇతర బిల్లులు వంటివి), బీమా మరియు ఫార్వర్డ్ ఇన్‌వర్డ్ రెమిటెన్స్‌ల వంటి నిర్దిష్ట నిర్దిష్ట వర్గాల లావాదేవీలకు సంబంధించి ఈ పరిమితి రూ. 2 లక్షలుగా ఉంది.
   డిసెంబర్ 2021లో, ప్రతి లావాదేవీకి యుపిఐ ఆధారిత ఎ.ఎస్.బి.ఎ (అప్లికేషన్ సపోర్టెడ్ బై బ్లాక్డ్ అమౌంట్) ఐపిఓ మరియు రిటైల్ డైరెక్ట్ స్కీమ్‌ల పరిమితి రూ. 5 లక్షలకు పెంచబడింది.
2) ఇప్పుడు చర్చ బ్యాంకులు మరియు యాప్‌ల చుట్టూ తిరుగుతుంది, లావాదేవీల కోసం వారి స్వంత మార్గదర్శకాలతో ముందుకు వస్తుంది. ఉదాహరణకు, ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలోని రుణదాతలు పంజాబ్ నేషనల్ బ్యాంక్ మరియు బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా లావాదేవీల పరిమితిని చాలా తక్కువ అనగా రూ. 25,000గా నిర్ణయించాయి. పంజాబ్ నేషనల్ బ్యాంక్ యొక్క రోజువారీ పరిమితి రూ. 50,000.
   యాప్‌ల విషయానికొస్తే, ఇతర వాటితో పాటు, గూగుల్ పే వినియోగదారులు అన్ని యుపిఐ యాప్‌లలో ఒకే రోజులో పది సార్లు కంటే ఎక్కువసార్లు డబ్బు పంపడానికి ప్రయత్నిస్తే రోజువారీ పరిమితిని ఉల్లంఘించినట్లవుతుంది.
3) చెల్లింపుల ఇంటర్‌ఫేస్ దాని ఉనికిని విస్తరించేలా చూస్తోంది మరియు రోజువారీ జీవితంలో దాని పెరుగుతున్న వినియోగం, పరిమితులు అవసరమైన భద్రతా అవస్థాపనను మరియు దాని నిరంతరాయ పనితీరును నిర్వహించడానికి సహాయపడతాయి. ఇంటర్‌ఫేస్ దాని వినియోగ సందర్భాలను విస్తరించేలా చూస్తున్నందున ఇది కూడా ముఖ్యమైనది, అలాగే కాయిన్-వెండింగ్ మెషీన్‌ల కోసం ప్రతిపాదిత పైలట్ ప్రాజెక్ట్‌లో యుపిఐ ఫెసిలిటేటర్‌గా కూడా పిలవబడింది.

పరిశ్రమ ఏమనుకుంటున్నది?

1) డిజిటల్ చెల్లింపుల యాప్ ఫోన్ పే ప్రకారం, కస్టమర్ సౌలభ్యం మరియు సంభావ్య మోసం/ప్రమాద ఆందోళనలను సమతుల్యం చేయడానికి ఈ పరిమితులు నిర్ధారణ చేయబడ్డాయి. మూలధన మార్కెట్‌లు లేదా క్రెడిట్ కార్డ్ బిల్లు చెల్లింపులు వంటి సగటు లావాదేవీ విలువ ఎక్కువగా ఉన్న నిర్దిష్ట వర్గాలకు సంబంధించి ఎన్.పి.సి.ఐ విలువ పరిమితిని కూడా పెంచింది.
2) భవిష్యత్ వృద్ధిని ప్రభావితం చేసే కదలికల విషయానికొస్తే, పర్యావరణ వ్యవస్థలో భాగస్వాములందరూ, ఎన్.పి.సి.ఐ మరియు నియంత్రణదారులు యుపిఐ పై లావాదేవీలు మరియు విలువ పరిమితులను క్రమం తప్పకుండా సమీక్షిస్తారు మరియు అవసరమైన చోట అవసరమైన మార్పులను అమలు చేస్తారు.

యుపిఐకి సంబంధించి ఇటీవల ఎటువంటి ధోరణులు గమనించబడ్డాయి?

1) ఈ సంవత్సరం మేలో, యుపిఐని ఉపయోగించి చేయబడిన మొత్తం లావాదేవీల సంఖ్య 9,415.19 మిలియన్లకు పెరిగింది. అటువంటి లావాదేవీల ఉమ్మడి విలువ కూడా దాదాపు అదే విధంగా రూ. 14.89 లక్షల కోట్లకు పెరిగింది. పరిమాణం పరంగా, వ్యక్తి-నుండి-వ్యక్తికి (పీర్-టు-పీర్) వర్గం 4,045.48 మిలియన్ల వద్ద దాదాపు 43% వాటాను కలిగి ఉంది, విలువ పరంగా దాని వాటా రూ. 11.45 లక్షల కోట్లకు చేరుకుంది.
   వ్యక్తి-నుండి-వ్యక్తికి కేటగిరీలో, మెజారిటీ లావాదేవీలు

(54.2%) రూ.500 కంటే తక్కువ విలువలో ఉండగా, వ్యక్తి నుండి విక్రేత (పీర్-టు-మర్చంట్) కేటగిరీలో, అదే మొత్తం వాటా 84.3%గా ఉంది.

2) అయితే, ఈ సందర్భంలో గమనించవలసిన ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఫిబ్రవరి వరకు, నివేదించబడిన మొత్తం యుపిఐ మోసాల సంఖ్య కూడా గత ఆర్థిక సంవత్సరంతో పోల్చితే దాదాపు 13% పెరిగి 95,402కి చేరుకుంది. అయినప్పటికీ, ఇది మోసం నుండి విక్రయాల నిష్పత్తిలో 0.0015% క్షీణతతో ఉంది.

3) అందువల్ల, పెరుగుతున్న సంఘటనలను ఎదుర్కోవడానికి, పెరుగుతున్న పర్యావరణ వ్యవస్థలో మౌలిక సదుపాయాలను రక్షించాల్సిన అవసరం ఉంది.

అంతర్దృష్టి (ఆర్థిక చేరిక/సమ్మిళితం)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా గవర్నర్ అంతర్దృష్టి పేరుతో ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం (ఫైనాన్షియల్ ఇన్‌క్లూజన్) డ్యాష్‌బోర్డ్‌ను ప్రారంభించారు.

అంతర్దృష్టి గురించి

1) సంబంధిత పారామితులను సంగ్రహించడం ద్వారా ఆర్థిక చేరిక యొక్క పురోగతిని అంచనా వేయడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి డాష్‌బోర్డ్ అవసరమైన అంతర్దృష్టిని అందిస్తుంది.

2) ప్రస్తుతం ఆర్.బి.ఐ లో అంతర్గత ఉపయోగం కోసం ఉద్దేశించిన డ్యాష్‌బోర్డ్, బహుళ-భాగస్వామ్య విధానం ద్వారా మరింత ఎక్కువ ఆర్థిక చేరికకు వీలుకల్పిస్తుంది.

ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం గురించి

1) ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం అనేది సంస్థాగత సంస్థలచే పారదర్శక పద్ధతిలో సరసమైన ఖర్చుతో బలహీన సమూహాలకు అవసరమైన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు మరియు సేవలకు ప్రాప్యతను నిర్ధారించే ప్రక్రియ.

2) రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ద్వారా 2005లో అధికారికంగా భారతదేశంలో ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం అనే భావన మొదటిసారిగా ప్రవేశపెట్టబడింది.

3) ఆర్థిక చేరిక యొక్క లక్ష్యం ఈ క్రింది వాటిని అందించడం:

ఎ) చెల్లింపులు చేయడానికి మరియు స్వీకరించడానికి ఎటువంటి హంగులు లేని ప్రాథమిక బ్యాంకింగ్ ఖాతా

బి) పొదుపు సదుపాయాలు (పెట్టుబడి మరియు పెన్షన్‌తో సహా)

సి) ఈ ప్రాథమిక ఖాతాలతో అనుసంధానించబడిన సాధారణ ఋణ సదుపాయాలు మరియు ఓవర్‌డ్రాఫ్ట్‌లు

డి) రెమిటెన్స్, లేదా డబ్బు బదిలీ సౌకర్యాలు

ఇ) సూక్ష్మ బీమా (జీవిత) మరియు సూక్ష్మేతర బీమా (జీవిత మరియు ఇతర బీమా)

ఎఫ్) సూక్ష్మ పింఛను మరియు ఆర్థిక అక్షరాస్యత

ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం యొక్క ప్రాముఖ్యత

1) ఆర్థిక చేరిక ఆర్థిక వనరుల లభ్యతను బలపరుస్తుంది మరియు పేదలలో పొదుపు భావనను నిర్మిస్తుంది.

2) సమ్మిళిత వృద్ధికి ఆర్థిక చేరిక ఒక ప్రధాన అడుగు. ఇది అణగారిన జనాభా యొక్క మొత్తం ఆర్థిక అభివృద్ధికి సహాయపడుతుంది.

3) భారతదేశంలో, సవరించిన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు మరియు సేవలను అందించడం ద్వారా పేద మరియు వెనుకబడిన ప్రజల అభ్యున్నతికి సమర్థవంతమైన ఆర్థిక చేరిక అవసరం.

ఆర్థిక చేరికను సాధించడంలో సవాళ్లు:

ఎ. మెజారిటీ జనాభాలో ఆర్థిక నిరక్షరాస్యత

బి. పేదలు ఎక్కువగా అవ్యవస్థీకృత రుణంపై ఆధారపడటం

సి. శ్రామిక శక్తిలో నుండి మహిళలను వెలుపల ఉంచడం

డి. బ్యాంకులు గ్రామీణ ప్రాంతాలకు తక్కువ అందుబాటులో ఉండటం

ఇ. బ్యాంకుల నిరర్థక ఆస్తులు పెరుగుతూ ఉండటం

ఎఫ్. బ్యాంకుల కనబడని ఛార్జీలు పేదవారిని నిరుత్సాహపరచడం

ప్రధాన మంత్రి జన్ ధన్ యోజన (పిఎంజెడివై) గురించి

1) ఇది ఆర్థిక సేవలు, ప్రాథమిక పొదుపులు మరియు డిపాజిట్ ఖాతాలు, చెల్లింపులు, ఋణ, బీమా, పింఛనులకు సరసమైన పద్ధతిలో ప్రాప్యతను నిర్ధారించడంపై నేషనల్ మిషన్ ఆన్ ఫైనాన్షియల్

ఇన్‌క్లూజన్.

2) దీనిని ఆగస్టు 2014లో ప్రధాని మోదీ ప్రారంభించారు.

పిఎంజెడివై క్రింద ప్రయోజనాలు:

- ఎ) బ్యాంక్ ఖాతా లేని వ్యక్తుల కోసం ఒక ప్రాథమిక పొదుపు బ్యాంక్ ఖాతా తెరవబడుతుంది.
- బి) పిఎంజెడివై ఖాతాలలో కనీస నగదు నిల్వను నిర్వహించాల్సిన అవసరం లేదు.
- సి) పిఎంజెడివై ఖాతాలలో డిపాజిట్‌పై వడ్డీ లభిస్తుంది.
- డి) పిఎంజెడివై ఖాతాదారునికి రూపే డెబిట్ కార్డ్ అందించబడుతుంది.
- ఇ) పిఎంజెడివై ఖాతాదారులకు జారీ చేయబడిన రూపే కార్డ్‌తో రూ.1 లక్ష ప్రమాద బీమా సౌకర్యం (28 ఆగస్టు 2018 తర్వాత తెరిచిన కొత్త పిఎంజెడివై ఖాతాలకు రూ. 2 లక్షలకు పెంచబడింది) అందుబాటులో ఉంటుంది.
- ఎఫ్) అర్హత ఉన్న ఖాతాదారులకు రూ. 10,000 వరకు ఓవర్‌డ్రాఫ్ట్ సౌకర్యం అందుబాటులో ఉంది.
- జి) పిఎంజెడివై ఖాతాలు ప్రత్యక్ష ప్రయోజన బదిలీ (డిబిటి), ప్రధాన్ మంత్రి జీవన్ జ్యోతి బీమా యోజన (పిఎంజెజేబివై), ప్రధాన మంత్రి సురక్ష బీమా యోజన (పి.ఎం.ఎస్.బి.వై), అటల్ పెన్షన్ యోజన (ఎపివై), మైక్రో యూనిట్స్ డెవలప్‌మెంట్ రీఫైనాన్స్ ఏజెన్సీ (ముద్ర) బ్యాంక్ పథకానికి అర్హులు.

ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం సూచిక

1) ఆర్‌బిఐ 2021లో ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం సూచిక (ఫైనాన్షియల్ ఇన్‌క్లూజన్ ఇండెక్స్) ను ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం పరిధిని కొలవడానికి రూపొందించింది.

2) ఇది మూడు కోణాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది: ప్రాప్యత (35 శాతం), వినియోగం (45 శాతం), మరియు నాణ్యత (20 శాతం).

వాణిజ్య వేగాన్ని ప్రభావితం చేస్తున్నవి ఏవి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) మందగిస్తున్న ఆర్థిక వ్యవస్థ, ద్రవ్యోల్బణ అమరిక మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా కఠినమైన ద్రవ్య నియంత్రణల కారణంగా, భారతదేశ సరుకుల ఎగుమతులు ఏప్రిల్‌లో సంవత్సరానికి 12.7% తగ్గి 34.66 బిలియన్ డాలర్లకు పడిపోయాయి - ఇది ఆరు నెలల కనిష్టం. ఇదే కాలంలో దిగుమతులు 14% తగ్గి 49.90 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకున్నాయి.

2) దిగుమతులు మరియు ఎగుమతుల పతనం భారతదేశానికి మాత్రమే పరిమితం కాదు ఎందుకంటే ఇతర దేశాలు కూడా ఇదే విధమైన క్షీణతను నమోదు చేశాయి. ఇది ప్రపంచ డిమాండ్ మందగించడం అనే భావనను ధృవీకరిస్తుంది.

ప్రపంచ వాణిజ్యంలో ప్రస్తుత అంతర్లీన ధోరణులు ఏమిటి?

1) ప్రపంచ వాణిజ్యానికి సంబంధించి గమనింపబడిన ముఖ్యమైన ఎదురుగాలులు - ప్రపంచవ్యాప్తంగా బలహీనమైన ఆర్థిక కార్యకలాపాలు, ద్రవ్యోల్బణం మరియు ద్రవ్య విధానాల కఠినతరం, రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం కారణంగా సరఫరా గొలుసులకు అంతరాయం మరియు అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థల్లో అనేక ఆర్థిక సంస్థల పతనం కారణంగా ఆర్థిక అస్థిరత.

2) తూర్పు ఐరోపాలో కొనసాగుతున్న సంఘర్షణ ఇంధన వనరులు, ఆహారం మరియు వస్తువుల ధరలపై ప్రభావం చూపుతూనే ఉంది. వరల్డ్ ట్రేడ్ ఆర్గనైజేషన్ గమనించినట్లుగా, గత సంవత్సరం నాల్గవ త్రైమాసికం నాటికి ఆహారం మరియు ఇంధన ధరలు యుద్ధ సమయంలో గరిష్టానికి చేరుకుని మళ్ళీ కొంచెం తగ్గినప్పటికీ, అవి చారిత్రక ప్రమాణాల ప్రకారం అధికంగానే ఉన్నాయి మరియు పేర్కొన్న కాలంలో వాస్తవ ఆదాయాలు మరియు దిగుమతి డిమాండ్‌ను తగ్గించడం కొనసాగించాయి. ఐరోపాలో శీతాకాలపు నెలలలో ఇంధన ధరల ప్రభావం బలంగా ఉంది, ఎందుకంటే రష్యా పై ఆంక్షలకు ముందు అది యూరప్‌కు అతిపెద్ద ఇంధన సరఫరాదారులలో ఒకటి. రష్యా నుండి గ్యాస్ రవాణా నిలిచిపోవడంతో యూఎస్, ఖతార్, నార్వే మరియు అల్జీరియాతో సహా ఇతర సరఫరాదారులకు మారడం ద్వారా యూరప్ ప్రతిస్పందించింది. ఇది జపాన్ వంటి ఇతర చోట్ల ద్రవీకృత సహజ వాయువు ధరలను పెంచింది, ఇక్కడ గత ఏడాది జనవరి నుండి ఈ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి మధ్య ధరలు రెట్టింపు అయ్యాయి.

3) మార్చి నుండి యూఎస్ లోని మూడు బ్యాంకులు (సిలికాన్

వ్యాలీ బ్యాంక్, సిగ్నేచర్ బ్యాంక్ మరియు ఫస్ట్ రిపబ్లిక్ బ్యాంక్) తో పాటు క్రిప్టో ఎక్స్ఛేంజ్ ఎఫ్.టి.ఎక్స్ (నవంబర్ 2022) వంటి ఆర్థిక సంస్థల పతనం మరియు క్రెడిట్ సూసీపై విశ్వాసం కోల్పోవడం పరిస్థితిని మరింత దిగజార్చింది.

4) యునైటెడ్ నేషన్స్ కాన్ఫరెన్స్ ఆన్ ట్రేడ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ దాని తాజా అప్‌డేట్‌లో (ఏప్రిల్‌లో) ముగిసినట్లుగా, ఈ సంఘటనలు ఇప్పటికే మందగిస్తున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఆర్థిక అంటువ్యాధి యొక్క భయాన్ని పెంచాయి.

మనం ఏమి గమనిస్తున్నాము?

1) యూఎస్ మరియు చైనా తర్వాత యూరోపియన్ యూనియన్ భారతదేశం యొక్క మూడవ అతిపెద్ద వాణిజ్య భాగస్వామి. యూరోపియన్ ఆర్థిక ముందస్తు అంచనా సెప్టెంబరులో ఏర్పడిన "మాంద్యం నుండి తృటిలో తప్పించుకుంటుంది" అని పేర్కొంది. అంతేకాకుండా, యూరో ప్రాంతంలో తాజాగా ప్రచురించిన గణాంకాల ప్రకారం, మే నెలలో ఆహారం, ఆల్కహాల్ మరియు పొగాకు అత్యధిక వార్షిక ద్రవ్యోల్బణ రేటును చవిచూసింది, ఆ తర్వాత ఇంధనేతర పారిశ్రామిక వస్తువులు, సేవలు మరియు విద్యుత్ నిలిచాయి.

2) యూఎస్ విషయానికొస్తే, మేలో, ఫెడ్ ఛైర్మన్ జెరోమ్ పావెల్ ప్రకారం ద్రవ్యోల్బణం గత సంవత్సరం మధ్య నుండి "కొంతవరకు" తగ్గించబడింది. ఏది ఏమైనప్పటికీ, ద్రవ్యోల్బణం ఒత్తిడి అధిక స్థాయిలో కొనసాగింది, అది "చాలా దూరం వెళ్ళాలి'' అనే అంచనాలతో 2%కి తగ్గుతుంది.

3) ఎస్ అండ్ పి ద్వారా సంకలనం చేయబడిన జెపి మోర్గాన్ గ్లోబల్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ పర్చేజింగ్ మేనేజర్స్ ఇండెక్స్, మేలో 49.6 గా నమోదు చేయబడింది - ఇది వరుసగా మూడవ నెలలో మార్పు లేకుండా మరియు వ్యాపార పరిస్థితుల స్వల్ప క్షీణతను సూచిస్తుంది. తయారీ వ్యాపార పరిస్థితులను అంచనా వేయడానికి ఈ సూచిక ఉపయోగించబడుతుంది.

ఇవి వాణిజ్యానికి ఎలా సంబంధం కలిగి ఉన్నాయి?

1) సరళంగా చెప్పాలంటే, ఆర్థిక మందగమనం సమయంలో, అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం అనగా ఎగుమతులు మరియు దిగుమతులు రెండూ, వస్తువులు మరియు సేవలకు మొత్తం డిమాండ్ తగ్గినందున బాగా పడిపోతుంది. విచక్షణతో కూడిన వ్యయం పట్ల విరక్తి ఉంది, ఇది ముఖ్యంగా కొన్ని దిగుమతులు మరియు వాయిదా వేయదగిన ఖర్చులపై ఆధారపడి ఉంటుంది.
ఈ నేపథ్యంలోనే 2023లో పెట్రోలియం ఉత్పత్తులతో పాటు ఇంజినీరింగ్ వస్తువులు, రత్నాలు మరియు ఆభరణాలు, రసాయనాలు మరియు రెడీమేడ్ వస్త్రాలు మరియు ప్లాస్టిక్‌ల ఎగుమతులు తగ్గాయి లేదా తక్కువ వృద్ధి చెందాయి.

2) అదేవిధంగా, ద్రవ్యోల్బణం, ముఖ్యంగా ఆహారం మరియు ఇంధనం వంటి నిత్యావసరాల ధరలలో అసమాన పెరుగుదల ఒక వ్యక్తి యొక్క కొనుగోలు శక్తిని క్షీణింపజేస్తుంది. అయినప్పటికీ, దేశంలోని ప్రజలు తమ స్వదేశీ ఉత్పత్తుల కంటే చౌకగా ఉన్నట్లయితే వాటిని కొనుగోలు చేయడానికి మొగ్గు చూపవచ్చు, అయితే ఇక్కడే మార్పిడి రేటును భర్తీ చేయడానికి సంభావ్యతను కలిగి ఉంటుంది. అదనంగా, ద్రవ్యోల్బణం అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశానికి మూలధన ప్రవాహాన్ని కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది.

3) ముఖ్యమైనది, జీడీపీలో కలిపి వస్తువులు మరియు సేవల ఎగుమతుల వాటా 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 21.4%గా ఉంది.

టాంపూన్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా రుతుక్రమంలో ఉన్న స్త్రీలు మరియు బాలికలలో నాలుగింట ఒక వంతు మంది అనగా దాదాపు 500 మిలియన్ల మంది శానిటరీ ప్యాడ్‌లను కొనుగోలు చేయలేని కారణంగా వారి రుతుక్రమ కాలంలో చాలా కష్టపడుతున్నారు.

2) ''రుతుక్రమ పేదరికం'' గురించిన ఆందోళన ప్రపంచవ్యాప్తంగా టాంపూన్ పన్ను అని పిలవబడే పన్ను రద్దు కోసం పిలుపునిచ్చే ప్రచారాలకు ఆజ్యం పోసింది. ఈ పన్ను చాలా దేశాలు శానిటరీ ప్యాడ్‌లు, టాంపూన్లు, ప్యాంటీ లైనర్లు మరియు మెన్స్ట్రువల్ కప్పులు వంటి వస్తువులపై వసూలు చేసే విలువ ఆధారిత పన్ను వంటి

వినియోగ పన్నులను సూచిస్తుంది.

3) కొన్ని దేశాల్లో, రుతుక్రమ ఉత్పత్తులు వ్యాట్ ప్రయోజనాల కోసం అనవసరమైన వస్తువులుగా పరిగణించబడతాయి, అయితే టాయిలెట్ పేపర్, కండోమ్‌లు మరియు ఓవర్-ది-కౌంటర్ మందులతో సహా కొన్ని వస్తువులు పూర్తి పన్ను రహితంగా ఉంటాయి లేదా తక్కువ లెవీని కలిగి ఉంటాయి.

టాంపూన్ పన్నును ఏ దేశాలు రద్దు చేశాయి?

1) థామ్సన్ రాయిటర్స్ ఫౌండేషన్ పరిశోధన ప్రకారం, కెన్యా 2004లో శానిటరీ ప్యాడ్‌లు మరియు టాంపూన్ లపై వ్యాట్ ని రద్దు చేసిన మొదటి దేశంగా అవతరించింది.
టాంపూన్ పన్నును రద్దు చేయడానికి చట్టాలను ఆమోదించిన తాజా దేశాలలో మెక్సికో, బ్రిటన్ మరియు నమీబియా ఉన్నాయి. మరో 10 దేశాలు శానిటరీ ఉత్పత్తులను పన్ను-మినహాయింపు వస్తువులుగా గుర్తించాయి లేదా వాటిని తయారు చేయడానికి ఉపయోగించే దిగుమతి చేసుకున్న ముడి పదార్థాలపై పన్నును మినహాయించాయి.

2) పీరియడ్ పేదరికానికి వ్యతిరేకంగా వాదించేవారు సాధారణంగా శానిటరీ ఉత్పత్తులపై వ్యాట్ ను రద్దు చేయాలని ప్రచారం చేస్తారు, దీని అర్థం ఉత్పత్తిదారులు ముడి పదార్థాలపై పన్నులను తిరిగి క్లెయిమ్ చేయవచ్చు, తుది ఉత్పత్తిని నిజంగా పన్ను రహితంగా మార్చవచ్చు. టాంజానియా మరియు నికరాగ్వా కూడా పీరియడ్ ఉత్పత్తులపై పన్నును రద్దు చేసినప్పటికీ, రెండు దేశాలు 2019లో దానిని తిరిగి ప్రవేశపెట్టాయి.

3) ప్రధానంగా యూరప్‌లో, 17 దేశాలు శానిటరీ ఉత్పత్తులపై వ్యాట్‌ని తగ్గించాయి, ఈ సంవత్సరం ఇటలీ తాజాగా తగ్గింపు చేసింది.
ఐరోపా సమాఖ్య గత సంవత్సరం సభ్యదేశాలు శానిటరీ ఉత్పత్తులపై వ్యాట్‌ను 5% తగ్గించడానికి మాత్రమే అనుమతించే ఆదేశాన్ని సవరించింది. మార్పు అంటే దేశాలు ఇప్పుడు కొన్ని వస్తువులపై తక్కువ పన్ను రేట్లను వర్తింపజేయవచ్చు.

4) టాంపూన్ ట్యాక్స్ మార్గదర్శి అయిన కెన్యాలో, పాఠశాలల్లో పీరియడ్ ఉత్పత్తుల ఉచిత పంపిణీ వార్షిక బడ్జెట్‌లో చేర్చబడింది, అయితే ప్రచారకులు సరఫరా అస్తవ్యస్తంగా ఉందని చెప్పారు. ఆఫ్రికాలోని ఇతర ప్రాంతాలలో, దక్షిణాఫ్రికా, బోట్స్వానా మరియు జాంబియాలో పాఠశాల విద్యార్థినులకు ఉచిత ప్యాడ్‌లు అందించబడతాయి.

టాంపూన్ పన్నులను రద్దు చేయడానికి కొన్ని దేశాలు ఎందుకు ఇష్టపడవు?

1) వ్యాట్ అనేది ప్రభుత్వాలకు ముఖ్యమైన ఆదాయ వనరు - మరియు అనేక దేశాలు ఇప్పటికీ టాంపోన్ పన్నును కలిగి ఉండటానికి కారణం ఇదే. ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ ఎకనామిక్ కో-ఆపరేషన్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ కి చెందిన దేశాలలో, వ్యాట్ ఆదాయం 2020లో వారి స్థూల జాతీయోత్పత్తిలో 6.7% వాటాను కలిగిఉంది.

2) వ్యాట్ రేట్లు దేశం నుండి దేశానికి కెనడాలో 5% నుండి హంగేరిలో 27% వరకు విస్తృతంగా మారుతూ ఉంటాయి మరియు ప్రభుత్వాలు తరచుగా లెవీ నుండి మినహాయించబడిన ముఖ్యమైన వస్తువుగా పరిగణించబడే విభిన్న నిర్వచనాలను కలిగి ఉంటాయి.

3) దాదాపు 24 యూఎస్ రాష్ట్రాలలో, రుతుక్రమ ఉత్పత్తులు ఇప్పటికీ అన్ని వినియోగ వస్తువులు మరియు సేవలపై విధించబడే వ్యాట్ కి సమానమైన సాధారణ అమ్మకపు పన్నుని కలిగి ఉంటాయి. అనేక ఇతర యూఎస్ రాష్ట్రాలలో అలాంటి పన్ను లేదు.

4) ఋతుస్రావం ఒక నిషిద్ధ అంశంగా ఉన్న దేశాల్లో, చట్టసభ సభ్యులు మరియు విధాన రూపకర్తలు రుతుక్రమ ఉత్పత్తుల స్థోమత గురించి చర్చను ప్రారంభించడంలో పెద్దగా ఆసక్తి చూపడం లేదని కూడా భావించబడుతున్నది.

తర్వాత ఏమిటి?

1) యునైటెడ్ స్టేట్స్‌లో, టెక్సాస్ వంటి రాష్ట్రాల్లో ఇప్పటికీ అమ్మకపు పన్నును తొలగించడానికి రాజకీయ సంకల్పం పెరుగుతోందని పన్ను రద్దు మద్దతుదారులు తెలిపారు, ఇక్కడ దానిని రద్దు చేసే బిల్లు మార్చిలో ప్రాథమిక ఆమోదం పొందింది.

2) చిలీ నుండి చెక్ రిపబ్లిక్ వరకు పన్నును తగ్గించే ప్రయత్నాలు కొనసాగుతున్నాయి, అలాగే మెక్సికోలోని గౌరవప్రదమైన రుతుక్రమం చట్టం వంటి పాఠశాలల్లో ఉచిత ఉత్పత్తులను పంపిణీ చేయడానికి బిల్లులు కొనసాగుతున్నాయి. కొంతమంది మహిళా హక్కుల కార్యకర్తలు ఉచిత ప్యాడ్‌ల పంపిణీ అంతిమంగా రుతుక్రమ ఉత్పత్తులకు ప్రాప్యతని నిర్ధారించడానికి ఏకైక

మార్గం అని పేర్కొంటారు.

3) 2022లో, కమ్యూనిటీ సెంటర్‌లు, యూత్ క్లబ్‌లు మరియు ఫార్మసీలు వంటి నియమించబడిన బహిరంగ ప్రదేశాలలో టాంపూన్‌లు మరియు శానిటరీ ప్యాడ్‌లను ఉచితంగా మరియు అందుబాటులో ఉంచిన మొదటి దేశంగా స్కాట్లాండ్ అవతరించింది.

రైల్వేలో ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్‌లాకింగ్ సిస్టమ్ అంటే ఏమిటి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఒడిశాలోని బాలాసోర్ జిల్లాలో గత వారం రెండు ఎక్స్‌ప్రెస్ రైళ్లు మరియు ఒక గూడ్స్ రైలుతో కూడిన భయంకరమైన రైలు ప్రమాదంలో 275 మంది ప్రయాణికులు మరణించారు మరియు 1,000 మందికి పైగా గాయపడిన తర్వాత రైల్వేలు ఉపయోగించే ఎలక్ట్రానిక్ ట్రాక్ మేనేజ్‌మెంట్ సిస్టమ్ పరిశోధనల కేంద్రంగా మారింది.

2) రైల్వే మంత్రి ప్రకారం "ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్‌లాకింగ్ మరియు పాయింట్ మెషీన్‌లో చేసిన మార్పు" ప్రమాదానికి దారితీసింది. ఆదివారం, రైల్వే బోర్డు తన ప్రాథమిక విచారణలో ప్రమాదానికి ప్రధాన కారణం "సిగ్నలింగ్ జోక్యం" అని గుర్తించినందున సిబిఐ దర్యాప్తును సిఫార్సు చేసింది.

3) కవచ్ అనేది భారతీయ పరిశ్రమ సహకారంతో రీసెర్చ్ డిజైన్ అండ్ స్టాండర్డ్స్ ఆర్గనైజేషన్ ద్వారా స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేయబడిన స్వయంచాలక రైళ్ల రక్షణ (ఆటోమేటిక్ ట్రైన్ ప్రొటెక్షన్) వ్యవస్థ. ఇది రెడ్ సిగ్నల్స్ దాటి వెళ్లకుండా రైళ్లను నిరోధించడం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం మరియు తద్వారా ఢీకొనడాన్ని నివారించడం చేస్తుంది.

ఇంటర్‌లాకింగ్ సిస్టమ్ అంటే ఏమిటి?

1) రైల్వే సిగ్నలింగ్‌లో ఇంటర్‌లాకింగ్ అంతర్భాగం. ఇది నియంత్రిత ప్రాంతం గుండా రైళ్లు సురక్షితంగా కదులుతున్నాయని నిర్ధారించడానికి రైళ్ల కదలికను నియంత్రించే యంత్రాంగాన్ని సూచిస్తుంది. సిస్టమ్ అనేది సిగ్నల్‌లు మరియు పాయింట్ల అమరిక, ఇది యాంత్రికంగా లేదా ఎలక్ట్రికల్‌గా లేదా రెండూ పరస్పరం అనుసంధానించబడి ఉండవచ్చు, ఇది ఒక రైలు మరొక రైలు మార్గంలో రాకుండా సురక్షితంగా ఒక ట్రాక్ లేదా జంక్షన్ నుండి మరొక ట్రాక్‌కి వెళ్లేలా పనిచేస్తుంది.

2) ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్‌లాకింగ్ అనేది రైళ్ల కదలిక మరియు ట్రాక్‌ల కాన్ఫిగరేషన్‌ను నిర్వహించడానికి ఎలక్ట్రానిక్ భాగాలను ఉపయోగించే అధునాతన సిగ్నలింగ్, కంప్యూటర్ ఆధారిత వ్యవస్థ. ఒకే ట్రాక్‌పై ఒకేసారి రెండు రైళ్లు నడవకుండా ఉండేలా సాఫ్ట్‌వేర్ ఆధారంగా రూపొందించిన కృత్రిమ మేధస్సు ముందున్న మార్గం ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే రైలు ముందుకు వెళ్లేలా ఇది నిర్ధారిస్తుంది. ఈ వ్యవస్థ సంప్రదాయ రిలే ఇంటర్‌లాకింగ్ సిస్టమ్‌కు ప్రత్యామ్నాయం. గత సంవత్సరం నాటికి, భారతదేశంలోని 2,888 స్టేషన్‌లు ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్‌లాకింగ్ సిస్టమ్‌ను కలిగి ఉన్నాయి. ఇవి భారతీయ రైల్వే నెట్‌వర్క్‌లో 45.5% ఉన్నాయి.

3) ప్రమాదం జరిగిన ప్రభావిత మార్గం కూడా ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్‌లాకింగ్ వ్యవస్థను కలిగి ఉంది.

4) ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్‌లాకింగ్ వ్యవస్థ కోరమాండల్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌ను లూప్ ట్రాక్‌కు తరలించకుండా ఎందుకు నిరోధించలేదు అంటే సీనియర్ రైల్వే అధికారులు "ఎర్రర్ ప్రూఫ్" మరియు "ఫెయిల్ సేఫ్" సిస్టమ్‌ను తారుమారు చేసి ఉండవచ్చని పేర్కొన్నారు. దీన్ని 'ఫెయిల్ సేఫ్' సిస్టమ్ అంటారు కాబట్టి అది ఫెయిల్ అయినా సిగ్నల్స్ అన్నీ ఎర్రగా మారి రైళ్ల రాకపోకలన్నీ ఆగిపోతాయి.

కవచ్ వ్యవస్థను అర్థం చేసుకోవడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఒడిశాలోని బాలాసోర్ జిల్లాలోని బహనాగ బజార్ రైల్వే స్టేషన్‌లో జూన్ 2న జరిగిన ఘోర రైలు ప్రమాదంలో 288 మందికి పైగా ప్రయాణికులు మరణించడం అటువంటి విషాదాలను నివారించడానికి అవసరమైన భద్రతా యంత్రాంగాలపై తీవ్ర దృష్టి సారించింది.

కవచ్ అంటే ఏమిటి?

1) కవచ్ అనేది భారతీయ పరిశ్రమ సహకారంతో రీసెర్చ్ డిజైన్ అండ్ స్టాండర్డ్స్ ఆర్గనైజేషన్ ద్వారా స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేయబడిన ఆటోమేటిక్ ట్రైన్ ప్రొటెక్షన్ వ్యవస్థ.

2) భారతీయ రైల్వేల అంతటా రైలు కార్యకలాపాలలో భద్రతను సాధించడానికి దక్షిణ-మధ్య రైల్వే ద్వారా ప్రయోగ పరీక్షలు చేయబడ్డాయి. ఇది భద్రతా సమగ్రత స్థాయి (సేఫ్టీ ఇంటెగ్రిటీ లెవల్)-4 ప్రమాణాలతో కూడిన అత్యాధునిక ఎలక్ట్రానిక్ సిస్టమ్.

3) ఇది రెడ్‌లో సిగ్నల్‌ను దాటకుండా రైళ్లను నిరోధించడం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం (ఇది ప్రమాదాన్ని సూచిస్తుంది) మరియు ఢీకొనడాన్ని నివారించడం చేస్తుంది. వేగ పరిమితుల ప్రకారం రైలును నియంత్రించడంలో డ్రైవర్ విఫలమైతే ఇది రైలు బ్రేకింగ్ సిస్టమ్‌ను ఆటోమేటిక్‌గా యాక్టివేట్ చేస్తుంది.
అదనంగా, ఇది ఫంక్షనల్ కవచ్ సిస్టమ్‌లతో కూడిన రెండు లోకోమోటివ్‌లు ఢీకొనడాన్ని నివారిస్తుంది.

4) ఈ వ్యవస్థ అత్యవసర పరిస్థితుల్లో ఎస్ఓఎస్ సందేశాలను కూడా ప్రసారం చేస్తుంది. నెట్‌వర్క్ మానిటర్ సిస్టమ్ ద్వారా రైలు కదలికల యొక్క కేంద్రీకృత ప్రత్యక్ష పర్యవేక్షణ దీనిలోని అదనపు ఫీచర్.

5) 'కవచ్' అనేది చౌకైన, ధృవీకరణ పొందిన సాంకేతికతలలో ఒకటి. దీనిలో లోపం సంభావ్యత 10,000 సంవత్సరాలలో ఒకటి ఉంటుంది.

6) షాలిమార్-చెన్నై కోరమాండల్ ఎక్స్‌ప్రెస్ మరియు యశ్వంత్‌పూర్-హౌరా ఎక్స్‌ప్రెస్ రెండింటిలోను కవచ్ వ్యవస్థ అమర్చబడలేదు. హౌరా-ఖరగ్‌పూర్-చెన్నై మార్గంలో కవచ్ వ్యవస్థ ప్రాజెక్ట్ ఇంకా అమలు కాలేదు.

4) అయితే, ఆపరేషన్ మరియు బిజినెస్ డెవలప్‌మెంట్, రైల్వే బోర్డు సీనియర్ సభ్యుని ప్రకారం, రైలు చాలా ఎక్కువ వేగంతో ప్రయాణిస్తున్నందున ప్రతిచర్య సమయం మరియు దూరం చాలా తక్కువగా ఉందని వాదించారు. అతివేగంగా వెళ్లే వాహనం ముందు అకస్మాత్తుగా ఏదైనా అడ్డంకి వస్తే, ప్రపంచంలోని ఏ సాంకేతికత కూడా ప్రమాదాన్ని నిరోధించలేదు.

కవచ్ ఎక్కడ అమలు చేయబడింది?

1) దక్షిణ-మధ్య రైల్వేలోని సికింద్రాబాద్ డివిజన్‌లోని లింగంపల్లి-వికారాబాద్ సెక్షన్‌లో గుల్లగూడ-చిట్‌గిద్ద రైల్వే స్టేషన్‌ల మధ్య కవచ్ పనితీరు వ్యవస్థను గత మార్చిలో కేంద్ర రైల్వే మంత్రి పరిశీలించారు.

2) దక్షిణ-మధ్య రైల్వే జోన్ కవచ్ అమలులో అగ్రగామి. ఈ ఏడాది మార్చి వరకు 77 లోకోమోటివ్‌లు మరియు 135 స్టేషన్లలో ఈ జోన్ పరిమితుల్లో కవాచ్ వ్యవస్థ 1,465 కి.మీలో ఉంది.

3) అదనంగా, సికింద్రాబాద్‌కు చెందిన ఇండియన్ రైల్వేస్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సిగ్నల్ ఇంజనీరింగ్ అండ్ టెలికమ్యూనికేషన్స్ (ఇరిసెట్) కవచ్ కోసం 'సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్'ని నిర్వహిస్తోంది. కవచ్‌పై రైల్వే సిబ్బందికి శిక్షణ ఇవ్వడానికి రైల్వే బోర్డు ద్వారా ఇరిసెట్ తప్పనిసరి చేయబడింది. ఈ ఇన్స్టిట్యూట్ యొక్క కవచ్ ల్యాబ్ ఏడాది పొడవునా శిక్షణా కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తుంది.

ఏంజెల్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, యుఎస్, యుకె, ఫ్రాన్స్, ఆస్ట్రేలియా, జపాన్‌తో సహా 21 దేశాల పెట్టుబడిదారులకు అన్‌లిస్టెడ్ భారత స్టార్టప్‌లలో పెట్టుబడి కోసం ఏంజెల్ ట్యాక్స్ నుండి మినహాయింపు ఇచ్చారు.

ఏంజెల్ టాక్స్ అంటే ఏమిటి?

1) కొన్ని అన్‌లిస్టెడ్ కంపెనీలు కార్యాచరణలో చాలా బాగా పనిచేస్తున్నాయి మరియు మొదటి షేర్లు జారీ చేయబడినప్పుడు పెట్టుబడిదారులు అలాంటి కంపెనీల షేర్లను కొనుగోలు చేయడానికి వేచి ఉంటారు.

2) అటువంటి పరిస్థితిలో, కంపెనీ, దాని బ్రాండ్ విలువ మరియు మార్కెట్ అంచనాలను తెలుసుకుని, ఎక్కువ ధరకు లేదా మార్కెట్‌లో పోల్చదగిన స్టాక్‌ను మంజూరు చేసిన దాని కంటే ఎక్కువ ధరకు షేర్లను జారీ చేయవచ్చు.

3) ఇది స్టార్టప్ కోసం ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది మరియు సంబంధిత ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించి 'ఇతర వనరుల నుండి వచ్చే ఆదాయం' శీర్షిక కింద ఆదాయపు పన్నుకు లోబడి ఉంటుంది.

4) ఇది లిస్టెడ్ కంపెనీలు (రీడ్-స్టార్టప్‌లు) వాటాల జారీ ద్వారా సేకరించే మూలధనంపై బాధ్యతగా తప్పనిసరిగా చెల్లించవలసిన పన్ను.

5) ఏంజెల్ ట్యాక్స్ మొదటిసారిగా 2012లో ప్రవేశపెట్టబడింది.

సవరణ

1) తాజా సవరణతో, కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు విదేశీ పెట్టుబడిదారులను కూడా పరిధిలోకి తీసుకురావాలని ప్రతిపాదించింది, అంటే ఒక స్టార్టప్ విదేశీ పెట్టుబడిదారుల నుండి నిధులను సేకరించినప్పుడు, అది కూడా ఇప్పుడు ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది మరియు పన్ను విధించబడుతుంది.
2) కేంద్ర ప్రత్యక్ష పన్నుల బోర్డు (సిబిడిటీ) అనేది సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ రెవెన్యూ యాక్ట్, 1963 కింద పనిచేసే ఒక చట్టబద్ధమైన అధికారం. బోర్డు అధికారులు వారి ఎక్స్-అఫీషియో హోదాలో కూడా ప్రత్యక్ష పన్నుల విధింపు మరియు వసూళ్లకు సంబంధించిన విషయాలతో వ్యవహరించే మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క విభాగంగా పని చేస్తారు.
3) మినహాయించబడిన సంస్థలు:
   ఎ) కేంద్ర బ్యాంకులు, సార్వభౌమ సంపద నిధులు, అంతర్జాతీయ లేదా బహుపాక్షిక సంస్థలు వంటి ప్రభుత్వం మరియు ప్రభుత్వ సంబంధిత పెట్టుబడిదారులుబీ లేదా ప్రభుత్వ నియంత్రణలో ఉన్న సంస్థలతో సహా ఏజెన్సీలుబీ లేదా ప్రభుత్వం యొక్క ప్రత్యక్ష లేదా పరోక్ష యాజమాన్యం 75 శాతం లేదా అంతకంటే ఎక్కువ ఉంటేబీ మరియు
   బి) బీమా వ్యాపారంలో పాలుపంచుకున్న బ్యాంకులు లేదా సంస్థలు, అటువంటి సంస్థ స్థాపించబడిన లేదా విలీనం చేయబడిన లేదా నివాసి అయిన దేశంలో వర్తించే నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుంది.
4) భారతదేశంలో విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులలో ప్రధాన భాగం అయిన సింగపూర్, నెదర్లాండ్స్ మరియు మారిషస్ వంటి దేశాలు మినహాయింపు జాబితాలో చేర్చబడలేదు.

దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

1) ఈ దేశాల జాబితాను స్పష్టంగా పేర్కొనడం ద్వారా, దృఢమైన నియంత్రణ ఫ్రేమ్‌వర్క్‌లను కలిగి ఉన్న దేశాల నుండి భారతదేశంలోకి మరిన్ని విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులను ఆకర్షించాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
2) లెక్కల్లో చూపని డబ్బు చలామణిని నిరోధించడానికి ఎఫ్‌డిఐని ఏంజెల్ ట్యాక్స్ పరిధిలోకి తీసుకురావాలనే ప్రభుత్వ తొలి ఉద్దేశంతో ఈ చర్య అనుగుణంగా ఉంది.
3) కాబట్టి, కఠినమైన మరియు ప్రభావవంతమైన నియంత్రణ ఫ్రేమ్‌వర్క్‌లు ఉన్న దేశాలలో నివసించే నియంత్రిత సంస్థల నుండి పెట్టుబడులను మినహాయించడం ఒక తార్కిక ప్రయోజనాన్ని అందిస్తుంది.

గెయిన్స్ 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, గార్డెన్ రీచ్ షిప్‌బిల్డర్స్ అండ్ ఇంజనీర్స్ (జిఆర్ఎస్ఈ) లిమిటెడ్ గెయిన్స్ 2023ని ప్రారంభించింది.

గెయిన్స్ 2023 అంటే ఏమిటి?

★ గెయిన్స్ 2023 (జిఆర్ఎస్ఈ యాక్సిలరేటెడ్ ఇన్నోవేషన్ నర్చరింగ్ స్కీమ్ - 2023) అనేది స్టార్టప్‌ల ద్వారా నౌకా నిర్మాణంలో సాంకేతిక పురోగతికి సంబంధించి వినూత్న పరిష్కారాల అభివృద్ధిని గుర్తించడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి ఒక స్టార్టప్ సవాలు.

గార్డెన్ రీచ్ షిప్‌బిల్డర్స్ అండ్ ఇంజనీర్స్ లిమిటెడ్ (జిఆర్ఎస్ఈ) గురించి

1) ఇది కేటగిరీ 1 మినీ రత్న ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ మరియు రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉంది.
2) జిఆర్ఎస్ఈ భారతదేశంలోని ప్రముఖ షిప్‌యార్డ్‌లలో ఒకటి. ఇది వాణిజ్య మరియు నౌకాదళ నౌకలను నిర్మిస్తుంది మరియు మరమ్మత్తు చేస్తుంది. జిఆర్ఎస్ఈ ఎగుమతి నౌకలను కూడా నిర్మిస్తుంది.
3) ఇది 100 యుద్ధనౌకలను నిర్మించిన మొదటి భారతీయ షిప్‌యార్డ్ మరియు స్టాక్ ఎక్స్ఛేంజ్‌లలో జాబితా చేయబడిన మొదటి రక్షణరంగ షిప్‌యార్డ్.
4) ఇది కోల్‌కతాలోని హూగ్లీ నది తూర్పు ఒడ్డున 1884లో స్థాపించబడింది.

ఓపెన్ నెట్‌వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) "ఇ-కామర్స్‌ను ప్రజాస్వామ్యీకరించడానికి" మరియు "యాజమాన్య ఇ-కామర్స్ సైట్‌లకు ప్రత్యామ్నాయాలను అందించడానికి" ఈ సంవత్సరం ఓపెన్ నెట్‌వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్ (ఓ.ఎన్.డి.సి) ని అధికారికంగా

ప్రారంభించాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం చూస్తోంది.

2) ఓ.ఎన్.డి.సి ప్లాట్‌ఫారమ్‌లో చేరాలని ప్రభుత్వం కంపెనీలను కోరినప్పటికీ, అమెజాన్ మరియు ఫ్లిప్‌కార్ట్ వంటి ప్రధాన ఇ-కామర్స్ సంస్థలు దీనిలోకి రావడానికి ఇష్టపడలేదు. వాణిజ్య మంత్రి ఇటీవల ఈ కంపెనీలను త్వరలో ఓ.ఎన్.డి.సిలో చేరాలని లేదా వెనుకబడిపోయే ప్రమాదం ఉందని కోరారు.

ఓ.ఎన్.డి.సి అంటే ఏమిటి?

1) ఇ-కామర్స్ మార్కెట్ యొక్క ప్రాథమిక నిర్మాణాన్ని ప్రస్తుత "వేదిక కేంద్రీకృత నమూనా (ప్లాట్‌ఫారమ్-సెంట్రిక్ మోడల్)" నుండి "బహిరంగ నెట్వర్క్ నమూనా (ఓపెన్-నెట్‌వర్క్ మోడల్)'' గా మార్చాలని ప్రభుత్వం కోరుకుంటోంది.

2) అనేక మంది విజయవంతమైందిగా భావించే యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్‌ఫేస్ ప్రాజెక్ట్‌ను అనుసరించి ఓ.ఎన్.డి.సి ఓ.ఎన్.డి.సి రూపొందించబడింది. యుపిఐ ప్రాజెక్టు వ్యక్తులు నమోదు చేసుకున్న చెల్లింపుల ప్లాట్‌ఫారమ్‌లతో సంబంధం లేకుండా డబ్బు పంపడానికి లేదా స్వీకరించడానికి వీలుకల్పిస్తుంది.

3) అదేవిధంగా, ఇ-కామర్స్ మార్కెట్‌లో వస్తువుల కొనుగోలుదారులు మరియు అమ్మకందారులు రిజిస్టర్ చేసుకున్న ప్లాట్‌ఫారమ్‌లతో సంబంధం లేకుండా లావాదేవీలు నిర్వహించగలరని ప్రభుత్వం నిర్ధారించాలనుకుంటోంది. కాబట్టి, ఓ.ఎన్.డి.సి కింద, అమెజాన్లో నమోదు చేసుకున్న కొనుగోలుదారు, ఉదాహరణకు, ఫ్లిప్ కార్ట్ లో విక్రయించే విక్రేత నుండి నేరుగా వస్తువులను కొనుగోలు చేయవచ్చు. అటువంటి లావాదేవీలను వాస్తవ రూపంలోకి తేవడానికి, కంపెనీలు తమను తాము ఓ.ఎన్.డి.సి లో జాబితా చేసుకోవాలని ప్రభుత్వం ఆదేశించింది.

4) ఓ.ఎన్.డి.సి యొక్క ప్రయోగాత్మక వెర్షన్ గత సంవత్సరం కొన్ని ప్రధాన నగరాల్లో ప్రారంభించబడింది మరియు వేలాది మంది విక్రేతలు ఇప్పటికే ఈ వేదికలోకి ప్రవేశించారు. అయితే అమెజాన్ మరియు ఫ్లిప్‌కార్ట్ తమ ప్రధాన షాపింగ్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లను ఇంకా ఓ.ఎన్.డి.సి నెట్‌వర్క్‌లోకి ఎక్కించలేదు.

కేంద్రం ఎందుకు ఒత్తిడి చేస్తోంది?

1) ఓ.ఎన్.డి.సి కొన్ని పెద్ద ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల ద్వారా ఇ-కామర్స్ మార్కెట్ గుత్తాధిపత్యానికి ముగింపు పలుకుతుందని ప్రభుత్వం విశ్వసిస్తోంది. ఇ-కామర్స్ మార్కెట్ ప్రస్తుతం ప్రైవేట్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లచే నిర్వహించబడే మరియు ఆధిపత్యం వహించే "సిలోస్"గా విభజించబడిందని పేర్కొంది.

ఉదాహరణకు, అమెజాన్ మరియు ఫ్లిప్‌కార్ట్ తమలో పరోక్ష వాటాలను కలిగి ఉన్న కొన్ని విక్రయదారుల సంస్థలను ప్రాచుర్యం కల్పిస్తున్నాయని ఆరోపించబడినది. స్విగ్గీ మరియు జొమాటో వంటి ఫుడ్ డెలివరీ యాప్‌లు కూడా విక్రేతల నుండి అధిక కమీషన్లు వసూలు చేస్తున్నాయని ఆరోపణలు వచ్చాయి.

2) ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల అంతటా కొనుగోలుదారులు మరియు అమ్మకందారులను అనుసంధానం చేసే ఓ.ఎన్.డి.సి వంటి ఓపెన్ నెట్‌వర్క్‌తో మార్కెట్ ను సమం చేయాలని మరియు ప్రైవేట్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లను పునరావృతం కాకుండా చేయాలని ప్రభుత్వం భావిస్తోంది.

విమర్శకులు ఏమంటున్నారు?

1) డిజిటల్ వాణిజ్యం కోసం ఓపెన్ నెట్‌వర్క్ యొక్క ఉద్దేశించిన ప్రయోజనాలు ప్రస్తుతానికి చాలా దూరంగా ఉన్నాయని విమర్శకులు వాదించారు. ఒకటి, నేటి ప్లాట్‌ఫారమ్-సెంట్రిక్ ఇ-కామర్స్ మోడల్‌లో కూడా వివిధ ఇ-కామర్స్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లలో తమ ఉత్పత్తులను జాబితా చేయడానికి విక్రేతలు ఇప్పటికే స్వేచ్ఛగా ఉన్నారు. కొనుగోలుదారులు కూడా మామూలుగా ప్లాట్‌ఫారమ్‌లలో షాపింగ్ చేస్తారు. సమాచారం అంతరాన్ని తగ్గించే మరియు కొనుగోలుదారులకు మెరుగైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో సహాయపడే వివిధ ప్రైవేట్ వెబ్‌సైట్‌లు అందించే ధరల-పోలిక వంటి సేవలు కూడా ఉన్నాయి.

2) కాబట్టి, అమెజాన్ మరియు ఫ్లిప్‌కార్ట్ వంటి ప్లాట్‌ఫారమ్‌ల ద్వారా ఇ-కామర్స్ మార్కెట్ ఆధిపత్యం ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు కొనుగోలుదారులు మరియు అమ్మకందారులపై కలిగి ఉన్న ఏదైనా పట్టు కారణంగా ఉండకపోవచ్చు. ఇంకా, ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు అనుభవిస్తున్నట్లు చెప్పబడే గుత్తాధిపత్యం, ఈ రోజు ఏదైనా వ్యాపారం దాని ఆస్తిపై కలిగి ఉన్న పరిమిత గుత్తాధిపత్యానికి భిన్నంగా ఉండకపోవచ్చు.

ముందు ఏమి ఉంది?

1) ప్రభుత్వం ఓ.ఎన్.డి.సిని విడుదల చేస్తున్నప్పుడు, సజావుగా పని చేసే ఇ-కామర్స్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లకు సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయంతో ముందుకు రావడానికి ప్రభుత్వ సాంకేతిక నిపుణుల సామర్థ్యం పరీక్షించబడుతుంది. ప్రభుత్వం యొక్క ఓపెన్ నెట్‌వర్క్ వివిధ విక్రేతలు అందించే ఉత్పత్తులను ఎలా జాబితా చేస్తుందో చూడాలి.
2) ఈ పోటీ సాధారణంగా ఇ-కామర్స్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లను కొనుగోలుదారులను ఎక్కువగా ఆకర్షించే ఉత్పత్తులను ప్రముఖంగా జాబితా చేస్తుంది. వారి ఆన్-బోర్డింగ్ మరియు విక్రేతల జాబితా కూడా కొనుగోలుదారుల ఆర్డర్‌లను నెరవేర్చడానికి విక్రేతల సామర్థ్యం ద్వారా ఎక్కువగా ప్రభావితమవుతుంది. నిజానికి, ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు ప్రత్యేకమైన ఆన్-బోర్డింగ్ మరియు లిస్టింగ్ ప్రక్రియలను రూపొందించడానికి డబ్బును పెట్టుబడి పెట్టవచ్చు. ఓపెన్ నెట్‌వర్క్ నియమాలు ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు అటువంటి పెట్టుబడుల నుండి లబ్ది పొందకుండా నిరోధించినట్లయితే, అవి వాటిని ఇకపై చేయడం మానేయవచ్చు. ఇది చివరికి వినియోగదారులకు అందుబాటులో ఉన్న సేవల నాణ్యతను ప్రభావితం చేస్తుంది. వస్తువులు మరియు సేవల విక్రయం కోసం సమర్థవంతమైన మార్కెట్‌ను నిర్మించడం ఓ.ఎన్.డి.సికి కీలక సవాలుగా మారవచ్చు.

విదేశీ ఖర్చులన్నీ పన్ను పరిధిలోకి వస్తాయా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ విదేశాలకు పంపే కొన్ని రకాల నిధులపై అధిక పన్ను విధించాలనే ప్రతిపాదన కేంద్ర బడ్జెట్‌లో జులై 1 నుంచి అమలుకు నోటిఫికేషన్ జారీ చేసిన తర్వాత ఇటీవల వెలుగులోకి వచ్చింది.

ఈ మార్పుల మూలాలు ఏమిటి?

1) ఫిబ్రవరి 1న సమర్పించిన 2023-24 బడ్జెట్‌లో, ఆర్థిక మంత్రి విదేశీ పర్యాటక ప్యాకేజీలపై మూలం పై పన్ను వసూలు రేటుతో పాటు సరళీకృత రెమిటెన్స్ పథకం కింద విదేశీ చెల్లింపులను పెంచాలని ప్రతిపాదించారు.
   ఎ) భారతీయులు ఎల్ఆర్ఎస్ కింద విదేశాలకు సంవత్సరానికి 2.5 లక్షల డాలర్ల వరకు చెల్లించడానికి అనుమతించబడతారు.
   బి) విదేశీ టూర్ ప్యాకేజీల కోసం, మూలం వద్ద పన్ను వసూలు రేటును 5% నుండి 20%కి పెంచాలి. అదేవిధంగా, ఎల్ఆర్ఎస్ కింద అన్ని చెల్లింపులకు 20% పన్ను ప్రతిపాదించబడింది. ప్రస్తుతం 7 లక్షల కంటే ఎక్కువ రెమిటెన్స్‌లపై 5% మూలం వద్ద పన్ను వసూలు చేయబడుతున్నది. ఇది విదేశాల్లో విద్య లేదా వైద్య ఖర్చుల కోసం చేసిన చెల్లింపులను కవర్ చేయదు, ఇవి సంవత్సరానికి రూ. 7 లక్షల వరకు అనుమతించబడతాయి మరియు ఇప్పటికే 5% పన్నుని ఆకర్షించాయి.
2) మార్చి 24న, 2023 ఆర్థిక చట్టంలో మార్పులను ప్రవేశపెడుతున్నప్పుడు, "క్రెడిట్ కార్డ్‌ల ద్వారా విదేశీ పర్యటనల కోసం చెల్లింపులు ఎల్ఆర్ఎస్ కింద గమనించబడటం లేదని మరియు అలాంటి చెల్లింపులు మూలం వద్ద పన్ను వసూలు నుండి తప్పించుకుంటున్నాయని సూచించబడింది. విదేశీ పర్యటనల కోసం క్రెడిట్ కార్డ్ చెల్లింపులను ఎల్ఆర్ఎస్ పరిధిలోకి తీసుకు రావడానికి మరియు మూలాలపై పన్ను వసూళ్లను తీసుకురావడానికి రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాని అభ్యర్థించడం జరిగింది" అని ఆర్థిక మంత్రి పేర్కొన్నారు.

ఎలాంటి నోటిఫికేషన్లు జారీ చేయబడినవి?

1) మే 16న, ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ విదేశీ మారకపు నిర్వహణ (కరెంట్ ఖాతా లావాదేవీలు) (సవరణ) నిబంధనలు, 2023, విదేశాల్లో క్రెడిట్ కార్డ్ ఖర్చులన్నింటినీ ఎల్ఆర్ఎస్ చెల్లింపు కిందకు తీసుకురావడానికి నోటిఫై చేసింది.
2) ఆర్‌బిఐతో సంప్రదింపులతో రూపొందించిన ఈ కొత్త నోటిఫికేషన్, సరళీకరణ చర్యగా క్రెడిట్ కార్డ్‌లను 2.5 లక్షల డాలర్ల వార్షిక ఎల్ఆర్ఎస్ పరిమితిలో ఉంచిన ఫారిన్ ఎక్స్ఛేంజ్ మేనేజ్‌మెంట్ (కరెంట్ అకౌంట్ లావాదేవీలు) నిబంధనలు, 2000లోని 7 వ నిబంధనను విస్మరించింది.
3) ఈ మార్పులు ఈ సంవత్సరం జూలై 1 నుండి విదేశాలలో క్రెడిట్ కార్డ్ ఖర్చులపై అధిక పన్నును విధించడాన్ని ప్రారంభించాయి మరియు ఇది భారతదేశంలో ఉన్నప్పుడు వార్తాపత్రిక లేదా స్ట్రీమింగ్ సేవల సభ్యత్వాల వంటి విదేశీ సేవల కొనుగోళ్లపై ప్రభావం చూపదని ప్రభుత్వం హామీ

ఇచ్చింది.

అది ఎందుకు ఆగ్రహాన్ని రేకెత్తించింది?

1) విదేశాల్లో ఖర్చు చేసే క్రెడిట్ కార్డ్‌పై 20% మూలం వద్ద వసూలు పన్నువిధింపు అంటే, విద్య మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ కోసం కాకుండా విదేశాలలో చేసిన ఏవైనా ఖర్చులు, పన్ను చెల్లింపుదారుల అదనపు నిధులు బ్లాక్ చేయబడి ఉంటాయి, అవి ఏవైనా ముందస్తు పన్ను చెల్లింపులకు వ్యతిరేకంగా సర్దుబాటు చేయవచ్చు లేదా వారి ఆదాయపు పన్ను రిటర్న్ నుండి వాపసు కోసం వేచి ఉండవచ్చు. ఆదాయపు పన్ను వాపసుల కోసం, పన్ను చెల్లింపుదారులు 15 నెలల వరకు వేచి ఉండవలసి ఉంటుంది, ఎందుకంటే ప్రతి అసెస్‌మెంట్ సంవత్సరపు పన్నులు తదుపరి ఆర్థిక సంవత్సరంలో దాఖలు చేయబడతాయి.
2) చాలా మంది వ్యక్తులు దీనిని అనవసరమైన వేధింపులు మరియు నిజాయితీ పన్ను చెల్లింపుదారులకు సంబంధించిన నిధులను బ్లాక్ చేయడమే అని ఫిర్యాదు చేశారు మరియు ఇప్పటికే క్రెడిట్ కార్డ్‌లను జారీ చేసే బ్యాంకులు స్వాధీనం చేసుకున్న అటువంటి వ్యయాన్ని పర్యవేక్షణ చేయాలనే ఉద్దేశ్యం ఉంటే 20% లెవీ అవసరమని ప్రశ్నించారు. 2% లేదా 5% టిసిఎస్ పర్యవేక్షణ పనిని కూడా చేసి ఉండేది.
3) విదేశీ ఉద్యోగ పర్యటనల సమయంలో ఉద్యోగులు కార్డులను ఉపయోగించడం మరియు విదేశీ సెలవుల కోసం ఆశించే వారి ఖర్చులు పెరగడంపై కూడా ఆందోళనలు తలెత్తాయి.

విమర్శలను ప్రభుత్వం ఎలా తిప్పికొట్టింది?

1) వ్యక్తుల వెల్లడించిన ఆదాయాలతో పోల్చినప్పుడు ఎల్ఆర్ఎస్ చెల్లింపులు అసమానంగా ఎక్కువగా ఉన్నట్లు తమ దృష్టికి వచ్చిన సందర్భాలను ఎత్తిచూపుతూ ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఒక ప్రకటన విడుదల చేసింది. ఉద్యోగులు విదేశాలకు వెళ్లే విశ్వసనీయ వ్యాపార సందర్శనలు ప్రభావితం కావు మరియు దీని ప్రాథమిక ప్రభావం పర్యాటక ప్రయాణ ప్యాకేజీలు, నాన్-రెసిడెంట్‌లకు బహుమతులు మరియు భారతదేశం వెలుపల రియల్ ఎస్టేట్, బాండ్లు, స్టాక్‌లు వంటి ఆస్తులలో పెట్టుబడి పెట్టే దేశీయ అధిక నికర విలువ కలిగిన వ్యక్తులపై ఉంటుందని పేర్కొంది. .
2) వారి స్వంత నిధుల నుండి చెల్లింపులు చేసే వ్యక్తులు సాధారణంగా అధిక-ఆదాయ పన్ను చెల్లింపుదారులుగా భావిస్తున్నారు, 20% మూలం వద్ద పన్ను వసూలు రేటు "కాదు" అని మంత్రిత్వ శాఖ నొక్కి చెప్పింది. రూ. 12 లక్షల కంటే ఎక్కువ ఆదాయం ఉన్నవారికి 20% పన్ను రేటు స్లాబ్ కొత్త విధానంలో ప్రారంభమవుతుంది మరియు రూ. 15 లక్షల కంటే ఎక్కువ ఆదాయం ఉన్నవారికి 30% ఉంటుంది.

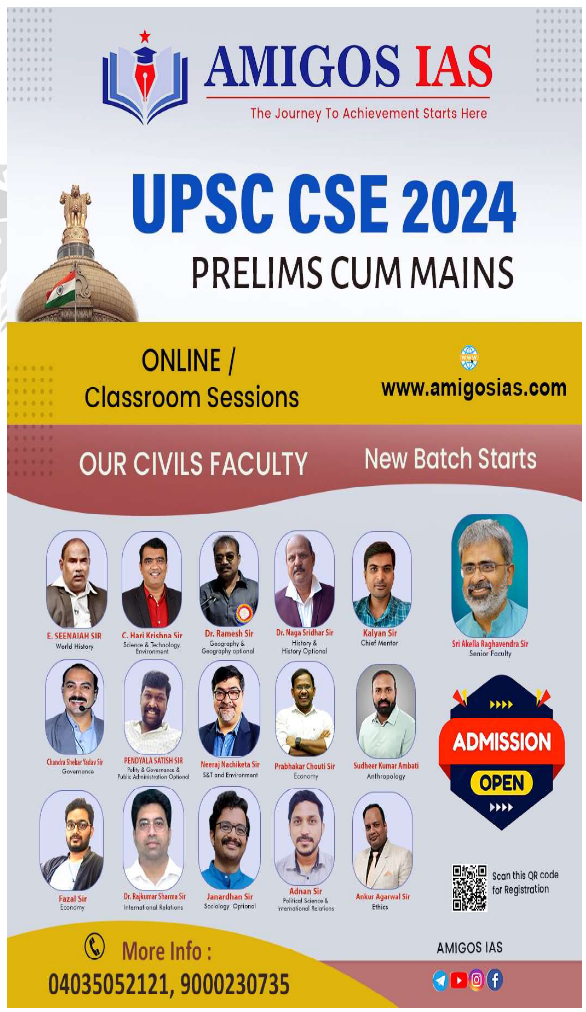

సామాజిక సమస్యలు

భారతదేశంలో అసాంక్రమిక వ్యాధులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- మధుమేహం మరియు ఇతర అసాంక్రమిక (నాన్-కమ్యూనికబుల్) వ్యాధుల కోసం కొత్త జాతీయ అంచనాల ప్రకారం నాలుగు సంవత్సరాలలో (2019-2021) 31 మిలియన్ల మంది భారతీయులు మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులుగా మారారు.

కనుగొన్న విషయాలు ఏమిటి?

1) 2021లో, భారతదేశంలో 101 మిలియన్ల మందికి మధుమేహం మరియు 136 మిలియన్ల మందికి ప్రీడయాబెటిస్ ఉన్నట్లు ఒక అధ్యయనం కనుగొంది. అదనంగా, 315 మిలియన్ల మందికి అధిక రక్తపోటు ఉందిబీ 254 మిలియన్లకు సాధారణ ఊబకాయం ఉంది, మరియు 351 మిలియన్లకు ఉదర ఊబకాయం ఉంది. 213 మిలియన్ల మందికి హైపర్ కొలెస్ట్రోలేమియా ఉంది (దీనిలో కొవ్వు ధమనులలో పోగుపడుతుంది మరియు వ్యక్తులకు గుండెపోటు మరియు పక్షవాతంల ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంటుంది) మరియు 185 మిలియన్ల మందికి అధిక తక్కువ సాంద్రత కలిగిన లిపోప్రొటీన్ (ఎల్.డి.ఎల్) కొలెస్ట్రాల్ ఉంది.
2) దశాబ్దం పాటు సాగిన దేశవ్యాప్త అధ్యయనానికి ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రీసెర్చ్ మరియు డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ హెల్త్ రీసెర్చ్, మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్ మరియు మద్రాస్ డయాబెటిస్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ ద్వారా నిధులు సమకూర్చబడ్డాయి.

అధ్యయనం యొక్క ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

1) ఈ అధ్యయనం 31 రాష్ట్రాలు మరియు కొన్ని కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల నుండి 1,13,043 మంది వ్యక్తుల యొక్క పెద్ద నమూనా పరిమాణంతో పాల్గొన్న మొదటి సమగ్ర వ్యాధుల పరిశోధనా పత్రం. అధ్యయనంలో రెండు భారీ ధోరణుల సూచికలు ఉన్నాయి.

   మొదటిది, మధుమేహం మరియు ఇతర జీవక్రియ సంబంధమైన అసాంక్రమిక వ్యాధులు, రక్తపోటు, ఊబకాయం మరియు డైస్లిపిడెమియా వంటివి భారతదేశంలో గతంలో అంచనా వేసిన దానికంటే అధిక సాధారణంగా ఉన్నాయి మరియు రెండవది, ప్రస్తుతం పట్టణ ప్రాంతాలలో అన్ని జీవక్రియ అసాంక్రమికవ్యాధులు గ్రామీణ ప్రాంతాల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి, ప్రీడయాబెటిస్ మినహా , నియంత్రణ లేకుండా వదిలేస్తే వచ్చే ఐదేళ్లలో గ్రామీణ భారతదేశంలో మధుమేహం విస్ఫోటనం చెందుతుంది.
2) ఈ అధ్యయనం అంతర్రాష్ట్ర మరియు అంతర్-ప్రాంతీయ వైవిధ్యాలను కూడా ఎత్తి చూపుతుంది. గోవా, పుదుచ్చేరి మరియు కేరళలో అత్యధికంగా మధుమేహం వ్యాప్తి చెందింది. సిక్కింలో ప్రీడయాబెటిస్ ప్రబలంగా ఉండగా, పంజాబ్‌లో అధిక రక్తపోటు ఎక్కువగా ఉంది.

   సాధారణ స్థూలకాయం మరియు పొత్తికడుపు ఊబకాయం పుదుచ్చేరిలో అత్యధికంగా ఉండగా, కేరళలో హైపర్ కొలెస్ట్రోలేమియా మరియు అధిక ఎల్.డి.ఎల్ కొలెస్ట్రాల్ ఉన్నాయి. యూపీ, మిజోరాం, మేఘాలయ మరియు జార?ండ్‌లలో అసాంక్రమిక వ్యాధులు అతి తక్కువగా ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది.
3) దేశంలోని మరింత అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాల్లో మధుమేహ మహమ్మారి స్థిరంగా ఉన్నప్పటికీ, ఇతర రాష్ట్రాల్లో చాలా వరకు పెరుగుతూనే ఉంది. అందువల్ల, భారతదేశంలో జీవక్రియ అసాంక్రమిక వ్యాధుల యొక్క వేగవంతమైన పెరుగుదలను అరికట్టడానికి తక్షణ రాష్ట్ర-నిర్దిష్ట విధానాలు మరియు జోక్యాలను కోరుతూ దేశానికి తీవ్రమైన సమస్యలు నెలకొని ఉన్నాయి.

ఈ అధ్యయనం భారతదేశాన్ని ఎలా ప్రభావితం చేస్తుంది?

1) గత నాలుగు సంవత్సరాలలో భారతదేశంలో సాధారణీకరించిన మరియు ఉదర స్థూలకాయంతో మధుమేహం మరియు అధిక రక్తపోటు ఉన్న వ్యక్తుల భారం గణనీయంగా పెరిగింది. ఈ అధ్యయనం “నియంత్రించకపోతే, పక్షవాతంతో సహా అసాంక్రమిక

వ్యాధులు మరియు జీవితాన్ని మార్చే వైద్య పరిస్థితులకు భారతదేశ జనాభా లోనవుతుంది" అనే ముందస్తు హెచ్చరికను పంపింది.

2) పోషకాహార లోపం మరియు ఊబకాయం అనే ద్వంద్వ సమస్యను భారతదేశం ఎదుర్కొంటోందని నిపుణులు వివరించారు. మిగులు ఆహారం అందుబాటులో ఉంది, కానీ ఫాస్ట్ ఫుడ్స్‌కు అలవాటుపడటం, సరైన నిద్ర మరియు వ్యాయామం లేకపోవడం, మరియు ఒత్తిడి అసాంక్రమిక వ్యాధులు తలెత్తడానికి సరైన పరిస్థితులను సృష్టిస్తాయి.

ముందుకు దారి ఏమిటి?

1) అభివృద్ధి చెందుతున్న ఈ మహమ్మారికి సమాధానం ఆరోగ్యం మరియు ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం మరియు వ్యాయామంతో కూడిన జీవనశైలిని కలిగి ఉంటుంది.

2) ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క ప్రధాన ఆందోళనలలో ఎన్‌సిడిలు కూడా ఒకటి. ఇది నాలుగు ప్రధాన ఎన్‌సిడిలను గుర్తించింది. అవి – హృదయ సంబంధ వ్యాధులు, క్యాన్సర్లు, దీర్ఘకాలిక శ్వాసకోశ వ్యాధులు మరియు మధుమేహం. ఇవన్నీ- అనారోగ్యకరమైన ఆహారం, శారీరక శ్రమ లేకపోవడం, పొగాకు మరియు ఆల్కహాల్ వాడకం అనే నాలుగు ప్రవర్తనా ప్రమాద కారకాలతోనే కూడుకొని ఉన్నాయి.

3) ఆరోగ్య మౌలిక సదుపాయాలు, మానవ వనరుల అభివృద్ధి, ఆరోగ్య-పెంపుదల మరియు నివారణ కోసం అవగాహనని బలోపేతం చేయడానికి, ముందస్తు రోగనిర్ధారణ మరియు అసాంక్రమిక వ్యాధుల చికిత్స కోసం తగిన ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలను అందించడానికి కార్యక్రమాలు తీసుకురాబడ్డాయి.

కృత్రిమ తీపి పదార్థాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ బరువు తగ్గడానికి మరియు మధుమేహం వంటి జీవనశైలి వ్యాధులను నివారించడానికి కృత్రిమ తీపి పదార్థాలను (ఆర్టిఫీషియల్ స్వీటెనర్లను) ఉపయోగించకూడదని సిఫార్సు చేసింది. చక్కెర తీసుకోవడం తగ్గించాల్సిన అవసరం ఉన్నప్పటికీ, దానిని కృత్రిమ స్వీటెనర్లతో భర్తీ చేయరాదని ఆరోగ్య సంస్థ నొక్కి చెప్పింది. ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థచే అధ్యయనం చేయబడిన కృత్రిమ తీపి పదార్థాల తరగతులలో అసెసల్ఫేమ్ కె, యాస్పర్టేమ్, ఎడ్వాన్టేమ్, సైక్లమేట్స్, నియోటెమ్, శకారిన్, శుక్రాలోజ్, స్టీవియా మరియు స్టీవియా నుండి తీసిన ఉత్పత్తులు ఉన్నాయి.

2) కృత్రిమ స్వీటెనర్లు చాలా తక్కువ కేలరీలతో తీపి రుచిని అందిస్తాయి. చాలా మంది మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులు తమ టీ మరియు కాఫీలలో స్వీటెనర్లను ఉపయోగిస్తారు, అయితే తక్కువ కేలరీల ఎంపికలను అందించడానికి ఈ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించి ప్యాక్ చేసిన ఆహారాలు మరియు పానీయాల కోసం పెరుగుతున్న మార్కెట్ ఉంది.

3) బరువు నియంత్రణను సాధించడానికి లేదా అసాంక్రమిక వ్యాధుల ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి నాన్-షుగర్ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించరాదని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ సూచిస్తుంది.

కృత్రిమ స్వీటెనర్లపై ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ తన సిఫార్సులో ఏమి చెప్పింది?

1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ నివేదిక ప్రకారం, కృత్రిమ స్వీటెనర్లు వినియోగించే కేలరీలను తగ్గించడం వల్ల స్వల్పకాలంలో కొంత బరువు తగ్గడం మరియు శరీర ద్రవ్యరాశి సూచికలో తగ్గుదల ఉండవచ్చు, అయితే దీర్ఘకాలంలో అవి బరువు పెరుగుటతో ముడిపడి ఉన్నాయి. స్వీటెనర్లు టైప్-2 మధుమేహం, హృదయ సంబంధ వ్యాధులు మరియు దీర్ఘకాలంలో మరణాల ప్రమాదాన్ని కూడా పెంచుతాయి. కొంత తక్కువగా నిరూపించబడిన డేటా అటువంటి కృత్రిమ స్వీటెనర్లను మూత్రాశయ క్యాన్సర్ మరియు గర్భిణీ స్త్రీలు వినియోగించినప్పుడు ముందస్తు జననానికి సంబంధం ఉందని తెలియజేసింది.

2) మెటా-విశ్లేషణలో ఈ కృత్రిమ స్వీటేనర్లను ఎక్కువగా తీసుకోవడం వల్ల పానీయాల రూపంలో వినియోగిస్తున్నప్పుడు టైప్-2 మధుమేహం వచ్చే ప్రమాదం 23% మరియు ఆహారాలలో కలిపినప్పుడు 34% పెరుగుతుందని కనుగొన్నారు. ఈ స్వీటెనర్‌లను ఎక్కువగా తీసుకోవడం వల్ల హృదయ సంబంధ వ్యాధులు వచ్చే ప్రమాదం 32% పెరుగుతుంది – ఇందులో పక్షవాతం వచ్చే ప్రమాదం 19% పెరుగుతుంది – మరియు హైపర్‌టెన్షన్ ప్రమాదంలో 13% పెరుగుదల. ఇది ముందస్తు జనన ప్రమాదంలో 25% పెరుగుదలతో కూడా

ముడిపడి ఉంది.

3) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ఈ సిఫార్సులను ఇప్పటికే మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులకు కాకుండా ఇతరులకు అందించింది. సాధారణ చక్కెరలను నాన్-షుగర్ స్వీటెనర్లతో భర్తీ చేయడం దీర్ఘకాలంలో బరువు నియంత్రణలో సహాయపడదు. పండ్లు, లేదా తియ్యని ఆహారం మరియు పానీయాలు వంటి సహజంగా లభించే చక్కెరలతో కూడిన ఆహారాన్ని తీసుకోవడాన్ని తగ్గించడానికి ప్రజలు ఇతర మార్గాలను పరిగణించాలి.

దీర్ఘకాలిక పరిణామాలను చూపించిన రెండు ముఖ్యమైన అధ్యయనాల ఆధారంగా ఈ సిఫార్సులు వచ్చాయి.

ఎ) దాదాపు ఎనిమిదేళ్లపాటు కృత్రిమ స్వీటెనర్లను తీసుకున్న వారిపై జరిగిన ఒక ఫ్రెంచ్ అధ్యయనంలో ఇది క్యాన్సర్ల ప్రమాదాన్ని పెంచుతుందని పేర్కొంది.

బి) ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో ప్రచురించబడిన మరొక భారీ అధ్యయనంలో కృత్రిమ స్వీటెనర్ ఎరిథ్రిటాల్ గడ్డకట్టే ప్రమాదాన్ని పెంచుతుందని మరియు గుండెపోటులు లేదా స్ట్రోక్‌లకు దారితీస్తుందని చూపించింది.

డైట్ కోలాలు ఎందుకు హానికరం?

1) సాధారణ కోలాలో చాలా ఎక్కువ మొత్తంలో చక్కెర ఉంటుంది. ఇది దాదాపు 500 మిలీలో సుమారు 12 స్పూన్లు ఉండవచ్చు. డైట్ కోలాలు సున్నా కేలరీలను వాగ్దానం చేస్తాయి. ఈ జీరో-క్యాలరీలను కృత్రిమ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించడం ద్వారా సాధించవచ్చు. వారు తక్కువ కేలరీలు వినియోగిస్తున్నారని భావించినందున ప్రజలు దీనిని ఎక్కువగా తాగుతారు. కానీ ఇది ఇన్సులిన్ నిరోధకత మరియు మధుమేహంతో సహా దీర్ఘకాలిక ప్రతికూల పరిణామాలకు దారి తీస్తుంది.

2) అలాగే, కృత్రిమ స్వీటెనర్లు కూడా చక్కెర కంటే చాలా ఎక్కువ తీపిగా ఉంటాయి. కాబట్టి, ఇవి తక్కువ తీపి రుచిని కలిగిస్తుంద సాధారణ స్వీట్ల కంటే ఎక్కువ స్వీట్లను కోరుకునేలా చేస్తుంది.

లెప్టోస్పిరోసిస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) లెప్టోస్పిరోసిస్ నేడు ప్రపంచంలో ఒక ముఖ్యమైన అంటు వ్యాధిగా ఉద్భవించింది. ఇది ఒక ప్రాణాంతకమైన జంతు జనిత బాక్టీరియల్ వ్యాధి, ఇది భారీ వర్షపాతం లేదా వరదల తర్వాత విపరీతంగా వ్యాప్తి చెందుతుంది.

2) ఈ వ్యాధి వెచ్చని, తేమతో కూడిన దేశాల్లో మరియు పట్టణ మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఇది ప్రతి సంవత్సరం 1.03 మిలియన్ల మందిని ప్రభావితం చేస్తుంది, దాదాపు 60,000 మందిని చంపుతున్నది. పారిశుద్ధ్య మౌలిక సదుపాయాలు తక్కువగా ఉన్న, ఉష్ణమండల దేశాలలో పట్టణ పేద జనాభా పెరుగుతున్నందున లెప్టోస్పిరోసిస్ యొక్క భారం భవిష్యత్తులో పెరుగుతుందని భావిస్తున్నారు. భారతదేశంలో, ప్రతి సంవత్సరం వేలాది మంది ప్రజలు లెప్టోస్పిరోసిస్ బారిన పడుతున్నారు.

3) ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ స్థాయిలలో సంఖ్యలు ఖచ్చితమైనవి కావు ఎందుకంటే తప్పు నిర్ధారణ (దాని లక్షణాలు డెంగ్యూ, మలేరియా మరియు హెపటైటిస్‌లను పోలి ఉంటాయి), నమ్మకమైన రోగనిర్ధారణకు పరిమిత ప్రాప్యత, చికిత్స చేసే వైద్యులలో అవగాహన లేకపోవడం మరియు నిఘా పర్యావరణం లేకపోవడం కారణాలుగా ఉన్నాయి.

4) భారతదేశంలో, లెప్టోస్పిరోసిస్ దక్షిణాదిలో సర్వసాధారణంగా ఉందని అధ్యయనాలు కనుగొన్నాయి, అయితే ఇది ఈ ప్రాంతం యొక్క మెరుగైన ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు తద్వారా మెరుగైన వ్యాధిని గుర్తించడం వల్ల కావచ్చు.

వ్యాధికి కారణమేమిటి?

1) ఈ వ్యాధి లెప్టోస్పిరా ఇంటరాగాన్స్ లేదా లెప్టోస్పిరా అనే బ్యాక్టీరియా వల్ల వస్తుంది. ఇది జంతువులలో అంటు వ్యాధి, కానీ కొన్ని పర్యావరణ పరిస్థితులలో అప్పుడప్పుడు మానవులకు వ్యాపిస్తుంది.

2) వ్యాధి వాహకాలు ఎలుకలు, పశువులు, పందులు మరియు కుక్కలతో సహా అడవి లేదా పెంపుడు జంతువులు కావచ్చు.

3) వ్యాధి ప్రసార చక్రం సాధారణంగా సోకిన జంతువుల మూత్రంలో లెప్టోస్పైరా విసర్జనతో ప్రారంభమవుతుంది.
4) యూఎస్ సెంటర్స్ ఫర్ డిసీజ్ కంట్రోల్ అండ్ ప్రివెన్షన్ ప్రకారం, సోకిన జంతువులు బ్యాక్టీరియాను కొన్ని నెలల పాటు తమ పరిసరాల్లోకి విసర్జించడం కొనసాగించవచ్చు.

ఏ వ్యక్తులు ప్రమాదంలో ఉన్నారు?

1) లెప్టోస్పైరా బాక్టీరియాను కలిగి ఉన్న మట్టి మరియు నీటి ద్వారా ఈ మూత్రంతో ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా సంబంధంలోకి వచ్చినప్పుడు మానవులు చక్రంలో భాగమవుతారు. ఒక వ్యక్తి చర్మంపై కోతలు లేదా రాపిడి ఉన్నట్లయితే లెప్టోస్పిరోసిస్ బారిన పడే అవకాశం ఉంది.
2) ఇది వ్యవసాయ పరిస్థితులలో, జంతువులతో లేదా కలుషితమైన నీటితో వ్యవహరించే పారిశుద్ధ్య సేవల్లో పనిచేసే వ్యక్తులకు ఈ వ్యాధి వృత్తిపరమైన ప్రమాదంగా పరిగణించబడుతుంది.
3) కలుషితమైన సరస్సులు మరియు నదులలో వినోద కార్యకలాపాలు కూడా లెప్టోస్పిరోసిస్ ప్రమాదాన్ని పెంచుతాయని నివేదించబడింది.

లెప్టోస్పిరోసిస్ యొక్క లక్షణాలు ఏమిటి?

1) లెప్టోస్పిరోసిస్ ఇన్ఫెక్షన్ యొక్క తీవ్రత తేలికపాటి ఫ్లూ లాంటి అనారోగ్యం నుండి ప్రాణాపాయం వరకు ఉంటుంది.
2) సంక్రమణ అనేక అవయవాలను ప్రభావితం చేస్తుంది, ఇది వ్యాధి యొక్క దైహిక స్వభావాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. అందుకే లెప్టోస్పిరోసిస్ సంకేతాలు మరియు లక్షణాలు తరచుగా ఇతర వ్యాధులకు తప్పుగా భావించబడతాయి.
3) తేలికపాటి సందర్భాల్లో, రోగులు అకస్మాత్తుగా జ్వరం, చలి మరియు తలనొప్పిని అనుభవించవచ్చు - లేదా ఎటువంటి లక్షణాలు ఉండవు. కానీ తీవ్రమైన సందర్భాల్లో, ఈ వ్యాధి కాలేయం, మూత్రపిండాలు, ఊపిరితిత్తులు మరియు మెదడుతో సహా బహుళ అవయవాల పనిచేయకపోవడం ద్వారా వర్గీకరించబడుతుంది.
4) జంతువులు అనేక రకాల క్లినికల్ లక్షణాలు మరియు సూచనలను ప్రదర్శిస్తాయి. పశువులు మరియు పందులలో, వ్యాధి పునరుత్పత్తి వైఫల్యం, మృత శిశువులు మరియు బలహీనమైన దూడలు లేదా పందిపిల్లలకు కారణమవుతుంది. కుక్కలు జ్వరం, కామెర్లు, వాంతులు, అతిసారం, మూత్రపిండ వైఫల్యం మరియు మరణంతో సహా అనేక రకాల లక్షణాలను అనుభవిస్తాయి.

లెప్టోస్పిరోసిస్ గురించిన అపోహలు ఏమిటి?

1) లెప్టోస్పిరోసిస్‌ను నివారించడానికి తగిన మరియు తగిన ఆరోగ్య విద్య, సమాజ ఆరోగ్య సాధికారత మరియు నివారణ అలవాట్లు అవసరం.
2) ఈ వ్యాధిని కన్నడలో "ఇలి జ్వర" అని మరియు మలయాళంలో "ఎలి పాని" అని పిలుస్తారు, ఈ రెండింటికి అర్థం "ఎలుక జ్వరం". ఈ ఉపయోగం ఎలుకలు వ్యాధికి ఏకైక కారణం అనే సాధారణ నమ్మకాన్ని అందించాయి, ఇది నిజం కాదు.
3) లెప్టోస్పిరోసిస్ పందులు, పశువులు, నీటి గేదెలు, మేకలు, కుక్కలు, గుర్రాలు మరియు గొర్రెలతో సహా నిల్వ వాహకాలను కలిగి ఉంటుంది. ఇంకా, రుతుపవనాల ప్రారంభం వంటి కాలానుగుణ నమూనాలు కూడా వ్యాధి సంభవం మరియు వ్యాప్తిని సులభతరం చేయగలవు.
4) మరింత తేమగా ఉండే పరిసర గాలి వ్యాధికారక లెప్టోస్పైరా వాతావరణంలో ఎక్కువ కాలం జీవించడంలో సహాయపడుతుంది, తద్వారా సమాజంలో వ్యాధికి గురయ్యే ప్రమాదాన్ని పెంచుతుంది.
5) ప్రజలు కలుషిత నీటికి గురైనప్పుడు వరదలు మరియు తుఫానులు వంటి విపరీత వాతావరణ సంఘటనలతో కూడా వ్యాధి సంభవం ముడిపడి ఉంటుంది.
6) అదేవిధంగా, పేలవమైన వ్యర్థాల నిర్వహణ, అధిక వీధి జంతువులు, లోపభూయిష్ట డ్రైనేజీ వ్యవస్థలు మరియు అపరిశుభ్రమైన పారిశుద్ధ్య సౌకర్యాలు పట్టణ ప్రాంతాల్లో వ్యాధికి ప్రధాన చోదకాలు. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో, ఇవి కలుషితమైన వరి పొలాలు, మురికి పశువుల ఆశ్రయాలు మరియు పేలవమైన నీటి-నాణ్యత మరియు పారిశుధ్యం.
7) ఈ సంక్లిష్టత ఉన్నప్పటికీ, లెప్టోస్పిరోసిస్‌కు వ్యావహారిక పదంగా "ఎలుక జ్వరం"ని ఉపయోగించడం వ్యాధి యొక్క కారణాలపై మరింత సమగ్రమైన అవగాహనను బలహీనపరుస్తుంది.

లెప్టోస్పిరోసిస్‌ను మనం ఎలా నివారించవచ్చు?

1) లెప్టోస్పిరోసిస్ నియంత్రణ 'వన్ హెల్త్' విధానం నుండి ప్రయోజనం పొందవచ్చు. 'వన్ హెల్త్' అనేది మానవులు, జంతువులు, మొక్కలు మరియు వాటి భాగస్వామ్య పర్యావరణం యొక్క ఆరోగ్యం మధ్య పరస్పర

సంబంధాలను గుర్తించే అంతర్ అభ్యసన విధానం.

2) జంతువులతో లేదా వాటి మూత్రంతో తరచుగా వ్యవహరించే వ్యక్తులు చేతి తొడుగులు మరియు బూట్లు వంటి వ్యక్తిగత రక్షణ పరికరాలను ధరించడం వంటి ప్రత్యేక జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. కలుషిత నీటికి గురయ్యే అవకాశం ఉన్న పొలాల్లోని కార్మికులకు కూడా ఇదే వర్తిస్తుంది. వారి శరీర దిగువ భాగాలపై కోతలు లేదా రాపిడి ఉంటే వారు అదనపు జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

3) లెప్టోస్పిరోసిస్ వ్యాప్తి చెందే ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి మరియు రైతుల ఆర్థిక నష్టాలను పరిమితం చేయడానికి (ఈ వ్యాధి పందులు మరియు పశువులలో పునరుత్పత్తి వైఫల్యాలకు కారణమైనప్పుడు) జంతువులను వ్యాధి బారిన పడకుండా నిరోధించడం కూడా చాలా ముఖ్యం. దీనికి ప్రతిగా జంతువుల ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి మరియు అనేక వ్యాధుల వ్యాప్తిని నిరోధించడానికి పరిశుభ్రమైన జంతువుల పెంపక పరిస్థితులు అవసరం.

4) వర్షాకాలంలో లెప్టోస్పిరోసిస్ పెరుగుదలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, జంతువుల వ్యర్థాలతో మరియు నీటిలో పనిచేసిన తర్వాత క్రిమినాశక ద్రవంతో చేతులు మరియు కాళ్ళను కడగడం వంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం ఉత్తమం.

ముందుకు మార్గం

మొత్తానికి, 'వన్ హెల్త్'ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, లెప్టోస్పిరోసిస్ ప్రమాదాల గురించి ప్రజలకు పరిచయం చేయడానికి మరియు ప్రజలు మరియు జంతువుల ఆరోగ్యానికి పని చేసే ప్రతిఘటనలను రూపొందించడానికి ప్రజారోగ్య నిపుణులు పశు సంవర్ధక శాఖతో కలిసి పని చేయాలి.

ఉమ్మడి పోషకాహార లోపం అంచనాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఐక్యరాజ్యసమితి బాలల నిధి (యునిసెఫ్), ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (డబ్ల్యూ.హెచ్.ఓ) మరియు ప్రపంచ బ్యాంకులు సంయుక్త పోషకాహార లోప అంచనాలను విడుదల చేశాయి.

మరింత సమాచారం

1) యునిసెఫ్, డబ్ల్యూ.హెచ్.ఓ మరియు ప్రపంచ బ్యాంకు యొక్క ఇంటర్-ఏజెన్సీ బృందం ప్రతి సంవత్సరం 5 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలలో పోషకాహార లోపం యొక్క ఉమ్మడి ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ అంచనాలను అప్‌డేట్ చేస్తాయి.

2) ఎత్తు పెరగని, అధిక బరువు, బక్కపలుచని మరియు తీవ్రమైన బక్కపలుచని పిల్లల సంబంధిత సంఖ్యల అంచనాలు ప్రపంచ జనాభాతో పాటు ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రాంతాలు మరియు ఉప-ప్రాంతాల ప్రాంతీయ సమూహాలు, సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాలు, యునిసెఫ్, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మరియు ప్రపంచ బ్యాంక్ ప్రాంతాలు, అలాగే ప్రపంచ బ్యాంక్ దేశం-ఆదాయ సమూహం వర్గీకరణల నుండి తీసుకోబడ్డాయి.

కనుగొన్న అంశాలు:

భారతదేశవ్యాప్త పరిస్థితి:

1) ఎత్తు పెరగని లోపం తగ్గింపు:

ఎ) ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ ధోరణులకు అనుగుణంగా, భారతదేశం 2012 కంటే 2022లో 2022లో 1.6 కోట్ల మంది ఐదేళ్లలోపు ఎత్తు పెరగని పిల్లలను తగ్గించడంలో తగ్గుదలని చూపుతూనే ఉంది.

బి) భారతదేశంలో ఐదేళ్లలోపు పిల్లలలో ఎత్తుపెరగని లోపం 2012లో 41.6% ఉన్న ప్రాబల్య రేటు నుండి 2022లో 31.7%కి పడిపోయింది, వారి సంఖ్య 52 లక్షల నుండి 36 లక్షలకు పడిపోయింది.

సి) ఇది గత దశాబ్దంలో 30% నుండి 25% వరకు తగ్గుదల యొక్క ప్రపంచ భారంలో భారతదేశం యొక్క వాటాతో కూడి ఉంది.

2) బక్కపలుచగా ఉండటం మరియు ఊబకాయం పెరుగుదల:

ఎ) బక్కపలుచగా ఉండటం అనేది ఆందోళనగా కొనసాగుతుంది మరియు ఊబకాయం యొక్క పెరుగుతున్న స్థాయిలు కూడా పెరుగుతున్నాయి.

బి) 2022లో బక్కపలుచగా ఉండటం యొక్క మొత్తం ప్రాబల్యం భారతదేశంలో 18.7% ఉంది, ప్రపంచ భారంలో 49% వాటా ఉంది.

సి) ఊబకాయం యొక్క ప్రాబల్యం ఒక దశాబ్దంలో 2012లో 2.2% నుండి 2022లో 2.8%కి స్వల్పంగా పెరిగింది, తద్వారా ప్రపంచ వాటాలో 8.8%కి తోడ్పడింది. కానీ ఊబకాయం యొక్క

మొత్తం వర్గీకరణ 5.6% ప్రపంచ ప్రాబల్యం కంటే తక్కువ మరియు చాలా తక్కువగా ఉంది.

ప్రపంచ వ్యాప్త పరిస్థితి:

1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా, 2012లో 26.3% ఉన్న ప్రాబల్యం రేటు 2022లో 22.3%కి తగ్గింది.
2) ప్రపంచవ్యాప్తంగా బరువు సమస్యపై ఎలాంటి మెరుగుదల లేదు, ఎందుకంటే దాని ప్రాబల్యం రేటు 5.5% నుండి 5.6%కి పెరిగింది.
3) ఉమ్మడి పోషకాహార లోపం అంచనాలు 2025 ప్రపంచ ఆరోగ్య అసెంబ్లీ యొక్క ప్రపంచ పోషక లక్ష్యాలను మరియు 2030 సుస్థిరాభివృద్ధి 2 లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి తగిన పురోగతిని వెల్లడి చేసింది.
4) 2030 నాటికి పొట్టి పిల్లల సంఖ్యను సగానికి తగ్గించడానికి అన్ని దేశాలలో మూడింట ఒక వంతు మాత్రమే 'తగిన అనుగుణత్వంతో' ఉన్నాయి.
5) అధిక బరువుకు సంబంధించి 3% ప్రాబల్యం అనే 2030 లక్ష్యాన్ని కొన్ని దేశాలు సాధించగలవని భావిస్తున్నారు.

జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వేకి అనుగుణంగా

1) జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే -3 (2006) లో 48% నుండి దాని ప్రాబల్యాన్ని జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే-4 (2016) లో 38% కు తగ్గింపు మరియు 35.5%గా అంచనా వేసిన జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే -5 (2019-2021) డేటా వలన భారతదేశంలో తగిన ఎత్తు పెరుగుదల తగ్గుముఖం పట్టింది అని తెలుస్తుంది.
2) జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే -5 తక్కువ బరువుతో ఉన్న పిల్లల పెరుగుదల మరియు ఉదంతాల నిరంతర తగ్గింపుకు సంబంధించిన రుజువులను చూపించింది.
3) కుటుంబ నియంత్రణ, ప్రసవానికి ముందు సంరక్షణ, నులిపురుగుల నిర్మూలన, తల్లిపాలు ఇచ్చే అవగాహనా కార్యక్రమాలు వంటి ఆరోగ్య సేవలలో కూడా ఇది మెరుగుదలని చూపింది.
4) భారతదేశంలో, 12 లేదా 24 నెలల వయస్సులో ఉన్న పిల్లలలో మూడింట రెండు వంతుల మంది పుట్టుకతో లేదా ఒక నెల వయస్సులో బక్కపలుచగా ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది. అంటే మూడింట రెండు వంతుల బక్కపలుచనిదనం ప్రసూతి పోషకాహార లోపం వల్లనే జరుగుతుంది.

అనవసరమైన హిస్టెరెక్టమీలను అరికట్టడానికి భారతదేశం ఏమి చేసింది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే-5 డేటా ప్రకారం, సగం మంది మహిళలు 35 ఏళ్లు నిండకముందే గర్భాశయ శస్త్రచికిత్స చేయించుకుంటున్నారు.
2) ఆర్థిక లాభాలు మరియు దోపిడీ కోసం అట్టడుగు ప్రాంతాలలోని మహిళలలో అన్యాయంగా గర్భాశయాన్ని తొలగించే ప్రమాదం ఉందని వాదిస్తూ సుప్రీంకోర్టులో వేయబడిన పిటిషన్‌కు ప్రతిస్పందనగా, కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులలో గర్భాశయ విచ్ఛేదన ధోరణులను ఆడిట్ చేయాలని కోరింది.
3) అలాగే, ఉన్నత న్యాయస్థానం ఇటీవల రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు మూడు నెలల గడువు ఇచ్చింది, ఈ ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ మార్గదర్శకాలను అమలు చేయమని నిర్దేశించింది.

గర్భాశయ శస్త్రచికిత్స చేయించుకోవడానికి ప్రమాణాలు ఏమిటి?

1) సిజేరియన్ ప్రసవాల తర్వాత, పునరుత్పత్తి వయస్సు గల మహిళల్లో గర్భాశయాన్ని తొలగించడం అనేది రెండవ అత్యంత తరచుగా జరిగే ప్రక్రియ. వైద్యపరంగా, ఒక వ్యక్తి యొక్క పునరుత్పత్తి జీవితంలోని తరువాతి భాగంలో లేదా అత్యవసర పరిస్థితుల్లో జోక్యంగా గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సను నిర్వహించాలి.
2) ఫైబ్రాయిడ్‌లు (గర్భాశయం చుట్టూ పెరుగుదల), అసాధారణ గర్భాశయ రక్తస్రావం మరియు గర్భాశయ భ్రంశం, దీర్ఘకాలిక పెల్విక్ నొప్పి మరియు గర్భాశయం మరియు గర్భాశయంలోని కాన్సర్ పూర్వ మరియు ప్రాణాంతక కణితులు అనేవి గర్భాశయాన్ని తొలగించడానికి గుర్తించబడిన వైద్యపరమైన సూచనలు. కొన్ని సందర్భాల్లో, ఓఫోరెక్టమీ, అండాశయాల తొలగింపు (ఈస్ట్రోజెన్ యొక్క ప్రాథమిక మూలం) కూడా తరచుగా నిర్వహించబడుతుంది, ఇది శస్త్రచికిత్స రుతువిరతి యొక్క ఒక రూపం మరియు అనేక దీర్ఘకాలిక పరిస్థితులతో ముడిపడి ఉంటుంది.
3) అనేక సందర్భాల్లో, ఇతర తక్కువ-కోత చికిత్సలు పని

చేయగలిగినప్పటికీ, ఆరోగ్య సమస్యలకు ''శాశ్వత పరిష్కారం''గా స్త్రీలకు గర్భాశయ తొలగింపులు అందించబడతాయని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి.

4) జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే-5 డేటా ప్రకారం, అత్యధిక శాతం హిస్టెరెక్టోమీలు (51.8%) అధిక ఋతు రక్తస్రావం లేదా నొప్పికి చికిత్స చేయడంబీ ఫైబ్రాయిడ్లకు 24.94%బీ తిత్తులు కోసం 24.94%బీ గర్భాశయ రుగ్మత లేదా చీలిక కోసం 11.08%. అయినప్పటికీ, "ఈ కారణాలలో చాలా వరకు చికిత్స చేయదగినవిగా పరిగణించబడ్డాయి మరియు శస్త్రచికిత్సను నివారించవచ్చు" అని అధ్యయనాలు చూపించాయి.

ఇప్పటి వరకు ప్రభుత్వం ఎలాంటి చర్యలు తీసుకుంది?

1) 2022లో కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ అనవసరమైన హిస్టెరెక్టమీలను నిరోధించడానికి మార్గదర్శకాలను జారీ చేసింది - స్త్రీ జననేంద్రియ సమస్యలకు గర్భాశయాన్ని తొలగించడం మరియు ప్రత్యామ్నాయ క్లినికల్ చికిత్సలు అవసరమైనప్పుడు సాధ్యమయ్యే సూచనలను జాబితా చేస్తుంది.

ఇంకా, ఇతర వివరాలతోపాటు వయస్సు, మరణాలు మరియు వృత్తులపై డేటాను సేకరించేందుకు జిల్లా, రాష్ట్ర స్థాయి మరియు జాతీయ గర్భాశయ పర్యవేక్షణ కమిటీలను ఏర్పాటు చేయాలని వారు సిఫార్సు చేశారు. సుప్రీంకోర్టు ఆదేశానుసారం రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు గర్భాశయ శస్త్రచికిత్స పోకడలపై ఆడిట్‌లను నిర్వహించి నివేదికను అందించాలని భావిస్తున్నారు.

2) గర్భసంచి తొలగింపు లబ్ధిదారుల కోసం నేషనల్ హిస్టెరెక్టమీ మానిటరింగ్ కమిటీ పర్యవేక్షించే ఫిర్యాదుల పోర్టల్‌ను కూడా ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది.

ప్రత్యేకించి, అధికారులు 40 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న మహిళలకు నిర్వహించిన గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సలను నివేదించాలని మరియు ఇప్పటికే ఉన్న స్క్రీనింగ్ చెక్‌లిస్ట్‌లో గర్భాశయ తొలగింపుకు కారణాన్ని చేర్చాలని మార్గదర్శకాలు నొక్కిచెప్పాయి.

3) మానిటరింగ్ కమిటీలు శారీరక అనాటమీ, గర్భాశయం యొక్క పాత్ర మరియు గర్భాశయం యొక్క పాత్ర గురించి అభ్యాసకులు మరియు రోగులలో అవగాహన కల్పించే బాధ్యతను కూడా కలిగి ఉంటాయి.

4) ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠాత్మక ఆరోగ్య బీమా కార్యక్రమం అయిన ఆయుష్మాన్ భారత్ ప్రధాన్ మంత్రి జన్ ఆరోగ్య యోజన గర్భసంచి తొలగింపులతో సహా 1,949 ప్రొసీజర్‌లకు సంబంధించి రూ. 5 లక్షల ఆరోగ్య కవరేజీని అందిస్తుంది. ఈ ఆపరేషన్లను నిర్వహించడానికి ప్రభుత్వం 45,434 ఆసుపత్రులకు అధికారం ఇచ్చింది మరియు గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సకు సంబంధించిన విధానాల కోసం రెండు ప్రామాణిక చికిత్స మార్గదర్శకాలను కూడా అభివృద్ధి చేసింది. ఆరోగ్య నిపుణులతో సంప్రదించి కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఫర్ మెడికల్ రీసెర్చ్ అభివృద్ధి చేసిన ఈ మార్గదర్శకాలు, "పిల్లలను కనడం పూర్తయినప్పుడు మరియు చాలా అరుదుగా చిన్న రోగులలో మాత్రమే ఈ ప్రక్రియను పరిగణించాలి" అని స్పష్టంగా పేర్కొన్నాయి.

5) క్లినికల్ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్స్ (రిజిస్ట్రేషన్ అండ్ రెగ్యులేషన్) యాక్ట్, 2010 ప్రకారం, సమాచార అనుమతి లేకుండా స్త్రీలను బలవంతంగా హిస్టెరెక్టమీకి గురిచేసిన ఆసుపత్రులు మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలను బ్లాక్ లిస్ట్ చేయవచ్చు. అరుణాచల్ ప్రదేశ్, సిక్కిం, ఉత్తరప్రదేశ్, రాజస్థాన్, బీహార్, జార?ండ్ మరియు కర్ణాటక సహా 11 రాష్ట్రాలు ఈ చట్టాన్ని ఆమోదించాయి.

6) ఈ పిటీషన్‌కు ప్రతిస్పందనగా, నలభై లేదా అంతకంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న వారికి గర్భాశయాన్ని తొలగించే ముందు సంబంధిత బీమా సంస్థ నుండి అనుమతి పొందాలని ఆసుపత్రులను ఆదేశించినట్లు బీహార్ తెలిపింది.

అనవసరమైన గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సలు భారతదేశం సంతకం చేసిన అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలను ఉల్లంఘిస్తున్నాయని పిటిషన్ పేర్కొంది. అవి ఆర్థిక, సామాజిక మరియు సాంస్కృతిక హక్కులపై అంతర్జాతీయ ఒడంబడిక (ఇది పునరుత్పత్తి మరియు లైంగిక స్వేచ్ఛతో సహా వారి ఆరోగ్యం మరియు శరీరాన్ని నియంత్రించే ప్రజల హక్కును గుర్తిస్తుంది), మహిళలపై అన్ని రకాల వివక్షలను తొలగించడంపై సమావేశం మరియు పౌర మరియు పౌర మరియు అంతర్జాతీయ ఒడంబడిక రాజకీయ హక్కులు.

మహిళలకు దీర్ఘకాలిక చికిత్స గురించి ఏమిటి?

1) గర్భాశయ తొలగింపులు దీర్ఘకాల గాయాలు మరియు

వైకల్యాలకు కారణం కావచ్చు, ఫాలో-అప్ మరియు శస్త్ర చికిత్సానంతర సేవ అవసరం, రెండూ అరుదుగా అందుబాటులో ఉంటాయి లేదా సరసమైనవి. కొన్ని సందర్భాల్లో, హిస్టెరెక్టమీలు సూచించబడనప్పుడు, స్త్రీలు శస్త్రచికిత్స అనంతర బాధలను కొనసాగించవచ్చు మరియు అదనపు శస్త్రచికిత్స అవసరమవుతుంది. ఉదాహరణకు, వారు ఎండోమెట్రియోసిస్ కారణంగా కటి నొప్పిని కలిగి ఉంటే, అది గర్భాశయ శస్త్రచికిత్స ద్వారా మాత్రమే పరిష్కరించబడదు.

2) ఇతర సందర్భాల్లో, రోగులకు హార్మోన్ పునఃస్థాపన చికిత్సలు (అండాశయాలు మరియు గర్భాశయం రెండూ తొలగించబడి, రుతుక్రమం ఆగిన లక్షణాలు ఉంటే) వంటి వైద్య సహాయం అవసరం కావచ్చు. కానీ ఈ జోక్యాలు ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులకే పరిమితం చేయబడ్డాయి మరియు తక్కువ ఆదాయ వర్గాలకు భరించలేనివిగా ఉన్నాయి.

3) ఊఫొరెక్టమీతో గర్భాశయ శస్త్రచికిత్స చేయించుకున్న స్త్రీలు - 50 సంవత్సరాల కంటే ముందు, సాన్స్ హార్మోన్ థెరపీ - అన్ని కారణాల మరణాలలో 1.8 అధిక అసమానతలను కలిగి ఉన్నట్లు చూపించడానికి కొన్ని ప్రపంచ ఆధారాలు ఉన్నాయి.

బదులుగా ఏమి అవసరం?

1) 2019లో, జాతీయ సంప్రదింపుల ప్యానెల్ మూడు సవాళ్లను గుర్తించింది: క్లినికల్ మరియు జనాభా-స్థాయి మార్గదర్శకాల అవసరంబీ ప్రాథమిక స్థాయిలో స్త్రీ జననేంద్రియ వ్యాధిగ్రస్తుల సమాచారం మరియు అవసరమైన చికిత్స సేవలుబీ మరియు గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సలను పర్యవేక్షించడం మరియు నియంత్రించడం, ముఖ్యంగా యువతులు మరియు "నిరపాయమైన" పరిస్థితులు ఉన్న వ్యక్తులలో.

2) ప్రస్తుత కేసులో ప్రధాన న్యాయమూర్తి డి.వై. చంద్రచూడ్ 40 ఏళ్లలోపు వారికి గర్భసంచి తొలగింపును ఇద్దరు సర్టిఫైడ్ వైద్యుల అనుమతితో నిర్వహించాలని సూచించారు.

3) ఎన్జీవోల నివేదికలో "ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు సూచించబడని గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సలను నివారించడానికి చికిత్సను అందించాలి మరియు చికిత్స చేయలేకపోతే, ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులలో గర్భాశయ శస్త్రచికిత్సలు చేయాలి" అని సూచించబడినది.

4) ప్రజారోగ్య మౌలిక వసతులలో మరింత పెట్టుబడి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది, ఎందుకంటే ప్రజారోగ్య వ్యవస్థలో మిగిలి ఉన్న అంతరం మరియు ప్రైవేట్ రంగాన్ని ముందస్తుగా ప్రోత్సహించే ప్రభుత్వ నియంత్రణ విధానంతో కలిపి క్రమబద్ధీకరించబడని, జవాబుదారీగా లేని ప్రైవేట్ హెల్త్ ప్రొవైడర్ల విస్తరణకు దారితీసింది.

5) ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో రుతుక్రమం మరియు పారిశుద్ధ్య సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు ప్రత్యామ్నాయ చికిత్సల గురించి అవగాహనతో సహా రోగులు మరియు వైద్యులకు అవగాహన కల్పించడానికి కూడా ప్రయత్నాలు అవసరం. ఫెడరేషన్ ఆఫ్ అబ్‌స్టెట్రిక్ అండ్ గైనకాలజికల్ సొసైటీస్ ఆఫ్ ఇండియా 2019లో గర్భాశయాన్ని తొలగించడం కంటే గర్భాశయం మరియు ఇతర సమస్యలకు చికిత్స చేయడానికి నాన్-ఇన్వాసివ్ ప్రక్రియల కోసం వైద్యులకు సలహానివ్వడానికి మరియు శిక్షణ ఇవ్వడానికి 2019లో 'గర్భాశయాన్ని రక్షించండి' ప్రచారాన్ని ప్రారంభించింది.

AMIGOS IAS
.... Journey To Achievement Starts Here
UPSC CSE 2024
OUR OPTIONAL SUBJECTS
www.amigosias.com
1. TELUGU LITERATURE by Akella Raghavendra Sir
2. ANTHROPOLOGY by Sudheer Sir
3. History by Naga Sridhar Sir
4. GEOGRAPHY by Ramesh Sir
5. PUBLIC ADMINISTRATION by P. Satish Sir
6. POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS by Adnan Sir
7. SOCIOLOGY by Janardhan Sir
CIVILS PCM BATCH ADMISSIONS IN PROGRESS
PH : 040-35052121, 9000230735
Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad. Amigos IAS

పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యం

కెనడాలో పెద్ద ఎత్తున కార్చిచ్చులకు కారణం ఏమిటి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) కెనడాలోని అటవీ మంటల నుండి పెరుగుతున్న పొగ కారణంగా న్యూయార్క్ నగరం యొక్క గాలి నాణ్యత ప్రస్తుతం ప్రపంచంలోనే అత్యంత దారుణంగా ఉంది. మధ్య అట్లాంటిక్ నుండి గ్రేట్ లేక్స్ యొక్క ఈశాన్య మరియు ఎగువ ప్రాంతాలలో గాలి నాణ్యత అనారోగ్యకరమైన లేదా అధ్వాన్నమైన స్థితిని నమోదు చేసింది. ఈ పొగ ఇప్పుడు వాషింగ్టన్ డి.సి మరియు ఉత్తర అమెరికా ఖండంలోని ఇతర ప్రాంతాలను కూడా చుట్టుముట్టింది.
2) కెనడియన్ ఇంటర్ ఏజెన్సీ ఫారెస్ట్ ఫైర్ సెంటర్ ప్రకారం, జూన్ 8, 2023 నాటికి దేశంలో 426 క్రియాశీల మంటలు ఉన్నాయి. వీటిలో 232 అదుపు చేయలేని స్థితిలో ఉన్నట్లు సమాచారం. వీటిలో అత్యధికంగా 144 క్యూబెక్ ప్రావిన్స్ లోనే నమోదయ్యాయి. వైల్డ్ ల్యాండ్ ఫైర్ యాక్టివిటీకి సూచిక అయిన జాతీయ సన్నద్ధత స్థాయిని కూడా ఈ సంస్థ ఐదుకు పెంచింది.

కెనడాలో కార్చిచ్చుకు కారణమేమిటి?

1) కెనడాలోని బ్రిటిష్ కొలంబియా, అల్బెర్టా ప్రావిన్స్ లలో ఏప్రిల్ చివర్లో కార్చిచ్చులు ప్రారంభమయ్యాయి. ఇవి ఇప్పుడు తూర్పు ప్రావిన్సులైన క్యూబెక్, ఒంటారియో, నోవా స్కోటియాలకు విస్తరించాయి. క్యూబెక్ వైశాల్యపరంగా కెనడా యొక్క అతిపెద్ద ప్రావిన్స్, మరియు ప్రస్తుతం చురుకుగా ఉన్న కార్చిచ్చులకు నిలయం. వీటిలో చాలా వరకు పిడుగుపాటు వల్ల సంభవించాయి. అడవి మంటలకు మానవ కార్యకలాపాలు కూడా కారణమని నిందించాలి.
2) ఒక అధ్యయనం ప్రకారం, సహజ అడవి మంటలకు మెరుపు ప్రధాన పూర్వగామి. ప్రయోగశాల ప్రయోగాలు మరియు క్షేత్ర పరిశీలనలు మెరుపులో కొన్ని మిల్లీసెకన్ల కంటే ఎక్కువ ప్రవహించే విద్యుత్ ప్రవాహాలు (దీర్ఘ-నిరంతర-ప్రవాహాలు లేదా ఎల్.సి.సి అని పిలవబడేవి) మంటలను ఉత్పత్తి చేసే అవకాశం ఉందని సూచించాయి.
3) అధ్యయనం ప్రకారం, 2090ల నాటికి మొత్తం ప్రపంచ మెరుపుల మరియు ఎల్.సి.సిల పెరుగుదలను అనుకరణలు సూచిస్తున్నాయి. అనుకరణ ప్రపంచవ్యాప్తంగా సగటు ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత సుమారు 4 కెల్విన్ పెరుగుతుంది (కెల్విన్ మరియు సెల్సియస్ సరళ సంబంధాన్ని కలిగి ఉన్నందున, ఇది దాదాపు 4 డిగ్రీల సెల్సియస్ పెరుగుదలకు సమానం), తద్వారా మనం కెల్విన్‌కు మొత్తం మెరుపు చర్యలో 11% పెరుగుదలను పొందుతాము.
4) ఎల్.సి.సి మెరుపులు భూమిపై 47% పెరగడం భవిష్యత్తులో మెరుపులతో మండే అడవి మంటల ప్రమాదాన్ని సూచిస్తుంది.

మెరుపు వాతావరణ మార్పుకు సూచికనా?

1) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ మెరుపును ముఖ్యమైన వాతావరణ మార్పుగా గుర్తిస్తుంది, ఇది భూమి యొక్క వాతావరణం యొక్క వర్గీకరణకు విమర్శనాత్మకంగా దోహదపడుతుంది. భూతాపం భూమి యొక్క ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతను పెంచుతున్నందున, మెరుపు కార్యకలాపాలు కూడా పెరుగుతాయని అంచనా వేయబడింది.
2) మెరుపు నైట్రోజన్ ఆక్సైడ్‌లను కూడా ఉత్పత్తి చేస్తుంది. ఇవి వాతావరణంలోని ఇతర వాయువులతో ప్రతిస్పందిస్తాయి మరియు ఓజోన్‌ను ఉత్పత్తి చేస్తాయి, ఇది ఒక బలమైన గ్రీన్‌హౌస్ వాయువు, ఇది భూమి యొక్క బయటకుపోయే వేడిని బంధిస్తుంది మరియు దానిని వాతావరణంలో ఉంచుతుంది, వాతావరణం మరియు వాతావరణ నమూనాలను మారుస్తుంది.

కెనడాలో అనియంత్రిత అడవి మంటల వెనుక ఇతర కారణాలు ఏమిటి?

1) అట్లాంటిక్ కెనడాలో ఈ శీతాకాలంలో తక్కువ హిమపాతం నమోదైంది, ఆ తర్వాత అసాధారణంగా పొడి వసంతం ఏర్పడింది. నోవా స్కోటియా ప్రావిన్స్ యొక్క

వాతావరణం, ఇక్కడ అడవి మంటలు అసాధారణమైనవి కావు కానీ ఇతర ప్రావిన్సుల కంటే తక్కువగా ఉంటాయి, ఉత్తర అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం ద్వారా ప్రభావితమవుతుంది. సముద్రానికి సమీపంలో ఉన్న కారణంగా, దేశంలోని అనేక ఇతర ప్రాంతాలతో పోలిస్తే ఈ ప్రాంతం సాధారణంగా అధిక తేమ మరియు మరింత మితమైన ఉష్ణోగ్రతలను కలిగి ఉంటుంది.

2) ఈ సంవత్సరం, నోవా స్కోటియా రాజధాని హాలిఫాక్స్‌లో మార్చి మరియు మే మధ్య కేవలం 120 మిల్లీమీటర్ల వర్షపాతం నమోదైంది, ఇది సగటులో దాదాపు మూడోవంతు.

కొత్త ఈల్ జాతి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా శాస్త్రవేత్తలు ఒడిశాలోని గంజాం జిల్లాలోని పాలూర్ కాలువలో కొత్త జాతి ఈల్‌ను కనుగొన్నారు.

ఈల్స్

1) ఈల్స్ అనేవి పొడుగుగా ఉన్న రే-ఫిన్డ్ చేపలు, ఇవి ఎనిమిది ఉప క్రమాలు మరియు దాదాపు 800 జాతులను కలిగి ఉన్న అంగుల్లిఫార్మ్స్ క్రమానికి చెందినవి.

2) ఈల్స్ ఉప్పు మరియు మంచి నీటిలో నివసిస్తాయి మరియు కొన్ని జాతులు గుడ్లు పెట్టడానికి మంచినీటి నుండి ఉప్పు నీటికి ప్రయాణించేవిగా ఉంటాయి.

కొత్త జాతి ఈల్

1) శాస్త్రీయ నామం: పురాతన ఒడిషా పేరు మీదుగా కొత్త జాతికి పిసోడోనోఫిస్ కళింగ అని పేరు పెట్టారు.

2) సాధారణ నామం: శాస్త్రవేత్తలు కొత్త జాతికి 'కళింగ స్నేక్ ఈల్' అనే సాధారణ నామాన్ని ప్రతిపాదించారు.

3) కుటుంబం: ఇది ఓపిక్తిడే మరియు అంగుల్లిఫార్మ్స్ క్రమానికి కుటుంబానికి చెందినది.

4) లక్షణాలు: ఇది పాము లాంటి రూపాన్ని కలిగి ఉంటుంది మరియు పొడవు 560 మిల్లీమీటర్ల నుండి 7 మీటర్ల వరకు ఉంటుంది. కొత్త జాతుల శరీరం యొక్క పై భాగం ముదురు ఆలివ్-బ్రౌన్, క్రింది భాగం లేత తెలుపు మరియు రెండు రంగులు పార్శ్వం వైపున కలుస్తాయి.

5) విస్తరణ: ఈ జాతులు ఆసియాలోని అతిపెద్ద ఉప్పునీటి మడుగు అయిన చిలికా సరస్సులో మరియు పక్కనే ఉన్న పాలూరు కాలువలో కనుగొనబడ్డాయి, ఇక్కడ నీటి ప్రవాహం పూర్తిగా ఆటుపోట్లపై ఆధారపడి ఉంటుంది. పాలూరు కాలువ చిలికా నదిని రుషికుల్యతో కలుపుతుంది.

తోడేలు-కుక్కల సంకరీకరణ / భారతీయ తోడేలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఇటీవల, పరిశోధకులు దేశంలో తోడేలు-కుక్కల సంకరీకరణకు సంబంధించిన మొదటి సాక్ష్యాన్ని కనుగొన్నారు.

2) తోడేలు (కానిస్ లూపస్)-కుక్క (కానిస్ లూపస్ ఫెమిలియారిస్) సంకరీకరణ తోడేళ్ళలో కొన్ని అనుసరణలను విపరీతంగా తగ్గించడానికి దారితీయవచ్చని, చివరికి తోడేలు జనాభా తగ్గుతుందని పరిశోధనలు పేర్కొన్నాయి.

భారతీయ తోడేలు

1) శాస్త్రీయ నామం: కానిస్ లూపస్ పలైప్స్.

2) విస్తరణ: ఇది నైరుతి ఆసియా నుండి భారత ఉపఖండం వరకు విస్తరించి ఉన్న బూడిద రంగు తోడేలు ఉపజాతి.

3) ఇది హిమాలయ తోడేలు మరియు అరేబియన్ తోడేలు మధ్య పరిమాణంలో మధ్యస్థంగా ఉంటుంది మరియు వెచ్చని పరిస్థితుల్లో నివసించే కారణంగా మునుపటి దట్టమైన శీతాకాలపు బొచ్చు లేదు. ఇది పొట్టి బొచ్చును కలిగి ఉంటుంది.

4) భారతీయ తోడేలు చిన్న గుంపులుగా ప్రయాణిస్తుంది మరియు బూడిద రంగు తోడేలు యొక్క ఇతర రూపాంతరాల కంటే తక్కువ గొంతును కలిగి ఉంటుంది.

5) ఐయుసిఎన్ స్థితి: ప్రమాదంలో ఉంది.

6) జార?ండ్ రాష్ట్రంలోని మహుదన్ర్ తోడేళ్ళ అభయారణ్యం దేశంలోనే ఏకైక తోడేళ్ల అభయారణ్యం.

మిష్టి పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవలే, ప్రధాని మోదీ మిష్టి (మాంగ్రూవ్ ఇనీషియేటివ్ ఫర్ షోర్ లైన్ హాబీటాట్స్ అండ్ టాంజిబుల్ ఇన్కమ్స్)

అనే పథకాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ పథకాన్ని తొలిసారిగా 2023-24 కేంద్ర బడ్జెట్‌లో కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి ప్రకటించారు.

★ మిష్టి (తీర రేఖ ఆవాసాలు మరియు ప్రత్యక్ష ఆదాయాల కోసం మడ అడవుల కార్యక్రమం)

1) తొలుత దేశవ్యాప్తంగా తొమ్మిది రాష్ట్రాల్లో మడ అడవులను పునరుద్ధరించనున్నారు. మొత్తంమీద, ఈ పథకం 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరం నుండి ఐదేళ్లలో 11 రాష్ట్రాలు మరియు రెండు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో విస్తరించి దాదాపు 540 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో ఉన్న మడ అడవులను అభివృద్ధి చేస్తుంది.
2) సముద్ర మట్టాలు పెరగడం మరియు తుఫానుల వంటి విపత్తుల నుండి తీరప్రాంతాలలో జీవితాలు మరియు జీవనోపాధికి ముప్పును తగ్గించడంలో ఈ పథకం సహాయపడుతుంది.
3) ఇది ప్లాంటేషన్ పద్ధతులు, నిర్వహణ పద్ధతులు, పరిరక్షణ చర్యలు మరియు ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్య మార్గం ద్వారా వనరుల సమీకరణపై ఉత్తమ అభ్యాసాలను పంచుకోవడం.
4) ప్రాజెక్ట్ వ్యయంలో 80% కేంద్రం భరిస్తుంది, మిగిలిన 20% రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు జమ చేస్తాయి.

మడ అడవుల గురించి

1) మడ అడవులు అనేది ఒక పొద లేదా ఒక చిన్న చెట్టు, ఇది తీర ప్రాంతాలలో అంతర జలాల్లో నివసిస్తుంది మరియు తరచుగా నీటి అడుగున ఉప్పగా ఉండే అవక్షేపాలలో వేర్లను కలిగి ఉంటాయి. ఇవి చిత్తడి నేలల్లో కూడా పెరుగుతాయి.
2) మడ అడవులు ప్రపంచంలోని ఉష్ణమండల మరియు ఉప-ఉష్ణమండల మధ్యతరగతి ప్రాంతాలలో కనిపించే ఉప్పును తట్టుకోగల మొక్కల సమూహాలు. ఇటువంటి ప్రాంతాలు అధిక వర్షపాతం (1,000 నుండి 3,000 మి.మీ మధ్య) మరియు ఉష్ణోగ్రత (26ిసి-35ిసి మధ్య) కలిగి ఉంటాయి.
3) మడ అడవులు తీవ్రమైన వాతావరణ పరిస్థితులను తట్టుకోగలవు మరియు జీవించడానికి తక్కువ ఆక్సిజన్ స్థాయిలు అవసరం. మడ అడవులు గడ్డకట్టే ఉష్ణోగ్రతలను తట్టుకోలేవు కాబట్టి ఇవి ప్రధానంగా ఉష్ణమండల మరియు ఉపఉష్ణమండల అక్షాంశాలలో కనిపిస్తాయి.

మడ అడవుల ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

1) భూసంబంధమైన అడవుల కంటే మడ అడవులు హెక్టారుకు పది రెట్లు ఎక్కువ కార్బన్‌ను నిల్వ చేయగలవు. అలాగే, ఇవి భూ-ఆధారిత ఉష్ణమండల వర్షారణ్యాల కంటే 400 శాతం వేగంగా కార్బన్‌ను నిల్వ చేయగలవు. అందువల్ల, ఇది కార్బన్ సింక్ లాగా పనిచేస్తుంది.
2) మొక్కలు చనిపోయిన తర్వాత, నిల్వ చేసిన కార్బన్‌ను మట్టిలోకి తీసుకుంటాయి. దీనినే "బ్లూ కార్బన్" అంటారు.
3) అంతేకాకుండా, పెరుగుతున్న ఆటుపోట్లు మరియు తుఫానులకు వ్యతిరేకంగా మడ అడవులు సహజ అడ్డంకులుగా పనిచేస్తాయి. ప్రతి సంవత్సరం, అవి 65 బిలియన్ డాలర్లకు పైగా ఆస్తి నష్టాన్ని నిరోధిస్తాయి.
4) అవి సముద్ర జీవవైవిధ్యానికి సంతానోత్పత్తి ప్రదేశాలను అందిస్తాయి మరియు ప్రపంచ చేపల జనాభాలో 80% ఆరోగ్యకరమైన మడ పర్యావరణ వ్యవస్థలపై ఆధారపడి ఉన్నాయి.
5) అవి సుసంపన్నమైన ఆహార జాలానికి మద్దతు ఇస్తాయి, ఆల్చిప్పలు మరియు ఆల్గేతో నిండిన ఉపరితలం చిన్న చేపలు, బురద పీతలు మరియు రొయ్యలకు సంతానోత్పత్తి ప్రదేశంగా పనిచేస్తాయి, తద్వారా స్థానిక చేతివృత్తుల మత్స్యకారులకు జీవనోపాధిని అందిస్తాయి.

వీటికి ముప్పు ఏమిటి?

1) గ్లోబల్ మాంగ్రోవ్ అలయన్స్ 2022 నివేదిక ప్రకారం, 2010 మరియు 2020 మధ్యకాలంలో, దాదాపు 600 చ.కి.మీ మడ అడవులు క్షీణించిపోయాయి, వీటిలో 62% కంటే ఎక్కువ ప్రత్యక్ష మానవ ప్రభావాల కారణంగా ఉన్నాయి.
2) మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు అనగా పారిశ్రామిక విస్తరణ మరియు రోడ్లు మరియు రైల్వేల నిర్మాణం, మరియు సహజ ప్రక్రియలు అనగా మారుతున్న తీరప్రాంతాలు, తీర కోత మరియు తుఫానులు, మడ ఆవాసాలలో గణనీయమైన తగ్గుదలకు దారితీశాయి.

మడ అడవుల విస్తరణ గురించి (ప్రపంచవ్యాప్తంగా)

1) గ్లోబల్ ఫారెస్ట్ రిసోర్స్ అసెస్‌మెంట్, 2020 ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా 113 దేశాలు 14.79 మిలియన్ హెక్టార్లలో మడ అడవులను కలిగి ఉన్నాయి. అతిపెద్ద

మడ ప్రాంతం ఆసియాలో (5.55 మిలియన్ హెక్టార్లు) నివేదించబడింది, తర్వాత ఆఫ్రికా (3.24 మిలియన్ హెక్టార్లు) ఉంది.

2) మడ అడవుల మొత్తం విస్తీర్ణంలో 40 శాతానికి పైగా కేవలం నాలుగు దేశాల్లో ఉన్నట్లు నివేదించబడింది: ఇండోనేషియా (మొత్తం 19 శాతం), బ్రెజిల్ (9 శాతం), నైజీరియా (7 శాతం) మరియు మెక్సికో (6 శాతం).

భారతదేశంలో మడ అడవుల విస్తరణ

1) ఫారెస్ట్ సర్వే నివేదిక 2021 ప్రకారం, దేశంలోని మడ అడవుల విస్తీర్ణం 4,992 చదరపు కి.మీ. ఇది దేశం మొత్తం భౌగోళిక ప్రాంతంలో 0.15 శాతం. 2019 నుండి, ఈ విస్తీర్ణం కేవలం 17 చ.కి.మీ మాత్రమే పెరిగింది.

2) దక్షిణాసియాలోని మడ అడవులలో భారతదేశం 3% వాటాను కలిగి ఉంది.

3) భారతదేశపు మడ అడవులలో పశ్చిమ బెంగాల్‌లో 42.45% (ప్రధానంగా సుందర్‌బన్స్ కారణంగా), గుజరాత్ (23.66%) మరియు అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవులు (12.39%) ఉన్నాయి. మహారాష్ట్ర, ఒడిశా, ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, గోవా మరియు కేరళ వంటి ఇతర రాష్ట్రాలు మడ అడవులను కలిగి ఉన్నాయి.

4) భారతదేశంలోని మడ అడవుల పర్యావరణ వ్యవస్థల యొక్క ముఖ్యమైన జాతులు అవిసెన్నియా అఫిసినాలిస్, రైజోఫోరా ముక్రోనాటా, సోనెరేటియా ఆల్బా, అవిసెన్నియా ఆల్బా, బ్రూక్విరా సిలింద్రికా, హెరిటీరా లిటోరాలిస్, ఫీనిక్స్ పలుడోసా, మోరిండా సిరియోప్స్ టాగల్ మరియు సిరియోట్రిఫోలియా.

ఒక భారతీయ నగరం తక్కువ కార్బన్‌గా మారడానికి ఏమి పడుతుంది?

(ఈ కథనాన్ని వ్యాసాలు మరియు సాధారణ అధ్యయనాలకు సంబంధించిన అంశాలకు కూడా 'సమాచారం'గా ఉపయోగించవచ్చు)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) 2050 నాటికి, ఏడు వందల కోట్ల మంది ప్రజలు నగరాల్లో నివసిస్తారు. 2020లోనే, ఈ నగరాలు 29 ట్రిలియన్ టన్నుల కార్బన్ డయాక్సైడ్‌ను వాతావరణంలోకి విడుదల చేశాయి. ఈ కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఇతర గ్రీన్ హౌస్ వాయువులతో కలిసి తీవ్రమైన ఆరోగ్య ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తుంది. ఇది తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలుగా కూడా వ్యక్తమవుతుంది, ఇది జీవితాలు, జీవనోపాధి, ఆస్తులు మరియు సామాజిక శ్రేయస్సు నష్టానికి దారితీస్తుంది.

2) పర్యావరణంపై నగరాలు చూపే ముఖ్యమైన ప్రభావాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, వాతావరణ మార్పుల ప్రభావాలను తగ్గించడానికి తక్కువ కార్బన్ (లో కార్బన్) నగరాలు కీలకమైనవి.

3) తక్కువ-కార్బన్ లేదా నికర-సున్నా నగరాలకు మారడం అనేది ఇంధనం, భవనాలు, రవాణా, పరిశ్రమలు మరియు పట్టణ భూ-వినియోగంతో సహా పలు రంగాలలో ఉపశమన మరియు అనుసరణ ఎంపికలను ఏకీకృతం చేయడం అవసరం. దీనిని 'సెక్టార్-కప్లింగ్ విధానం' అని పిలుస్తారు మరియు పట్టణ వ్యవస్థలను డీకార్బోనైజ్ చేయడం అవసరం.

శక్తి -వ్యవస్థ పరివర్తనలు ఎందుకు కీలకం?

1) శక్తి-వ్యవస్థ పరివర్తన పట్టణ కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఉద్గారాలను దాదాపు 74% తగ్గించగలదు. పరిశుభ్ర శక్తి మరియు సంబంధిత సాంకేతికతలు మరియు తగ్గుతున్న ధరలలో వేగవంతమైన పురోగతితో, మనం తక్కువ-కార్బన్ పరిష్కారాలను అమలు చేయడానికి ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక అడ్డంకులను కూడా అధిగమించాము.

2) పరివర్తన తప్పనిసరిగా డిమాండ్ మరియు సరఫరా రెండు వైపులా అమలు చేయబడాలి.

ఎ) శిలాజ ఇంధనాలను దశలవారీగా తొలగించడం మరియు శక్తి మిశ్రమంలో పునరుత్పాదక పదార్థాల వాటాను పెంచడం మరియు కార్బన్ పట్టివేత మరియు నిల్వ సాంకేతికతలను ఉపయోగించడం వంటివి సరఫరా వైపు ఉపశమన ఎంపికలు.

బి) డిమాండ్ వైపు, 'అవాయిడ్, షిఫ్ట్, ఇంప్రూవ్' ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను ఉపయోగించడం వల్ల పదార్థాలు మరియు శక్తి కోసం డిమాండ్‌ను తగ్గించడం మరియు శిలాజ ఇంధనాల డిమాండ్‌ను పునరుత్పాదక ఇంధనాలతో భర్తీ చేయడం.

3) అలాగే, శక్తి రంగంలో అవశేష ఉద్గారాలను పరిష్కరించడానికి, తప్పనిసరిగా కార్బన్-డయాక్సైడ్ తొలగింపు సాంకేతికతలను అమలు చేయాలి. వాస్తవానికి, శక్తి పరివర్తనల ద్వారా నికర-సున్నా పట్టణ వ్యవస్థలను నిర్మించడానికి తగిన సాంకేతికతలు మరియు పరిజ్ఞానం ఉన్నాయి. ఈ సమయంలో ఉన్న అడ్డంకులు సామాజిక మరియు రాజకీయ స్వభావం కలిగినవి మాత్రమే.

వివిధ నగరాల కోసం వివిధ వ్యూహాలు

1) ఏ ఉపశమన మరియు అనుసరణ వ్యూహాలను అమలు చేయాలి అనేది నగరం యొక్క కొన్ని లక్షణాల ఆధారంగా మారుతూ ఉంటుంది. పునరుత్పాదక ఇంధన వనరులకు మారడం అనేది శిలాజ ఇంధనాలను స్వచ్ఛమైన శక్తితో భర్తీ చేయడం అంత సులభం కాదు. శక్తి న్యాయం మరియు సామాజిక సమానత్వానికి సంబంధించిన అనేక రకాల సమస్యలు పరిష్కరించబడతాయి. సామాజికంగా మరియు పర్యావరణపరంగా న్యాయమైన శక్తి-పరివర్తన విధానాలను రూపొందించినప్పుడు ఇది కీలకమైన అంశం.
2) పరిగణనలు నగరం యొక్క ప్రాదేశిక రూపం, భూ వినియోగ నమూనా, అభివృద్ధి స్థాయి మరియు పట్టణీకరణ స్థితి.
3) ఒక స్థాపించబడిన నగరం ఇంధన సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి దాని మౌలిక సదుపాయాలను పునరుద్ధరించవచ్చు మరియు పునర్నిర్మించవచ్చు మరియు సైక్లింగ్ మరియు నడక వంటి ప్రజా రవాణా అలాగే క్రియాశీల రవాణాను ప్రోత్సహిస్తుంది.
   వాస్తవానికి, ప్రజల చుట్టూ రూపొందించబడిన నగరాలు శక్తి డిమాండ్‌ను గణనీయంగా తగ్గించగలవు - ప్రజా రవాణాను విద్యుదీకరించడం మరియు పునరుత్పాదక ఆధారిత జిల్లా కూలింగ్ మరియు హీటింగ్ నెట్‌వర్క్‌లను ఏర్పాటు చేయడం వంటివి.
4) వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న నగరం, నివాస సముదాయాలకు దగ్గరగా పని చేసే స్థలాలను తీసుకువచ్చే విధంగా నగరాన్ని ప్రణాళిక చేయడం ద్వారా గృహాలు మరియు ఉద్యోగాలను సహ-స్థానానికి ప్రయత్నించవచ్చు, తద్వారా రవాణా శక్తి డిమాండ్ తగ్గుతుంది. అటువంటి నగరాలు పునరుత్పాదక మరియు సిసిఎస్ తో సహా తక్కువ-కార్బన్ సాంకేతికతలకు కూడా దూసుకుపోతాయి.
5) ఇంధన-సమర్థవంతమైన సేవలు మరియు మౌలిక సదుపాయాలను మరియు ప్రజల-కేంద్రీకృత పట్టణ రూపకల్పనను ఉపయోగించడం ద్వారా నూతన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న నగరాలు ఉద్గారాలను తగ్గించగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. అవి నికర-సున్నా శక్తి వినియోగాన్ని తప్పనిసరి చేసే నిర్మాణ నియమావళులను కూడా అమలు చేయవచ్చు మరియు ఇప్పటికే ఉన్న భవనాలను తిరిగి అమర్చవచ్చు, ఇవన్నీ క్రమంగా తక్కువ-ఉద్గార నిర్మాణ సామగ్రిని ఉపయోగించేందుకు మారతాయి.

శక్తి పరివర్తన ఎలా న్యాయంగా ఉంటుంది?

1) శక్తి వ్యవస్థలు ప్రత్యక్షంగా మరియు పరోక్షంగా జీవనోపాధికి, స్థానిక ఆర్థికాభివృద్ధికి మరియు విభిన్న రంగాలలో నిమగ్నమైన వ్యక్తుల సామాజిక-ఆర్థిక శ్రేయస్సుతో ముడిపడి ఉంటాయి. కాబట్టి, ఒకే పరిమాణానికి సరిపోయే విధానం సామాజికంగా మరియు పర్యావరణపరంగా కేవలం పరివర్తనను నిర్ధారించే అవకాశం లేదు.
   ఉదాహరణకు, పునరుత్పాదక-శక్తి వనరులకు మారడం అనేది అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలు మరియు శిలాజ ఇంధనాలపై ఆధారపడిన రంగాలలోని వ్యక్తుల సమూహాలను లేదా సంఘాలను అసమానంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.
2) స్థూలంగా, శరవేగంగా పెరుగుతున్న శక్తి డిమాండ్ (పట్టణీకరణ కారణంగా, ఉదా), ఇంధన భద్రత అవసరాలు మరియు ఎగుమతులకు వ్యతిరేకంగా శక్తి సరఫరా సమతుల్యం కావాలి. అదనపు న్యాయపరమైన ఆందోళనలు-భారీ-స్థాయి పునరుత్పాదక ఇంధన ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన భూమిని స్వాధీనపరచుకోవడం, పేదరికం యొక్క ప్రాదేశిక కేంద్రీకరణ, కొన్ని వర్గాల ఉపాంతీకరణ, లింగపరమైన ప్రభావాలు మరియు జీవనోపాధి కోసం బొగ్గుపై ఆధారపడటం వంటివి ఉన్నాయి.
   ఉదాహరణకు, నైజీరియా, అంగోలా మరియు వెనిజులాతో సహా అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలు శిలాజ-ఇంధన ఎగుమతులకు వారి స్థూల దేశీయ ఉత్పత్తులలో గణనీయమైన భాగాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఈ పరిశ్రమల

నుండి వైదొలగడం వారి ఆర్థిక వ్యవస్థలను నాశనం చేయగలదు, దీని పర్యవసానాలు ముఖ్యంగా శిలాజ-ఇంధన రంగంలో పనిచేస్తున్న కార్మికులపై ఎక్కువగా పడతాయి.

3) అదేవిధంగా, ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో, అధిక శక్తి ఖర్చులు, తక్కువ ఆదాయాలు మరియు సరిపోని మౌలిక సదుపాయాల కారణంగా అనేక సంఘాలు శక్తి పేదరికం మరియు అసమానతలను ఎదుర్కొంటున్నాయి. యూఎస్ లో, అల్పాదాయ కుటుంబాల మొత్తం ఆదాయంలో ఇంధన బిల్లులపై చేసే వ్యయం గణనీయమైన భాగం. ఇది ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు పోషకాహారం వంటి ఇతర సౌకర్యాల కోసం ఖర్చులను కూడా అధిగమించవచ్చు.

4) ప్రపంచ పశ్చిమ భాగంలోని అనేక సమాజాలు ఇంధన ఉత్పత్తి మరియు పంపిణీకి సంబంధించిన పర్యావరణ అన్యాయాలను కూడా ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఉదాహరణకు, యూఎస్లోని అల్పాదాయ వర్గాలు తరచుగా శిలాజ-ఇంధన కాలుష్యం మరియు వాతావరణ మార్పుల వల్ల అసమానంగా ప్రభావితమవుతాయి. ఈ కమ్యూనిటీలు పునరుత్పాదక శక్తి ఎంపికలకు పరిమిత ప్రాప్యతను కలిగి ఉండవచ్చు, ఇది ఇప్పటికే ఉన్న అసమానతలను మరింత తీవ్రతరం చేస్తుంది.

2) శక్తి మరియు పర్యావరణ అన్యాయాల యొక్క మూల కారణాలను పరిష్కరించడానికి మేము సమగ్ర విధానాన్ని కూడా అనుసరించాలి. శక్తి పాలన మరియు నిర్ణయం తీసుకోవడం, ఇంధన సామర్థ్యాన్ని ప్రోత్సహించడం, పెట్టుబడులను పెంచడం మరియు ప్రత్యామ్నాయ జ్ఞాన ప్రవాహాలను (స్వదేశీ మరియు స్థానిక జీవన అనుభవాలతో సహా) సంగ్రహించడంలో బహుళ వాటాదారులను నిమగ్నం చేసే ఉపశమన మరియు అనుసరణ ప్రతిస్పందనలు ఇందులో ఉన్నాయి.

3) మొత్తంగా, తక్కువ-కార్బన్ నగరాలకు మారడం తప్పనిసరిగా సామాజిక సమానత్వం మరియు న్యాయానికి నిబద్ధత. అందుకే మనం వివిధ ప్రాంతాలు మరియు సందర్భాలలో సంక్లిష్టమైన, బహుముఖ సమస్యలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి మరియు బహుళ గళాలు మరియు అనుభవాలకు శ్రద్ధగల ఆరోగ్యకరమైన విధానాన్ని అవలంబించాలి.

1.5 డిగ్రీ సెల్సియస్ లక్ష్యం ఎందుకు కీలకం?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ "గ్లోబల్ యాన్యువల్ టు డెకాడల్ క్లైమేట్ అప్‌డేట్ 2023-2027" మరియు "స్టేట్ ఆఫ్ గ్లోబల్ క్లైమేట్ 2022" పేరుతో రెండు నివేదికలను విడుదల చేసింది.

2) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ యొక్క దశాబ్దపు అంచనాలు 2023 మరియు 2027 మధ్య వార్షిక సగటు ప్రపంచ ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత 1850-1900 లేదా పారిశ్రామిక పూర్వ స్థాయిల ఆధార స్థాయి ఉష్ణోగ్రత కంటే 1.1-1.8 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఎక్కువగా ఉంటుందని పేర్కొంది. 2022లో, ఇది ఆధార స్థాయి కంటే 1.15 డిగ్రీలు ఎక్కువగా ఉంది మరియు 2027 నాటికి, సగటు 1.5 డిగ్రీల కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఒక కీలక స్థాయి, దీని కంటే తక్కువ ఉష్ణోగ్రతకు తిరిగి రాలేకపోవచ్చు.

1.5 డిగ్రీల సెల్సియస్ లక్ష్యం ఏమిటి?

1) 1.5 డిగ్రీల సెల్సియస్ లక్ష్యం అనేది ప్రపంచ వాతావరణ లక్ష్యం, ఇది 2100 నాటికి గ్రహం మరింత వాతావరణ సంక్షోభంలోకి జారిపోకుండా నిరోధించడానికి, వేడెక్కడాన్ని పేర్కొన్న స్థాయికి పరిమితం చేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. దశాబ్దాలుగా, 2 డిగ్రీలు వేడెక్కడం ఆమోదయోగ్యమైన స్థాయి. 1.5 డిగ్రీ ఆలోచన అవాస్తవికంగా మరియు సాధించలేనిదిగా భావించబడింది. అయినప్పటికీ, 2 డిగ్రీ లక్ష్యం చిన్న ద్వీప దేశాలకు ఆమోదయోగ్యం కాదు, ఎందుకంటే ఇది వారి మనుగడ రాజీపడిందని సూచిస్తుంది.

2) 2010లో, కాంకున్ కాప్ 16లో, ప్రపంచ సగటు తాపాన్ని 2 డిగ్రీల సెల్సియస్ కంటే తక్కువకు పరిమితం చేయాలని దేశాలు అంగీకరించాయి.

3) 2015లో, పారిస్ ఒప్పందంలోని పక్షాలు సగటు ఉష్ణోగ్రత పెరుగుదలను 2 డిగ్రీల కంటే తక్కువకు పరిమితం చేస్తామని ప్రతిజ్ఞ చేశాయి, అయితే పారిశ్రామిక పూర్వ స్థాయిల కంటే 1.5 డిగ్రీలు తగ్గించాలని చురుకుగా లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి. ఇది 2018లో

ఇంటర్‌గవర్నమెంటల్ ప్యానెల్ ఆన్ క్లైమేట్ చేంజ్ ద్వారా ప్రపంచ లక్ష్యంగా ఆమోదించబడింది మరియు అప్పటి నుండి అన్ని వాతావరణ చర్చలలో అనుసరించబడింది.

1.5 డిగ్రీ లక్ష్యం ఎందుకు కీలకం?

1) 2018లో, ఉష్ణోగ్రత బేస్‌లైన్ కంటే 1.5 డిగ్రీల సెల్సియస్‌కు చేరుకున్నప్పుడు భూతాప ప్రభావంపై ఇంటర్‌గవర్నమెంటల్ ప్యానెల్ ఆన్ క్లైమేట్ చేంజ్ ఒక ప్రత్యేక నివేదికను విడుదల చేసింది. ఇది 2 డిగ్రీల సెల్సియస్ వేడి ప్రభావాలతో పోలికను కూడా చూపింది.
2) మానవ కార్యకలాపాలు ఇప్పటికే 1 డిగ్రీ వేడెక్కడానికి కారణమై ఉంటాయని అంచనా వేయబడింది, ప్రస్తుత రేటు ప్రకారం 2030 మరియు 2052 మధ్య 1.5 డిగ్రీకి చేరుకునే అవకాశం ఉంది. తరచుగా మరియు తీవ్రమైన వేడి తరంగాలు, కరువులు, భారీ వర్షపాతం, సముద్ర మట్టంలో అదనంగా 10-సెంటీమీటర్ల పెరుగుదల, పర్యావరణ వ్యవస్థల విధ్వంసం మరియు చాలా వరకు కోలుకోలేని మార్పులు 2 డిగ్రీల స్థాయిలో చూడవచ్చు.
3) అయితే, సగటు ఉష్ణోగ్రత పెరుగుదలపై చర్చలు ప్రస్తుత వేడెక్కడం గ్రహం అంతటా ఏకరీతిగా ఉందని సూచించవు. ఉదాహరణకు, ఆర్కిటిక్‌లో ప్రపంచ సగటు కంటే ఎక్కువ వేడెక్కడం జరుగుతోంది. సగటు గ్రహ వేడెక్కడాన్ని 1.5 డిగ్రీలకి పరిమితం చేయాలి.

మనం ఎందుకు లక్ష్యాన్ని కోల్పోతున్నాము?

1) చారిత్రాత్మకంగా, అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు గ్రీన్‌హౌస్ వాయు ఉద్గారాల యొక్క ప్రధాన భాగం. అందువల్ల, వారు మరింత బాధ్యత వహించాలని మరియు వాతావరణ చర్యను అమలు చేయాలని భావిస్తున్నారు. అయితే, సంవత్సరాలుగా వాతావరణ పనితీరు సూచిక భిన్నంగా చూపబడింది. ఆస్ట్రేలియా, యు.ఎస్., జపాన్, రష్యా మరియు కెనడా వంటి దేశాలు తమ వాగ్దానాలను నెరవేర్చడంలో కొద్దిగా పురోగతి సాధించాయి. అదనంగా, చైనా, ఇరాన్ మరియు సౌదీ అరేబియా వంటి కాలుష్య కారకాలు వాతావరణ పనితీరులో తక్కువ స్థానంలో ఉన్నాయి.
2) మహమ్మారి ప్రపంచాన్ని సామాజిక-ఆర్థిక సంక్షోభంలోకి నెట్టింది. పునః నిర్మాణ మార్గంలో, దేశాలు తిరిగి నిర్మించడానికి చర్యలు తీసుకుంటాయి. అయినప్పటికీ, చాలా సందర్భాలలో స్థిరమైన పద్ధతిలో పునః నిర్మాణం కోసం ఎటువంటి పరిశీలన లేదు. ఉక్రెయిన్ సంఘర్షణ మరింత కష్టాలను పెంచింది మరియు వాతావరణ లక్ష్యాలకు ముప్పుతెచ్చే ఇంధన సంక్షోభానికి దారితీసింది.

విపరీతమైన వాతావరణ సంఘటనలు ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రతల పెరుగుదలతో ముడిపడి ఉన్నాయా?

1) ఇటీవల విడుదల చేసిన నివేదికల అంచనాలు సముద్రపు చలి కాలాలతో పోలిస్తే అవపాతం క్రమరాహిత్యాలు మరియు సముద్ర ఉష్ణ తరంగాల పెరుగుదలను సూచిస్తున్నాయి.
2) ప్రస్తుతం ఏర్పడుతున్న ఎల్ నినో ఈ సంవత్సరం మరింత బలపడుతుంది, దీని ఫలితంగా 2023-27 కాలంలో కనీసం ఒక సంవత్సరంలోనైనా 2016 కంటే ఎక్కువ ఉష్ణోగ్రతలు నమోదయ్యే అవకాశం 98% ఉంటుంది.
3) క్రయోస్పియర్ తగ్గిపోతోంది మరియు ఎత్తైన పర్వత ఆసియా, పశ్చిమ ఉత్తర అమెరికా మరియు దక్షిణ అమెరికాలో హిమానీనదాల భారీగా కరిగిపోయే నష్టం ఉంది. ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రం వేడెక్కడం యొక్క ప్రమాదకర రేటు కారణంగా, గ్రీన్లాండ్ మంచు ఫలకం వేగంగా కరుగుతుంది, ఇది సముద్ర మట్టం పెరుగుదలకు దోహదం చేస్తుంది.
4) వాతావరణ ప్రమాదాలు మరియు ప్రమాదాలు బహిర్గతం, దుర్బలత్వం మరియు అనుకూల సామర్థ్యంపై ఆధారపడి మానవ జనాభా మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థపై ప్రభావం చూపుతాయి. ఇది ఆహార అభద్రత, వలసలు మరియు మరణాలను తీవ్రతరం చేసింది. వాతావరణ మార్పు పంట దిగుబడిని ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తోంది మరియు వ్యవసాయ తెగుళ్ళు మరియు వ్యాధుల వల్ల వచ్చే ప్రమాదాలు కూడా గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా పెరిగాయి. ఇథియోపియా, నైజీరియా, దక్షిణ సూడాన్, సోమాలియా, యెమెన్ మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వంటి దేశాలు తీవ్రమైన ఆహార కొరతను ఎదుర్కొంటున్నాయి, ఫలితంగా పోషకాహార లోపం మరియు ఆకలితో తక్షణ మానవతా సహాయం కోరుతున్నాయి. అయితే, ఈ దేశాలలో ఆహార అభద్రత కరువులు, తుఫానులు మరియు రాజకీయ మరియు ఆర్థిక అస్థిరత వంటి ఇతర కారకాలతో వాతావరణ పరిస్థితుల సంక్లిష్ట పరస్పర చర్య కారణంగా

ఉంది.

5) 2022లో పాకిస్తాన్ మరియు భారతదేశంలో వడగాలులు కూడా పంట దిగుబడిలో క్షీణతకు దారితీశాయి. పాకిస్తాన్‌లోని వరదలు దేశంలోని దక్షిణ మరియు మధ్య ప్రాంతాలలో పంట భూములను ప్రభావితం చేశాయి మరియు దేశంలోని ఎనిమిది మిలియన్ల మంది ప్రజలు నిరాశ్రయులయ్యారు.

6) హార్న్ ఆఫ్ ఆఫ్రికా (ఇథియోపియా, సోమాలియా మరియు కెన్యా) 2020 నుండి తీవ్ర కరువు పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటోంది, అదే సమయంలో, పశ్చిమ ఆఫ్రికా దేశాలు వరదలు మరియు భారీ వర్షాలను చూస్తున్నాయి, ఇది మిలియన్ల మందిని తీవ్రమైన ఆహార అభద్రతలోకి నెట్టింది. ఇటువంటి ఆహార కొరత సరిహద్దుల లోపల మరియు అంతటా భారీ వలసలకు దారితీసింది. సిరియా మరియు యెమెన్‌లలో, వరదలు, తుఫానులు మరియు భారీ హిమపాతం కారణంగా వేలాది మంది నిరాశ్రయులయ్యారు.

7) నీటి మరియు భూసంబంధమైన పర్యావరణ వ్యవస్థలు కూడా వాతావరణ నమూనాలలో ఇటువంటి మార్పులకు నిరోధక శక్తిని కలిగి లేవు. వాతావరణ మార్పుల కారణంగా ఫినాలాజికల్ మార్పులు మరియు అసమానతలు నమోదు చేయబడ్డాయి. సబ్-సహారా ఆఫ్రికాలో వలస జాతుల జనాభా తగ్గింది. అదనంగా, 1.5 డిగ్రీల సెల్సియస్ కంటే ఎక్కువ వేడెక్కడం ఇప్పటికే బ్లీచింగ్‌కు గురయ్యే పగడపు దిబ్బలకు ప్రాణాంతకం.

8) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ ప్రకారం, విపరీతమైన వాతావరణ క్రమరాహిత్యాలు రెండు మిలియన్ల ప్రజల మరణాలకు కారణమయ్యాయి మరియు గత యాభై సంవత్సరాలలో 4.3 ట్రిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక నష్టాన్ని కలిగించాయి. 2020-2021లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా 22,608 విపత్తు మరణాలు నమోదయ్యాయి.

భారత్‌పై ప్రభావం ఎలా ఉంది?

1) భారతదేశం వాతావరణ మార్పుల భారాన్ని ఎక్కువగా ఎదుర్కొంటోంది. 1901లో నమోదు ప్రారంభమైనప్పటి నుండి ఫిబ్రవరి 2023 అత్యంత వేడి నెలగా నమోదు చేయబడింది. 2022లో, భారతదేశం 80% రోజుల పాటు తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలను చవిచూసింది. రుతుపవనాల ముందు కాలంలో తీవ్రమైన వేడిని నమోదు చేసిన తర్వాత, గత సంవత్సరం భారతీయ రుతుపవనాలు సాధారణం కంటే తడిగా ఉన్నాయి, ఫలితంగా ఉత్తరాఖండ్‌లో కార్చిచ్చులు మరియు తీవ్రమైన ఆహార కొరత ఏర్పడింది.

2) క్లైమేట్ చేంజ్ పెర్ఫార్మెన్స్ ఇండెక్స్ 2023 ప్రకారం, డెన్మార్క్, స్వీడన్, చిలీ మరియు మొరాకో తర్వాత భారతదేశం అధిక పనితీరుతో ఎనిమిదో స్థానంలో ఉంది. అభివృద్ధి అవసరాలతో అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థగా, దేశీయ మరియు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో కొనసాగుతున్న వాతావరణ చర్యలతో దాని అభివృద్ధి అవసరాలను సమతుల్యం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

ఎ) సంఘటిత కర్బన ఉద్గారాల పెంపుకు కొద్దిపాటి సహకారం అందించినప్పటికీ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ మిషన్ మరియు గ్రీన్ బాండ్ల పరిచయం వంటి దేశీయ చర్యలతో భారతదేశం చాలా బాగా పని చేస్తోంది.

బి) అంతర్జాతీయ స్థాయిలో, ఇంటర్నేషనల్ సోలార్ అలయన్స్ మరియు కోయలిషన్ ఫర్ డిజాస్టర్ రెసిలెంట్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ద్వారా, భారతదేశం చాలా తక్కువ సమయంలో చాలా దూరం వెళ్ళవలసి ఉందని గుర్తుంచుకొని బాధ్యతాయుతమైన వాతావరణ వ్యవస్థగా నిరూపించుకోవచ్చు.

అంతర్గత భద్రత

స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ విశిష్టమైన స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ కు సంబంధించిన తాజా నియమాలను నోటిఫై చేసింది.

కొత్త నిబంధనలు ఏమిటి?

1) స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ ని ఇప్పుడు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్‌కు చెందిన అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ ర్యాంక్ కంటే తక్కువ హోదా లేని అధికారి నిర్వహిస్తారు, అయితే జూనియర్ ఆఫీసర్లు ప్రారంభ కాలానికి ఆరు సంవత్సరాల పాటు డిప్యూటేషన్‌పై నియమింపబడతారు.
2) రెండవ సారి పదవీకాల నియామకం నమోదు చేయబడిన కారణాలతో కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతితో చేయవచ్చు.
3) ఎస్పీజీ, దాని ప్రధాన కార్యాలయాన్ని న్యూఢిల్లీలో కలిగి ఉంటుంది మరియు ఇప్పుడు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్‌కు చెందిన అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ ర్యాంక్ కంటే తక్కువ కాని హోదా కలిగిన అధికారి నిర్వహిస్తారు.
4) ఎస్పీజీ యొక్క సాధారణ పర్యవేక్షణ, దిశ, కమాండ్ మరియు నియంత్రణ, పర్యవేక్షణ, శిక్షణ, క్రమశిక్షణ మరియు పరిపాలన డైరెక్టర్‌కు అప్పగించబడుతుంది.
5) ఈ పారామితులు స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ యాక్ట్, 1988 (34 ఆఫ్ 1988) కింద హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ జారీ చేసిన కొత్త నిబంధనల ద్వారా పరిష్కరించబడ్డాయి.

స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ (ఎస్పీజీ) గురించి

1) ఎస్పీజీ అనేది దేశ ప్రధాన మంత్రి, మాజీ ప్రధాన మంత్రులు మరియు వారి కుటుంబ సభ్యుల రక్షణ కోసం ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడిన ఒక ఉన్నత దళం.
2) ప్రస్తుతం 3,000 మంది బలగాలు ఉన్నారు మరియు ఇది 1984లో అప్పటి ప్రధాన మంత్రి ఇందిరా గాంధీ హత్య నేపథ్యంలో 1985లో ప్రారంభించబడింది.
3) 1991లో రాజీవ్ గాంధీ హత్య తర్వాత, ఎస్పీజీ చట్టం సవరించబడింది, మాజీ ప్రధానమంత్రులందరికీ మరియు వారి కుటుంబాలకు కనీసం 10 సంవత్సరాల పాటు SPG రక్షణను అందిస్తుంది.
4) ఎస్పీజీ భౌతిక సామర్థ్యం, లక్ష్యసాధన, పోరాట మరియు సామీప్య రక్షణ వ్యూహాలలో అధిక శిక్షణ పొందింది మరియు అత్యంత సమర్థమైన భద్రతను నిర్ధారించడానికి అన్ని కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ఏజెన్సీలచే సహాయం చేయబడుతుంది. ప్రధాని భద్రతకు కేటాయించబడిన ఎస్పీజీ స్పెషల్ ఏజెంట్లు నలుపు, పాశ్చాత్య-శైలి అధికారిక వ్యాపార సూట్‌లను సన్‌గ్లాసెస్‌తో ధరిస్తారు మరియు రెండు-మార్గం ఎన్‌క్రిప్టెడ్ కమ్యూనికేషన్ ఇయర్‌పీస్ మరియు దాచిన చేతి తుపాకీలను కలిగి ఉంటారు. వారు కొన్ని సందర్భాలలో సఫారీ సూట్లు ధరిస్తారు.

స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ (ఎస్పీజీ) చట్టం 1988

1) స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ (ఎస్పీజీ) చట్టం 1988 భారత ప్రధాని మరియు మాజీ ప్రధానులు మరియు వారి కుటుంబ సభ్యులకు భద్రత కల్పించడానికి ఎస్పీజీ యొక్క ఏర్పాటు మరియు నియంత్రణను అందిస్తుంది.
2) చట్టంలో పేర్కొన్న 'సమీప భద్రత' అంటే రోడ్డు, రైలు, విమానం, వాటర్‌క్రాఫ్ట్ లేదా కాలినడకన లేదా ఏదైనా ఇతర రవాణా మార్గాల ద్వారా ప్రయాణంలో సన్నిహిత ప్రాంతాల నుండి అందించబడిన రక్షణ మరియు విధులు, నిశ్చితార్థాల స్థలాలను కలిగి ఉంటుంది.

స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ (సవరణ) చట్టం, 2019

1) చట్టం దరఖాస్తులో ఉన్న స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ యాక్ట్ 1988ని సవరిస్తుంది.
2) ఈ చట్టం ప్రధానమంత్రి, మాజీ ప్రధానమంత్రి మరియు వారి కుటుంబ సభ్యులు కేటాయించిన నివాసంలో నివసిస్తుంటే, ఆ పదవిని నిలిపివేసిన తర్వాత 5 సంవత్సరాల వరకు వారికి మాత్రమే ప్రత్యేక రక్షణ గ్రూప్ కవర్‌ని తగ్గిస్తుంది.

చరిత్ర, కళ మరియు సంస్కృతి

సెంగోల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ కొత్త పార్లమెంట్ భవనంలో తమిళనాడుకు చెందిన 'సెంగోల్' అనే చారిత్రక దండాన్ని ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ప్రతిష్ఠించనున్నారు.

సెంగోల్ గురించి

1) బ్రిటీష్ వారి నుండి అధికార మార్పిడికి ప్రతీకాత్మకంగా ప్రాతినిధ్యం వహించడానికి లార్డ్ మౌంట్ బాటన్ నుండి 'సెంగోల్' ను స్వతంత్ర భారతదేశపు మొదటి ప్రధానమంత్రి జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ స్వీకరించారు మరియు తరువాత ఇది అలహాబాద్‌లోని మ్యూజియంలో ఉంచబడింది.

2) స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు రాజాజీ (సి. రాజగోపాలాచారి) నెహ్రూకు ఉత్సవ సంజ్ఞను సూచించాడు, ఈ సంప్రదాయం చోళ యుగంలో కూడా కొత్త రాజుకు అధికార బదిలీకి చిహ్నంగా నమోదు చేయబడినట్లు కనుగొనబడింది.

"సెంగోల్" రాజదండం అంటే ఏమిటి?

1) "సెంగోల్" రాజదండం అనేది వెండితో తయారు చేయబడిన మరియు బంగారంతో కప్పబడిన పొడవైన, కర్ర లాంటి వస్తువు (పొడవు- 5 అడుగులు).

2) రాజదండము పైభాగంలో నంది అని పిలువబడే ఎద్దు చెక్కబడి ఉంటుంది. దేశంలో న్యాయమైన నాయకత్వం యొక్క ప్రాముఖ్యత గురించి అందరికీ గుర్తు చేయడానికి ఇది జరుగుతుంది.

3) 'సెంగోల్' అనేది తమిళ పదం 'సెమ్మై' నుండి వచ్చింది, దీని అర్థం 'సంపదతో నిండి ఉంది'. 'సెంగోల్' శక్తి మరియు అధికారం యొక్క స్వరూపాన్ని సూచిస్తుంది.

సాంప్రదాయ చోళ అభ్యాసం

1) సమయాచార్యులు (ఆధ్యాత్మిక నాయకులు) రాజుల పట్టాభిషేకానికి నాయకత్వం వహించడం మరియు అధికార బదిలీని పవిత్రం చేయడం సాంప్రదాయ చోళ పద్ధతి, ఇది కూడా పాలకుడికి ఒక రకమైన గుర్తింపుగా పరిగణించబడుతుంది.

2) చోళుల శకం సంప్రదాయాన్ని అనుసరించి, తిరువావడుతురై ఆదీనం యొక్క పోంటీఫ్ బ్రిటీష్ వారి నుండి భారతీయుల చేతులకు అధికార మార్పిడిని సూచిస్తూ నెహ్రూకు సెంగోల్‌ను బహుకరించారు.

దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

పార్లమెంటు భవనం ప్రారంభోత్సవంలో 'సెంగోల్'ని చేర్చడం ఈ పురాతన సంప్రదాయాన్ని పునరుద్ధరించడానికి మరియు దేశం దాని ప్రజాస్వామ్య ప్రయాణంలో కొత్త అధ్యాయంలోకి ప్రవేశించినందున భారతదేశ స్వాతంత్ర్యాన్ని స్మరించుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.

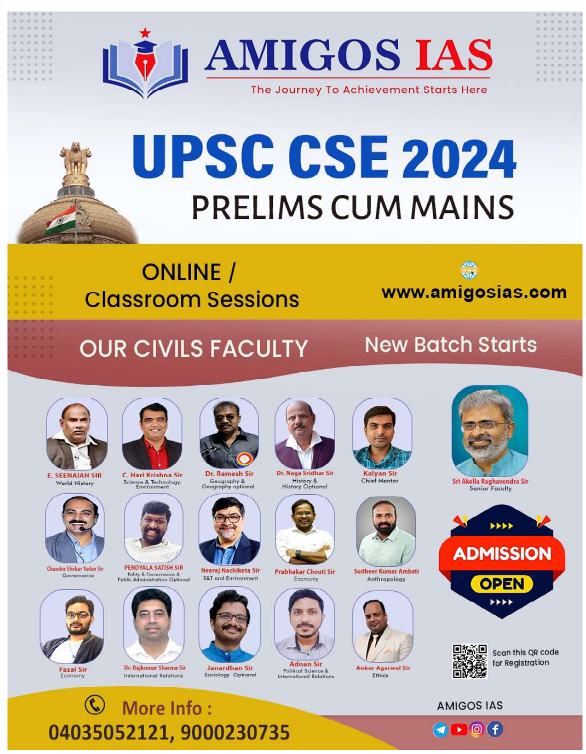

భౌగోళిక శాస్త్రం మరియు విపత్తు నిర్వాహణ

ఎల్ నినో మరియు రుతుపవనాలపై దాని ప్రభావం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) ఈ రోజుల్లో భారతీయ రుతుపవనాలపై ఏదైనా చర్చ ఎల్ నినో దృగ్విషయానికి సంబంధించిన సూచనలను కలిగి ఉంటుంది. భారతీయ రుతుపవనాల విధి సుదూర పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలలోని అసాధారణతలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ ఏడాది రుతుపవనాలు కూడా పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఎల్ నినో మేఘాల కింద పురోగమిస్తున్నాయి.

2) ఎల్ నినో, సాధారణంగా తెలిసినట్లుగా, భూమధ్యరేఖ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఉపరితల జలాలు అసాధారణంగా వేడెక్కడాన్ని సూచిస్తుంది. ఇది రుతుపవన వర్షపాతాన్ని అణచివేయడానికి ప్రసిద్ధి చెందింది.
   - వ్యతిరేక దశ, లా నినా, ఇది అదే ప్రాంతంలో సముద్ర ఉపరితల జలాల అసాధారణ శీతలీకరణ, భారతదేశంపై వర్షపాతానికి సహాయం చేస్తుంది.
   - మూడవ, తటస్థ దశ ఉంది, అలాగే సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలు దీర్ఘ-కాల సగటులకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.
   - పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని ఈ మూడు దశలను కలిపి ఎల్ నినో సదరన్ ఆసిలేషన్ లేదా ఎన్సోగా సూచిస్తారు.

3) ఎల్ నినో దృగ్విషయాన్ని శాస్త్రవేత్తలు 1920లలో మొదటిసారిగా గుర్తించారు, అయితే పెరూ మరియు ఈక్వెడార్‌లోని స్థానిక జనాభా ఆవర్తన వేడెక్కడం గురించి చాలా ముందుగానే తెలుసు. అయితే లా నినా దృగ్విషయం 1980లలో మాత్రమే కనుగొనబడింది.

సముద్ర-వాతావరణ వ్యవస్థ

1) సముద్ర ఉపరితల జలాల ఉష్ణోగ్రత అసాధారణతల పరంగా ఎన్సో ఎక్కువగా చర్చించబడినప్పటికీ, ఇది కేవలం సముద్ర వ్యవస్థ మాత్రమే కాదని అర్థం చేసుకోవడం ముఖ్యం. ఎన్సో నిజానికి సముద్రం మరియు వాతావరణ పరిస్థితుల పరస్పర చర్య.
   - వాస్తవానికి, ఎన్సో అనే పదంలోని 'దక్షిణ డోలనం' భాగం ఒక నిర్దిష్ట వాతావరణ పరిస్థితిని సూచిస్తుంది, ఇది పసిఫిక్ మహాసముద్రం యొక్క పశ్చిమ మరియు తూర్పు వైపున సముద్ర-మట్టం వాయు పీడనంలో తేడా యొక్క కొలత.
   - ఎన్సోలో కీలక పాత్ర పోషిస్తున్న మరో వాతావరణ పరిస్థితి గాలుల బలం మరియు దిశ.

2) పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఉపరితల జలాలు అసాధారణంగా వేడెక్కడం లేదా చల్లబరచడం వల్ల ఎల్ నినో లేదా లా నినా సంఘటన జరగదు. సంబంధిత వాతావరణ పరిస్థితులు కూడా సమకాలీకరించబడాలి.

3) ఎన్సో యొక్క సముద్ర భాగాన్ని ఓషియానిక్ నినో ఇండెక్స్ లేదా ఓఎన్ఐ అని పిలుస్తారు. వాతావరణ భాగం సదరన్ ఆసిలేషన్ ఇండెక్స్ లేదా ఎస్ఓఐ ద్వారా పర్యవేక్షించబడుతుంది.

4) ఎల్ నినో లేదా లా నినాలోని సముద్రం మరియు వాతావరణ పరిస్థితులు ఒకదానికొకటి బలపడతాయి, ఇవి చక్రీయ ప్రక్రియను ఉత్పత్తి చేస్తాయి. అంటే ఎల్ నినో సంఘటన సమయంలో సముద్ర ఉపరితల జలాల వేడెక్కడం వాతావరణ పరిస్థితులను ప్రభావితం చేస్తుంది, దీని ఫలితంగా జలాలు మరింత వేడెక్కుతాయి. లా నినా సంఘటన సమయంలో కూడా ఇలాంటి ప్రక్రియలు జరుగుతాయి. నీరు మరియు గాలి మధ్య సంబంధాలు 1960 లలో ఆవిష్కరించబడ్డాయి.

5) ఈ మొత్తం వ్యవస్థ యొక్క ప్రదేశం పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని భూమధ్యరేఖ ప్రాంతం. తూర్పున ఈక్వెడార్ మరియు పెరూ వాయువ్య దక్షిణ అమెరికాలో మరియు పశ్చిమాన ఫిలిప్పీన్స్ మరియు ఇండోనేషియా ద్వీపాలు ఉన్నాయి. వాటి మధ్య దాదాపు 17,000 కి.మీ అంతరాయం లేని సముద్రం ఉంది. ఈ ప్రాంతం భూమిపై ఎక్కడైనా అత్యధిక సూర్యరశ్మిని పొందుతుంది, వీటిలో ఎక్కువ భాగం సముద్రంలో వేడిగా నిల్వ చేయబడుతుంది

ఎన్సో తటస్థ స్థితి

1) అసాధారణమైన వేడెక్కడం లేదా శీతలీకరణకు దారితీసే ప్రక్రియలను అర్థం చేసుకోవడానికి, ఎన్సో తటస్థ పరిస్థితులు ఉన్న సాధారణ సంవత్సరంలో ఏమి జరుగుతుందో తెలుసుకోవడానికి ఇది సహాయపడుతుంది. ఉష్ణమండల ప్రాంతాలు, అంటే భూమధ్యరేఖకు వెంటనే ఎగువన మరియు దిగువన ఉన్న ప్రాంతం, తూర్పు నుండి పడమరకు చాలా తక్కువ ఎత్తులో కదిలే వాణిజ్య పవనాలు అని పిలువబడే శాశ్వత పవన వ్యవస్థకు నిలయం.
2) సూర్యరశ్మికి గురికావడం వల్ల పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని సముద్ర ఉపరితలం చాలా వెచ్చగా ఉంటుంది. వాణిజ్య గాలులు పసిఫిక్ మహాసముద్రం మీదుగా కదులుతున్నప్పుడు, అవి పశ్చిమ దిశలో తేలికగా మారే ఈ సాపేక్షంగా వెచ్చని జలాలను నెట్టివేస్తాయి. కాబట్టి, దక్షిణ అమెరికా తీరానికి సమీపంలో ఉన్న తూర్పు పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని ఉపరితల జలాలు పశ్చిమం వైపుకు నెట్టబడతాయి. ఇది దిగువ నుండి సాపేక్షంగా చల్లటి జలాలచే భర్తీ చేయబడుతుంది. ఫిలిప్పీన్స్ మరియు ఇండోనేషియాలోని ద్వీపాలలో భూభాగాన్ని ఎదుర్కొనే వరకు వెచ్చని ఉపరితల జలాలు నెట్టబడుతూనే ఉంటాయి. వాటిని మరింత ముందుకు నెట్టలేరు.
3) ఈ ప్రక్రియ ఫలితంగా ఇండోనేషియా సమీపంలో వెస్ట్రన్ పసిఫిక్ వార్మ్ పూల్ అని పిలువబడే సాపేక్షంగా వెచ్చని జలాలు మరియు ఈక్వెడార్ మరియు పెరూ సమీపంలో సాపేక్షంగా చల్లటి జలాలు చేరతాయి. ఉపరితల జలాలు మరియు దాని చేరడం వల్ల ఇండోనేషియా సమీపంలో సముద్ర మట్టాలు సాపేక్షంగా పెరుగుతాయి. ఇండోనేషియా తూర్పు తీరంలో సముద్ర మట్టాలు ఈక్వెడార్ మరియు పెరూ పశ్చిమ తీరాల కంటే అర మీటరు ఎత్తులో ఉన్నాయి.
4) ఇండోనేషియా సమీపంలోని వెచ్చని ఉపరితల జలాలు అల్పపీడన ప్రాంతాన్ని సృష్టిస్తాయి, దీని వలన గాలి పైకి పెరుగుతుంది. దీని వల్ల మేఘాలు ఏర్పడి భారీ వర్షాలు కురుస్తాయి. వాయు ప్రవాహం భారతదేశంలో వర్షపాతం తెచ్చే రుతుపవన వ్యవస్థను నిర్మించడంలో కూడా సహాయపడుతుంది.
5) అధిక ఎత్తులో, ఈ గాలి తూర్పు పసిఫిక్ మహాసముద్రం వైపు కదలడం ప్రారంభిస్తుంది, అంటే తక్కువ ఎత్తులో ప్రవహించే వాణిజ్య గాలులకు వ్యతిరేక దిశలో. ఈ గాలి వ్యవస్థ, ఉపరితలానికి సమీపంలో తూర్పు నుండి పడమర, మరియు పశ్చిమం నుండి తూర్పు వరకు ఎత్తైన ప్రదేశాలలో, ఒక లూప్‌ను సృష్టిస్తుంది మరియు తూర్పు మరియు పశ్చిమ పసిఫిక్ మహాసముద్రం మధ్య ఉష్ణోగ్రత ప్రవణతను బలపరుస్తుంది.

అసాధారణ ప్రవర్తన

1) కొన్ని సంవత్సరాలలో, పూర్తిగా అర్థం కాని కారణాల వల్ల, వాణిజ్య పవనాలు బలహీనపడ్డాయి. ఇది ఇండోనేషియా తీరం వైపు వెచ్చని ఉపరితల జలాలను నెట్టడానికి వాణిజ్య గాలుల సామర్థ్యాన్ని ప్రభావితం చేసింది. తగినంత వెచ్చని నీరు పశ్చిమ పసిఫిక్ మహాసముద్రం వైపు కొట్టుకుపోలేదు.
అంటే ఈక్వెడార్ మరియు పెరూ తీరాల మధ్య మరియు తూర్పు పసిఫిక్ మహాసముద్రం సాధారణం కంటే వెచ్చగా మారుతోంది. ఇది ఎల్ నినో దశ. ఇండోనేషియా తీరం వద్ద సముద్ర మట్టం ఎక్కువగా ఉన్నందున మరియు వాణిజ్య గాలులు కదలికను నిరోధించడానికి చాలా బలంగా లేనందున, కొంత పేరుకుపోయిన వెచ్చని నీరు గురుత్వాకర్షణ ప్రభావంతో దక్షిణ అమెరికా తీరం వైపు వెనుకకు ప్రవహిస్తుంది. ఇది తూర్పు పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో వేడెక్కడానికి మరింత కారణమైనది.
2) ఫలితంగా గాలి ప్రసరణ లూప్ కూడా ప్రభావితమవుతుంది. అది, ఇండోనేషియా మరియు పొరుగు ప్రాంతాలపై అవపాతం పరిమాణాన్ని తగ్గిస్తుంది మరియు భారత రుతుపవనాలపై కూడా ప్రభావం చూపుతుంది.
3) లా నినా సంఘటన సమయంలో సరిగ్గా వ్యతిరేకం జరుగుతుంది. వాణిజ్య గాలులు సాధారణం కంటే బలంగా మారతాయి, ఇండోనేషియా తీరం వైపు మరింత వెచ్చని జలాలను నెట్టివేస్తాయి మరియు తూర్పు పసిఫిక్ మహాసముద్రం సాధారణం కంటే చల్లగా ఉంటుంది.
4) ఎన్సో వ్యవస్థ యొక్క వివిధ దశలలో జలాలు మరియు గాలుల కదలిక సమయంలో బదిలీ చేయబడిన శక్తి మొత్తం భారీగా ఉంటుంది. ఎన్సో సంఘటనల యొక్క అత్యంత లోతైన ప్రభావాలు ఉష్ణమండల ప్రాంతాలలో కనిపిస్తున్నప్పటికీ, ప్రపంచవ్యాప్తంగా వాతావరణ

నమూనాలు ప్రభావితమవుతాయి.

5) ఎల్ నినో మరియు లా నినా రెండూ సాధారణంగా మార్చి నుండి జూన్ సీజన్‌లో అభివృద్ధి చెందడం ప్రారంభిస్తాయి, చలికాలంలో వాటి గరిష్ట శక్తిని చేరుకుంటాయి మరియు తరువాత శీతాకాలం తర్వాత వెదజల్లడం ప్రారంభిస్తాయి. ఈ రెండు దశలు సాధారణంగా ఒక సంవత్సరం పాటు కొనసాగుతాయి, అయితే లా నినా సగటున ఎల్ నినో కంటే ఎక్కువ కాలం ఉంటుంది. ఈ దశలు రెండు నుండి ఏడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో ప్రత్యామ్నాయంగా ఉన్నప్పుడు, తటస్థ దశ మధ్యలో ఉన్నప్పుడు, ఎల్ నినో లేదా లా నినా యొక్క రెండు వరుస సంఘటనలు సంభవించడం సాధ్యమవుతుంది.

ఎన్సో మరియు వాతావరణ మార్పు

1) సాధారణంగా, ఎల్ నినో భూగ్రహంపై వేడెక్కడం ప్రభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది, అయితే లా నినా దానిని చల్లబరుస్తుంది. ఒక దశాబ్దంలో అత్యంత వెచ్చని సంవత్సరాలు సాధారణంగా ఎల్ నినో సంవత్సరాలు అయి ఉంటాయి. రికార్డు స్థాయిలో అత్యంత వెచ్చని సంవత్సరం, 2016, గాడ్జిల్లా ఎల్ నినోగా పిలువబడే ఎల్ నినో ఎపిసోడ్‌లలో అత్యంత పొడవైన మరియు బలమైన ఎపిసోడ్‌లలో ఒకటి.

2) గ్రహంపై వేడెక్కడం అనేది సమీప ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలకు మాత్రమే కారణమని గమనించడం ముఖ్యం. ఇది మహాసముద్రాలలో చిక్కుకున్న భారీ మొత్తంలో వేడిని లెక్కించదు. ఎల్ నినో లేదా లా నినా సంవత్సరాలు వ్యవస్థలోని మొత్తం వేడిని మార్చవు, అయితే ఇది సముద్రంలో ఎంతవరకు మునిగిపోతుందో ఇవి ప్రభావితం చేస్తాయి.

3) లా నినా దశలో, ఉదాహరణకు, పసిఫిక్ మహాసముద్రం యొక్క సాధారణ కంటే ఎక్కువ వెచ్చని ఉపరితల నీరు ఇండోనేషియా తీరం వైపు నెట్టబడుతుంది. ఇక్కడ సముద్రం యొక్క మొత్తం కాలమ్, అనేక వందల మీటర్ల లోతు సాపేక్షంగా వెచ్చని నీటిని కలిగి ఉంటుంది. పసిఫిక్ మహాసముద్రం యొక్క మరొక వైపు, లోతైన నుండి సాపేక్షంగా చల్లటి నీరు ఎగువన ఉద్భవిస్తుంది. తూర్పు పసిఫిక్ మహాసముద్రం మీదుగా ఒక పెద్ద ప్రాంతం చల్లటి నీటిని కలిగి ఉంటుంది. ఇది వాతావరణంలోని కొంత వేడిని గ్రహించి, వాతావరణాన్ని కొద్దిగా చల్లబరుస్తుంది. లా నినా శీతలీకరణ ప్రభావాన్ని ఈ విధంగా ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

బిపర్జాయ్ తుఫాను మరియు దాని నామకరణం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ అరేబియా సముద్రంలో బిపర్జాయ్ అనే తుఫాను ఏర్పడింది. అంతకుముందు, ఇది గోవాకు పశ్చిమాన 850 కి.మీ మరియు ముంబైకి నైరుతి దిశలో 900 కి.మీ. తుఫాను రాబోయే మూడు రోజుల్లో బలపడి జూన్ 13 నాటికి చాలా తీవ్రమైన తుఫానుగా అభివృద్ధి చెందుతుందని అంచనా వేయబడింది.

బిపర్జాయ్ తుఫానుకు ఆ పేరు ఎలా వచ్చింది మరియు తుఫానులకు ఎలా పేరు పెడతారు?

1) 'బిపర్జాయ్' అనే పేరు బంగ్లాదేశ్‌చే సూచించబడింది మరియు ఈ పదానికి బెంగాలీలో 'విపత్తు' అని అర్థం. తుఫానులకు పేర్లు పెట్టడం అనేది ఇప్పటికే ఉన్న కొన్ని మార్గదర్శకాలను అనుసరించి భ్రమణ ప్రాతిపదికన దేశాలు నిర్వహిస్తాయి.

2) ప్రపంచవ్యాప్తంగా, ఆరు ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలు మరియు ఐదు ప్రాంతీయ ఉష్ణమండల తుఫాను హెచ్చరిక కేంద్రాలు ఉష్ణమండల తుఫానులకు సలహాలు మరియు పేరు పెట్టడం కోసం ఆదేశించబడినవి.

3) బంగ్లాదేశ్, భారతదేశం, ఇరాన్, మాల్దీవులు, మయన్మార్, ఒమన్, పాకిస్తాన్, ఖతార్, సౌదీ అరేబియా, శ్రీలంక, థాయిలాండ్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యెమెన్ సహా ఆసియా-పసిఫిక్ కోసం ఎకనామిక్ అండ్ సోషల్ కమిషన్ ప్యానెల్ కింద 13 సభ్య దేశాలకు ఉష్ణమండల తుఫాను మరియు తుఫాను హెచ్చరికలను అందించే ఆరు ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలలో భారత వాతావరణ విభాగం ఒకటి.

4) బంగాళాఖాతం మరియు అరేబియా సముద్రం సహా ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రం మీదుగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ఉష్ణమండల తుఫానులకు పేరు పెట్టడానికి న్యూఢిల్లీలోని ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రం కూడా ఆదేశించబడినది. కాబట్టి, వివిధ మహాసముద్రాల

పరీవాహక ప్రాంతాలలో ఏర్పడే ఉష్ణమండల తుఫానులకు సంబంధిత ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలు మరియు ప్రాంతీయ ఉష్ణమండల తుఫాను హెచ్చరిక కేంద్రాలు పేరు పెడతాయి.

5) 2000లో ఉష్ణమండల తుఫానులపై ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ/ఎస్కాప్ ప్యానెల్ ఈ సముద్రాల్లోని ఉష్ణమండల తుఫానులకు పేర్లు పెట్టేందుకు సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించింది. చర్చల తర్వాత, నామకరణం సెప్టెంబర్ 2004లో ప్రారంభమైంది. ఈ జాబితాలో ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ/ఎస్కాప్ ప్రాంతీయ పానెల్ యొక్క ఎనిమిది సభ్య దేశాలు ప్రతిపాదించిన పేర్లు ఉన్నాయి, అవి బంగ్లాదేశ్, ఇండియా, మాల్దీవులు, మయన్మార్, ఒమన్, పాకిస్తాన్, శ్రీలంక మరియు థాయ్‌లాండ్. ఇది 2018లో మరో ఐదు దేశాలు - ఇరాన్, ఖతార్, సౌదీ అరేబియా, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యెమెన్‌లను చేర్చడానికి విస్తరించబడింది.

6) 2020లో ఐఎండి విడుదల చేసిన 169 తుఫాను పేర్ల జాబితాను ఈ దేశాలు అందించాయి ు ప్రతి 13 దేశాల నుండి 13 సూచనలు. తుఫానులకు పేరు పెట్టేటప్పుడు కొన్ని నియమాలను పాటించాలి, అవి:

- ప్రతిపాదిత పేరు (ఎ) రాజకీయాలు మరియు రాజకీయ ప్రముఖులు (బి) మత విశ్వాసాలు, (సి) సంస్కృతులు మరియు (డి) లింగానికి తటస్థంగా ఉండాలి.
- ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ఏ సమూహ జనాభా మనోభావాలను దెబ్బతీయని విధంగా పేరును ఎంచుకోవాలి.
- ఇది చాలా మొరటుగా మరియు క్రూరంగా ఉండకూడదు.
- ఇది చిన్నదిగా ఉండాలి, ఉచ్చరించడానికి సులభంగా ఉండాలి మరియు ఏ సభ్యునికీ అభ్యంతరకరంగా ఉండకూడదు.
- పేరు యొక్క గరిష్ట పొడవు ఎనిమిది అక్షరాలు.
- బంగ్లాదేశ్ తర్వాత, భారతదేశ సూచన ఆధారంగా తదుపరి తుఫానుకు 'తేజ్' అని పేరు పెట్టబడుతుంది.

అరేబియా సముద్రంలో తుఫానులు రావడం అరుదు కదా?

1) లేదు. బంగాళాఖాతం కంటే అరేబియా సముద్రంలో తుఫానులు తక్కువ సంఖ్యలో ఉన్నాయి, కానీ ఇది అసాధారణం కాదు. వాస్తవానికి, అరేబియా సముద్రంలో తుఫానులు ఏర్పడటానికి అనుకూలమైన నెలల్లో జూన్ ఒకటి.

2) తుఫాను అనేది వెచ్చని నీటిపై ఏర్పడే అల్పపీడన వ్యవస్థ. సాధారణంగా, ఎక్కడైనా అధిక ఉష్ణోగ్రత అంటే అల్ప పీడన గాలి ఉనికిని సూచిస్తుంది మరియు తక్కువ ఉష్ణోగ్రత అంటే అధిక పీడన గాలి. వాస్తవానికి, అరేబియా సముద్రంతో పోలిస్తే బంగాళాఖాతంలో తుఫానులు ఎక్కువగా కనిపించడానికి ఇది ఒక ప్రధాన కారణం.

3) బంగాళాఖాతం కొంచెం వెచ్చగా ఉంటుంది. వాతావరణ మార్పుల కారణంగా, అరేబియా సముద్రం వైపు కూడా వేడెక్కుతోంది మరియు ఫలితంగా, అరేబియా సముద్రంలో తుఫానుల సంఖ్య ఇటీవలి ధోరణిలో పెరుగుతున్న ధోరణిని చూపుతోంది.

4) వేడిగా ఉండే ప్రాంతాలపై గాలి వేడెక్కుతున్నప్పుడు, అది పైకి లేస్తుంది, అది కప్పి ఉన్న ఉపరితలంపై అల్పపీడనానికి దారితీస్తుంది. చల్లని ప్రాంతాల్లో గాలి చల్లబడినప్పుడు అది క్రిందికి దిగి, ఉపరితలం వద్ద అధిక పీడనానికి దారితీస్తుంది. మాంద్యం లేదా అల్పపీడన పరిస్థితిలో, గాలి ఉత్తర అర్ధగోళంలో అల్పము చుట్టూ అపసవ్య దిశలో మరియు దక్షిణ అర్ధగోళంలో సవ్య దిశలో పెరుగుతుంది మరియు వీస్తుంది. ఇది కోరియోలిస్ ప్రభావం వల్ల, భూమి దాని అక్షం మీద తిరిగే పరిణామం.

5) వెచ్చని గాలి పెరగడం మరియు చల్లబరుస్తుంది, నీటి ఆవిరి ఘనీభవించి మేఘాలు ఏర్పడతాయి మరియు ఇది వర్షాలకు దారి తీస్తుంది. ఉత్తర హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో మే నెలలో వేసవి గరిష్ట సమయంలో బంగాళాఖాతంలో ఏర్పడిన వాతావరణ వ్యవస్థలు అత్యంత బలమైనవి. వెచ్చని సముద్రాలు తుఫానుల అభివృద్ధి మరియు బలోపేతం కోసం పరిపక్వమైన పరిస్థితులను అందిస్తాయి మరియు నీటిపై ఈ వ్యవస్థలకు ఇంధనం ఇస్తాయి.

6) చారిత్రాత్మకంగా, బంగాళాఖాతం ఉష్ణమండల తుఫానులకు ప్రసిద్ధి చెందింది. అయితే కొన్నేళ్లుగా అరేబియా సముద్రంలో తుఫానులు కూడా పెరుగుతూ వస్తున్నాయి.

ముగింపు

1) 1891-2020 వరకు ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రంపై తుఫానుల యొక్క గత డేటా యొక్క విశ్లేషణ 1990 నుండి అరేబియా సముద్రం మీద ఇటీవలి సంవత్సరాలలో చాలా తీవ్రమైన తుఫానుల తరచుదనం పెరిగిందని మరియు బంగాళాఖాతంలో అలాగే ఉందని సూచిస్తుంది.
2) 2021 అధ్యయనం ('ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రంపై ఉష్ణమండల తుఫానుల స్థితిని మార్చడం') 1982 మరియు 2019 మధ్య, అరేబియా సముద్రంలో "తుఫాను మరియు చాలా తీవ్రమైన తుఫానుల తీవ్రత, తరచుదనం మరియు వ్యవధిలో గణనీయమైన పెరుగుతున్న ధోరణి" గమనించబడింది.
3) మహాసముద్రాలలో ఉష్ణ భారం మరియు తేమ ద్వారా శక్తి లభ్యతను బట్టి తుఫానులు తీవ్రతరం అవుతాయి మరియు నిలకడగా ఉంటాయి. అరేబియా సముద్రంలో సేకరించబడిన తుఫాను శక్తి - తుఫాను యొక్క జీవితకాలంలో మొత్తం పవన శక్తి - దాదాపు మూడు రెట్లు పెరిగిందని, ఇది ఇటీవలి సంవత్సరాలలో ఎంత వేడెక్కుతున్నదో సూచిస్తుందని అధ్యయనం ఎత్తిచూపింది.

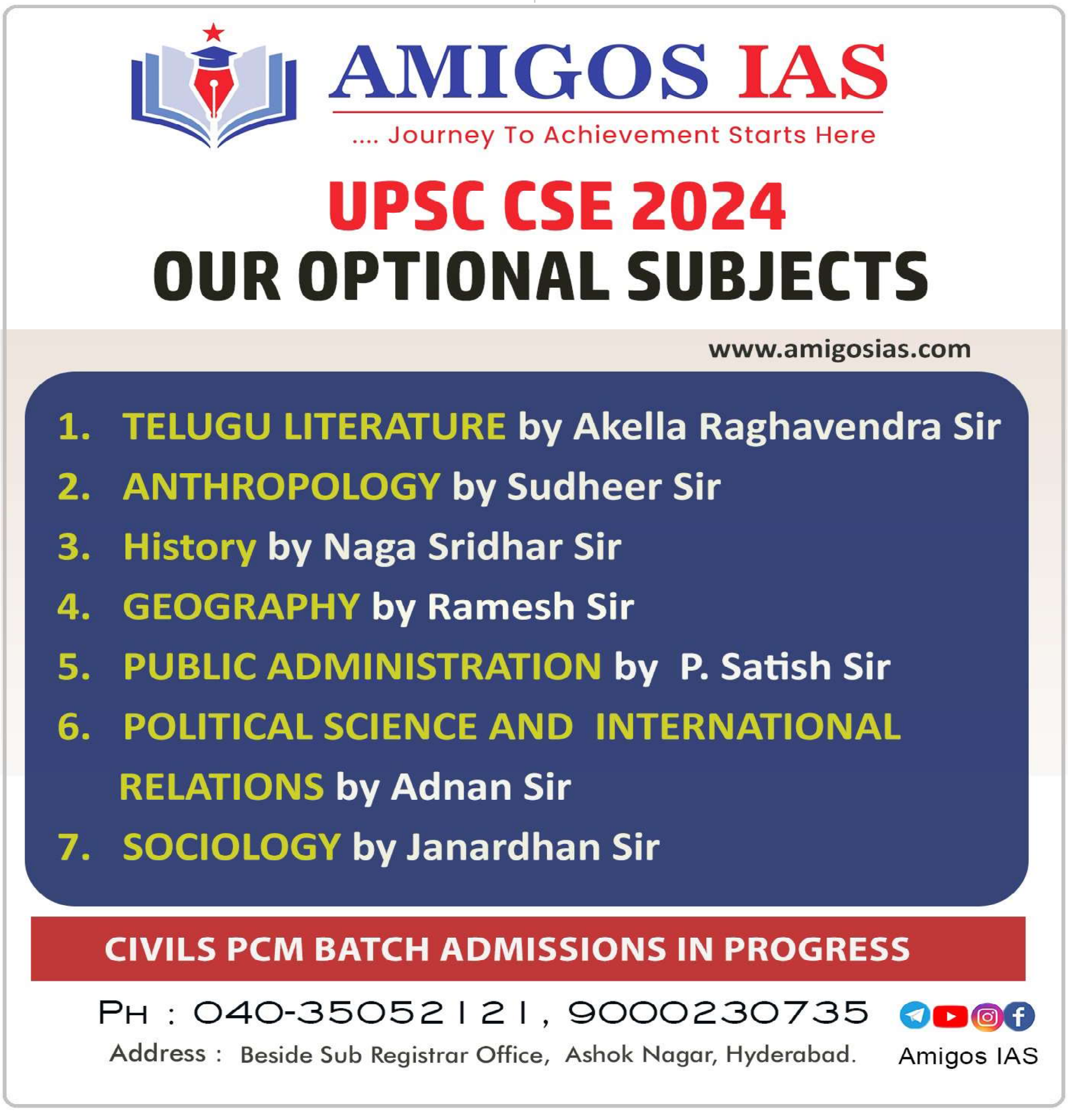

ఇతరాలు

ఖేలో ఇండియా యూనివర్శిటీ గేమ్స్ (కియుగ్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ప్రధాన మంత్రి ఖేలో ఇండియా విశ్వ విద్యాలయ క్రీడలను ప్రారంభించారు.

మరింత సమాచారం

1) ఖేలో ఇండియా యూనివర్శిటీ గేమ్స్, భారతదేశంలో జరిగే జాతీయ స్థాయి బహుళ-క్రీడా ఈవెంట్, ఇక్కడ దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న విశ్వవిద్యాలయాల నుండి అథ్లెట్లు వివిధ క్రీడా విభాగాలలో పోటీపడతారు.
2) ప్రారంభ ఎడిషన్ 2020లో ఒడిషాలో జరిగింది. దీనిని స్పోర్ట్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా మరియు యువజన వ్యవహారాలు మరియు క్రీడల మంత్రిత్వ శాఖ, అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ యూనివర్సిటీస్, ఇండియన్ ఒలింపిక్ అసోసియేషన్ మరియు నేషనల్ స్పోర్ట్స్ ఫెడరేషన్‌తో కలిసి నిర్వహించింది.
3) ఇది భారతదేశంలో అతిపెద్ద విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి క్రీడా పోటీ.
4) ఖేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ విజయవంతం అయిన తర్వాత ఖేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ ప్రారంభించబడ్డాయి.
5) ఖేలో ఇండియా యూనివర్శిటీ గేమ్స్ ఒలింపిక్స్ మరియు ఆసియా క్రీడల కోసం 18 నుండి 25 సంవత్సరాల వయస్సు గల సమర్థులైన క్రీడాకారులను గుర్తించి శిక్షణ ఇవ్వడానికి ఉద్దేశించబడింది.
6) మన దేశంలో ఆడే అన్ని క్రీడలకు బలమైన ఫ్రేమ్‌వర్క్‌ను నిర్మించడం ద్వారా మరియు భారతదేశాన్ని గొప్ప క్రీడా దేశంగా స్థాపించడం ద్వారా భారతదేశంలోని క్రీడా సంస్కృతిని అట్టడుగు స్థాయిలో పునరుద్ధరించడానికి ఖేలో ఇండియా కార్యక్రమం ప్రవేశపెట్టబడింది.
7) అత్యున్నాధికార కమిటీ ద్వారా వివిధ స్థాయిలలో ప్రాధాన్యత కలిగిన క్రీడా విభాగాలలో గుర్తించబడిన ప్రతిభావంతులైన ఆటగాళ్లకు 8 సంవత్సరాల పాటు సంవత్సరానికి రూ. 5 లక్షల వార్షిక ఆర్థిక సహాయం అందించబడుతుంది.

ఖేలో ఇండియా యూనివర్శిటీ గేమ్స్ 2023 గురించి

1) ఉత్తరప్రదేశ్‌లో మే 25 నుండి జూన్ 3 వరకు ఖేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ జరిగాయి.
2) 200 కంటే ఎక్కువ విశ్వవిద్యాలయాల నుండి 4,750 మంది క్రీడాకారులు 21 క్రీడలలో పోటీ పడ్డారు.
3) ఈ పోటీలు వారణాసి, గోరఖ్‌పూర్, లక్నో మరియు గౌతమ్ బుద్ధ నగర్‌లలో నిర్వహించబడినవి.

TSPSC

AMIGOS 21ST CENTURY IAS

GROUP-I MAINS

FAST TRACK BATCH

TEST SERIES

Features
* EM / TM
* ONLINE / Offline Mode
* Experienced Faculty

NEW BATCH STARTS

ADMISSIONS OPEN NOW

amigos21stcenturyias

www.amigosias.com

More Info : 040-35052121, 9000230734